

Palvelukatalogi

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Hyväksytty Aluehallituksessa §91 9.4.2024
Hyväksytty johtoryhmässä 30.1.2024

HYVINKÄÄ | JÄRVENPÄÄ | MÄNTSÄLÄ | NURMIJÄRVI | PORINAINEN | TUUSULA

Tekninen hyväksyntä IMS-järjestelmässä, Minna-Maarit Immonen
Päivitykset 2/2025 ja 8/2026

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Segmentoidut palveluvalikot	8
	Sosiaali- ja terveysasemat	11
2	Sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasohjaus	11
2.1	Lapsiperheiden asiakasohjaus	12
2.2	Työikäisten asiakasohjaus	16
2.3	Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaus	19
2.4	Vammaisten asiakasohjaus	22
2.5	Ikäihmisten asiakasohjaus	24
2.6	Sosiaali- ja kriisipäivystys	27
3	Terveydenhuollon palvelut	30
3.1	Jalkaterveysalan palvelut	30
3.2	Kiireellinen hoito	32
3.3	Kotisairaanhoido	34
3.4	Kouluterveydenhuolto	36
3.5	Laboratorio- ja kuvantamispalvelut	39
3.6	Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut	41
3.7	Lääkinnällinen kuntoutus	43
3.7.1	Fysioterapia	45
3.7.2	Toimintaterapia	48
3.7.3	Puheterapia	50
3.7.4	Muu kuntoutus ja erityisterapiat	52
3.7.5	Apuvälinepalvelut	54
3.8	Mielenterveystyö	56
3.9	Neuvolapalvelut	58
3.10	Opiskeluterveydenhuollon psykologipalvelut	61
3.11	Opiskeluterveydenhuolto	64
3.12	Organisaatioiden työterveyshuolto	67
3.13	Päihdetyö	69
3.13.1	Ehkäisevä päihdetyö	72
3.14	Ravitsemusterapia	74
3.15	Rokotuspalvelut	75
3.16	Sairaalapalvelut	77
3.17	Seulonnat	80
3.18	Suun terveydenhuolto	82
3.19	Terveysneuvonta ja terveystarkastukset	85
3.20	Vastaanottopalvelut	87
3.20.1	Kehitysvammavastaanotto	90

4	Sosiaalihuollon palvelut	92
4.1	Ikääntyneiden palvelut	93
4.1.1	Ikääntyneiden asumispalvelut	94
4.1.2.	Ikääntyneiden laitoshoido	100
4.1.3.	Ikääntyneiden perhehoito	102
4.1.4.	Kotihoito	105
4.1.5.	Liikkumista tukevat palvelut.....	107
4.1.6.	Läheistään hoitavan vapaa.....	108
4.1.7.	Muistihoito.....	109
4.1.8.	Omaishoidon tuki yli 64 –vuotiaille	111
4.1.9.	Päiväaikainen toiminta	113
4.1.10.	Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus	115
4.1.11.	Tukipalvelut (SHL 19§).....	117
4.2.	Lapsiperheiden palvelut	119
4.2.1.	Kasvatus- ja perheneuvonta	119
4.2.2.	Lapsiperheiden kotipalvelu.....	121
4.2.3.	Opiskeluhoollon kuraattoripalvelut.....	125
4.2.4.	Perhesosiaalityö	128
4.2.5.	Perhetyö.....	132
4.2.6.	Tukihenkilötyö	138
4.2.7.	Tukiperhetyö.....	141
4.2.8.	Lomatoiminta	144
4.2.9.	Vertaistukitoiminta	145
4.3.	Lastensuojelun palvelut	147
4.3.1.	Ammatillinen perhehoito	149
4.3.2.	Ensikotipalvelu.....	152
4.3.3.	Jälkihuolto	153
4.3.4.	Lastensuojelun laitoshoido	155
4.3.5.	Lastensuojelun sosiaalityö ja sosiaaliohjaus.....	161
4.3.6.	Perhehoito	163
4.3.7.	Perhekuntoutus	165
4.3.8.	Tehostettu perhetyö ja intensiiviperhetyö	169
4.3.9.	Tuettu asuminen.....	171
4.4.	Perheoikeudelliset palvelut	174
4.4.1.	Adoptioneuvonta	174
4.4.2.	Lastenvalvojapalvelut.....	176
4.4.3.	Selvitykset tuomioistuimelle	180

4.4.4.	Perheasioiden sovittelu	182
4.4.5.	Tapaamisten valvonta	184
4.4.6.	Täytäntöönpanosovittelu	186
4.5.	Päihdehuolto	187
4.6.	Työikäisten palvelut	188
4.6.1.	Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	188
4.6.2.	Asumispalvelut mielenterveys- ja päihdekuntoutujille	190
4.6.3.	Maahanmuuttajapalvelut	197
4.6.4.	Sosiaalinen kuntoutus	199
4.6.5.	Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus	203
4.6.6.	Sosiaalinen luototus	206
4.6.7.	Tilapäinen majoittaminen	210
4.6.8.	Toimeentulotuki	212
4.6.9.	Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu	214
4.6.10.	Nuorten aikuisten jälkihuolto	217
4.7.	Vammaispalvelut	219
4.7.1.	Asumiseen liittyvä tuki ja palvelut vammaisille (yläotsikko)	221
4.7.2.	Erityinen osallisuuden tuki	229
4.7.3.	Henkilökohtainen apu	231
4.7.4.	Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta	233
4.7.5.	Liikkumista tukevat palvelut	235
4.7.6.	Omaishoidon tuki, alle 65-vuotiaille	238
4.7.7.	Päivätoiminta	240
4.7.8.	Valmennus	242
4.7.9.	Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö	244
4.7.10.	Lyhytaikainen huolenpito	246
4.7.11.	Tuettu päätöksen teko	248
4.7.12.	Vaativa moniammatillinen tuki	250
4.7.13.	Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle	252
	Sosiaali- ja potilasasiavastaavatoiminta	253
	Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen palvelut	256

1 Johdanto

Vastuu Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi 2023 kunnilta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueille (Keusote). Pelastustoimen järjestämisvastuu on siirretty yhteistoimintasopimuksella Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

Palvelukatalogi sisältää Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rakenteiset palvelukuvaukset, lukuun ottamatta erikoissairaanhoidon palveluja.

Keusote järjestää kaikki julkiset sosiaali- ja terveystalvet jäsenkunnilleen (Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula). Palveluita tuotetaan eri toimipaikoissa mm. digipalveluina, vastaanotoilla, etäpalveluina sekä ympärivuorokautisena asumis-, hoiva- ja sairaalapalveluna. Lisäksi hyvinvointialue ostaa palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta sekä erikoissairaanhoidon palveluja HUS- yhtymältä. Keusoten strategian mukaisesti palveluohjauksessa hyödynnetään ennaltaehkäiseviä, hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja, joita tuottavat kunnat, 3. sektori ja muut yhteisöt.

Palvelukatalogi on tarkoitettu asiakkaiden, läheisten ja omaisten sekä ammattilaisten ja päättäjien käyttöön. Yhdenmukaisilla palvelukuvauksilla lisätään hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien tietoisuutta Keusotessa tarjolla olevista palveluista.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 7 §:ssä säädetään, että hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja tehtävien:

1. yhdenvertaisesta saatavuudesta;
2. tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
3. tuottamistavan valinnasta;
4. tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta.

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) 4§:n mukaan hyvinvointialueiden talvet on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä alueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita.

Sosiaali- ja terveystalvet yhdenvertaisella saavutettavuudella tarkoitetaan seuraavaa:

- Sosiaali- ja terveystalvet yhdenvertainen saavutettavuus on tila, jossa eri väestöryhmien yhdenvertainen pääsy sosiaali- ja terveystalvetuihin on turvattu ja eri väestöryhmät pystyvät hyödyntämään talvetuja yhdenvertaisesti.
- Sosiaali- ja terveystalvet yhdenvertaisen saavutettavuuden arviointi liittyy erityisesti tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutumiseen.
- Sosiaali- ja terveystalvet yhdenvertainen saavutettavuus koostuu fyysisestä, taloudellisesta, tiedollisesta, taidollisesta ja asenteellisesta saavutettavuudesta. Saavutettavuuteen vaikuttavat muun muassa talvetujen etäisyys asiakkaan asuinpaikasta, asiakkaan mahdollisuudet liikkua, rakennetun ympäristön

esteettömyys, asiakasmaksut, tiedon saanti, palveluissa käytettävä kieli, mahdollisuus käyttää sähköisiä asiointikanavia ja digitaalisia palveluja ja luottamus sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöihin, avun saamiseen, asioinnin turvallisuuteen ja yhdenvertaiseen kohteluun. Saavutettavuus-termi liitetään usein palvelujen saavutettavuuteen digitaalisessa ympäristössä. Sosiaali- ja terveystalvueluissa saavutettavuus sisältää digitaalisen saavutettavuuden, mutta se ymmärretään laajemmin.

Palvelukuvaukset toimivat yhtenä palveluohjauksen ja palvelujen yhteensovittamisen välineenä. Palvelukatalogia hyödynnetään myös palvelujen yhdenvertaisuuden ja laadun toteutumisen seurannan, arvioinnin ja palvelujen valvonnan välineenä.

Aluehallitus hyväksyy palvelukatalogin ensimmäisen version. Palvelukatalogi katselmoidaan kahden vuoden välein. Sisältöjä päivitetään aina tarvittaessa esimerkiksi lainsäädännön, palvelujen myöntämisen perusteiden tai palveluverkon muuttuessa.

Palvelukuvausten rakenne ja kuvauksissa käytettävät käsitteet:

Palvelukatalogin rakenne mukailee Hyvinvointialueiden viitearkkitehtuuria, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksia.

1. Sisältö (mitä, miksi)

Mitä asukkaalle luvataan tarjota, mitä palveluntuottajan edellytetään tuottavan. Konkreettinen kuvaus palvelun keskeisestä sisällöstä sekä mitä palvelulla tavoitellaan.

2. Laatu (millainen)

Millaista palvelua asukkaalle luvataan tarjota, mitä palveluntuottajan palvelulta/toiminnalta/henkilöstöltä edellytetään. Keskeiset palvelun laatua ja vaikuttavuutta kuvaavat asiat (mm. asiakkaan osallistaminen, asiakkaan toimintakyvyn ylläpito/vahvistaminen, hoitotasapainon ylläpito, toimitilat, varusteet, muiden/raskaampien palveluiden käytön minimointi) sekä palveluntuottajan/henkilöstön pätevyyttä koskevat vaatimukset.

3. Saatavuus/saavutettavuus (missä, milloin)

Tila, jossa asiakkaan pääsy sosiaali- ja terveystalvueluihin on varmistettu ja asiakas pystyy hyödyntämään palveluja. Sosiaali- ja terveystalvuelujen saavutettavuuteen vaikuttaa se, missä palvelua tarjotaan (esim. välimatkat) ja kuinka helposti asiakas pääsee palvelua tarjoavaan paikkaan (digitaaliset palvelut, liikkumismahdollisuudet, elämäntilanne ja liikennepalvelujen tarjonta). Palvelujen osalta tulee huomioida myös tekninen ja kognitiivinen saavutettavuus.

Palvelun kognitiivista saavutettavuutta voidaan parantaa ymmärrettävällä viestinnällä, esimerkiksi käyttämällä selkokieltä. Julkisia sosiaali- ja terveystalvaeluja pyritään tarjoamaan yhdenvertaisesti kaikille väestöryhmille.

Mistä asukkaan luvataan saavan palvelua, miten asukas saa yhteyden palveluntuottajaan/toimipisteeseen, milloin palvelua on tarjolla/aukioloajat, millaiset on odotusajat, milloin palvelua saa (miten palveluntuottajan edellytetään toimivan). Toimipaikkaverkko, tavoitettavuuteen/yhteydensaantiin, palvelutarpeen arviointiin ja palveluihin pääsyyn liittyvät käytännöt ja määrääajat. Kuvaus sisältää sähköisen omahoidon palvelut.

4. Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Miten luvataan huolehtia asukkaan palvelukokonaisuudesta ja palveluiden sujuvuudesta, mitä edellytetään eri palveluntuottajilta sujuvuuden/integraation toteuttamiseksi, miten/millä välineillä integraatio varmistetaan. Palveluun keskeisesti liittyvät muut palvelut ja palveluiden yhteensovittamiseen liittyvien vaatimusten ja yhteistyökäytäntöjen määrittely (mm. mitä tietoja ja missä muodossa asiakkaasta kootaan/toimitetaan muihin palveluihin, miten eri palveluiden ammattilaiset varmistavat tiedonkulun, konsultoinnin yms., miten aikataulut yhdistellään).

5. Palveluiden myöntämisen perusteet (kenelle)

Milloin ja millä perusteella asukas on oikeutettu saamaan ko. palvelua ja millä perusteella sitä myönnetään.

6. Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

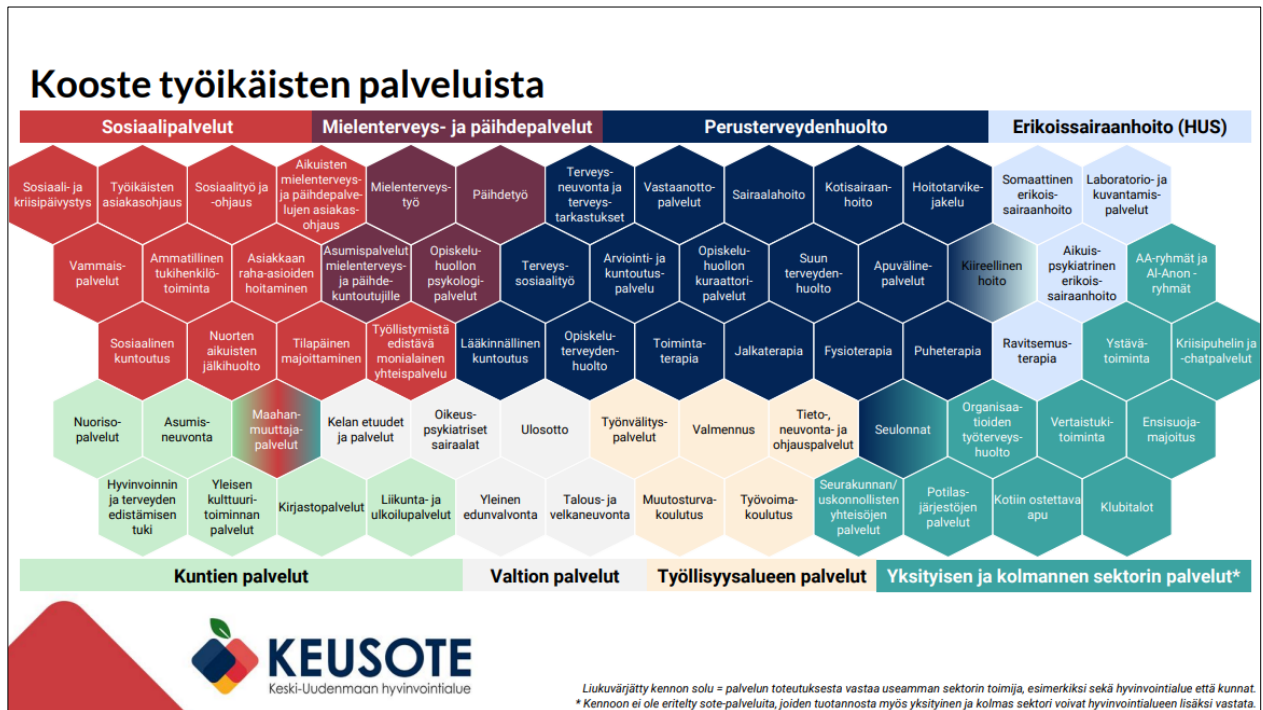
Mikä taho/kuka tekee asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin. Jos palveluun liittyy palvelutarpeen arviointi, tehdäänkö se omana toimintana vai yksityisen palveluntuottajan toimesta (esimerkiksi sote-keskus, hammashoidon yksikkö, palveluseteli).

7. Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

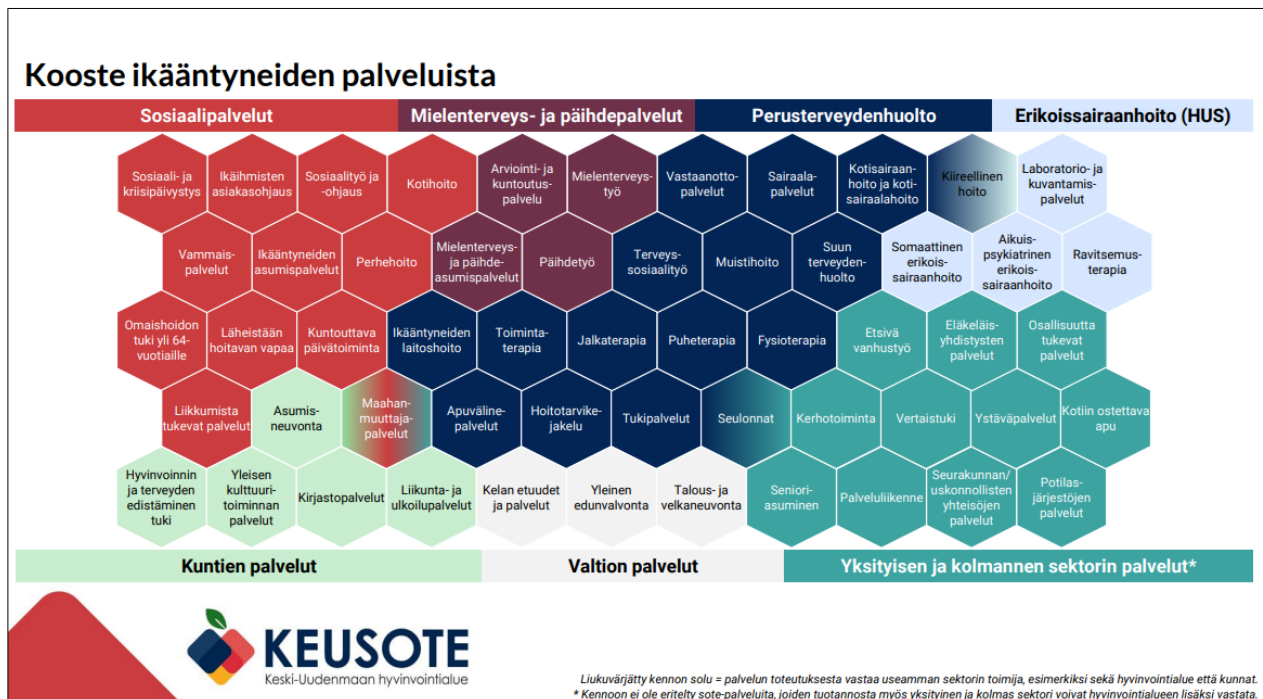
Mikä taho/kuka tekee päätöksen palvelun myöntämisestä asiakkaalle. Tehdäänkö palvelun myöntämisestä erillinen päätös, tehdäänkö se omana toimintana vai tekeekö sen yksityinen palveluntuottaja.

8. Julkisen vallan käyttö

Sisältyykö palveluun julkisen vallan käyttöä, jos niin missä asioissa.

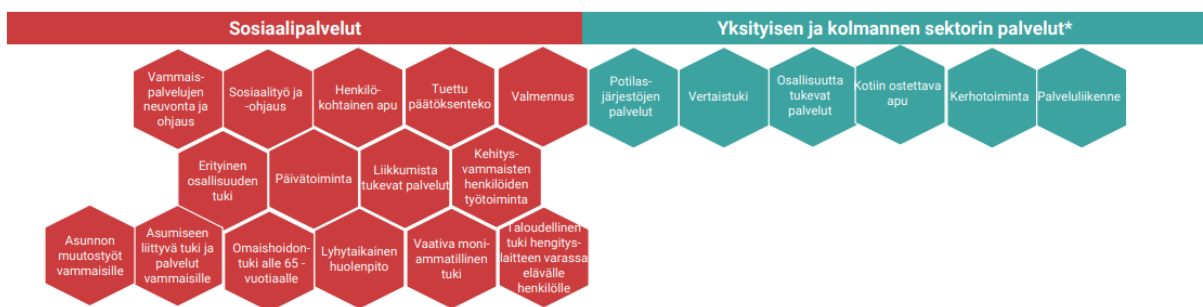
Kuva 3. Kooste ikääntyneiden palveluista ja palvelujen tuottajista

Kuva 4. kooste palveluketjuissa kuvattujen peruspalvelujen lisäksi Keusoten vammaisten palveluista sekä esimerkkejä yksityisen ja 3. sektorin palveluista.

Kooste vammaisten palveluista

Alla on kooste palveluketjuissa kuvattujen peruspalvelujen lisäksi Keusoten vammaisten palveluista sekä esimerkkejä yksityisen ja 3. sektorin palveluista

Voit vaihtoehtoisesti tarkastella palveluvalikoimaa palveluketjuittain tekstimuotoisesta dokumentista palvelukatalogin verkkosivuilta: [Keusoten sosiaali- terveyspalvelut palveluketjuittain](#).

Sosiaali- ja terveysasemat

Keusoten alueen sosiaali- ja/tai terveysasemat.

2 Sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasohjaus

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasohjausta toteutetaan sosiaalipalvelujen osalta keskitetysti Asiakasohjausyksikössä ja terveydenhuollon osalta vastaanottopalveluissa. Asiakasohjauksen palveluja on kuvattu tarkemmin asiakasryhmittäin alaluvuissa 2.1–2.6.

2.1 Lapsiperheiden asiakasohjaus

Palvelukuvaus

Lapsiperheiden asiakasohjauksessa tarjotaan neuvontaa ja ohjausta, ammattilaiskonsultaatiota, ensiarviointia ja palvelutarpeen arviointia. Tämän lisäksi lapsiperheiden asiakasohjauksen toimintaan kuuluu jalkautuvan konsultaation Messii toimintamalli, ja lapsiperheiden asiakasohjauksessa tehdään ennakollisiin lastensuojeluilmoituksiin liittyvää selvittelyä. Lapsiperheiden asiakasohjauksessa tarjotaan myös varhaisen tuen perheohjausta, ja kotipalvelun asiakasohjaus toimii myös osana lapsiperheiden asiakasohjausta. Kuka tahansa voi ilmoittaa huolestaan, joka kohdistuu lapseen, alaikäiseen nuoreen tai perheeseen.

Lapsiperheiden asiakasohjauksessa vastaanotetaan ja käsitellään keskitetysti alle 18-vuotiaiden lasten ja perheiden sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot, lastensuojeluilmoitukset ja ennakolliset lastensuojeluilmoitukset. Lapsiperheiden sosiaalipäivystyksessä arvioidaan kiireellisten toimenpiteiden tarve ja hoidetaan päivystyksellisiä lastensuojelutehtäviä yhteistyössä palvelualueen kanssa.

Jokaisen yhteydenoton ja lastensuojeluilmoituksen kohdalla arvioidaan ensimmäiseksi kiireellisen lastensuojelun tukitoimien tarve, ja tämä arviointi toteutetaan virka-aikaisessa sosiaalipäivystyksessä. Jos sellaista tarvetta ei ole, käynnistyy jokaisen yhteydenoton ja lastensuojeluilmoituksen kohdalla ensiarviointi. Ensiarvioinnissa selvitetään perheen tilannetta ja tuen tarvetta, ja toimitaan yksilöllisesti aina tilanteen sekä tarpeen mukaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Ensiarviointi voidaan toteuttaa yhtenä tai useampana kontaktina puhelimitse, etäyhteydellä tai tapaamisena. Ensiarvioinnissa pyritään tarjoamaan varhainen tuki ja nopea apu perheen tilanteeseen. Ensiarviointiin sisältyy lähes aina neuvontaa, ohjausta ja palveluohjausta. Ensiarviointi toteutetaan uusien asiakkaiden osalta lapsiperheiden asiakasohjauksessa. Lastensuojelun tai perhesosiaalityön asiakkuudessa olevien lasten yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset selvitetään palvelualueilla omien työntekijöiden toimesta. Mikäli ensiarviointityöskentelyn aikana lapsen, alaikäisen nuoren tai perheen tilanteeseen ei löydy sopivaa ratkaisua, tai lapsen tilannetta on arvioitava laajemmin, tai lapsen tilanteessa on tarvetta arvioida lastensuojelun tukitoimien tarvetta, aloitetaan palvelutarpeen arviointi.

Palvelutarpeen arviointi toteutuu kolmen kuukauden määräajan puitteissa, ja sen aikana arvioidaan perheen tilannetta ja tuen tarvetta laaja-alaisesti. Palvelutarpeen arvioinnin aikana selvitetään lastensuojelun tuen ja palveluiden sekä erityisen tuen tarve, ellei asia ole luonteeltaan selkeästi sellainen, että näiden selvittämiseksi ei ole tarvetta. Palvelutarpeen arvioinnin aikana lapsen näkemystä selvitetään, ja vanhempien osallisuus prosessissa pyritään myös varmistamaan. Palvelutarpeen arviointi on aina vuorovaikutuksellinen prosessi, jonka aikana pyritään yhdessä perheen ja perheen tilannetta tuntevien tahojen kanssa luomaan riittävä ja tarkoituksenmukainen ymmärrys perheen tilanteesta. Tämän ymmärryksen perusteella pohditaan perheen tuen tarvetta, ja ohjataan perhe tarkoituksenmukaisen tuen äärelle. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella käynnistyvät myös tarvittaessa perhesosiaalityön tai lastensuojelun asiakkuudet. Palvelutarpeen arvioinnin aikana perhettä tavataan tarkoituksenmukaisella tavalla. Palvelutarpeen arvioinnin aikana toteutetaan myös kotikäynti, jos sellaiselle on tarvetta. Palvelutarpeen arvioinnin aikana

tehdään myös verkostotyötä perheen tilannetta tuntevien tahojen kanssa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Palvelutarpeen arviointi on joka kerta perheen yksilöllisen tilanteen mukaan rakentuva prosessi, ja siihen lainsäädännöllisestikin liittyvä tarkoituksenmukainen laajuus määrittyy jokaisen prosessin kohdalle yksilöllisesti uudelleen.

Lapsiperheiden asiakasohjauksessa toteutetaan myös ennakollisiin lastensuojeluilmoituksiin liittyvä selvittely, palvelutarpeen arviointi ja lastensuojelun tarpeen arviointi.

Lapsiperheiden asiakasohjauksen tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista, tarjota varhaista tukea, hyvinvointia ja terveyttä edistävää neuvontaa ja ohjausta, arvioida asiakkaan tilanne asiakasperheen elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa ja löytää asiakkaalle tarpeen mukainen palvelu Keusoten ja HYTE-toimijoiden palveluvalikoimasta.

Laatu

Lapsiperheiden asiakasohjaus yhdessä lapsiperheiden virka-aikaisen päivystyksen kanssa tarjoaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lapsiperheille yhdenvertaisesti saavutettavat ja monikanavaiset yhteydenottomahdollisuudet. Tavoitteena on ohjata perheitä aiempaa nopeammin tarvetta parhaiten vastaaviin julkisen, yksityisten ja kolmannen sektorin palvelujen piiriin sekä varmistaa, että lapsi ja hänen perheensä saavat tarpeidensa mukaiset palvelut yhteen sovitettuna kokonaisuutena, jolloin palvelujen oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus paranevat.

Lapsiperheiden asiakasohjauksessa työskentelee asiakasohjaajia, jotka ovat sosiaalihuollon sekä terveydenhuollon ammattihenkilöitä tehden moniammatillista yhteistyötä asiakasohjausyksikön sisällä ja laajasti palvelualueiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Erityistukea tarvitsevien lasten asioissa vastuutyöntekijänä toimii sosiaalityöntekijä.

Lapsiperheiden asiakasohjauksen tulee noudattaa ilmoitusten ja yhteydenottojen käsittelyssä sekä palvelutarpeen arvioinnissa sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia käsittelyaikoja. Asian vireille tulosta 7 arkipäivän aikana on ratkaistava, käynnistetäänkö palvelutarpeen arviointi, joka on tehtävä 3 kk:n aikana vireille tulosta. Palvelutarpeen arvioimisen aikana on ratkaistava, lähdetäänkö asiassa arvioimaan mahdollista lastensuojelun tarvetta ja tällöin noudatetaan lastensuojelulain (417/2007) 27§ mukaisia säännöksiä, vai tehdäänkö palvelutarpeen arviointi ilman lastensuojelutarpeen selvittämistä.

Saatavuus/saavutettavuus

Puhelinpalvelut: Lapsiperheiden neuvonta ja ohjaus on avoinna arkipäivinä klo 9–12. Virka-aikainen sosiaalipäivystys on avoinna arkipäivinä klo 8–15. Käytössä on takaisinsoittopalvelu ja asiakkaalle soitetään takaisin viimeistään seuraavana arkipäivänä ja sosiaalipäivystyspuhelinnumeroon vastataan saman päivän aikana. Aukioloaikojen ulkopuolella voi kiireellisissä tilanteissa asioida sosiaali- ja kriisipäivystyksessä. Messii työskentelyn osalta lapsiperheiden asiakasohjauksen asiakasohjaajiin voi olla suoraan yhteydessä puhelimitse tai sähköpostilla, ja heitä voi myös konsultoida työskentelyyn liittyen. Lapsiperheiden asiakasohjauksen työntekijöille voi soittaa myös muissa asioissa suoraan, ja yhteystiedot ovat helposti saatavilla asiakkaille.

Sähköinen asiointi: Sosiaalihuoltolain mukaisen yhteydenoton tai lastensuojeluilmoituksen voi tehdä sähköisesti Keusoten verkkosivujen kautta. Sähköisesti tulleet yhteydenotot ja ilmoitukset käsitellään seitsemän arkipäivän aikana. Messii tapaamisen kutsun tai Messii toimintaan liittyvän konsultaatiopyynnön voi toteuttaa myös sähköisenä Oma Keusote palvelun kautta. Katso lisätiedot [Messii-toimintamallin](#) verkkosivulta.

Asiakasohjausyksikköön voi lähettää sähköpostia tietoturvallisesti suojatulla yhteydellä <https://turvaposti.keusote.fi/> syöttämällä lähettäjäkenttään oma sähköpostiosoite ja sivulla näkyvä nelinumeroinen luku tunnustekenttään. Jatka-painikkeen jälkeen avautuvalle sivulle vastaanottajaksi kirjataan sähköpostiosoite neuvonta.lapsiperheet@keusote.fi.

Asiakastapaamiset ja kotikäynnit: Asiakastapaamiset ja kotikäynnit hoidetaan arkipäivinä asiakkaan tai perheen kanssa erikseen sopimalla.

Katso verkkosivuiltamme tarkemmat yhteystiedot ja asiointitavat: [Lapsiperheiden neuvonta ja ohjaus](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakasohjausyksikön neuvontaan, ohjaukseen, arviointiin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen saapuneiden asiakkaiden jatkotyöskentely sekä asiakassiirrot suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi. Kokonaisuudessa huomioidaan Keusoten, kuntien, yksityisten palveluntuottajien, 3. sektorin ja muiden yhteisöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut.

Lapsiperheiden asiakasohjauksessa on laadittu lastensuojelun ja perhesosiaalityön kanssa yhteiset pelisäännöt ja ohjeistukset siirtokäytännöistä. Asiakassiirrot toteutuvat nykyisellään pääosin sähköisinä.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu kaikille lapsille, alaikäisille nuorille ja perheille, jotka asuvat tai oleskelevat Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Ensiarviointiin tai palvelutarpeen arviointiin perustuvassa palveluiden myöntämisessä tai palveluun ohjaamisessa sovelletaan Keusotessa määriteltyjä palvelujen myöntämisen perusteita. Myöntämisperusteita on luotu asiakasohjauksen ja palvelualueen toimijoiden kanssa yhdessä niin, että toimintakäytänteet ovat yhtenäistyneet ja selkiytyneet. Lapsiperheiden asiakasohjauksessa ei myönnetä palveluja eikä tehdä palvelupäätöksiä. Palvelupäätöksiä tehdään ainoastaan varhaisen tuen perheohjauksen ja kotipalvelun osalta. Asiakas ottaa yhteyden itse Perhekeskuksen suoran valinnan palveluihin, joita ovat esim. Perheneuvola, Nuorisoasema ja Perheoikeudellinen yksikkö.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioinnin tekee sosiaalihuollon ammattihenkilö. Erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 3§). Lastensuojelun tuen ja palveluiden tarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä.

Palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään kokonaisvaltaisesti lapsen, alaikäisen nuoren tai perheen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittavat palvelut ja tuki. Lastensuojelun tuen tarve selvitetään PTA:n yhteydessä aina, ellei asian luonne ole selkeästi sellainen, että lastensuojelun tukitoimille ei ole tarvetta. Palvelutarpeen arviointiin kuuluu lapsen tai nuoren tapaaminen ja osallistaminen arviointityöskentelyyn ja tuen tarpeen selvittämiseen. Tavoitteena on luoda yhteinen ymmärrys perheen kokonaistilanteesta ja löytää yhdessä ratkaisuja, jotka tukevat perhettä parhaiten. Alaikäisten lasten ja nuorten asioissa huoltajat otetaan aina mukaan palvelutarpeen arviointiin.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Päätöksiä palvelujen myöntämisestä ei lapsiperheiden asiakasohjauksessa tehdä. Palveluun ohjaaminen perustuu asiakkaan tilanteen arviointiin, joka tehdään hänen elämäntilanteensa edellyttämässä laajuudessa asiakkaan asiaa käsittelevän asiakasohjaajan tai sosiaalityöntekijän toimesta. Tarvittaessa konsultoidaan muita ammattilaisia.

Lapsen ollessa välittömässä vaarassa Lapsiperheiden asiakasohjauksessa voidaan tehdä kiireellinen sijoitus tai avohuollon kiireellinen sijoitus. Päätökset perustuvat sosiaalihuollon ammattihenkilön tekemään arviointiin ja ne tehdään lastensuojelulain (417/2007) 27§ perusteella. Lapsiperheiden asiakasohjauksessa tehdään palvelupäätöksiä varhaisen tuen perheohjauksen ja kotipalvelun osalta.

Julkisen vallan käyttö

Jos asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia taikka asiakkaan itsemääräämisoikeutta rajoitetaan, on kyse julkisesta vallan käytöstä. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi palvelutarpeen arvio tai palveluista päättäminen. Itsemääräämisoikeuteen voidaan joutua puuttumaan esimerkiksi, jos lapsen kasvuolosuhteet ovat vaaraksi hänen terveydelleen tai lapsen oma käytös vaarantaa hänen kasvuaan tai kehitystään. Tällaisissa tilanteissa lapsen kasvun turvaaminen vaatii lastensuojelutarpeen arviointia ja mahdollisesti välittömiä viranomaisten toimenpiteitä. Lapselle tarjotaan apua tai hänen luokseen tehdään kartoituskäynti sosiaalihuoltolain nojalla.

Lapsiperheiden asiakasohjauksessa julkista valtaa käyttää kelpoisuusehdot täyttävä sosiaalityöntekijä sekä lapsiperheiden asiakasohjauksen esimies tilanteissa, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä asiakkaan oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Julkista valtaa käytetään tilanteissa, joissa päätetään lasta koskevista asioista, joihin lapsella tai hänen huoltajillaan ei ole päätäntävaltaa, esimerkiksi kiireellinen sijoitus. Kiireellisen sijoituksen jälkeen lapsi siirretään mahdollisimman pian lastensuojelun asiakkuuteen. Asiakkuus aloitetaan silloin kun

sosiaalityöntekijä toteaa lapsella olevan suojelun tarpeen, asiakas ei voi kieltää asiakkuuden alkamista.

Tuotanto

Lapsiperheiden asiakasohjaus on suoran valinnan maksuton palvelu ja palvelun tuottaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialue.

2.2 Työikäisten asiakasohjaus

Palvelukuvaus

Työikäisten asiakasohjauksessa tarjotaan neuvontaa ja ohjausta 18–64-vuotiaille Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille sekä heidän läheisilleen. Myös eri alojen ammattilaiset voivat ottaa yhteyttä ja konsultoida asiakasohjaajia työikäisten sosiaalipalveluihin liittyen. Kuka tahansa voi ilmoittaa huolestaan, joka kohdistuu 18–64-vuotiaaseen henkilöön.

Työikäisten asiakasohjaus vastaa 18–64-vuotiaiden sosiaalipäivystyksestä virka-aikana. Työikäisten asiakasohjauksen työtä määrittävät sosiaalihuoltolaki (1301/2014) sekä laki toimeentulotuesta (1412/1997). Työikäisten asiakasohjauksessa tehdään asian kiireellisyyden arviointi ja myönnetään sosiaalipäivystykselliset palvelut akuuteissa tilanteissa. Palvelussa vastaanotetaan ja käsitellään keskitetysti 18–64-vuotiaiden sosiaalihuoltolain 35§ mukaiset hakemukset, yhteydenotot sekä ilmoitukset sosiaalihuollon tarpeesta.

Työikäisten asiakasohjauksessa tehdään asiakkaan asian kiireellisyyden arviointi sosiaalipäivystystyönä, sosiaalihuollon ilmoituksen tai yhteydenoton arviointi, hakemuksesta tai muutoin perustellusti palvelutarvearviointi, sosiaalisen luototuksen tarpeen arviointi, päihdehuollon palvelutarvearviointi tai sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi kulloisenkin tarpeen mukaisesti. Erityistukea tarvitsevan asiakkaan arvioinnin laatii sosiaalityöntekijä.

Työikäisten asiakasohjauksessa vastaanotetaan ja käsitellään myös täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen uudet hakemukset. Jos palveluissa olevien hakemuksen ohjataan asiakasohjauksesta omatyöntekijöille.

Tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista, tarjota varhaista tukea, hyvinvointia ja terveyttä edistävää neuvontaa ja ohjausta, arvioida asiakkaan tilanne asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa ja löytää asiakkaalle tarpeen mukainen palvelu Keusoten ja HYTE-toimijoiden palveluvalikoimasta.

Laatu

Työikäisten asiakasohjaus tarjoaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaisesti saavutettavat ja monikanavaiset yhteydenottomahdollisuudet. Työikäisten

asiakasohjauksessa annetaan ohjausta ja neuvontaa sosiaalipalveluiden käytössä ja tarvetta parhaiten vastaavien muiden julkisen, yksityisten ja kolmannen sektorin palveluista. Tarkoituksena on varmistaa, että henkilö saa tarpeidensa mukaiset palvelut yhteen sovitettuna kokonaisuutena, jolloin palvelujen oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus paranevat.

Henkilölle, joka ottaa yhteyttä asiakasohjaukseen, annetaan hänen tilanteeseensa sopivassa laajuudessa neuvontaa, ohjausta ja tietoa palvelujen eri vaihtoehtoista ja vaikutuksista sekä sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista. Henkilön kanssa käydään esimerkiksi läpi palvelujen myöntämisen perusteita ja pohditaan erilaisia ratkaisuja hänen tilanteeseensa liittyen.

Työikäisten asiakasohjauksessa työskentelee asiakasneuvoja, asiakassihteereitä, asiakasohjaajia ja sosiaalityöntekijöitä. Terveystieteiden ammattihenkilöt työskentelevät Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksen tiimissä. Tiimit tekevät tiivistä moniammatillista yhteistyötä asiakasohjausyksikön sisällä ja laajasti palvelualueiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Erityistukea tarvitsevien asiakkaiden tuen tarpeen kartoituksesta vastaa sosiaalityöntekijä.

Keusotessa kehitetään sosiaalihuollon osaamista ja sosiaalipalvelujen laatua asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Kouluttautumista tukee Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma ja erilliset palvelualueiden omat koulutussuunnitelmat. Laatutyön visiona on asiakastyytyväisyyden parantaminen. Keusoten toiminnan ja palvelun laatua arvioidaan säännöllisesti muun muassa palautteiden ja omavalvonnan avulla.

Saatavuus/saavutettavuus

Puhelinpalvelut: Työikäisten neuvonta ja ohjaus on avoinna arkipäivinä klo 9–12. Virka-aikainen sosiaalipäivystys on avoinna arkipäivinä klo 8–15. Käytössä on takaisinsoittopalvelu ja asiakkaalle soimitaan takaisin viimeistään seuraavana arkipäivänä ja sosiaalipäivystyspuhelinnumeroon vastataan saman päivän aikana. Aukioloaikojen ulkopuolella voi kiireellisissä tilanteissa asioida sosiaali- ja kriisipäivystyksessä.

Sähköinen asiointi: Yhteydenoton tai ilmoituksen voi tehdä sähköisesti Keusoten verkkosivujen kautta. Sähköisesti tulleet yhteydenotot ja ilmoitukset käsitellään viivytyksettä.

Asiakasohjausyksikköön voi lähettää sähköpostia tietoturvallisesti suojatulla yhteydellä <https://turvaposti.keusote.fi/> syöttämällä lähettäjäkenttään oma sähköpostiosoite ja sivulla näkyvä nelinumeroinen luku tunnistekenttään. Jatka-painikkeen jälkeen avautuvalle sivulle vastaanottajaksi kirjataan sähköpostiosoite neuvonta.tyoikaiset@keusote.fi.

Chat-neuvonta: Sosiaalipalvelujen neuvonta -chat toimii OmaKeusote-sovelluksen kautta. Chatissa voi keskustella omaan tai läheisen hyvinvointiin tai sosiaaliseen tilanteeseen liittyvistä huolista/ seikoista, kysyä yleisesti sosiaalipalveluista tai omaan sosiaalihuollon asiakkuuteen liittyvistä asioista. Chatissa voi asioida anonyymina tai vahvan tunnistautumisen avulla. Chat-neuvonta on avoinna arkipäivinä 9–12. Neuvontaa antavat asiakasohjaajat.

Asiakastapaamiset ja kotikäynnit hoidetaan arkipäivinä asiakkaan kanssa erikseen sopimalla.

Katso verkkosivuiltamme tarkemmat yhteystiedot ja asiointitavat:

- [Työikäisten neuvonta ja ohjaus](#)
- [Taloudellisen tuen neuvonta ja ohjaus](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaan palvelupolku suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveystalouden kokonaisuudeksi, jossa huomioidaan myös kuntien, yksityisten palveluntuottajien, 3. sektorin ja muiden yhteisöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut.

Sosiaalipäivystys on välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalvelujen ja muiden tukitoimien järjestämistä erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteissa kaikkina vuorokauden aikoina. Kiireellisinä sosiaalipalveluina järjestetään muun muassa kiireellistä majoittamista, taloudellista tukea ja muita välttämättömiä palveluja tarpeen mukaan.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu kaikille 18–64-vuotiaille asukkaille ja heidän läheisilleen, jotka asuvat tai oleskelevat Keski-Uudenmaan hyvinvointialueenalueella. Taloudellisen tuen palvelu on tarkoitettu kaikille ikäryhmille.

Palveluiden myöntäminen ja palveluun ohjaaminen perustuvat asiakkaan tuen tarpeeseen, asiakaskohtaiseen tarvearviointiin ja tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarvearviointiin.

Toimeentulotuen myöntämistä ohjaavat Laki toimeentulotuesta ja Keusoten sisäiset toimeentulotuen myöntämisen ohjeet. Toimeentulotuen päätöstä tehtäessä tulee huomioida myös asiakkaan yksilölliset perusteet, erityiset tarpeet ja olosuhteet.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Työikäisten asiakasohjauksessa tehdään asiakkaan asian kiireellisyyden arviointi sosiaalipäivystystyönä ja lisäksi dokumentit ilmoituksen tai yhteydenoton arviointi tai tarvittaessa myös palvelutarpeen arviointi.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelutarpeen arviointi ja sosiaalihuollon suunnitelmalliseen palveluun ohjaaminen perustuu asiakkaan tilanteen arviointiin, joka tehdään hänen elämäntilanteensa edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tarpeen mukaisesta palveluun ohjaamisesta tekee asiakkaan asiaa käsittelevä asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä, joka on sosiaalihuollon ammattihenkilö. Tarvittaessa konsultoidaan muita ammattilaisia.

Työikäisten asiakasohjauksessa tehdään toimeentulotuen päätöksiä ja tilapäis- sekä kriisimajoituspäätöksiä. Päätöksen palvelujen myöntämisestä Työikäisten asiakasohjauksessa tekee asiakasohjaaja, sosiaalityöntekijä tai taloudellisen tuen täydentävän toimeentulotuen osalta asiakassihteeri.

Julkisen vallan käyttö

Työikäisten asiakasohjauksessa käytetään julkista valtaa palvelutarpeen arvioinnissa sekä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksenteossa. Julkisen vallan käyttö on perusteltua myös niissä tilanteissa, joissa joudutaan puuttumaan itsemääräämisoikeuteen esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakkaan elin- tai asuinolosuhteet, vaarantavat asiakkaan terveyden, tai hänen hoitonsa ja huolenpitonsa vaativat välttämättömiä toimenpiteitä viranomaisten taholta. Asiakkaalle tarjotaan apua tai hänen luokseen tehdään kartoituskäynti sosiaalihuoltolain nojalla.

Tuotanto

Työikäisten asiakasohjaus on maksuton suoran valinnan palvelu ja palvelun tuottaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialue.

2.3 Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaus

Palvelukuvaus

Aikuisten mielenterveys- ja päihdeasiakasohjauksessa annetaan neuvontaa ja ohjausta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille ja tarvittaessa selvitetään ja tuetaan asiakkaan hoitopolkua ja laaditaan hoidontarpeen arviointi perustason psykososiaalsiin hoitoihin, joihin saa asiakasohjauksen kautta myös ensimmäisen aikavarauksen. Yhteyttä voivat ottaa asukkaat itse, heidän läheisensä tai muut henkilöt, jotka ovat huolissaan henkilön mielenterveydestä tai päihteiden käytöstä. Palvelussa tarjotaan myös ammattilaiskonsultaatiota.

Aikuisten mielenterveys- ja päihdeasiakasohjauksen palvelu on suunnattu täysi-ikäisille, yli 18-vuotiaille. Tavoitteena on, että asiakkaalle löytyy tarpeen mukainen palvelu, joka voi olla julkissektorin tai järjestön tuottamaan. Myös omahoidollisista palveluvalikoimista sekä yksityisistä palveluntuottajista saa tietoa asiakasohjauksen kautta.

Mielenterveys- ja päihdeasiakasohjauksessa on kehitetty nuorten aikuisten asiakasohjauksellista palvelutoimintaa monialaisessa yhteistyössä vuodesta 2022 alkaen. Tavoitteena kehitystyössä on ollut oikea-aikainen ja helposti saavutettava palvelu ja

tuki mielenterveys- ja päihdeongelmissa sekä sujuvan palvelun jatkuvuuden turvaaminen. Tavoitteena on tukea nuoren aikuisen itsenäistymistä, omia voimavaroja, hyvinvointia ja terveyttä.

Asiakasohjauksesta saa heti hoidollista ohjausta ja neuvontaa, samoin ohjeita tarvittaviin palveluihin hakeutumiseen sekä ratkaisuja eri tilanteisiin. Asiakasohjauksen kautta kiireettömiin perustason mielenterveys- ja päihdepalveluihin saa ensimmäisen ajan hoidontarpeen arvioinnin jälkeen viivytyksettä ja hyvinvointialueelta hoitotakuun puitteissa. Suunnitelmallista hoitoa ei voida kuitenkaan aloittaa välittömästi.

Laatu

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaus tarjoaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaisesti saavutettavat ja monikanavaiset yhteydenottomahdollisuudet. Tavoitteena on ohjata asiakkaita viivytyksettä heidän tarvettaan parhaiten vastaaviin palvelujen piiriin sekä varmistaa, että asiakas saa tarpeidensa mukaiset palvelut yhteen sovitettuna kokonaisuutena, jolloin palvelujen oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus paranevat.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksessa työskentelee terveydenhuollon ammattihenkilöitä tehden moniammatillista yhteistyötä Asiakasohjausyksikön sisällä ja laajasti palvelualueiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Henkilölle, joka ottaa yhteyttä asiakasohjaukseen, annetaan hänen tilanteeseensa sopivassa laajuudessa neuvontaa, ohjausta ja tietoa palvelujen eri vaihtoehtoista ja vaikutuksista sekä henkilön oikeuksista. Henkilön kanssa pohditaan erilaisia ratkaisuja tilanteeseen liittyen. Mikäli tarpeen, tehdään hoidon tarpeen arviointi ja ohjataan mielenterveys- ja päihdepalveluihin jatkohoitoon.

Keusotessa kehitetään osaamista ja palvelujen laatua asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Kouluttautumista tukee Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma ja erilliset palvelualueiden omat koulutussuunnitelmat. Laatutyön visiona on asiakastytyväisyyden parantaminen. Keusoten toiminnan ja palvelun laatua arvioidaan säännöllisesti muun muassa palautteiden ja omavalvonnan avulla. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksen työtä määrittävät mielenterveyslaki (1116/1990), terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja päihdehuoltolaki (41/1986).

Saatavuus/saavutettavuus

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakasohjauksessa asioidaan puhelimitse. Puhelinpalvelu on avoinna arkipäivinä maanantaista perjantaihin klo 9–12. Käytössä on myös takaisinsoittopalvelu, ja asiakkaalle soitetaan palvelulupauksen mukaisesti takaisin mahdollisimman pian, viimeistään seuraavana arkipäivänä.

Ennen yhteydenottoa asiakasta suositellaan täyttämään Terapianavigaattori, joka on sähköinen oirekysely. Se sujuvoittaa hoidon tarpeen arviointia ja nopeuttaa oikeaan hoitoon tai palveluun pääsyä. Terapianavigaattori löytyy Keusoten verkkosivuilta.

Asiakasohjausyksikköön voi lähettää sähköpostia tietoturvalisest suojatulla yhteydellä <https://turvaposti.keusote.fi/> syöttämällä lähettäjäkenttään oma sähköpostiosoite ja sivulla näkyvä nelinumeroinen luku tunnistekenttään. Jatka-painikkeen jälkeen avautuvalle sivulle vastaanottajaksi kirjataan neuvonta.mipa@keusote.fi -sähköpostiosoite.

Katso verkkosivuiltamme tarkemmat yhteystiedot ja asiointitavat:

[Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen hoidontarpeen arviointi ja asiakasohjaus](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Palvelussa tehdään hoidon tarpeen arviointi ja tarpeen mukaiseen psykososiaaliseen hoitoon ohjaus. Asiakasohjaaja tekee suorat ajanvaraukset aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen hoitajalle. Muissa tapauksissa asiakkaalle annetaan toimintaohjeet, kuinka hakeutua tarpeen mukaiseen hoitoon.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaukseen saapuneiden asiakkaiden jatkotyöskentely suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi, jossa huomioidaan myös kuntien, yksityisten palveluntuottajien, 3. sektorin ja muiden yhteisöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Hoidon tarpeen arviointi on tarkoitettu kaikille yli 18-vuotiaille henkilöille, jotka asuvat tai oleskelevat Keusoten alueella tai joiden terveydenhuollon asiointi on Keusoten alueella. Myös ammattilaiset voivat ottaa yhteyttä ja konsultoida mielenterveyteen tai päihteisiin liittyvissä asioissa.

Hoidon tarpeen arvioinnin tukena hyödynnetään erilaisia kyselyitä ja mittaristoja, jotka auttavat asiakasta käsittelemään vaikeuksiaan yhdessä ammattilaisen kanssa sekä saamaan niihin ohjeita ja ammatillista tukea.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Mielenterveys- ja päihdepalveluun ohjaaminen perustuu hoidon tarpeen arviointiin. Terveydenhuollon ammattihenkilön laatiman hoidontarpeen arvioinnin perusteella ja asiakkaan kanssa yhdessä sovittuasi asiakas ohjataan tarpeen mukaiseen palveluun.

Hoidontarpeen arviointi perustuu erilaisten kyselyjen ja mittaristojen antamaan tietoon asiakkaan oireista. Hoidon tarpeen arviointi laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa erityisesti mielenterveyden ja päihdeiden käytön näkökulmasta. Arviointi kirjataan potilastietojärjestelmään ja se tehdään hoidollisesta näkökulmasta, huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet, toiveet ja mielipiteet. Jatkotoimenpiteet sovitaan aina tilanteen mukaan. Mikäli asiakas tarvitsee myös sosiaalihuollon päihdepalveluja, arvioinnin palvelutarpeesta laatii sosiaalihuollon ammattihenkilö palvelualueelta.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakasohjaajat eivät tee päätöksiä. Päätös myönnettävistä päihdehuollon sosiaalipalveluista tehdään sosiaalihuollon palvelualueilla.

Julkisen vallan käyttö

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksen työskentely asiakkaan kanssa perustuu ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja palveluja toteutetaan lähtökohtaisesti rajoittamatta asiakkaan itsemääräämisoikeutta. Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa. Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksessa julkista valtaa käytetään hoidon tarpeen arvioinnissa.

Tuotanto

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaus on suoran valinnan maksuton palvelu ja palvelun tuottaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialue.

2.4 Vammaisten asiakasohjaus

Vammaispalvelujen asiakasohjaus

Vammaispalvelujen asiakasohjauksessa tarjotaan neuvontaa ja ohjausta kaikille vammaisille henkilöille sekä heidän läheisilleen Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Myös eri alojen ammattilaiset voivat ottaa yhteyttä ja konsultoida asiakasohjaajia vammaispalveluihin ja vammaisten henkilöiden tarvitsemiin sosiaalipalveluihin liittyen. Vammaispalvelujen asiakasohjaus vastaa vammaisten henkilöiden palvelutarpeen arvioinnista. Yksikössä myönnetään pääasiassa sosiaalihuollon erityislainsäädännön mukaisia palveluja.

Vammaispalvelujen tarkoituksena on toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä. Myös itsenäisen elämän ja itsemääräämisoikeuden toteutumisen tukeminen kuuluu

tavoitteisiin. Vammaispalveluilla turvataan vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa hänen elämänvaiheeseensa kuuluvasta tavanomaisesta avun ja tuen tarpeesta. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestetään vain, mikäli muun lain mukaan järjestetyt palvelut ja eivät ole sopivia ja riittäviä suhteessa palvelutarpeeseen.

Laatu

Vammaispalvelujen asiakasohjaus tarjoaa yhdenvertaisesti saavutettavat ja monikanavaiset yhteydenottomahdollisuudet hyvinvointialueen asukkaille. Asiakasohjauksessa annetaan neuvontaa ja ohjausta sosiaalipalvelujen käytöstä sekä tarjotaan tietoa myös muiden toimijoiden palveluista, jotka voivat tukea vammaisen henkilön arkea. Henkilölle, joka ottaa yhteyttä, tarjotaan tilanteeseen soveltuvaa ohjausta ja tietoa eri palveluvaihtoehdoista, niiden vaikutuksista sekä asiakkaan oikeuksista. Asiakkaan kanssa voidaan esimerkiksi käydä läpi eri palveluja, jotka vastaisivat hänen ilmaisemaansa palvelun tarpeeseen.

Vammaispalvelujen asiakasohjauksessa työskentelee asiakasohjaajia, sosiaalityöntekijöitä ja asiakassihteereitä. Moniammatillinen yhteistyö on keskeistä sekä yksikön sisällä että muiden palvelualueiden ja sidosryhmien kanssa. Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä. Keusotessa kehitetään jatkuvasti sosiaalihuollon osaamista, jotta palvelut vastaavat vammaisten henkilöiden tarpeisiin mahdollisimman hyvin. Palvelujen laatua arvioidaan säännöllisesti palautteiden ja omavalvonnan avulla.

Saatavuus ja saavutettavuus

Puhelinpalvelut:

Vammaisten neuvonta ja ohjaus palvelee arkipäivisin maanantaista torstaihin klo 9–11. Käytössä on takaisinsoittopalvelu, ja asiakkaalle soitetaan takaisin 1–3 arkipäivän sisällä. Kiireellisissä tilanteissa palvelee saman päivän aikana. Aukioloaikojen ulkopuolella kiireellisissä tilanteissa asioidaan sosiaali- ja kriisipäivystyksessä.

Sähköinen asiointi:

Yhteydenoton tai ilmoituksen voi tehdä Keusoten verkkosivujen kautta, ja ne käsitellään viivytyksettä. Asiakastapaamiset ja kotikäynnit sovitaan asiakkaan kanssa erikseen arkipäiville. Asiakas voi asioida ilman ajanvarausta myös Keusoten sosiaalihuollon walk-in-pisteillä Lähineuvonnoissa.

Yhdyspinta ja integraatio

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palveluja voidaan myöntää vain niille hakijoille, jotka täyttävät vammaisuuden määritelmän lisäksi yksittäisten palvelujen myöntämisen kriteerit. Lisäksi hakijan kotikunnan tulee olla Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kunta. Palveluiden myöntäminen perustuu tarvittavassa laajuudessa tehtävään palvelutarpeen arvioon. Päätöksenteossa huomioidaan myös asiakkaan yksilöllinen elämäntilanne ja mahdolliset erityiset tarpeet. Vammaispalvelulain mukaisia päätöksiä myönnetään vain silloin kun yleislainsäädännön mukaiset palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia kyseisen henkilön tarpeisiin. Ensisijaisesti palvelutarpeeseen vastataan myös vammaisten henkilöiden osalta ensisijaisen lainsäädännön kautta.

2.5 Ikäihmisten asiakasohjaus

Palvelukuvaukset

Ikäihmisten asiakasohjauksessa tarjotaan neuvontaa ja ohjausta sekä palvelutarpeen arviointia yli 65-vuotiaille Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille sekä heidän läheisilleen. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella voidaan järjestää asiakkaalle tarvittavat palvelut. Asiakasta ohjataan palveluiden käytössä, elämänhallinnassa ja tehdään yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamiseksi. Ammattilaiset voivat ottaa yhteyttä ja konsultoida asiakasohjaajia ikääntyneiden sosiaalihuoltoon ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lisäksi ikäihmisten asiakasohjaus koordinoi palveluissa olevien asiakkaiden palveluja ja toimii omatyöntekijänä. Asiakasohjauksessa myönnetään yli 65-vuotiaiden asiakkaiden omaishoidon tuki sekä tarjotaan sosiaaliohjausta ja sosiaalityötä.

Ikäihmisten asiakasohjauksen työtä määrittävät sosiaalihuoltolaki (1301/2014), laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvetaista (980/2012), myöhemmin vanhuspalvelulaki sekä laki omaishoidon tuesta (937/2005).

Ikäihmisten asiakasohjaus vastaa yli 65-vuotiaiden sosiaalipäivystyksestä virka-aikana. Palvelussa vastaanotetaan ja käsitellään keskitetysti yli 65-vuotiaiden sosiaalihuoltolain 35 §:n mukaiset yhteydenotot sekä ilmoitukset sosiaalihuollon tarpeesta. Kuka tahansa voi ilmoittaa huolestaan, joka kohdistuu yli 65-vuotiaaseen henkilöön.

Ikäihmisten asiakasohjauksen kokonaisuuteen kuuluu myös yli 65-vuotiaiden omaishoidon asiakasohjaus sekä erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden sosiaalityö. Järjestettävät palvelut on kuvattu tarkemmin luvussa 4.

Tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien kasaantumista, tarjota varhaista tukea, hyvinvointia, sekä terveyttä edistävää neuvontaa ja ohjausta, arvioida asiakkaan tilanne asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa sekä löytää asiakkaalle tarpeen mukainen palvelu Keusoten, yksityisten palvelutuottajien, seurakuntien, kuntien ja 3. sektorin palveluvalikoimasta.

Laatu

Ikäihmisten asiakasohjaus tarjoaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaisesti saavutettavat ja monikanavaiset yhteydenottomahdollisuudet. Tavoitteena on ohjata asiakkaita aiempaa nopeammin tarvetta parhaiten vastaaviin julkisen, yksityisten ja kolmannen sektorin palvelujen piiriin sekä varmistaa, että asiakas saa tarpeidensa mukaiset palvelut yhteen sovitettuna kokonaisuutena, jolloin palvelujen oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus paranevat.

Ikäihmisten asiakasohjauksessa työskentelee sosiaalihuollon sekä terveydenhuollon ammattihenkilöitä tehden moniammatillista yhteistyötä asiakasohjausyksikön sisällä ja laajasti palvelualueiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään RAI-arviointi välineistöä lain edellyttämällä tavalla.

Laadun mittareina käytetään asiakaskokemusta, osallisuuden toteutumista, laatupoikkeamia (HaiPro, Wpro), hyvinvointimittareita, henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi.

Saatavuus/saavutettavuus

Sosiaalihuoltolaki ja vanhuspalvelulaki määrittävät ilmoitusten ja yhteydenottojen käsittelyajat sekä palvelutarpeen arvioinnin keston. Palvelutarpeen arviointi tulee aloittaa yli 75 - vuotiailla ja ylintä hoitotukea saavilla viimeistään 7 arkipäivän aikana ja päätöksenteko 3 kk:n aikana asian vireilletulosta. SAS - toiminnassa seurataan yli 3 kk:ta asumispaikkaa jonottaneiden määrää sekä jonotusaikaa asumispalveluihin.

Puhelinpalvelut: Ikäihmisten neuvonta ja ohjaus on avoinna arkipäivinä klo 9–12. Virka-aikainen sosiaalipäivystys on avoinna arkipäivinä klo 8–15. Käytössä on takaisinsoittopalvelu ja asiakkaalle soimitaan takaisin viimeistään seuraavana arkipäivänä ja sosiaalipäivystyspuhelinnumeroon vastataan saman päivän aikana. Aukioloaikojen ulkopuolella voi kiireellisissä tilanteissa asioida sosiaali- ja kriisipäivystyksessä.

Sähköinen asiointi: Yhteydenoton tai ilmoituksen voi tehdä sähköisesti Keusoten verkkosivujen kautta. Sähköisesti tulleet yhteydenotot ja ilmoitukset käsitellään seitsemän arkipäivän aikana.

Asiakasohjausyksikköön voi lähettää sähköpostia tietoturvallisesti suojatulla yhteydellä <https://turvaposti.keusote.fi/> syöttämällä lähettäjäkenttään oma sähköpostiosoite ja sivulla näkyvä nelinumeroinen luku tunnistekenttään. Jatka-painikkeen jälkeen avautuvalle sivulle vastaanottajaksi kirjataan sähköpostiosoite neuvonta.ikaihmiset@keusote.fi.

Asiakastapaamiset ja kotikäynnit: Asiakastapaamiset ja kotikäynnit hoidetaan arkipäivinä asiakkaan kanssa erikseen sopimalla.

Katso verkkosivuiltamme tarkemmat yhteystiedot ja asiointitavat:

- [Ikääntyneiden neuvonta ja ohjaus](#)
- [Ikääntyneiden asumispalvelut - Keski-Uudenmaan hyvinvointialue](#)
- [Omaishoidon tuki - Keski-Uudenmaan hyvinvointialue](#)
- [Ikääntyneiden sosiaalityö ja sosiaaliohjaus - Keski-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelupolku suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi, jossa huomioidaan myös kuntien, yksityisten palveluntuottajien, 3. sektorin ja muiden yhteisöjen hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu kaikille yli 65-vuotiaille henkilöille. Asumispalveluiden osalta myös kotikuntalain mukaisille muuttajille. Ikäihmisten asiakasohjauksessa tehtäviä päätöksiä ohjaavat voimassa olevat soveltamisohjeet ja myöntämisperusteet.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Ikäihmisten asiakasohjauksessa palvelutarpeen arvion tekee asiakasohjaaja, joka on sosiaalihuollon tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden kohdalla palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä.

Palvelutarpeen arviointi tehdään asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa ja tarvittaessa hänen omaistensa ja läheisten sekä muiden toimijoiden kanssa huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet, toiveet ja mielipiteet. Toimintakyvyn arvioinnissa hyödynnetään RAI-arviointijärjestelmää. Jatkotoimenpiteet sovitaan aina tilanteen mukaan.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntäminen tai palveluun ohjaaminen perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin, joka tehdään hänen elämäntilanteensa edellyttämässä laajuudessa. Päätöksen palvelujen myöntämisestä tai tarpeen mukaisesta palveluun ohjaamisesta tekee asiakkaan asiaa käsittelevä asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä, joka on virkasuhteessa oleva sosiaalihuollon ammattihenkilö tai virkasuhteessa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä ja konsultoidaan muita ammattilaisia.

Julkisen vallan käyttö

Ikäihmisten asiakasohjauksessa käytetään julkista valtaa. Jos asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia on kyse julkisesta vallan

käytöstä. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi palvelutarpeen arvio tai palveluista päättäminen. Julkisen vallan käyttö on perusteltua niissä tilanteissa, joissa joudutaan puuttumaan itsemääräämisoikeuteen esimerkiksi asiakkaan sellaiset elin - tai asuinolosuhteet, jotka ovat vaaraksi asiakkaan terveydelle tai hänen hoitonsa ja huolenpitonsa vaativat välttämättömiä toimenpiteitä viranomaisten taholta. Asiakkaalle tarjotaan apua tai hänen luokseen tehdään kartoituskäynti sosiaalihuoltolain nojalla.

Tuotanto

Ikäihmisten asiakasohjauksen palvelun tuottaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialue. Palvelutarpeen arviointi on asiakkaille maksutonta.

2.6 Sosiaali- ja kriisipäivystys

Palvelukuvaus

Sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalipäivystyksestä ympärivuorokautisesti kaikkina viikonpäivinä sekä muiden ikäryhmien sosiaalipäivystyksestä virka-ajan ulkopuolella. Tehtävänä on turvata välttämätön ja kiireellinen sosiaalihuolto. Virka-aikana sosiaali- ja kriisipäivystys tuottaa myös Ankkuri-toimintaa ja nuorten oikeusedustusta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Sosiaali- ja kriisipäivystys tarjoaa akuuttia kriisiapua äkillisissä ja traumaattisissa tilanteissa, kuten läheisen kuoleman, vakavan sairastumisen, itsemurhayrityksen, onnettomuuksien ja rikoksen uhriksi joutumisen yhteydessä. Elämänkriiseissä asiakkaita ohjataan ja neuvotaan tarkoituksenmukaisiin jatkopalveluihin.

Sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa psykososiaalisen ensivaiheen tuen järjestämisestä suuronnettomuus- ja erityistilanteissa. Psykososiaalinen tuki sisältää akuutin kriisityön ja päivystyksellisen sosiaalityön ja on osa lakiin perustuvaa palvelujärjestelmää sekä viranomaisten valmiussuunnittelua ja varautumista.

Sosiaali- ja kriisipäivystys on hätäkeskushälytettävä yksikkö ja toimii tiiviissä yhteistyössä muiden hätäkeskusrajapinnassa toimivien viranomaisten kanssa. Ammattilaiset ja asiakkaat voivat konsultoida yksikköä sosiaalipalveluihin liittyvissä tehtävissä ja ilmoittaa akuutista sosiaaliviranomaisen tarpeesta.

Laatu

Sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa yhdenvertaisesti välttämättömiä sosiaaliviranomaisen toimenpiteitä edellyttäviin tilanteisiin. Yhteydenotto on mahdollista ympäri vuorokauden. Toiminta painottuu lastensuojeluun, nuorten kriisitilanteisiin, työikäisten ja ikääntyneiden heikentyneeseen toimintakykyyn ja kotona pärjäämisen haasteisiin, päihde- ja mielenterveyden ongelmiin sekä akuutteihin taloudellisiin vaikeuksiin. Sosiaali- ja

kriisipäivystys työskentelee väkivalta- ja lähisuhdeväkivaltatilanteissa osana moniammatillista verkostoa.

Kriisityö on prosessiluonteista ja sisältää akuutin kohtaamisen, kriisityöskentelyn ja seurantavaiheen. STM:n ohjeistuksen (2019:46) mukaisesti psykososiaalista tukea tarjotaan aktiivisesti kaikille osallisille. Työskentely perustuu asiakkaan suostumukseen ja asiakkaaksi tullaan viranomaisen ohjaamana tai asiakkaan yhteydenotolla. Työskentelyssä tuetaan asiakkaan toipumista psykoedukaation, omahoito-ohjeiden ja voimavaroja vahvistavan työskentelyn avulla. Asiakas osallistuu kriisityön suunnitteluun ja voi vaikuttaa työskentelyn toteutukseen, aikatauluun ja paikkaan. Tarvittaessa asiakas ohjataan jatkohoitoon tai muihin sosiaalipalveluihin yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Suuronnettomuus- ja erityistilanteissa yksikkö saa tarvittaessa valmiussuunnitelman mukaisesti lisätyövoimaa asiakasohjausyksikön muista tiimeistä sekä Uudenmaan alueen muista sosiaali- ja kriisipäivystyksistä. Varautumista ylläpidetään yhteisillä harjoituksilla.

Yksikössä työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, jotka tekevät moniammatillista yhteistyötä asiakasohjauksen sisällä sekä muiden palvelukokonaisuuksien ja yhteistyötahojen kanssa. Esihenkilön tuki on järjestetty ympärivuorokautisesti varallaolojärjestelyin. Toimintaa tukee perehdytetty sosiaalityöntekijöiden ja kriisityöntekijöiden sijaisreservi, jota täydennetään tarpeen mukaan.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksellä on ajantasaiset henkilöstön saatavilla olevat ohjeet palvelukokonaisuuksista ja kirjaamiskäytännöistä. Viranomaisyhteistyötä kehitetään säännöllisissä tapaamisissa yhteistyötahojen kanssa.

Saatavuus / saavutettavuus

Sosiaali- ja kriisipäivystys tarjoaa Keusoten alueen asukkaille yhdenvertaisesti saavutettavan, nopean ja asiakaslähtöisen palvelun. Sosiaali- ja kriisipäivystys on hätäkeskuksen hälytettävä yksikkö, joka ottaa vastaan hätäkeskuksen välittämiä tehtäviä. Ammattilaisille on käytössä erillinen viranomaislinja. Asiakkaat tavoittavat päivystävän työntekijän ympärivuorokautisesta asiakaslinjasta. Välittömiä sosiaaliviranomaisen palveluja edellyttävät tapaamiset ja kotikäynnit toteutetaan tilanteen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta.

Toimitilat sijaitsevat Järvenpään sote-keskuksessa (JUST). Työskentely tapahtuu puhelimitse, kentällä, asiakkaan kotona, sosiaali- ja kriisipäivystyksen tiloissa tai muussa tarkoituksenmukaisessa paikassa.

Katso [sosiaali- ja kriisipäivystyksen yhteystiedot verkkosivuilta](#).

Yhdyspinta / integraatiovaatimukset

Sosiaali- ja kriisipäivystys toimii tiiviissä yhteistyössä muiden hätäkeskushälytettävien viranomaisten ja eri toimijoiden kanssa. Jatkotyöskentely ja asiakassiirrot suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveystalouden kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu kaikille Keusoten alueella asuville tai oleskeleville henkilöille, jotka tarvitsevat välittömiä sosiaalihuollon toimenpiteitä tai akuuttia kriisiapua järkyttävissä elämäntilanteissa.

Palvelutarpeen arviointi / arvioinnin tekijätaho

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä arviointi tehdään tilanteen edellyttämässä laajuudessa akuutteihin ja välittömiin tarpeisiin vastaten. Arviointi toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä. Tarvittaessa asiakas ohjataan palvelutarpeen arviointiin asiakasohjausyksikön tiimeihin tai muihin Keusoten palveluihin.

Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden osalta vastuutyöntekijänä toimii sosiaalityöntekijä. Kaikilla virassa olevilla sosiaalityöntekijöillä on sosiaalihuollon ammattihenkilölain mukainen kelpoisuus.

Palvelun myöntäminen / päättäjätaho

Palvelun myöntäminen tai palveluun ohjaaminen perustuu asiakkaan tilanteen arviointiin. Päätöksen tekee asiakkaan asiaa käsittelevä sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö tarvittaessa muita ammattilaisia konsultoiden.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä voidaan tehdä kiireellisiä sijoituksia lapsen ollessa välittömässä vaarassa. Virka-ajan ulkopuolella järjestetään tarpeen mukaan kiireellistä majoitusta, taloudellista tukea ja muita välttämättömiä sosiaalipalveluja.

Julkisen vallan käyttö

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä käytetään julkista valtaa lainsäädännön mukaisesti. Julkista valtaa käytetään esimerkiksi lapsen kiireellisessä sijoituksessa ja niihin liittyvissä rajoitustoimenpiteissä, ehkäisevän toimeentulon päätöksissä ja tilapäisen asumisen päätöksissä.

Sosiaalihuollon palvelut perustuvat ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen. Itsemääräämisoikeuteen voidaan puuttua tilanteissa, joissa lapsen kasvuolosuhteet tai oma käyttäytyminen vaarantavat hänen terveyttään tai kehitystään, jolloin hänen tilanteensa turvaaminen vaatii lastensuojelutarpeen arviointia ja mahdollisesti viranomaisen välittömiä toimenpiteitä. Kiireellisen sijoituksen jälkeen lapsen asiakkuus siirretään lastensuojeluun, eikä asiakas voi kieltää asiakkuuden alkamista.

Tuotanto

Sosiaali- ja kriisipäivystys on suoran valinnan palvelu, jonka tuottaa Keusoten hyvinvointialue. Palvelu on maksuton.

3 Terveysthuollon palvelut

3.1 Jalkaterveysalan palvelut

Palvelukuvaus

Hyvinvointialue hankkii jalkaterveysalan palvelut maksusitoumuksella yksityisiltä palveluntuottajilta. Myöntämisen edellytyksenä on, että asiakkaalla on jokin sairaus ja siihen liittyvä jalkaongelma, jonka hoidolla jalkaongelman syntymistä voidaan ennaltaehkäistä tai jalkaongelman pahenemista estää. Maksusitoumuksen perusteena on hyvinvointialueen jalkaterveysalan palveluihin lähettämisen kriteerit. Palvelut sisältävät jalkojenhoidon, varvasortoosihoidon ja pohjallishoidon.

Laatu

Hyvinvointialue tekee arvion asiakkaan hoidon tarpeesta ja tekee päätöksen käyntikertojen määrästä. Hyvinvointialue vastaa lisäksi palvelun ohjauksesta ja seurannasta.

Terveysthuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten jalkaterapeutti, tulee olla terveysthuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveysthuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveysthuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Jalkaterveyspalveluihin tarvitaan lääkärin tai hoitajan tekemä maksusitoumus. Palveluun hakeutumisesta asiakas voi olla yhteydessä omaan hoitotiimiinsä tai hänelle nimettyyn diabeteshoitajaan.

Palvelu tuotetaan ostopalveluna palveluntuottajan omissa tiloissa.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut, yksityiset ostopalveluiden tuottajat ja HUS.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja maksusitoumus myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti. Myöntämisen perusteena on hyvinvointialueen jalkaterveysalan palveluihin lähettämisen kriteerit. Palveluiden pääasiallinen kohderyhmä on diabetesta, nivelreumaan tai vaikeaa alaraajojen verenkiertohäiriötä tai neuropatiaa sairastavat henkilöt, joilla sairaus on aiheuttanut jalkaongelmia kuten verenkierron häiriöitä, haavoja, tuntuu muutoksia tai virheasentoja.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee asiakkaan omatiimin ammattilainen tutkimalla jalat. Tarvittaessa ammattilainen konsultoi lääkärinä. Ennen hoidon aloittamista jalkaterveysalan palveluiden tuottaja laatii yhdessä asiakkaan kanssa hoitosuunnitelman ja hoidon tavoitteet. Kirjallinen hoitosuunnitelma tehdään ensikäynnin yhteydessä ja se pohjautuu hyvinvointialueen tekemään hoitoarvioon. Hoitojakson kesto on enintään 12 kuukautta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Jalkaterveysalan palvelujen maksusitoumuksen myöntämisestä vastaa diabetesta sairastavien osalta omatiimin nimetyt diabeteshoitajat ja muiden sairausryhmien osalta kliinisten tukipalveluiden haavahoidon asiantuntija sairaanhoitaja. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Jalkaterveysalan palveluissa julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Palvelut tuotetaan ostopalveluna. Käynneistä peritään asiakasmaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.2 Kiireellinen hoito

Palvelukuvaus

Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Kiireellisen hoidon antamista varten hyvinvointialueen on järjestettävä ympärivuorokautinen päivystys. Potilaan on päästävä kiireelliseen hoitoon asuinpaikastaan riippumatta.

Laatu

Hoito toteutetaan avohoidossa silloin, kun se on potilasturvallisuus huomioon ottaen mahdollista. Sairaanhoito on toteutettava potilaan lääketieteellisen tarpeen ja käytettävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä.

Saatavuus/saavutettavuus

Virka-aikainen kiireellinen hoito toteutetaan terveysasemilla. Asiakas voi olla yhteydessä terveysasemaan digitaalisesti, puhelimitse tai tulemalla paikalle. Omaolon sähköisen oirearvion avulla asiakas saa ohjeita tilanteeseensa, ja voi tarvittaessa jättää yhteydenottopyynnön terveydenhuollon henkilöstölle. Omaolo on asiakkaiden käytettävissä myös virka-ajan ulkopuolella, mutta yhteydenottoihin vastataan vain virka-aikana. Vaihtoehtoisesti asiakas voi olla yhteydessä puhelimitse omatiimiinsä. Hyvin kiireellisissä asioissa, joissa asiakas ei ole saanut yhteyttä hoitohenkilökuntaan puhelimitse tai sähköisesti, voi hän saapua suoraan terveysaseman ajanvarauksettomalle vastaanotolle.

Katso verkkosivuiltamme tarkemmat ohjeet [kiireellisistä lääkärin tai hoitajan hoitoa vaativiin tilanteisiin](#).

Virka-ajan ulkopuolella kiireelliseen hoitoon hakeutuessaan asiakkaan tulee soittaa Päivystysapuun. Tarvittaessa hänet ohjataan etä- tai läsnävastaanotolle. Läsnävastaanotot toteutetaan iltaisin ja viikonloppuisin Keusoten Akuutissa Järvenpäässä ja Hyvinkään sairaalan yhteispäivystyksessä, jossa on myös yöpäivystys.

Suunterveyden kiireellinen hoito toteutetaan virka-aikana hammashoitoloissa, iltaisin ja viikonloppuisin/arkipyhinä Arkisin klo 15–21 ja viikonloppuisin/arkipyhinä klo 8–21 päivystys HUS Puistosairaалassa Helsingissä. Öisin klo 21–8 HUS Meilahden päivystyksessä Helsingissä.

Asiakkaan tulee aina soittaa ennen hoitoon hakeutumistaan: virka-aikana suun terveydenhuollon keskitettyyn puhelinpalveluun, iltaisin ja viikonloppuisin/arkipäivinä HUSin suusairauksien päivystykseen ja öisin (klo 21–8) Päivystysapuun.

Katso verkkosivuiltamme [suun terveydenhuollon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta on erikoisairaanhoido.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut ovat tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti. Virka-ajan ulkopuolella hoidetaan ainoastaan välitöntä kiireellistä hoitoa tarvitsevia asiakkaita. Muut asiakkaat ohjataan omalle terveysasemalle/hammashoitolaan virka-aikana hoidettavaksi.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Virka-aikana palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidon tarpeen arvion tekee hänelle nimetyn omatiimin hoitaja tai muu vastaanottopalveluiden terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarvittaessa hoitaja konsultoi lääkäriä. Virka-ajan ulkopuolella hoidon tarpeen arvioinnista vastaa Päivystysapu.

Suunterveyden palveluissa hoidontarpeen arvion tekee virka-aikana hammashoitaja, joka tarvittaessa konsultoi hammaslääkärinä. Virka-ajan ulkopuolella hoidon tarpeen arvioinnista vastaavat HUSin suusairauksien päivystys ja Päivystysapu.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi päätökset eristämisestä tartuntatautilain perusteella tai eräät mielenterveyslaissa säädetyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja.

Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/ todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa terveysasemilla virka-aikaan ja Keusoten Akuutissa iltaisin ja viikonloppuisin tuotettavat palvelut omana toimintana. Virka-ajan ulkopuolisesta muusta toiminnasta vastaa Päivystysapu ja HUS. Lääkärin vastaanottopalvelut ja päivystyskäynnit Hyvinkään yhteispäivystyksessä ovat maksullisia 18 vuotta täyttäneille huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.3 Kotisairaanhoido

Palvelukuvaus

Kotihoitoon (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 19 a §) sisältyvä kotisairaanhoido sisältää myös kotisairaalahoidon, joka on terveydenhuoltolain (1326/2010) 25 §:n mukaan määräaikaista, tehostettua kotisairaanhoidoa. Kotisairaalahoidoa käsitellään tarkemmin luvussa 3.16. Sairaalapalvelut. Kotisairaanhoidoa järjestetään edelleen myös kotihoidosta erillisenä terveystalona. Kotisairaanhoido on asiakkaan kotiin vietyä sairaanhoidoa. Sen tarkoituksena on helpottaa sairaan henkilön kotona selviytymistä, tukea omaisia sairaan henkilön kotihoidossa ja esimerkiksi helpottaa sairaalasta kotiutumista.

Kotisairaanhoidoa ovat erilaiset lääkärin määräämät sairaanhoidon toimenpiteet, kuten näytteiden ottaminen, mittaukset, lääkityksen valvominen ja asiakkaan voinnin seuraaminen sekä kivun helpottaminen. Kotisairaanhoidoa toteutetaan usein sosiaalipalvelujen kanssa, jolloin puhutaan kotihoidosta.

Laatu

Kun kotisairaanhoidoa tuotetaan osana kotihoitoa, tarvitaan toimintaan myös terveydenhuollon lupa. Kotisairaanhoidossa työskentelee sairaanhoitajia ja lähihoitajia, jotka ovat laillistettuja ja nimikesuojattuja ammattihenkilöitä (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015).

Saatavuus/saavutettavuus

Asiakas saa tarpeensa mukaisen kotisairaanhoidon palvelun kotiin tuotuna. Katso verkkosivuiltamme kotihoidon [yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisiä tiedonkulun yhdyspintoja ovat erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yksiköt, asiakasohjaus, kotiutumisen ja arvioinnin tuki sekä kotihoito.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Kotisairaanhoidoa annetaan kotiin silloin, kun henkilö ei alentuneen toimintakykynsä tai sairautensa takia pysty käyttämään muita terveyden- ja sairaanhoidon palveluita. Palvelun myöntäminen perustuu hoidontarpeen arviointiin.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Säännöllinen kotihoidon/kotisairaanhoidon palvelu perustuu asiakaskohtaisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella asiakkaan kanssa yhdessä laadittuun hoito-, kuntoutumis- ja palvelusuunnitelmaan. Suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti.

Akuuttisairaanhoidon palvelusta ohjaututaan kotiutumisen ja arvioinnin tuen palveluun tai kotoa asiakasohjauksen kautta. Jos tilapäinen palvelu jatkuu yli neljä (4) viikkoa, arvioidaan säännöllisen kotihoidon myöntämisen perusteiden täyttyminen.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Mikäli kotiutumisen ja arvioinnin tuen palvelussa todetaan, että asiakas tarvitsee tilapäistä tai säännöllistä kotihoitoa (sisältää kotisairaanhoidon), päätös palvelun myöntämisestä tehdään asiakasohjauksessa.

Julkisen vallan käyttö

Palvelun myöntävä viranhaltija käyttää julkista valtaa päätöksenteossa.

Tuotanto

Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaille kotisairaanhoido. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana tai palvelusetelillä. Tilapäisen kotisairaanhoidon käynneistä peritään käyntiperusteinen maksu ja asiakasmaksu on tuloista riippumaton. Säännöllisen kotihoidon maksu määräytyy asiakkaan saaman palveluajan ja tulojen mukaan.

3.4 Kouluterveydenhuolto

Palvelukuvaus

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen terveyspalvelu, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon, mutta kokonaisuus sisältää laajasti sekä yksilöllistä että kouluyhteisöllistä työtä.

Kouluterveydenhuoltoon sisältyvät:

1. Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
2. Vuosiluokittain oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen
3. Oppilaan vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
4. Oppilaan suun terveydenhuolto, johon sisältyvät suun terveystarkastukset vähintään kolme kertaa peruskoulun aikana sekä yksilöllisen tarpeen mukaisesti
5. Oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
6. Oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Laatu

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuoltopalvelujen on muodostettava yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus ja hyvinvointialueen on niitä järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyötä on tehtävä myös oppilaan vanhempien ja huoltajien, oppilaiden, opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Hyvinvointialueen on osallistuttava perusopetuslaissa tarkoitetun opetussuunnitelman laatimiseen siltä osin kuin se koskee oppilashuoltoa sekä koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Palvelut on järjestettävä ensisijaisesti koulussa, jotta ne ovat oppilaiden helposti saavutettavissa.

Toimintaa säätelee myös Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011). Asetuksessa säädetään määräaikaisista terveystarkastuksista ja terveysneuvonnasta, ja sen tarkoitus on varmistaa, että annettavat palvelut ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia. Asetus velvoittaa myös selvittämään terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarpeet. Kouluterveydenhuollon henkilöstö on avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa. Kouluterveydenhuollon tarkastukset toteuttaa kouluterveydenhoitaja ja/tai lääkäri. Suun terveydenhuollon määräaikaistarkastukset tekee hammaslääkäri tai suuhygienisti.

Kouluterveydenhuollon henkilökunta osallistuu säännöllisesti ammatilliseen täydennyskoulutukseen kliinisen työn ja terveyden edistämisen osaamisen ylläpitämiseksi voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Kouluterveydenhuollon tilat ja varustus luovat edellytykset toteuttaa tarvittavat tutkimukset ja toimenpiteet laadukkaasti ja turvallisesti.

Saatavuus/saavutettavuus

Kouluterveydenhuollon vastaanottotilat sijaitsevat kouluilla. Terveystieteidenhoitajat ovat tavattavissa koulukohtaisina aikoina. Lisäksi nuori itse tai hänen vanhempansa voi olla yhteydessä terveydenhoitajaan puhelimitse, Wilman tai OmaKeusoten kautta.

Suun terveydenhuollon tarkastukset suoritetaan hammashoitoloissa tai liikkuvina palveluina koulujen yhteydessä.

Katso verkkosivuiltamme [kouluterveydenhuollon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta muodostuu kunnan kanssa, erityisesti sivistystoimi (koulut, nuorisotoimi). Muita yhdyspintoja ovat mm. opiskeluhuollon [psykologi-](#) ja [kuraattoripalvelut](#), muut perhekeskuksen lapsiperheiden palvelut, lastensuojelu, erikoisairaanhoito, kuntoutuspalvelut ja mahdolliset yksityiset palveluntuottajat. Kouluterveydenhuolto tekee myös tiivistä yhteistyötä alueen järjestötoimijoiden kanssa.

Kouluterveydenhuollossa tehdään yhteistyötä opetuksen- ja koulutuksenjärjestäjien kanssa seuraavasti:

1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yksilökohtaisissa monialaisissa asiantuntijaryhmissä, joissa on mukana opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien sekä opiskeluhuollon edustajia. Opiskelijan ja huoltajien suostumuksella koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§, 23§).
2. Lasten ja nuorten mielenterveyden tuen ja hoidon portaiden mukaisesti kaikille avointen ja varhaisen tuen tasoilla, joilla toteutetaan yhteistyössä yhteisöllistä opiskeluhoitoa sekä koulunkäynnin tukea.
3. Perusopetuslain mukaisesti tehostetun ja erityisen tuen antamisen yhteydessä seuraavasti:

- tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhoitopalvelujen ammattihenkilöiden kanssa (PoL 16 a §, 30.12.2013/1288)
- ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä tehdään opiskeluhoitopalvelujen ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta. Näiden perusteella tehdään arvio erityisen tuen tarpeesta. Nämä kolme muodostavat pedagogisen selvityksen.
- Opetushallituksen mukaan yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla opiskeluhoitopalvelujen asiantuntijaa, jonka työtehtäviin oppilaan asia kuuluu. Jos oppilaan tilanteen selvittäminen ja tarvittavien toimenpiteiden harkinta edellyttää monipuolisempaa asiantuntemusta, asian käsittelyä varten voidaan koota laajempi ryhmä.

Lisäksi kouluterveydenhuollossa tehdään tarvittaessa yhteydenotto sosiaalihoitoon tuen tarpeen arvioimiseksi aina yhteistyössä opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa kanssa. Lastensuojeluilmoitus tehdään lastensuojelulain mukaisesti.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden tahojen kanssa opiskelijan ja huoltajien luvalla.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu oppivelvollisuusikäisille peruskoululaisille. Hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut alueellaan sijaitsevien oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 1 §:ssä tarkoitetussa opetuksessa oleville oppilaille heidän kotikunnastaan riippumatta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Kouluterveydenhuollossa suoritetaan lakisääteisiä ennaltaehkäiseviä palveluita, joiden yhteydessä kouluterveydenhoitaja ja -lääkäri tai suunterveydenhuollon henkilöstö arvioivat muiden palveluiden tarvetta ja ohjaavat perheet tarvittaessa sosiaalihoitolaan mukaiseen palvelutarpeen arvioon.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Kouluterveydenhuolto on tarkoitettu kaikille oppivelvollisuusikäisille peruskoululaisille. Palvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Terveystieteiden työhön ei liity julkisen vallankäytön elementtejä. Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan

yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi päätökset eristämisestä tartuntatautilain perusteella tai eräät mielenterveyslaissa säädetyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana. Palvelut ovat maksuttomia.

3.5 Laboratorio- ja kuvantamispalvelut

Palvelukuvauk

Laboratorio- ja kuvantamispalveluilla tarkoitetaan näytteitä, testejä tai tutkimuksia sisältäviä diagnostiikkaan tai toimenpideradiologiaan liittyviä terveysten palveluita.

Laatu

Laboratorio- ja kuvantamispalvelut tuottaa HUS-yhtymä, joka vastaa osaltaan toimintansa laadusta. Keskeiset tutkimusten luotettavuuteen vaikuttavat tekijät ovat työntekijöiden hyvä ammattitaito ja tutkimusten laadunvarmistus. Laboratorio- ja kuvantamispalveluissa työskentelevien henkilöiden tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Lisäksi työnantajan tulee varmistaa ja mahdollistaa työntekijöiden hyvän ammattitaidon ylläpitäminen.

Tutkimusten laatua ohjaa HUS Diagnostiikkakeskuksen tutkimusohjekirja. Terveystenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden turvallista käyttöä ohjaa laki terveystenhuollon laitteista ja tarvikkeista (629/2010). HUSin laboratorio- ja kuvantamispalvelut täyttävät ISO-laatustandardit (HUSLAB on Finas-akkreditointipalvelun akkreditoima testauslaboratorio, SFS-EN ISO 15189:2013 ja HUS Kuvantamiselle on myönnetty ISO 9001:2015 -laatusertifikaatti).

Toimintaa ja sen laatua seurataan HUSin ja Keusoten yhteisissä ohjausryhmissä. Keusoten työntekijöillä on käytettävissään apunaan sähköinen HUS Diagnostiikkakeskuksen tutkimusohjekirja. Lisäksi heillä on mahdollisuus olla puhelimitse ja sähköpostitse yhteydessä HUS Diagnostiikkakeskuksen ammattilaisten asiakasneuvontapalveluun.

Saatavuus/saavutettavuus

Laboratorionäytteenotossa asiakas voi asioida ajanvarauksella missä tahansa HUS-laboratoriossa huomioiden, ettei kaikissa laboratorioissa tehdä kaikkia tutkimuksia. Ajan voi varata HUSilta sähköisesti tai puhelimitse.

Kuvantamistutkimusten osalta asiakas voi asioida luuston- ja keuhkojen röntgenkuvien osalta ilman ajanvarausta missä tahansa HUS-röntgenissä. Muihin röntgentutkimuksiin sekä ultraääni- ja mammografiatutkimuksiin asiakkaan on varattava aika HUSilta sähköisesti tai puhelimitse. Muiden kuvantamistutkimusten osalta hoitava yksikkö joko varaa ajan tutkimukseen (asiakas saa tiedon kirjeitse) tai neuvoo häntä ajan varaamisessa.

Diabeetikoiden silmänpohjien seulontatutkimukset toteuttaa ajanvarauksella HUSn pää- ja kaulakeskus. Kuvauksia toteutetaan Keusoten terveysasemilla.

Katso [verkkosivuiltamme lisätiedot laboratoriopalveluissa asiointiin](#).

Palvelupaikat: [Hae laboratorioita](#) ja [Hae röntgeneitä](#) (HUS.fi)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta on palveluntuottajaan eli HUS-yhtymään.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille. Röntgenpalvelut edellyttävät lääkärin laatimaa lähetettä ja laboratoriopalvelut edellyttävät lääkärin tai hoitajan laatimaa lähetettä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Kuvantamisten ja laboratorionäytteiden tarpeen arvioinnin tekee asiakkaan hoitava lääkäri tai hoitaja.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Päätöksen kuvantamisten ja laboratorionäytteiden ottamisesta tekee asiakkaan hoitava lääkäri tai hoitaja lähetteen laadinnan yhteydessä.

Julkisen vallan käyttö

Asiakkaiden tutkimisesta ja hoitamisesta vastaavat terveyskeskuslääkärit tekevät päätöksiä asiakkaille tilattavista tutkimuksista. Itse laboratorio- ja kuvantamistoimintaan ei liity julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Palvelut tuotetaan ostopalveluna. Palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia.

3.6 Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut

Palvelukuvauk

Lasten ja nuorten perustason lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluita tuotetaan perheneuvolassa ja nuorisoasemalla. Perheneuvola palvelee 0–12-vuotiaita lapsia ja heidän perheitään ja nuorisoasema 13–17-vuotiaita nuoria ja heidän perheitään. Palvelu sisältää hoidontarpeen arvioinnin (HTA), lasten/nuorten mielenterveys- ja päihdehäiriöiden tutkimusta, hoitoa sekä kuntoutusta.

Palveluun hakeudutaan Keusoten nettisivuilla olevan sähköisen yhteydenottolomakkeen kautta. Hoidontarpeen arviointi toteutetaan samana arkipäivänä virka-aikaan tai seuraavana arkipäivänä, mikäli se on saapunut muuna aikana. HTA:n yhteydessä tehdään arvio kiireellisyydestä. HTA:n jälkeen järjestetään etäensikäynti 14 vrk sisällä hoidon ja kuntoutuksen toteuttamiseksi.

Perheneuvolassa ja nuorisoasemalla työskentelee moniammatillinen tiimi (sairaanhoitajat, psykologit, sosiaalityöntekijät, lääkäri) ja työntekijä tai työpari valitaan asiakkaan tuen tai hoidon tarpeen mukaisesti. Asiakkaalle laaditaan hoitosuunnitelma, jossa huomioidaan mm. lapsen/nuoren kehitysvaihe, oireiden vakavuus ja kesto, mahdollinen itsetuhoisuus, oireiden aiheuttama arjen toimintakyvyn lasku sekä perhetilanne ja sosiaaliset verkostot. Työskentely voi sisältää terapeutisia tukitapaamisia, hoidollisia keskusteluita tai interventioita, lääkehoitoa ja perheen/verkon kanssa työskentelyä.

Laatu

Palvelun keskiössä ovat asiakkaat, jotka kohdataan ihmisarvoisina yksilöinä. Tämä edellyttää vuoropuhelua ja yhteisymmärrystä siitä, miten asiakkaan tarpeisiin voidaan vastata olemassa olevien palvelujen keinoin, parhaalla mahdollisella tavalla. Asiakkailla on oikeus tiedonsaantiin.

Palvelun tarve arvioidaan ja hoito suunnitellaan monialaisesti ja yhdessä lapsen/nuoren sekä huollosta vastaavien henkilöiden kanssa. Luottamuksellisen yhteistyösuhteen muodostaminen on työn peruspilari.

Palvelussa noudatetaan terveydenhuoltolakia (1326/2010) sekä lakia potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992). Työssä noudatetaan sosiaali- ja terveysalan henkilöstölle annettuja eettisiä ohjeita. Palvelua toteuttava henkilöstö vastaa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettua lakia (817/2015) ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia (559/1994).

Hoito- ja kuntoutus perustuu Käypä-hoitosuosituksiin. Henkilöstön täydennyskoulutuksista ja työnohjauksista huolehditaan suunnitelmallisesti. Lasten mielenterveys- ja päihdepalvelussa henkilöstö on koulutettu mm. lyhytterapeuttiseen työotteeseen (KLT), ahdistuksen hoitoon (Cool Kids), vuorovaikutuksen arviointiin (MIM) ja lyhytterapeuttiseen kiintymyssuhdetta vahvistavaan terapiaan (Theraplay). Nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluissa henkilöstö on koulutettu mm. interpersoonalliseen terapiaan, ahdistuksen hoitoon (Cool Kids) ja lyhytterapeuttiseen työotteeseen sekä päihdetyöhön.

Asiakaspalautteet käsitellään kuukausittain yhdessä tiimin kanssa ja sen perusteella pohditaan mahdollisia kehittämistoimia.

Saatavuus/saavutettavuus

Palveluun saa yhteyden sähköisellä yhteydenottolomakkeella internet-sivujen kautta, 24/7. Terveystenhuollon ammattihenkilö tekee HTA:n saman arkipäivän aikana, jos yhteydenotto on saapunut virka-aikana (klo 8–14.00). Jos yhteydenotto jätetään virka-ajan ulkopuolella, tehdään hoidon tarpeen arviointi seuraavana arkipäivänä. Hoidon tarpeen arvioinnin perusteella asiakkaalle järjestetään ensikäynti 14 päivän kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista tai tarvittaessa asiakas ohjataan hakeutumaan muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Palvelu tuotetaan perheneuvolan ja nuorisoasemien toimipisteissä tai etäpalveluna. Pääsääntöisesti yksiköt ovat avoinna klo 8.00–16.00.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Perustason lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelut on tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuorille, jotka kärsivät keskivaikeista mielenterveyden haasteista ja tarvitsevat tutkimusta, terapeuttista hoitoa tai kuntoutusta. Hoidon porrasteisuuden perusteella lapsen/nuoren tuki tulee lievien häiriöiden osalta hoitua neuvolassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa tai opiskeluhoollon palveluissa sekä erilaisissa ryhmämuotoisissa palveluissa tai muissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Lastensuojeluilmoitus voidaan tehdä, kun lapsen/nuoren käytös tai hänen kasvuolosuhteensa vaarantavat hänen turvallisuutensa. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa lastensuojelun kanssa päihdeongelmien osalta. Lisäksi yhteistyötä tehdään tarvittaessa lapsen/nuoren verkostossa toimivien kanssa (esim. neuvola, koulu tai oppilaitos) lapsen/nuoren ja huollosta vastaavien suostumuksella.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelua annetaan HTA:n perusteella 0-17-vuotiaille lapsille/nuorille, joilla on keskivaikeita mielenterveyden haasteita tai haitallista päihteiden käyttöä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Terveydenhuollon ammattihenkilö tekee hoidontarpeen arvioinnin.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelu on terveydenhuollon palvelua ja sitä toteutetaan hoidontarpeen arviointiin perustuen.

Julkisen vallan käyttö

Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Palvelut tuotetaan hyvinvointialueen toimipisteissä. Osa palveluista tuotetaan yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa esim. lasten psykoterapia. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

3.7 Lääkinnällinen kuntoutus

Palvelukuvaus

Lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvat (Terveydenhuoltolaki 29 §):

1. Kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus
2. Potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi
3. Kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuuksia
4. Toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet
5. Apuvälinepalvelut
6. Sopeutumisvalmennus
7. 1–6 kohdassa tarkoitetuista tarpeellisista toimenpiteistä koostuvat kuntoutusjaksot laitos- tai avohoidossa.

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi

kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. (Terveydenhuoltolaki 29 §.)

Terveydenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten fysioterapeutti, puheterapeutti tai toimintaterapeutti, tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveydenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Kuntoutusneuvontaa ja -ohjausta annetaan palveluittain niiden omissa kanavissa. Asiakkaat, joilla on jo kuntoutussuunnitelma, saavat ohjausta ja neuvontaa omilta vastuutyöntekijöiltä tai lääkinnällisen kuntoutuksen keskitetyssä puhelinasioinnissa.

Palveluita annetaan terveysasemilla, osastoilla ja muissa Keusoten toimitiloissa. Palveluja annetaan myös etäpalveluina ja asiakkaiden omissa toimintaympäristöissä, kuten kotona ja päiväkodissa. Osa palveluista voidaan tuottaa ostopalveluna silloin, kun kuntoutusta ei ole tarjottavissa omana toimintana. Ostopalveluna tuotettuja palveluita asiakas saa myös palveluntuottajan omissa tiloissa.

Kuntoutuspalveluissa noudatetaan hoitotakuun määäämiä enimmäisaikoja. Asiakkaan on saatava arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys terveysasemalle, ja hänelle on tehtävä hoidon tarpeen arviointi saman päivän aikana. Asiakkaan on päästävä hoitoon 3 kuukaudessa tai hoito-/kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Alle 23-vuotiaiden on päästävä hoitoon 14 vuorokaudessa, kun hoitoon hakeutumisen syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esilletulo tai toimintakyvyn aleneminen. Katso tarkemmat tiedot verkkosivuiltamme [Palveluun ja hoitoon pääsy](#). Jos henkilö tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty hyvinvointialueen tehtäväksi, hyvinvointialueen tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista. (Terveydenhuoltolaki 30 §, 51 a §)

Katso verkkosivuiltamme [Lääkinnällisen kuntoutuksen yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut tulosalueet, yksityiset ostopalveluiden tuottajat, HUS (mm. Apuvälinekeskus ja Hyvinkään Apuvälineyksikkö) ja Kela, joiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelukohtaiset tiedot on esitelty alaluvuissa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelukohtaiset tiedot on esitelty alaluvuissa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Kuntoutuspalvelujen ammattilaiset päättävän omana palveluna tuotettavasta palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi. Kuntoutuspalvelujen myöntämisestä vaativana osastokuntoutuksena tai ostopalveluna vastaa virkasuhteessa toimiva lääkäri. Kuntoutuspalvelujen palvelupäällikkö on delegoinut päätäntävaltaa lähiesihenkilöille kuntoutuspalvelujen ostopalvelujen myöntämisessä silloin, kun palvelu korvaa erikseen määritellyin myöntämisperustein omaa palvelutuotantoa.

Julkisen vallan käyttö

Julkista valtaa käytetään lääkinnällisen kuntoutuksen ostopalvelupäätösten teossa. Päätöksen tekee virkasuhteinen lääkäri tai delegoidulla päätöksenteko-oikeudella esihenkilö. Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi päätökset eristämisestä tartuntatautilain perusteella tai eräät mielenterveyslaissa säädetyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista voidaan tuottaa ostopalveluna. Terapiakäynneistä, kotikuntoutuspalveluista ja osastokuntoutuksesta peritään asiakasmaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.7.1 Fysioterapia

Palvelukuvaus

Aikuisten fysioterapiasta saa apua, jos vamma tai sairaus vaikeuttaa selviytymistä päivittäisistä toiminnoista. Lasten ja nuorten fysioterapian tavoitteena on ennaltaehkäistä

liikunta- ja toimintakykyä häiritseviä ongelmia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Fysioterapiasta lapsi tai nuori saa myös apua, jos hänellä on jo liikunta- ja toimintakykyä häiritseviä oireita.

Fysioterapeutti arvioi ja ratkaisee yhdessä asiakkaan (ja lapsen/nuoren vanhemman) kanssa liikkeeseen ja liikkumiseen liittyviä ongelmia. Käytettäviä menetelmiä ovat mm. tutkiminen, terapeutin harjoittelu, kehon liikkeen- ja asennonhallinnan ja ryhdin ohjaus sekä yksilöllisen harjoitusohjelman laatiminen.

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. (Terveystieteidenlaki 1326/2010, 29 §.)

Terveystieteiden ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten fysioterapeutti, tulee olla terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveystieteiden ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveystieteiden ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Aikuisten fysioterapia on tarkoitettu 17 vuotta täyttäneille. Asiakas voi olla yhteydessä fysioterapiaan puhelimitse tai OmaKeusoten digiasioinnin kautta. Fysioterapeutti tekee asiakkaalle puhelimitse tapahtuneen yhteydenoton perusteella hoidon tarpeen arvon sekä antaa neuvontaa ja ohjausta. Tarvittaessa asiakas kutsutaan vastaanotolle. Äkillisissä tuki- ja liikuntaelinoireissa asiakas voidaan ohjata fysioterapeuttin suoravastaanotolle, jossa lisäkoulutuksen saanut fysioterapeutti tekee hänelle tutkimuksen ja antaa kipua ja liikkumista helpottavat ohjeet. Fysioterapia toteutetaan vastaanotolla, etävastaanottona, osastoilla, Kuntoutuskeskuksessa, kotikäynteinä tai ryhmässä.

Lasten ja nuorten fysioterapian palvelut on tarkoitettu alle 17-vuotiaille ja heidän perheille. Lasten ja nuorten fysioterapiaan tarvitaan terveystieteiden ammattilaisen suositus, jonka voi saada vastaanottopalveluista, neuvolasta tai kouluterveystieteidenhuollosta. Äkillisissä tuki- ja liikuntaelinoireissa yli 16-vuotias asiakas voidaan ohjata suoraan aikuisten fysioterapian suoravastaanotolle. Jos lapsi tai nuori tarvitsee samana päivänä tehtävää hoidon tarpeen arviota, tulee olla yhteydessä lapsen omatiimiin. Fysioterapia toteutetaan vastaanotolla, etävastaanottona tai lapsen toimintaympäristössä kuten esimerkiksi päiväkodissa. Palveluja tarjotaan sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Katso asiointiohjeet verkkosivuiltamme [Fysioterapia](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut, yksityiset ostopalveluiden tuottajat, HUS ja Kela, joiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee yhteydenoton perusteella fysioterapeutti. Tarvittaessa hän konsultoi lääkärinä. Tarkempi palvelutarpeen arviointi ja kuntoutussuunnitelma laaditaan fysioterapiassa terveydenhuollon ammattihenkilön/-henkilöiden toimesta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Fysioterapiapalvelujen myöntämisestä vaativana osastokuntoutuksena tai ostopalveluna vastaa virkasuhteessa toimiva lääkäri. Kuntoutuspalvelujen palvelupäällikkö on delegoinut päätäntävaltaa lähiesihenkilöille kuntoutuspalvelujen ostopalvelujen myöntämisessä silloin, kun palvelu korvaa erikseen määritellyn myöntämisperustein omaa palvelutuotantoa. Fysioterapiapalvelujen ammattilaiset päättävän omana palveluna tuotettavasta palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Fysioterapiassa julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä. Katso tarkemmin julkisen vallan käytöstä kuntoutuspalveluissa kappaleesta 3.7. Lääkinnällinen kuntoutus.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista voidaan tuottaa ostopalveluna. Terapiakäynneistä, kotikuntoutuspalveluista ja osastokuntoutuksesta peritään asiakasmaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.7.2 Toimintaterapia

Palvelukuvaus

Aikuisten toimintaterapiaan voi hakeutua, kun kokee tarvitsevänsä tukea toimintakykyynsä ja keinoja selviytyä arjesta itsenäisemmin. Toimintaterapiassa esimerkiksi arvioidaan ja ohjataan asiakasta päivittäisissä toiminnoissa, arvioidaan ja suunnitellaan asunnonmuutostöitä sekä lainataan pienapuvälineitä esimerkiksi pukeutumiseen ja ruoanlaittoon.

Lasten ja nuorten toimintaterapiapalvelut painottuvat alle kouluikäisten lasten arviointi-, ohjaus- ja neuvontakäynteihin. Toimintaterapiaan ohjaututaan, kun lapsella/nuorella havaitaan esimerkiksi haasteita leikkitaidoissa, itsestä huolehtimisessa, toiminnanohjauksessa, aistisäätelyssä, motorikassa, kehonhahmottamisessa tai näönvaraisessa hahmottamisessa. Toimintaterapian tavoitteena on vahvistaa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja näin tukea lapsen osallistumista arkipäivän tilanteisiin ikänsä mukaisesti.

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. (Terveystenhuoltolaki 1326/2010, 29 §.)

Terveystenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten toimintaterapeutti, tulee olla terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveystenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveystenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Aikuisten toimintaterapia on tarkoitettu 17 vuotta täyttäneille. Toimintaterapiaan voi olla yhteydessä suoraan puhelimitse tai OmaKeusoten digiasioinnin kautta. Terveystenongelmissa, jotka edellyttävät hoidon tarpeen arviointia samana päivänä, tulee olla yhteydessä omatiimiin. Toimintaterapia toteutetaan vastaanotolla, etävastaanottona, osastoilla, Kuntoutuskeskuksessa, kotikäynteinä tai ryhmässä.

Lasten ja nuorten toimintaterapian palvelut on tarkoitettu alle 17-vuotiaille ja heidän perheille. Toimintaterapiaan tarvitaan suositus. Suosittelevana tahona voi olla neuvolan terveystenhoitaja tai lääkäri, kiertävä erityislastentarhanopettaja, fysioterapeutti, puheterapeutti, lastenpsykologi tai perheneuvolan psykologi. Jos lapsi tai nuori tarvitsee samana päivänä tehtävää hoidon tarpeen arviota, tulee olla yhteydessä lapsen omatiimiin.

Toimintaterapia toteutetaan vastaanotolla, etävastaanottona tai lapsen toimintaympäristössä kuten esimerkiksi päiväkodissa. Palveluja tarjotaan sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Katso asiointiohjeet verkkosivuiltamme [Toimintaterapia](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut, yksityiset ostopalveluiden tuottajat, HUS ja Kela, joiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee yhteydenoton perusteella asiakkaan omatiimin ammattilainen tai toimintaterapeutti. Tarvittaessa ammattilainen konsultoi lääkäriä. Tarkempi palvelutarpeen arviointi ja kuntoutussuunnitelma laaditaan toimintaterapiassa terveydenhuollon ammattihenkilön/-henkilöiden toimesta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Toimintaterapiapalvelujen myöntämisestä vaativana osastokuntoutuksena tai ostopalveluna vastaa virkasuhteessa toimiva lääkäri. Kuntoutuspalvelujen palvelupäällikkö on delegoinut päätäntävaltaa lähiesihenkilöille kuntoutuspalvelujen ostopalvelujen myöntämisessä silloin, kun palvelu korvaa erikseen määritellyin myöntämisperustein omaa palvelutuotantoa. Toimintaterapiapalvelujen ammattilaiset päättävän omana palveluna tuotettavasta palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Toimintaterapiassa julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä. Katso tarkemmin julkisen vallan käytöstä kuntoutuspalveluissa kappaleesta [3.7. Lääkinnällinen kuntoutus](#).

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista voidaan tuottaa ostopalveluna. Terapiakäynneistä, kotikuntoutuspalveluista ja osastokuntoutuksesta peritään asiakasmaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.7.3 Puheterapia

Palvelukuvauk

Aikuisten puheterapia palvelee esimerkiksi asiakkaita, joilla on aivoverenkierronhäiriön seurauksena tulleen afasian aiheuttamia kielellisten toimintojen vaikeuksia, puhemotorisia haasteita (esim. dysartria), nielemisen vaikeuksia tai äänihäiriö. Puheterapeuttisella kuntoutuksella pyritään puheen tuoton, ymmärtämisen, lukemisen, kirjoittamisen, äänen ja nielemisen vaikeuksien kompensoimiseen sekä taitojen kohentamiseen. Vaikeissa kommunikoinnin häiriöissä asiakkaalle järjestetään puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointikeinoja ja ohjataan niitä asiakkaan lisäksi tämän lähiympäristölle.

Lasten puheterapiapalvelut painottuvat alle kouluikäisten lasten puheen- ja kielenkehityksen tutkimiseen ja kuntoutukseen. Puheterapiaan voi ohjautua lapsi, jolla on vaikeuksia vuorovaikutuksessa, puheen ymmärtämisessä, puheen tuottamisessa, syömisessä, nielemisessä, äänenkäytössä tai lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksissa. Puheterapiassa arvioidaan, onko kyseessä normaali, viivästynyt vai poikkeava puheen- ja kielenkehitys. Tarvittaessa puheterapeutti ja muut asiantuntijat yhdessä lapsen vanhempien kanssa suunnittelevat ja toteuttavat lapsen kehityksen tueksi tarvittavia tukitoimia, kuten puheterapiakuntoutusta. Tarvittaessa lapsi voidaan ohjata erikoissairaanhoidon palveluihin.

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinnällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. (Terveystenhuoltolaki 1326/2010, 29 §.)

Terveystenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten puheterapeutti, tulee olla terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveystenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset päteystenvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveystenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset päteystenvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Aikuisten puheterapia on tarkoitettu 17 vuotta täyttäneille. Puheterapiaan tarvitaan lääkärin lähete tai muun ammattihenkilön laatima pyyntö. Tarvittaessa asiakas voi olla yhteydessä suoraan puheterapeuttiin palveluntarpeen arviota varten OmaKeusoten digiasioinnin kautta. Terveysongelmissa, jotka edellyttävät hoidon tarpeen arviointia samana päivänä, tulee olla yhteydessä omatiimiin. Aikuisten puheterapia toteutetaan terveysasemien vastaanotoilla ja tarvittaessa kotikäynteinä sekä akuuttiosastoilla ja Keusoten kuntoutuskeskuksessa.

Lasten puheterapian palvelut on tarkoitettu alle 17-vuotiaille ja heidän perheilleen. Puheterapiaan tarvitaan suositus. Suosittavana tahona voi olla neuvolan tai kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja tai lääkäri. Jos lapsi tarvitsee samana päivänä tehtävää hoidon tarpeen arviota, tulee olla yhteydessä lapsen omatiimiin. Puheterapia toteutetaan vastaanotolla, etävastaanottona tai lapsen toimintaympäristössä kuten esimerkiksi päiväkodissa. Palveluja tarjotaan sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Katso asiointiohjeet verkkosivuiltamme [Puheterapia](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut, yksityiset ostopalveluiden tuottajat, HUS ja Kela, joiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee yhteydenoton perusteella asiakkaan omatiimin ammattilainen tai puheterapeutti. Tarvittaessa ammattilainen konsultoi lääkäriä. Tarkempi palvelutarpeen arviointi ja kuntoutussuunnitelma laaditaan puheterapiassa terveydenhuollon ammattihenkilön/-henkilöiden toimesta.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Puheterapiapalvelujen myöntämisestä vaativana osastokuntoutuksena tai ostopalveluna vastaa virkasuhteessa toimiva lääkäri. Kuntoutuspalvelujen palvelupäällikkö on delegoinut päätäntävaltaa lähiesihenkilöille kuntoutuspalvelujen ostopalvelujen myöntämisessä silloin, kun palvelu korvaa erikseen määritellyn myöntämisperustein omaa palvelutuotantoa. Puheterapiapalvelujen ammattilaiset päättävän omana palveluna tuotettavasta palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Puheterapiassa julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä. Katso tarkemmin julkisen vallan käytöstä kuntoutuspalveluissa kappaleesta 3.7. Lääkinnällinen kuntoutus.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista voidaan tuottaa ostopalveluna. Terapiakäynneistä, kotikuntoutuspalveluista ja osastokuntoutuksesta peritään asiakasmaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritelty maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.7.4 Muu kuntoutus ja erityisterapiat

Palvelukuvaus

Muuhun kuntoutukseen ja erityisterapioihin kuuluvat kaikki muut kuntoutus- ja terapiamuodot, joita ei ole tässä palvelukatalogissa erikseen käsitelty. Näiden palvelujen tarkoituksena on tukea yksilön toimintakykyä, hyvinvointia ja elämänlaatua eri tilanteissa. Keusoten palveluvalikoimaan kuuluvat esimerkiksi neuropsykologinen kuntoutus, lymfaterapia ja ratsastusterapia.

Keusoten lääkäri voi myös ohjata asiakkaan Kelan järjestämään kuntoutukseen, joiden valikoima on esitelty Kelan verkkosivuilta [Kuntoutusvaihtoehdot](#).

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinnällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. (Terveystenhuoltolaki 29 §.)

Terveystenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä tulee olla terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveystenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveystenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Kuntoutusneuvontaa ja -ohjausta annetaan palveluittain niiden omissa kanavissa. Asiakkaat, joilla on jo kuntoutussuunnitelma, saavat ohjausta ja neuvontaa omilta vastuutyöntekijöiltä tai lääkinnällisen kuntoutuksen keskitetyssä puhelinasiointinnissa. Asiakas voi myös ottaa kuntoutus- tai terapiatarpeen puheeksi hoitavan ammattilaisen kanssa tai olla yhteydessä omatiimiinsä.

Jos henkilö tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty hyvinvointialueen tehtäväksi, hyvinvointialueen tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista. Henkilö on ohjattava tarpeen mukaan työhallinto- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen (Kela) tai muun palvelujen järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näitä palveluja järjestävien tahojen kanssa. (Terveydenhuoltolaki 30 §.)

Kelan järjestämään kuntoutukseen ohjaututaan lääkärin suosituksesta (pl. nuoren ammatillinen kuntoutus). Asiakas voi olla yhteydessä omatiimiinsä, josta hänet ohjataan tarvittaessa lääkärin vastaanotolle. Lääkäri voi laatia asiakkaalle lausunnon (lääkärinlausunto B), josta ilmenee hänelle suositeltu kuntoutus ja sen tavoitteet.

Katso verkkosivuiltamme [Lääkinnällisen kuntoutuksen neuvonta ja ohjaus](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut, yksityiset ostopalveluiden tuottajat, HUS ja Kela, joiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee yhteydenoton perusteella asiakkaan omatiimin ammattilainen tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarkempi palvelutarpeen arviointi ja kuntoutussuunnitelma laaditaan kuntoutuksessa/terapiassa terveydenhuollon ammattihenkilön/-henkilöiden toimesta.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Kuntoutuspalvelujen myöntämisestä ostopalveluna vastaa virkasuhteessa toimiva lääkäri. Kuntoutuspalvelujen päällikkö on delegoinut päätäntävaltaa lähiesihenkilöille kuntoutuspalvelujen ostopalvelujen myöntämisessä silloin, kun palvelu korvaa erikseen

määritellyin myöntämisperustein omaa palvelutuotantoa. Kuntoutuspalvelujen ammattilaiset päättävän omana palveluna tuotettavasta palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä. Katso tarkemmin julkisen vallan käytöstä kuntoutuspalveluissa kappaleesta 3.7. Lääkinnällinen kuntoutus.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista voidaan tuottaa ostopalveluna. Terapiakäynneistä, kotikuntoutuspalveluista ja osastokuntoutuksesta peritään asiakasmaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritelty maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.7.5 Apuvälinepalvelut

Palvelukuvaus

Apuvälineitä saa lainaan, jos selviytyminen päivittäisissä toiminnoissa on heikentynyt vamman, sairauden, ikääntymisen tai kehitysviivästymän vuoksi. Apuvälineen saa lainaan myös, jos on menossa esimerkiksi polven tai lonkan leikkaukseen. Apuväline lainataan käyttötarpeen mukaan, jonka jälkeen se palautetaan. Lainattavia apuvälineitä ovat esimerkiksi liikkumisen apuvälineet (esim. pyörätuolit, rollaattorit, kävelytelineet ja kyynärsauvat sekä lasten kyynärsauvat) ja hygienian apuvälineet (esim. suihkutuolit ja wc-korottajat).

Yksilöllisiä henkilökohtaiseen käyttöön myönnettäviä apuvälineitä ei palauteta. Näitä maksusitoumuksella hankittavia apuvälineitä ovat esimerkiksi hoitosukat ja -hihat, rintaproteesit, peruukit, selkätuet, rinta- ja kaularangan tuet, tyrävyöt, ylä- ja alaraajan ortoosit, tukipohjalliset, yksilölliset jalkineet, proteesit ja silmälasit.

Pienapuvälineitä kuten pukeutumisen ja ruuanlaiton apuvälineitä voi lainata toimintaterapiasta arvion perusteella. Katso kappale 3.7.2. Toimintaterapia.

Lasten ja nuorten (alle 16 v.) apuvälineet myönnetään lasten terapiapalveluiden kautta. Katso kappaleet 3.7.1. Fysioterapia (liikkumisen apuvälineet), 3.7.2. Toimintaterapia (pukeutumisen ja hygienian apuvälineet) ja 3.7.3. Puheterapia (kommunikaation apuvälineet).

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. (Terveystenhuoltolaki 1326/2010, 29 §.)

Terveystenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten fysioterapeutti, toimintaterapeutti tai puheterapeutti, tulee olla terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveystenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveystenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Jos asiakas tarvitsee lainaan apuvälineen, voi hän olla suoraan yhteydessä apuvälinepalveluihin puhelimitse, OmaKeusoten digiasioinnin kautta tai asioimalla suoraan Keusoten apuvälinelainaamossa. Apuvälinelainaamoissa asiointi ei edellytä ajanvarausta.

Jos asiakas tarvitsee ensimmäistä kertaa henkilökohtaiseen käyttöön myönnettävää yksilöllistä apuvälinettä, tulee hänen olla yhteydessä omatiimiin. Ammatilainen tekee tarvittaessa maksusitoumussuosituksen yksilöllisestä apuvälineestä HUS Apuvälinekeskukseen, jossa tehdään lopullinen maksusitoumuspäätös.

Rikkoutuneen lainattavan apuvälineen voi vaihtaa apuvälinelainaamossa. Muissa huoltoon ja korjauksiin liittyvissä asioissa asiakkaan tulee olla yhteydessä HUS Hyvinkään Apuvälineyksikköön (Hyvinkään sairaalalla). Huoltoa tai korjausta edellyttävän apuvälineen voi toimittaa Hyvinkään sairaalan lisäksi myös muuhun apuvälinelainaamoon, josta se kuljetetaan eteenpäin. Maksusitoumuksella saatujen henkilökohtaisten apuvälineiden huollosta ja korjauksesta vastaa HUS Apuvälinekeskus.

Katso asiointiohjeet verkkosivuiltamme [Apuvälinepalvelut](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut, HUS (mm. Apuvälinekeskus ja Hyvinkään Apuvälineyksikkö) ja Kela, joiden välillä tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu kaikille alueen asukkaille. Apuvälineiden luovutuksessa noudatetaan valtakunnallisia lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteita, jotka ovat nähtävillä [sosiaali- ja terveysministeriön verkkotiedostona](#).

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Kun asiakas hakeutuu apuvälinepalveluihin, tekee kuntoutuspalvelujen ammattihenkilö hänelle apuvälinetarpeen arvioinnin. Arviontiin sisältyy tarvittaessa myös kotikäynti asiakkaan kotona.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Apuvälineiden myöntämisessä noudatetaan valtakunnallisia lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteita. Apuvälinepalveluiden ammattihenkilöt myöntävät asiakkaille yleisimpiä apuvälineitä. Apuvälineet, jotka myönnetään yksilöllisen harkinnan mukaan (maksusitoumuksella), käsitellään HUS Apuvälinekeskuksessa. HUS Apuvälinekeskuksen ammattihenkilöt tekevät myöntämispäätöksen Keusoten ammattilaisen arvion perusteella noudattaen valtakunnallisia luovutusperusteita.

Julkisen vallan käyttö

Apuvälinepalveluissa julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä. Katso tarkemmin julkisen vallan käytöstä kuntoutuspalveluissa kappaleesta 3.7. Lääkinnällinen kuntoutus.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista tuotetaan ostopalveluna. Palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia.

3.8 Mielenterveystyö

Mielenterveystyön tavoitteena on vahvistaa mielenterveyttä ja vähentää mielenterveyteen kohdistuvia uhkia. Mielenterveystyöhön kuuluvat mielenterveyttä edistävä työ ja mielenterveyden häiriöiden ehkäisy sekä mielenterveyspalvelut.

Palvelukuvaus

Mielenterveystyöhön kuuluvat:

1. Terveysthuollon palveluihin sisältyvä mielenterveyttä suojaaviin ja sitä vaarantaviin tekijöihin liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä tarpeenmukainen yksilön ja perheen psykososiaalinen tuki
2. Yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa; kriisitilanteiden psykososiaalinen tuki
3. Mielenterveyspalvelut, joilla tarkoitetaan mielenterveydenhäiriöiden tutkimusta, hoitoa ja lääkinnällistä kuntoutusta

Laatu

Keusoten mielenterveyspalveluissa tuetaan asukkaiden hyvinvointia ja mielenterveyttä. Kuntalaista autetaan peruspalveluissa ja jokainen pääsee elämäntilanteensa ja ongelmiansa kannalta tarkoituksenmukaiseen tutkimukseen ja hoitoon. Mielenterveyspalveluissa kunnioitetaan ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia. Hoito toteutuu päätetyn suunnitelman mukaan ja ensisijaista on avohoito. Kaikessa hoidossa on kuntouttava ote. Potilas pääsee psykiatriseen sairaalahoitoon tarvittaessa. Palvelujärjestelmän sisäinen yhteistyö, vastuut ja työnjako on selvitetty ja päätetty. Mielenterveystyötä tekevät sairaanhoitajat ja lääkärit sekä terveydenhuollon ammattihenkilöt (lähihoitajat), sosiaalityöntekijä, psykologi, sosiaaliohjaajat. Henkilöstön määrä ja rakenne määritellään osana mielenterveystyön kokonaissuunnitelmaa. Henkilöstön osaamisesta ja jaksamisesta pidetään huolta. Palveluita ja toimintaa seurataan ja havaintoja hyödynnetään suunnittelussa. Mielenterveystyötä varten tehdään kokonaissuunnitelma (Mielenterveyspalvelujen laatusuositus STM, 2001.)

Saatavuus/saavutettavuus

Keusoten mielenterveysavopalvelut on kiireetöntä ja ajanvaraukseen perustuvaa palvelua. Kiireetön hoito alkaa 1 vko-3 kk:n kuluessa hoidontarpeen arviosta. Ajanvarauspoliklinikka on avoinna arkisin virka-aikaan.

Mielenterveyspalvelujen toimipisteet sijaitsevat Järvenpäässä JUSTissa, Mäntsälässä terveysasemalla, Hyvinkäällä H-sairaalassa, Tuusulassa Hyrylän terveysasemalla sekä Nurmijärvellä Kirkonkylän ja Klaukkalan terveysasemilla. Lisäksi palvelua tarjotaan sähköisten välineiden avulla etäpalveluna.

Katso verkkosivuiltamme mielenterveyspalvelujen yhteystiedot ja asiointitavat.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden mielenterveyspalvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Keusoten mielenterveyspalvelut on tarkoitettu kaikille Keski-Uudenmaan alueen yli 18-vuotiaille aikuisille asukkaille. Lähetettä palveluihin ei tarvita.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Mielenterveyspalveluihin hakeutuvan uuden asiakkaan hoidontarpeen arvio tehdään aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksessa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Mielenterveyspalvelu on lakisääteistä terveydenhuollon palvelua, jota myönnetään Terveydenhuoltolain perusteella asiakkaan/potilaan tarpeen mukaisesti.

Julkisen vallan käyttö

Päätökset tehdään terveydenhuoltolain perusteella ja päätökset perustuvat lääke- ja hoitotieteelliseen arvioon. Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa perusterveydenhuollon mielenterveyspalvelut omana toimintana. Mielenterveyspalvelut ovat asiakkaalle maksutonta.

3.9 Neuvolapalvelut

Palvelukuvaus

Neuvolapalvelut toteutetaan äitiys- ja lastenneuvolatyönä. Neuvolapalvelut ovat osa perhekeskuspalveluiden kokonaisuutta. Neuvolapalvelua toteutetaan määräaikaistarkastuksina ja laajoina tarkastuksina. Neuvolapalveluihin sisältyvät:

1. Ehkäisyneuvolatoiminta, joka edistää seksuaaliterveyttä ja tarjoaa raskaudenehkäisyä palvelua sekä ohjausta perhesuunnitteluun.
2. Perhevalmennus, jota toteutetaan moniammatillisesti ja sen tavoitteena on valmistaa vanhempia lapsen syntymään, vanhemmuuteen, kasvatukseen ja lapsen myönteisen kasvun ja kehityksen tukemiseen.
3. Sikiön terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä raskaana olevan terveyden edistäminen sekä määrääjain toteutettava ja yksilöllisen tarpeen mukainen seuranta

4. Synnyttäneen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen n. 5-12 viikon ajan synnytyksestä sekä yksilöllisen tarpeen mukainen seuranta äitiysneuvolan jälkitarkastukseen asti
5. Lapsen terveen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta ensimmäisen ikävuoden aikana keskimäärin kuukauden välein ja sen jälkeen vuosittain sekä yksilöllisen tarpeen mukaisesti
6. Lapsen suun terveydentilan seuranta vähintään joka toinen vuosi
7. Vanhemmuuden ja perheen muun hyvinvoinnin tukeminen
8. Lapsen kodin ja muun kasvu- ja kehitysympäristön sekä perheen elintapojen terveellisyys edistäminen
9. Lapsen ja perheen erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä lapsen ja perheen tukeminen ja tarvittaessa tutkimuksiin tai hoitoon ohjaaminen.

Laatu

Palvelussa noudatetaan asiakaslähtöisyyttä, joka on toiminnan arvoperustasta. Asiakkaat kohdataan ihmisarvoisina yksilönä ja palvelussa huomioidaan asiakkaiden esittämät asiat. Tämä edellyttää vuoropuhelua ja yhteisymmärrystä siitä, miten asiakkaan tarpeet voidaan olemassa olevien palvelumahdollisuuksien kannalta tyydyttää parhaalla mahdollisella tavalla. Asiakaslähtöisyyden toteutumisen kannalta keskeisessä asemassa ovat hyvä kohtelu ja oikeus tiedonsaantiin.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) velvoittaa, että hyvinvointialue laatii alueellisen neuvolasuunnitelman valtuustokausittain hyvinvointialueen vastuulla olevien neuvolapalvelujen toteuttamiseksi. Hyvinvointialueen tulee toimia neuvolapalveluja järjestäessään yhteistyössä varhaiskasvatuksesta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa.

Toimintaa säätelee myös valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta (93/2026). Asetuksessa säädetään määräaikaista terveystarkastuksista ja terveystarkastuksista, ja sen tarkoitus on varmistaa, että annettavat palvelut ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia. Asetus velvoittaa myös selvittämään terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarpeet.

Neuvolan terveydenhoitajat ovat laillistettuja terveydenhoitajia. Neuvolan henkilöstön täydennyskoulutus toteutetaan suunnitelmallisesti koulutussuunnitelman mukaan. Lääkehoidon osaaminen varmistetaan koulutuksin.

Saatavuus/saavutettavuus

Neuvolapalveluita annetaan erillisissä soteyksiköissä ja sotekeskuksissa/perhekeskuksissa. Lasten suun terveyden ennaltaehkäiseviä palveluita annetaan suunterveydenhuollon toimitiloissa, mutta myös liikkuvana palveluna koulujen yhteydessä. Ehkäisy-, äitiys- ja lastenneuvolassa voi asioida puhelimitse tai sähköisen asiainnin kautta. Käytössämme on takaisinsoittopalvelu, johon voi soittaa 24/7 ja jättää takaisinsoittopyynnön. Terveydenhoitajat ottavat yhteyttä mahdollisimman pian arkipäivisin.

Katso verkkosivuiltamme [neuvolapalvelujen yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhteistyökumppanit ovat kolmas sektori (esim. Kohtaamispaikkatoiminnan yhteistyö, Vauvan päivän tapahtumat), kuntien varhaiskasvatus, lapsiperheiden sosiaalipalvelut, lasten kuntoutuspalvelut ja erikoissairaanhoido.

Neurolaterveydenhuollossa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa seuraavasti:

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yksilökohtaisissa monialaisissa asiantuntijaryhmissä, joissa on mukana opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien sekä opiskeluhuollon edustajia. Opiskelijan ja huoltajien suostumuksella koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§, 23§).
- Neurolan laajaan terveystarkastukseen sisällytetään varhaiskasvatuksen henkilöstön arvio huoltajien suostumuksella. Arvio on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen arviointia sekä tuentatarpeiden varhaista huomiointia.
- Varhaiskasvatus on osa perhekeskuksen monialaista perhekeskustiimiä. Yhteistyötä tehdään huoltajien luvalla.

Lisäksi neuvolapalveluissa tehdään tarvittaessa yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi aina yhteistyössä huoltajan kanssa. Lastensuojeluilmoitus tehdään lastensuojelulain mukaisesti.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden tahojen kanssa huoltajien luvalla.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Neuvolapalvelut ovat tarkoitettu kaikille hyvinvointialueen asukkaille ja niitä saa ajanvarauksella. Ehkäisyneuvolapalveluihin voi olla yhteydessä, kun tarvitsee ohjausta ja neuvontaa raskauden ehkäisyyn, seksuaaliterveyteen ja perhesuunnitteluun. Äitiysneuvolaan voi olla yhteydessä, kun asiakas suunnittelee raskautta tai on saanut tiedon raskaudesta. Syntynyt lapsi perheineen on lastenneurolan asiakkaana lapsen kouluikänsä asti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Neuvolan terveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat perheen neuvolapalvelujen sekä muiden mahdollisten palveluiden tarvetta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Neuvolapalvelut ovat tarkoitettu kaikille kuntalaisille perhetilanteen ja lapsen iän perusteella eivätkä edellytä erillistä palvelun myöntämistä.

Julkisen vallan käyttö

Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi päätökset eristämisestä tartuntatautilain perusteella tai eräät mielenterveyslaissa säädetyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/ todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana. Palvelut ovat maksuttomia. Yli 18-vuotiaan peruuttamaton käynti on maksullinen.

3.10 Opiskeluterveydenhuollon psykologipalvelut

Palvelukuvaus

Palvelun tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, osallisuutta sekä terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on tarjota varhaista tukea sitä tarvitseville. Opiskeluhuollon psykologi antaa tukea ja ohjausta opiskeluun, oppimiseen ja koulunkäyntiin, hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien lisäämiseen. Psykologit tekevät yhteistyötä opiskelijoiden perheiden sekä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarjoajien kanssa. Psykologi edistää osaltaan esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen hyvinvointia.

Opiskeluhuollon psykologipalvelu on perustason palvelu, johon opiskelijat, huoltajat sekä opetushenkilö ottavat tarvittaessa yhteyttä. Palveluun hakeutuessaan opiskelijalle tehdään opiskeluhuollon psykologipalvelujen tarpeen arvio sekä arvioidaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti tuen tarpeen kiireellisyyttä. Mielenterveyden ja keskittymisen asioissa opiskelijalle tehdään hoidontarpeen arvio.

Työskentely sisältää arvion jälkeen mm. tukitapaamisia sekä huoltajien ja verkoston kanssa työskentelyä. Työskentelyssä hyödynnetään mm. lyhytterapeuttisia interventioita, ohjantaa sekä tarvittaessa opiskeluhuollon psykologin tutkimuksia. Tarvittaessa opiskelijan asiassa perustetaan yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä, johon kutsutaan opiskelijan luvalla sovitut läheiset ja esiopetuksen, koulun tai oppilaitoksen sisäiset sekä tarvittaessa ulkopuoliset toimijat. Yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa arvioidaan muiden palvelujen kuten koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, opiskeluhuollon kuraattorin, perheneuvolan, nuorisoaseman, perheohjauksen tai perhesosiaalityön/ aikuissosiaalityön tarvetta. Työskentely on tavoitteellista ja opiskelijan tuen tarvetta arvioidaan suunnitelmallisesti. Opiskelijalle voidaan tarjota yksilötapaamisten ja vanhempainohjauksen lisäksi tai vaihtoehtona myös ryhmämuotoisia palveluja tai tukea häntä osana opiskeluryhmää tai koko esiopetus-, koulu- tai oppilaitosyhteisöä.

Laatu

Opiskeluhuollon psykologipalveluissa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolakia (287/2013) sekä lakia potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992). Työssä noudatetaan henkilöstölle annettuja eettisiä ohjeita.

Palvelun tarve arvioidaan ja tuen suunnittelu toteutetaan tarvittavassa laajuudessa yhdessä oppilaan/opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä alaikäisen huoltajien ja tarvittaessa oppilaitoksen henkilökunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Ratkaisut tehdään yksilöllisesti jokaisen asiakkaan asiassa.

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Luottamuksellisen yhteistyösuhteen muodostaminen on työn peruspilari.

Asiakaspalautteet käsitellään viipymättä yhdessä esihenkilön johdolla joko henkilökohtaisesti tai tiimin kanssa ja sen perusteella valitaan tarvittavat kehittämistoimet. Henkilöstön täydennyskoulutuksista ja työnohjauksista huolehditaan suunnitelmallisesti. Psykologin kelpoisuusvaatimuksena on psykologian maisterin tutkinto sekä Valviran laillistus (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994).

Palveluiden myöntämisen perusteet

Opiskelija tai hänen huoltajansa voivat ottaa yhteyttä oppilaitoksen psykologiin puhelimitse, sähköpostitse, OmaKeusoten tai Wilman/Studentan kautta. Mikäli yhteydenottajana toimii

muu kuin opiskelija itse, tulee yhteydenottajan keskustella yhteydenotosta opiskelijan kanssa etukäteen sekä saattaa asia myös alaikäisen huoltajan tietoon, ellei laissa toisin säädetä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 16§).

Palvelua tarjotaan esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa niiden työpäivinä, pääsääntöisesti klo 8–16 sekä supistetusti loma-aikoina. Pienemmissä oppilaitoksissa palvelua ei ole tarjolla lähipalveluna päivittäin. Ajanvarauksen yhteydessä sovitaan opiskelijalle ja/tai hänen huoltajalleen sopiva ajankohta, paikka ja tapa (läsnäolo tai etätapaaminen; yksilökäynti, perhekäynti tai verkostopalaveri).

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään opiskelijalle myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, ellei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Psykologipalveluja järjestettäessä saa yhtä opiskeluhuollon psykologia kohden olla enintään 780 opiskelijaa. Psykologien ajantasaiset yhteystiedot löytyvät [Keusoten verkkosivuilta](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

1. Opiskeluhuollon psykologipalveluissa tehdään yhteistyötä opetuksen- ja koulutuksenjärjestäjien kanssa seuraavasti:
2. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yksilökohtaisissa monialaisissa asiantuntijaryhmissä, joissa on mukana opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien sekä opiskeluhuollon edustajia. Opiskelijan ja huoltajien suostumuksella koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§, 23§).
3. Lasten ja nuorten mielenterveyden tuen ja hoidon portaiden mukaisesti kaikille avointen ja varhaisen tuen tasoilla, joilla toteutetaan yhteistyössä yhteisöllistä opiskeluhoitoa sekä koulunkäynnin tukea.
4. Yksilökohtaisena opiskeluhoitona tuen tarpeen oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa sekä päätöksenteon tukena oppimisen tuesta päätettäessä.

Lisäksi opiskeluhuollon psykologipalveluista tehdään tarvittaessa yhteydenotto sosiaalihoitoon tuen tarpeen arvioimiseksi aina yhteistyössä opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa kanssa. Lastensuojeluilmoitus tehdään lastensuojelulain mukaisesti.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden tahojen kanssa opiskelijan ja huoltajien luvalla.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Opiskeluhuollon psykologipalveluissa tehdään opiskeluhuollon psykologipalveluja koskeva palvelutarpeen arviointi. Arvion tekee opiskeluhuollon psykologi. Arvioinnissa voidaan kartoittaa myös muuta opiskelijan palvelutarvetta. Tarvittaessa opiskelija ohjataan muiden palvelujen pariin. Mielenterveyden ja keskittymisen asioissa opiskelijalle tehdään hoidontarpeen arvio.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Opiskeluhuollon psykologin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja. Palveluun ei tarvita lähetettä.

Julkisen vallan käyttö

Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Keusote tuottaa opiskeluhuollon psykologipalvelut opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tarjoamissa tiloissa. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

3.11 Opiskeluterveydenhuolto

Palvelukuvaus

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on edistää toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä valvoa opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Opiskeluterveydenhuollon palveluja saavat lukioissa sekä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat. Opiskeluterveydenhuolto on osa opiskeluhoitoa ja sillä edistetään terveyttä, opiskelukykyä ja hyvinvointia. Lisäksi sairaanhoito kuuluu opiskeluterveydenhuollon vastuulle.

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

1. Oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein

2. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti
3. Terveysten- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen.
4. Opiskelijalle vähintään kerran opiskeluaikana järjestettävä suun terveystarkastus, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja palvelujen tarve.
5. Opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen

Laatu

Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilaitosten monialaista opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuoltopalvelujen on muodostettava yhtenäinen toiminnallinen kokonaisuus ja hyvinvointialueen on niitä järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyötä on tehtävä myös alaikäisen oppilaan vanhempien ja huoltajien, oppilaiden, opiskeluhuolto- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Palvelut on järjestettävä ensisijaisesti oppilaitoksella, jotta ne ovat opiskelijoiden helposti saavutettavissa.

Toimintaa säätelee myös Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011). Asetuksessa säädetään määräaikaistarkastuksista ja terveysneuvonnasta, ja sen tarkoitus on varmistaa, että annettavat palvelut ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioon ottavia. Asetus velvoittaa myös selvittämään terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarpeet. Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö on avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa. Opiskeluterveydenhuollon tarkastukset toteuttaa terveydenhoitaja ja/tai lääkäri. Suun terveydenhuollon määräaikaistarkastukset tekee hammaslääkäri tai suuhygienisti.

Opiskeluterveydenhuollon henkilökunta osallistuu säännöllisesti ammatilliseen täydennyskoulutukseen kliinisen työn ja terveyden edistämisen osaamisen ylläpitämiseksi voimassa olevien säädösten mukaisesti.

Opiskeluterveydenhuollon tilat ja varustus luovat edellytykset toteuttaa tarvittavat tutkimukset ja toimenpiteet laadukkaasti ja turvallisesti.

Saatavuus/saavutettavuus

Opiskeluterveydenhuollon vastaanottotilat sijaitsevat oppilaitoksilla. Terveystarkastajat ovat tavattavissa oppilaitoskohtaisina aikoina. Lisäksi nuori itse tai hänen vanhempansa voi olla yhteydessä terveydenhoitajaan puhelimitse, OmaKeusoten, Wilman tai muun oppilaitoksessa käytössä olevan järjestelmän kautta.

Katso verkkosivuiltamme [opiskeluterveydenhuollon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta muodostuu kunnan kanssa, erityisesti sivistystoimi (koulut, nuorisotoimi). Muita yhdyspintoja ovat mm. opiskeluhuollon [psykologi-](#) ja [kuraattoripalvelut](#), erikoisairaanhoido ja kuntoutuspalvelut sekä mahdolliset yksityiset palveluntuottajat. Opiskeluterveydenhuolto tekee myös tiivistä yhteistyötä alueen järjestötoimijoiden kanssa.

Opiskeluterveydenhuollossa tehdään yhteistyötä opetuksen- ja koulutuksenjärjestäjien kanssa seuraavasti:

1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yksilökohtaisissa monialaisissa asiantuntijaryhmissä, joissa on mukana opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien sekä opiskeluhuollon edustajia. Opiskelijan ja huoltajien suostumuksella koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§, 23§).
2. Lasten ja nuorten mielenterveyden tuen ja hoidon portaiden mukaisesti kaikille avointen ja varhaisen tuen tasoilla, joilla toteutetaan yhteistyössä yhteisöllistä opiskeluhoitoa sekä koulunkäynnin tukea.
3. Perusopetuslain mukaisesti tehostetun ja erityisen tuen antamisen yhteydessä seuraavasti:
 - tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhoitopalvelujen ammattihenkilöiden kanssa (PoL 16 a §, 30.12.2013/1288)
 - ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä tehdään opiskeluhoitopalvelujen ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta. Näiden perusteella tehdään arvio erityisen tuen tarpeesta. Nämä kolme muodostavat pedagogisen selvityksen.
 - Opetushallituksen mukaan yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla opiskeluhoitopalvelujen asiantuntijaa, jonka työtehtäviin oppilaan asia kuuluu. Jos oppilaan tilanteen selvittäminen ja tarvittavien toimenpiteiden harkinta edellyttää monipuolisempaa asiantuntemusta, asian käsittelyä varten voidaan koota laajempi ryhmä.

Lisäksi opiskeluterveydenhuollossa tehdään tarvittaessa yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi aina yhteistyössä opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa kanssa. Lastensuojeluilmoitus tehdään lastensuojelulain mukaisesti.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden tahojen kanssa opiskelijan ja huoltajien luvalla.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palveluja tarjotaan Keusoten alueen lukioiden ja ammattiopistojen opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja ja lääkäri vastaavat palvelutarpeen arvioinnista opiskelijan yhteydenoton tai tehdyn terveystarkastuksen perusteella.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä. Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö voi ohjata palvelun piirissä olevia asiakkaita muiden palveluiden piiriin tai sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarpeen arvioon.

Julkisen vallan käyttö

Terveydenhoitajan työhön ei liity julkisen vallankäytön elementtejä. Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi päätökset eristämisestä tartuntatautilain perusteella tai eräät mielenterveyslaissa säädettyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/ todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana. Palvelut ovat maksuttomia.

3.12 Organisaatioiden työterveyshuolto

Palvelukuvaus

Työterveyshuollolla tarkoitetaan työnantajan järjestettäväksi säädettyä työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden toimintaa, jolla edistetään työhön liittyvien

sairauksien ja tapaturmien ehkäisyä, työn ja työympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja työ- ja toimintakykyä.

Hyvinvointialueen on järjestettävä työterveyshuoltopalvelut 1) hyvinvointialueen omalle henkilöstölle (Työterveyshuoltolaki 1383/2001, 4 §) ja 2) hyvinvointialueella oleville yrityksille ja yrittäjille (Terveysturvalaki 1326/2010, 18 §). Hyvinvointialueen henkilöstön työterveyspalvelut tuottaa Keski-Uudenmaan Työterveys Oy ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleva alueen yrittäjien, maanviljelijöiden ja yritysten työterveyspalvelut tuottaa Uudenmaan Työterveys Oy.

Hyvinvointialueen yritykset ja yrittäjät voivat hankkia työterveyspalvelunsa Keski-Uudenmaan Työterveyden sijaan muulta työterveyshuoltopalvelujen tuottamiseen oikeutetulta toimintayksiköltä tai henkilöltä tai järjestää palvelut itse tai yhdessä toisten työnantajien kanssa (Työterveyshuoltolaki 1383/2001, 7 §).

Laatu

Työnantajan velvollisuudesta järjestää työterveyshuolto sekä työterveyshuollon sisällöstä ja toteuttamisesta säädetään Työterveyshuoltolaissa. Lakia täydentää Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013).

Keusote tekee Keski-Uudenmaan Työterveyden ja Uudenmaan Työterveyden kanssa tiivistä yhteistyötä laadun seurannassa. Keusote on myös edustettuna molempien yritysten hallituksessa.

Saatavuus/saavutettavuus

Keski-Uudenmaan Työterveydellä on 12 toimipistettä Uudenmaan alueella, joista kuusi Keski-Uudellamaalla. Työnantajat ja työntekijät voivat olla yhteydessä työterveyteen sähköisesti ja puhelimitse.

Uudenmaan Työterveydellä on 12 toimipistettä Uudenmaan alueella, joista kuusi Keski-Uudellamaalla. Työnantajat, työntekijät ja yrittäjät voivat olla yhteydessä työterveyteen sähköisesti ja puhelimitse.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta on palvelun tuottajiin eli Keski-Uudenmaan Työterveyteen ja Uudenmaan Työterveyteen.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palveluiden myöntämisen perusteena toimii voimassa oleva työterveyshuoltosopimus Keski-Uudenmaan Työterveyden tai Uudenmaan Työterveyden kanssa. Sopimuksen laatimisesta

vastaa organisaatio tai yrittäjä. Työterveyspalvelut sisältävät aina lakisääteiset työterveyspalvelut ja lisäksi mahdolliset sairaanhoitopalvelut työterveyshuoltosopimuksessa laaditussa laajuudessa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioinnista vastaa työterveysyritysten terveydenhuollon henkilöstö. Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan kunkin organisaation tai yrittäjän työterveyshuoltosopimus.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palveluiden myöntäminen ei edellytä erillistä päätöstä. Palveluiden myöntämistä määrittelee työterveyshuoltosopimus, jonka laajuudesta ovat päättäneet asiakasorganisaation edustajat lakisääteisten palveluiden ylittäviltä osin.

Julkisen vallan käyttö

Työterveyshuollossa ei käytetä julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Palvelut tuotetaan ostopalveluna. Palvelut ovat työterveyshuollon asiakkaana oleville organisaatioille ja yrittäjille maksullisia. Organisaatioiden työntekijöille palvelut ovat maksuttomia.

3.13 Päihdetyö

Palvelukuvaus

Päihdetyön tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta. Lisäksi tavoitteena on, että käytössä olevan menetelmät ovat vaikuttavia, asiakaslähtöisiä ja ne lisäävät hoidon ja kuntoutuksen kokonaisvaltaisuutta. On huolehdittava siitä, että päihdehoito järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Päihdetyön tulee olla helposti tavoitettavaa ja avohuoltopainotteista.

Päihdetyöhön kuuluu:

1. Terveysthuollon palveluihin sisältyvä ohjaus ja neuvonta, joka koskee päihteettömyyttä suojaavia ja sitä vaarantavia tekijöitä sekä päihteisiin liittyviä terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia tekijöitä
2. Päihneiden aiheuttamien haittojen ja sairauksien tutkimus-, hoito- ja kuntoutuspalvelut

Terveysthuollossa tehtävä päihdetyö on suunniteltava ja toteutettava siten, että se muodostaa toimivan kokonaisuuden muun kunnassa tehtävän päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa.

Laatu

Keusoten alueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaiseen ja tasokkaaseen, oikeaan aikaan toteutettuun päihdehoitoon ja -kuntoutukseen asuinpaikasta riippumatta. Päihneiden käyttöön ja siihen liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjotaan aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Näin menetellään erityisesti sosiaali- ja terveyshuollon yleisissä palveluissa, kuten sosiaalityössä, työ-, opiskelija-, koulu- ja muussa perusterveyshuollossa sekä äitiysneuvoloissa. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Päihdehoidon ja -palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja hoidon tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen hoitoaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan. Päihdekuntoutuksessa otetaan huomioon asiakkaan fyysinen ja psyykinen terveydentila sekä sosiaalinen tilanne ja tuen tarve. Päihdepalvelut kehittävät palveluja yhteistyössä asiakkaiden ja heitä edustavien järjestöjen ja vertaistukiryhmien kanssa. (Päihdepalvelujen laatusuositukset, STM 2002.) Päihdetyötä tekevät sairaanhoitajat ja lääkärit sekä terveyshuollon ammattihenkilöt (lähihoitajat), sosiaalityöntekijä, psykologi, sosiaaliohjaajat.

Saatavuus/saavutettavuus

Keusoten päihdeavopalvelut on kiireetöntä ja ajanvaraukseen perustuvaa palvelua. Kiireetön hoito alkaa 1- 14 päivän kuluessa hoidontarpeen arviosta. Päihdelaitospalveluihin hakeudutaan lähetteellä, jonka vastuuhoitaja laatii yhdessä asiakkaan ja mahdollisesti päihdelääkärin kanssa.

Päihdepalvelujen vastaanottopalvelu on avoinna arkisin virka-aikaan. Päihdepalvelujen toimipisteet sijaitsevat Järvenpäässä JUSTissa, Mäntsälässä terveysasemalla, Hyvinkäällä H-sairaalassa, Tuusulassa Hyrylän terveysasemalla sekä Nurmijärvellä Kirkonkylän ja Klaukkalan terveysasemilla. Lisäksi palvelua tarjotaan sähköisten välineiden avulla etäpalveluna.

Katso verkkosivuiltamme [päihdepalvelujen yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden päihdepalvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveystalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Keusoten aikuisten päihdeavopalvelut on tarkoitettu kaikille Keski-Uudenmaan alueen yli 18-vuotiaille aikuisille asukkaille. Lähetettä palveluihin ei tarvita.

Päihdelaitospalveluihin ohjataan päihdeavopalvelujen kautta. Laitospalveluihin tarvitaan tavanomaisesti päihdelääkärin kannanotto sekä omahoitajan yhteistyössä asiakkaan kanssa laatima lähete. Päihdelaitoshoitoa ovat Keusoten omassa päihdevieroitusyksikössä toteutettava sekä ostopalveluna hankittava vieroitushoito ja ostopalveluna eri palveluntuottajilta hankittava laitostuntoutus.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Päihdepalveluihin hakeutuvan uuden asiakkaan hoidontarpeen arvio tehdään aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjauksessa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päihdeavopalvelu on lakisäateistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua, jota myönnetään terveydenhuolto (1326/2010), sosiaalihuolto- (1301/2014) sekä päihdehuoltolain (41/1986) ja -asetuksen (653/1986) perusteella asiakkaan/potilaan tarpeen mukaisesti. Päihdelaitosvieroitus myönnetään terveydenhuoltolain ja päihde-laitostuntoutus erillisen hakemuksen mukaan terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolain perusteella.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Hyvinvointialue tuottaa päihdeavopalvelut, pääosan laitostvieroituksesta sekä -kuntoutuksesta omana toimintana. Pieni osa laitostvieroituksesta ja -kuntoutuksesta toteutetaan ostopalveluina puitesopimuksen mukaisesti. Päihdeavopalvelut ovat asiakkaalle maksutonta palvelua. Päihdelääkärin lausunnoista peritään lausuntomaksu. Laitostpalveluista asiakkaalta peritään asiakasmaksu.

3.13.1 Ehkäisevä päihdetyö

Palvelukuvauk

Ehkäisevä päihdetyö on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen kuin yhteiskunnallekin. Työn tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä päihteiden käytöstä ja niihin liittyvistä ilmiöistä sekä edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin liittyvissä asioissa.

Lain mukaan ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisyn. Päävastuu ehkäisevästä päihdetyöstä kuuluu kunnille.

Laatu

Hyvinvointialueen ehkäisevää päihdetyötä vaalii ja kehittää alueellinen ehkäisevä päihde- ja riippuvuustyöryhmä. Puheenjohtajana toimii Keusote. Ryhmässä on mukana Keusoten palvelualueiden, kuntien ja järjestöjen edustus. Muina toimijoina mukana ev.lut seurakunta sekä kokemusasiantuntija (Werkko ry). Työryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Ohjausryhmänä toimii Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä. Työryhmä seuraa valtakunnallisia mittareita, viestii ajankohtaista tietoa toimijoille ja kuntalaisille, koordinoi ja edistää monialaista yhteistyötä ja luo edellytyksiä paikallistoimijoiden yhteisiin tavoitteisiin ja toimiin.

Alueellinen ehkäisevän päihde – ja riippuvuustyöryhmä koordinoi ja valmistelee Alueellisen ehkäisevän päihde - ja riippuvuustyön suunnitelman. Uusin suunnitelma on vuosiksi 2026–2030. Sen tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2026–2030 painopisteisiin ja pohjautuvat kerättyyn indikaattoritietoon ja valmistelun yhteydessä yhteistyössä yhdyspintoimijoiden kanssa käytyihin keskusteluihin.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet määrittävät strategisen tason suunnan, mitä hyvinvointialue tekee yhdessä muiden toimijoiden kanssa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Alueellisen ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelman painopisteet tarkentuvat koskemaan ehkäisevää päihdetyötä. Tavoitteet, konkreettiset toimenpiteet ja mittarit tarkentuvat yhdyspinnoilla suunnitelman toimeenpanon yhteydessä alueellisesti tai paikallisesti.

Alueellisen ehkäisevän päihde - ja riippuvuustyön suunnitelman toimeenpanoa ja tavoitteiden etenemistä seuraa alueellinen ehkäisevän päihdetyön ryhmä yhdessä alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmän kanssa. Raportointi tehdään vuosittain alueellisen hyvinvointikertomuksen kautta, joka viedään hyvinvointialueen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi.

Saatavuus/saavutettavuus

Ehkäisevä päihdetyö on lakisääteistä toimintaa, ja on osa sosiaali- ja terveydenhuollon jokapäiväisiä palveluita kuten mm. äitiys- ja lastenneuvoloissa Vanhempien päihteiden käytön puheeksiotto (esimerkiksi AUDIT-kyselyt), Ikäihmisten piilevän alkoholinkäytön tai lääkeriippuvuuksien tunnistaminen ja niihin puuttuminen ajoissa sekä koulu ja opiskeluterveydenhuollossa tehtävät nuorten terveystarkastukset, päihde- ja nikotiinikasvatus. Lisäksi niin terveysasemilla, lääkärin vastaanotoilla kuin sosiaalihuollossakin tehdään ennaltaehkäisevää päihdetyötä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Ehkäisevää päihdetyötä kehitetään yhdessä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken yhteistyössä.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluihin hakeudutaan ottamalla yhteyttä aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaukseen. Asiakasohjauksesta saa tietoa ja ohjausta tilanteeseen, joka on osaltaan ehkäisevää päihdetyötä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakasohjaus vastaa hoidontarpeen arvioinnista.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Ehkäisevä päihdetyö pohjautuu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015). Lakia ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) muutettiin 5 §:n osalta sote-uudistuksen yhteydessä (8.7.2022/549). Siinä säädetään, että ehkäisevä päihdetyö kuuluu sekä kunnan että hyvinvointialueen tehtäviin. Hyvinvointialue tukee alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä sekä vastaa ehkäisevästä päihdetyöstä omissa sosiaali- ja terveyspalveluissaan.

Julkisen vallan käyttö

Ehkäisevän päihdetyön palveluissa ei käytetä julkista valtaa.

Tuotanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) jokapäiväisissä palveluissa tehtävä ehkäiseväpäihdetyö on pääsääntöisesti maksutonta. Kuitenkin esim. lääkärinvastaanotot ovat 18 vuotta täyttäneille maksullisia.

3.14 Ravitsemusterapia

Palvelunkuvaus

Ravitsemusterapiapalvelut vastaavat ravitsemushoidon erityisasiantuntijuudesta hyvinvointialueella. Yksikön tehtävänä on antaa yksilöllistä ohjausta sairauksien ravitsemushoitoon, vahvistaa henkilöstön ravitsemusosaamista, kehittää ravitsemushoitoa osana vaikuttavaa hoitoa sekä osallistua terveydenedistämistyöhön. Toiminta perustuu tutkittuun tietoon, potilaslähtöisyyteen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Laatu

Ravitsemusterapeutin vastaanottoa edeltää muun ammattilaisen elintapaohjaus. Asiakkaiden ohjaamisessa ravitsemusterapeutin arvioon noudatetaan erikseen määriteltyjä lähetekriteereitä. Ravitsemusterapia suunnitellaan siten, että se muodostaa kokonaisuuden yhdessä muun tarpeenmukaisen hoidon kanssa.

Terveysdenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten ravitsemusterapeutti, tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveydenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Ravitsemusterapiaan tarvitaan lääkärin tai hoitajan laatima lähete. Asiakas voidaan ohjata ravitsemusterapeutin arvioon esim. seuraavissa tilanteissa: letku ja parenteraalisen ravitsemuksen suunnitteleminen, vaikea munuaissairaus, vajaaravitsemus tai korkea vajaaravitsemuksen riski, syömishäiriöt sekä sairaudet, joihin liittyy usein ravitsemuksellisia pulmia.

Ravitsemusterapeutin vastaanottopaikat ovat Hyvinkään sote-keskus (Rentto) ja Järvenpään sote-keskus tai vastaanottoa on mahdollisuus toteuttaa myös etävastaanottona.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut ja HUS. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden mahdollisten toimijoiden kanssa, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Ravitsemusterapeutille lähettämisessä noudatetaan erikseen määriteltyjä lähetekriteerejä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee asiakkaan omahoitaja/-lääkäri tai omatiimin ammattilainen. Tarvittaessa ammattilainen konsultoi ravitsemusterapeuttia.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Ravitsemusterapiapalvelujen ammattilaiset päättävän palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Ravitsemusterapeutin palveluihin ei liity julkisen vallankäytön elementtejä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä.

3.15 Rokotuspalvelut

Palvelukuvaus

Aikuisten kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat perusrokotukset ja niiden tehosteet annetaan rokotuspalvelun kautta maksutta ja ilman reseptiä. Lasten- ja nuorten kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset annetaan pääsääntöisesti neuvolassa, koululla ja oppilaitoksessa terveystarkastusten yhteydessä. Rokotteet, jotka eivät kuulu kansalliseen rokotusohjelmaan, hankitaan apteekista omakustanteisesti reseptillä. Rokotuspalvelun kautta saa niihin neuvontaa, reseptin ja rokottamisen. Omakustanteisesti hankittavia rokotuksia annetaan rokotuspalveluissa kaiken ikäisille.

Kausirokotuksista (influenssa- ja koronarokotteet) ja mahdollisista kertaluonteisista muista massarokotuksista annetaan erilliset ohjeet. Rokotuspalveluun voi olla yhteydessä puhelimitse tai digitaalisesti. (Lisätietoja [Rokotuspalvelut](#))

Laatu

Palvelussa noudatetaan asiakaslähtöisyyttä. Asiakkaat kohdataan ihmisarvoisina yksilönä ja palvelussa huomioidaan asiakkaiden esittämät asiat. Rokotuksia annetaan sote-keskuksissa ja sote-yksiköissä sekä kausirokotusaikaan tarvittaessa erikseen perustettavilla rokotuspisteillä.

Rokotuksia antavat ja rokotustarpeen arviointia tekevät laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt. Terveydenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten sairaanhoitaja tai terveydenhoitaja, tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Rokottajilla tulee olla suoritettuna lääkehoito- ja rokotusluvut.

Toimintaa säätelee Tartuntatautilaki 1227/2016. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa kansallisen rokotusohjelman ja muiden yleisten rokotusten toimeenpanoa, seuraa niiden toteutumista ja vaikutuksia sekä tekee tutkimustyötä ja ehdotuksia kansallisen rokotusohjelman kehittämiseksi.

Saatavuus/saavutettavuus

Aikuisten kansallisen rokotusohjelman ja asiakkaan omakustanteisesti hankkimia rokotuksia annetaan rokotuspisteillä, jotka sijaitsevat sote-keskuksissa ja yhdessä sote-keskuksen toimipisteessä. Kausirokotuksia annetaan sote-keskuksissa, sote-yksiköissä ja tarvittaessa erikseen perustettavilla kausirokotuspisteillä. Asiakas voi hakeutua hyvinvointialueen sisällä itselleen sopivaksi katsomaansa rokotuspisteeseen rokotettavaksi.

Yhteydenotto rokotuspalveluihin tapahtuu digitaalisesti tai puhelimitse. Puhelinpalvelut ovat asiakkaiden käytössä pääsääntöisesti virka-aikaan. Puhelinpalveluissa on käytössä takaisinsoittojärjestelmä. Kausirokotuskaudella takaisinsoittopyynnön voi jättää erikseen määriteltynä aikana. Digitaalisen yhteydenottolomakkeen voi jättää ympäri vuorokauden. Palvelulupauksen mukaisesti asiakkaan yhteydenottoon vastataan seitsemän arkipäivän kuluessa.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa kaikkien hyvinvointialueen palveluiden kanssa sekä toteutetaan erikoissairaanhoidosta olevien asiakkaiden rokotukset.

Palveluiden myöntämisen perusteet (kenelle)

Palvelut on tarkoitettu kaikille hyvinvointialueen asukkaille. Rokotuksia annetaan pääsääntöisesti ajanvarauksella. Kausirokotuksia annetaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemille riskiryhmille.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Kansallisen rokotusohjelman rokotuksiin voi varata rokotusajan digitaalisesti ilman terveydenhuollon ammattihenkilön arviota. Rokotuspisteellä rokottaja (laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö) tekee arvion rokotteen antamisesta.

Digitaalisen yhteydenottolomakkeen kautta tehdyn yhteydenoton arvioinnin tekee rokotuspalveluiden työntekijä, joka on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Rokotuspalvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Rokotuspalveluiden palveluihin ei liity julkisen vallankäytön elementtejä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana lukuun ottamatta rokotereseptien kirjoitusta. Palvelut ovat kaikille maksuttomia.

3.16 Sairaalapalvelut

Palvelukuvaus

Sairaalapalveluihin kuuluvat

- Perusterveydenhuollon akuuttiosastot
- Alueellinen kotisairaala
- Palliatiivinen keskus
- Kuntoutuskeskus
- Proteesipoliklinikka

Laatu

Hoito perustuu parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon tai tieteelliseen näyttöön, ja se tuottaa lisää terveyttä ja hyvinvointia.

Asiakaskeskeisyys: Potilasta kunnioitetaan ja itsemääräämisoikeus on lähtökohta palvelun toteuttamisessa.

Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus: Sairaalahoito on saatavissa kohtuullisessa ajassa tasa-arvoisesti riippumatta asuinpaikasta, sosioekonomisesta asemasta, sukupuolesta tai etnisistä tekijöistä.

Oikeudenmukaisuus: Samanlaisessa tilanteessa olevat potilaat saavat yhdenmukaisesti sairaalahoitoa. Kiireellinen hoito tulee antaa kaikille ilman tarpeetonta viivettä.

Potilasturvallisuus: Hoito, lääkehoito ja laitteet ovat turvallisia. Terveystieteiden ammattilaisen osaaminen on korkeatasoista ja hänen ammatilliseen osaamiseensa kuuluu itse toiminnassa tarvittava osaaminen sekä ihmisen kohtaamisen taito.

Vaikuttavuus: Sairaalahoito on vaikuttavaa ja lisää mahdollisimman paljon hyvinvointia ja terveyttä.

Saatavuus/saavutettavuus

Sairaalahoito järjestetään ensisijaisesti asiakkaan omaan kotiin tai poliklinikalle kotisairaalan tuella. Kotisairaalan palveluja voidaan tarjota myös asiakkaan asuessa asumispalvelussa.

Jos asiakkaan lääketieteellinen tilanne sitä edellyttää, hoito järjestetään akuuttiosastolla. Hyvinvointialueen akuuttiosastot sijaitsevat Hyvinkäällä, Järvenpäässä ja Nurmijärvellä. Akuuttiosastot toimivat alueellisesti, mutta hoito pyritään järjestämään ensisijaisesti siinä yksikössä, jossa asiakkaalla on ollut aiemmin hoitajaksoja. Päihde- ja vieroitushoidon yksikkö on keskitetty Hyvinkään akuuttiosastoille.

Palliativinen keskus koostuu alueellista kotisairaalaista, palliativisen eritystason osastohoidosta sekä palliativisesta poliklinikasta, osastohoito sekä poliklinikka sijaitsevat Hyvinkäällä. Palliativinen poliklinikka on avoinna arkinen ja toimii Hyvinkään H-sairaalassa. Alueellinen kotisairaala toimii koko hyvinvointialueella.

Kuntoutuskeskus palvelee hyvinvointialueen asiakkaita Kiljavalla. Proteesipoliklinikka toimii kahtena (2) päivänä kuukaudessa Kiljavan kuntoutuskeskuksen tiloissa.

Katso verkkosivuiltamme [sairaalapalvelujen yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat ovat terveysasemat, Keusoten Akuutti, erikoisairaanhoido ja ikääntyneiden palvelut.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut ovat tarkoitettu kaikille alueen 16 vuotta täyttäneille (pois lukien päihde- ja vieroitushoidon yksikkö) asukkaille ja niihin ohjataan terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Lääkäri määrittelee asiakkaan hoidon tarpeen esimerkiksi päivystyskäynnin yhteydessä tai erikoissairaanhoidon osastolla. Samalla lääkäri arvioi, voidaanko hoito toteuttaa turvallisesti kotisairaalapalveluna tai edellyttääkö potilaan lääketieteellinen tilanne hoitoa akuuttiosastolla.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään erillinen päätös, jonka tekee asiakkaan hoidosta vastaava lääkäri.

Julkisen vallan käyttö

Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi eräät mielenterveyslaissa säädetyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/ todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana. Palvelut ovat maksullisia 18 vuotta täyttäneille huomioiden asiakasmaksulaissa määritelty maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.17 Seulonnat

Palvelukuvaus

Hyvinvointialueen on järjestettävä alueellaan valtakunnallisen seulontaohjelman mukaiset seulonnat. Valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisesti hyvinvointialueen pitää järjestää rintasyöpäseulonta, suolistosyövän seulonta, kohdun kaulaosan syövän seulonta ja raskauden aikaiset seulonnat: varhaisraskauden yleinen ultraäänitutkimus, sikiön kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seulonta.

Hyvinvointialue voi lisäksi järjestää seulontoja ja terveystarkastuksia tietyn taudin tai sen esiasteen toteamiseksi tai taudin aiheuttajan löytämiseksi. Osana tartuntatautien torjuntaa hyvinvointialue järjestää kohdennettuja tutkimuksia/seulontoja oireettomille:

- suonen sisäisiä huumeita käyttävien terveysneuvontapisteillä tarjotaan hepatiitti C- ja hiv-vieritestausta
- antibiooteille vastustuskykyisten mikrobien leviämisen ehkäisemiseksi tehdään hoidossa altistuneiden seulontanäytteenottoa
- todetulle tartunnalle altistuneille tarjotaan mm. sukupuolitauditestejä ja latentin tuberkuloosin tutkimuksia
- kohdennetulle ryhmälle, esim. varhaiskasvatusryhmälle voidaan tarjota epidemian rajaamiseksi oireettomien seulontaa (esim. A-streptokokki)

Eri ammattilaisten vastaanottotoiminnassa toteutetaan tarkoituksenmukaista riskiarviointia ja seulotaan mm. mielialaseula, päihde-, tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön kartoitusta, kansasairauksien seulontoja, synnytyspelkoa sekä lähisuhdeväkivaltaseulonnat.

Laatu

Seulonnalla tarkoitetaan väestön tai tietyn väestönosan tutkimuksia tai näytteiden ottamista, jotta voidaan löytää seulottava tauti, sen esiaste tai taudinaiheuttaja. Väestön seulontojen tavoitteena on sairauksien varhainen löytäminen ja hoitaminen. Palveluntuottajat vastaavat, että seulontojen toteuttamiseen osallistuvalla henkilöstöllä on tehtävän edellyttämä ammattipätevyys.

Toimintaa ohjaavat keskeiset säädökset, suositukset ja ohjeet:

- [Valtioneuvoston asetus seulonnoista](#) (339/2011),
- [Valtioneuvoston asetus seulonnoista annetun valtioneuvoston asetuksen 2§:n muuttamisesta](#) (STM/2021/131)
- [Opas kunnille kansanterveystyöhön kuuluvien seulontojen järjestämisestä](#) (STM:n julkaisuja 2007:5)
- [Sikiön poikkeavuuksien seulonta](#) (STM:n selvityksiä 2009:1) ja
- [STM:n asetus säteilyn lääketieteellisestä käytöstä](#) 423/2000.

Saatavuus/saavutettavuus

Hyvinvointialueella järjestetään seulontaohjelman mukaisesti raskaudenaikaiset sikiöseulonnat sekä kohdunkaulan syövän, rintasyövän ja suolistosyövän seulonnat. Raskaudenaikaiset seulonnat sekä kohdunkaulan ja suolistosyövän seulonnat tuottaa HUS-yhtymä. Suolistosyöpien jatkotutkimuksena suoritettavat paksusuolen tähyystutkimukset tuottaa kilpailutuksen perusteella valittu palveluntuottaja (Pihlajalinna). Rintasyövän seulontapalvelut tuottaa kilpailutuksen perusteella valittu palveluntuottaja (ArvoTerveys).

Odottava äiti ohjautuu raskaudenaikaisiin kansallisiin seulontoihin neuvolan terveydenhoitajan läheteellä.

Asiakas voi varata ajan HUSilta puhelimitse tai Maisa-palvelun kautta. Mahdollisista jatkotutkimuksista vastaa HUS. Raskaudenaikaiset seulonnat toteutetaan [HUSin äitiyspoliklinikalla](#).

- Katso verkkosivuiltamme [äitiysneuvolan asiointitavat](#).

Syöpäseulonnan kohderyhmään kuuluva henkilö saa kotiinsa kutsukirjeen, jossa on tarvittavat lisätiedot seulontaan osallistumisesta. Vastauksen tutkimuksesta henkilö saa kirjeitse kotiinsa. Mikäli hänet kutsutaan jatkotutkimuksiin, ollaan häneen yhteydessä pääsääntöisesti kirjeen sijaan puhelimitse.

Rintasyövän seulonta toteutetaan mammografiatutkimuksena palveluntuottajan kuvantamispisteessä. Tarvittaessa mammografiaseulontaa täydennetään ultraäänitutkimuksella palveluntuottajan toteuttamana.

Kohdunkaulan syövän seulonta toteutetaan näytteenottona HUS-laboratorioissa. Mahdolliset jatkotutkimukset tehdään HUSin naistentautien poliklinikalla.

Suolistosyövän seulonta toteutetaan kotona otettavalla näytteenotolla, jonka perusteella voidaan kutsua jatkotutkimuksena suoritettavaan paksusuolen tähystykseseen (Pihlajalinna).

Katso verkkosivuiltamme [joukkotarkastusten ja seulontojen toimintaohjeet](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta on palveluntuottajiin eli HUS-yhtymään ja yksityisiin palveluntuottajiin (ArvoTerveys ja Pihlajalinna).

Palveluiden myöntämisen perusteet

Seulontoihin kutsutaan kansallisen seulontaohjelman mukaisesti. Sikiöseulontaan asiakas saa lähteen neuvolan terveydenhoitajalta raskautensa ja sen etenemisen perusteella. Kohdunkaulan syövän seulontaan kutsutaan 25–65-vuotiaat naiset viiden vuoden välein. Rintasyövän seulontaan kutsutaan 50–69-vuotiaat parillisia vuosia täyttävät naiset. Suolistosyövän seulontaan kutsutaan parillisia vuosia täyttävät naiset ja miehet. Seulonnat

aloitettiin vuonna 2022 koskien alkuun 60–68-vuotiaita, ja ne laajenevat asteittain ulottuen 56–74-vuotiaisiin vuodesta 2031 alkaen.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Seulontojen jatkotutkimuksista päättää palveluntuottajan edustaja lääketieteellisen arvion perusteella.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelujen myöntäminen ei edellytä erillistä päätöstä. Kaikilla alueen asukkailla on mahdollisuus osallistua valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisiin seulontoihin kuuluessaan niiden kohderyhmään. Seulontoihin osallistuminen on vapaaehtoista. Seulontojen jatkotutkimuksista päättää seulonnoista vastaavan palveluntuottajan edustaja lääketieteellisen arvion perusteella.

Julkisen vallan käyttö

Asiakkaiden seulontatutkimuksista vastaavat tahot tekevät päätöksiä asiakkaiden ohjaamisesta tarvittaessa jatkotutkimuksiin. Muuten seulontapalveluissa ei käytetä julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Palvelut tuotetaan ostopalveluna. Palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia.

3.18 Suun terveydenhuolto

Palvelukuvaus

Suun terveydenhuollon palveluihin sisältyvät:

1. Väestön suun terveyden edistäminen ja seuranta
2. Terveysneuvonta ja terveystarkastukset
3. Suun sairauksien tutkimus, ehkäisy sekä hoito sekä jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen.
4. Tuen ja tutkimuksen tarpeen varhainen havaitseminen.

Laatu

Hoito toteutetaan avohoidossa silloin, kun se on potilasturvallisuus huomioon ottaen mahdollista. Sairaanhoidon toteutettava potilaan hammaslääketieteellisen tarpeen ja käytävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä. Hoidon ja kuntoutuksen toteutukselle on tarvittaessa laadittava hoito- ja palvelusuunnitelma. (Terveystieteiden laaki 1326/2010 24§).

Terveystieteiden ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten hammaslääkäri, suuhygienisti ja hammashoitaja, tulee olla terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveystieteiden ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveystieteiden ammattihenkilöiksi, tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Arvion tutkimusten ja hoidon tarpeesta tulee tehdä laillistettu tai nimikesuojattu terveystieteiden ammattihenkilö kuten hammashoitaja, suuhygienisti tai hammaslääkäri. (Terveystieteiden laaki 1326/2010, 51 a §)

Saatavuus/saavutettavuus

Suun terveystieteiden palveluita annetaan hammashoitoloissa, jotka sijaitsevat pääsääntöisesti terveysasemien yhteydessä. Henkilö voi valita, mistä hyvinvointialueensa suun terveystieteiden toimipaikassa hän asioi.

Palvelut toteutetaan pääosin hammashoitoloissa. Lasten ja nuorten lakisääteisiä määräaikaistarkastuksia toteutetaan myös liikkuvissa palveluyksiköissä koulujen yhteydessä. Jos hammashoitolan jonotilanne sitä edellyttää, voi ammattilainen tarjota harkintansa mukaan asiakkaalle vaihtoehdoksi omana tuotetulle palvelulle palveluseteliä hampaan lohkeaman hoitoon. Tällöin asiakas valitsee itse hoitopaikan palvelutuottajalistaltamme (katso tarkemmat tiedot verkkosivulta [Palveluseteli](#)).

Hammashoitoloihin voi olla yhteydessä soittamalla suun terveystieteiden puhelinasiointiin tai ottamalla yhteyttä chat palvelun kautta. Yhteydenoton yhteydessä arvioidaan asiakkaan hoidon tarve ja kiireellisyys. Asiakas saa palvelua hoidon tarpeensa mukaisesti. Kun asiakas tulee suun tutkimukseen, saa hän yksilöllisen hoitosuunnitelman, jonka mukaan hänen hoitonsa toteutetaan. Digiajanvarauksen kautta voi varata kiireellisen särkyajan samalle päivälle tai tarkastusajan hammaslääkärille silloin, kun yksilöllinen hoitoväli on määriteltynä.

Asiakkaille tarjotaan suun ja hampaiden terveystarkastuksia seuraavasti:

- Terveystietojen arvioi **6 kuukauden** ikäisen lapsen suun terveystilan osana muuta terveystarkastusta.
- **Alle kouluikäiset lapset** kutsutaan tarkastukseen 1-, 3- ja 5-vuoden iässä yhdessä huoltajan/huoltajien kanssa. Tarvittaessa tarkastuksia tehdään useammin yksilöllisen tarpeen mukaan.
- **Kouluikäiset** kutsutaan tarkastukseen 7-, 9-, 12 ja 15-vuoden iässä. Tarvittaessa tarkastuksia tehdään useammin yksilöllisen tarpeen mukaan.

- **Opiskelijat ja korkeakouluopiskelijat** tarkastetaan yhden kerran opintojensa aikana. Tarvittaessa tarkastuksia tehdään useammin yksilöllisen tarpeen mukaan. Hammashoitoa annetaan oppilaitoksen sijaintipaikkakunnan mukaan.
- **Aikuiset** voivat hakeutua tarkastukseen yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti. Jos asiakkaalla ei ole vielä hoitosuunnitelmaa, voi hän varata tarkastusajan suun terveydenhuollon puhelinasioinnista.

Palvelussa noudatetaan hoitotakuun määäämiä enimmäisaikoja. Asiakkaan on saatava arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys terveystakeskukseen, ja hänelle on tehtävä hoidon tarpeen arviointi saman päivän aikana. Asiakkaan on päästävä hoitoon 6 kuukaudessa (alle 23-vuotiaiden 3 kuukaudessa) tai hoitosuunnitelman mukaisesti. Katso tarkemmat tiedot verkkosivuiltamme Hoitoon pääsy. (Terveystenhuoltolaki 51, 51 a §)

Katso verkkosivuiltamme [suun terveystenhuollon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta sairaanhoidollisissa asioissa on erikoisairaanhoido.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut ovat tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveystenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Suunterveyden palveluissa hoidontarpeen arvion tekee virka-aikana hammashoitaja, suuhygienisti tai hammaslääkäri. Hammashoitaja ja suuhygienisti konsultoivat tarvittaessa hammaslääkäriä.

Palvelun myöntäminen/päätätjätaho

Palvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Päätökset tehdään terveystenhuoltolain perusteella ja päätökset perustuvat lääke- ja hoitotieteelliseen arvioon. Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveystellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa. Julkista valtaa käyttävät virkasuhteessa olevat henkilöt tehtävänkuvansa mukaisesti.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana. Palvelut ovat maksullisia 18 vuotta täyttäneille huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.19 Terveysneuvonta ja terveystarkastukset

Palvelukuvaukset

Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ehkäisyä tukevaa terveysneuvontaa. Terveysneuvonta on sisällytettävä kaikkiin terveydenhuollon palveluihin.

Hyvinvointialueen on järjestettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän terveytensä ja hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi

Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämäntilannetta

Terveysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä myös opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille

Hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa asukkaille myös ehkäisyneuvontaa ja muita seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistäviä palveluja.

Laatu

Terveysneuvonta on terveydenhuollon ammattihenkilöstön toimintaa, jolla tuetaan asukkaiden suunnitelmallisesti terveystarkastuksella ja viestinnällä yksilö-, ryhmä- ja väestötasolla. Terveystarkastus on terveyden edistämiseen liittyvää terveydentilan ja toimintakyvyn selvittämistä kliinisillä tutkimuksilla tai muilla tarkoituksenmukaisilla ja luotettavilla menetelmillä. Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on muodostettava toiminnallinen kokonaisuus muiden hyvinvointialueen järjestämien palvelujen kanssa. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010 13§).

Saatavuus/saavutettavuus

Yleistä terveysneuvontaa tarjotaan kaikille kuntalaisille Keusote.fi-verkkosivuilla. Sivuille on kerätty kirjallista ohjeistusta ja erilaisia omahoidon nettimenetelmiä, joiden avulla asiakas voi itsenäisesti tai ammattilaisen ohjaamana saada terveytensä edistämiseen liittyvää neuvontaa. Koko hyvinvointialueen väestölle suunnattua terveysneuvontaa annetaan myös osana muuta viestintää ja erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa.

Ehkäisyneuvolasta asiakas saa ohjausta ja neuvontaa raskauden ehkäisyyn, seksuaaliterveyteen ja perhesuunnitteluun. Keusote tarjoaa maksuttoman ehkäisyn alle 20-vuotiaille alueella asuville tai opiskeleville nuorille.

Terveystarkastuksia tarjotaan kohdennetusti seuraaville asiakasryhmille:

- Raskaana olevien ja lasten terveystarkastukset: katso 3.9. Neuvolapalvelut
- Koululaisten terveystarkastukset: katso 3.4. Kouluterveydenhuolto
- Opiskelijoiden terveystarkastukset: katso 3.12. Opiskeluterveydenhuolto
- Suun terveydenhuollon tarkastukset: katso 3.16. Suun terveydenhuolto
- Työttömien terveystarkastus: Palvelu on tarkoitettu työttömille työnhakijoille. Terveystarkastukseen voi hakeutua, kun edellisestä tarkastuksesta on yli 2 vuotta, terveydentila huolestuttaa ja/tai työ- ja toimintakyvyn tai kuntoutustarpeen arviointi on muuten ajankohtainen. Asiakas voidaan ohjata terveystarkastukseen lähetteellä tai hän voi varata ajan omatoimisesti olemalla yhteydessä terveysasemalleen. Lisätietoja Työttömien terveystarkastus.

Maahanmuuttajien terveystarkastus: Palvelu on tarkoitettu pakolaisille ja turvapaikanhakijoille. Tarkastus sisältää ensivaiheen terveystarkastuksen ja tartuntatautien seulonnan. Korkean keuhkotuberkuloosin ilmaantuvuuden maista kotoisin oleville maahanmuuttajille järjestetään lisäksi vapaaehtoinen tuberkuloosin seulontatutkimus, jos Suomessa oleskelun kesto on todennäköisesti yli 3 kk. Palvelun piiriin kuuluvat ohjataan terveystarkastukseen kuntien maahanmuuttopalvelujen kautta.

Varusmiespalveluksen ennakkoterveystarkastus: Kutsuntoihin ja siihen liittyvään ennakkoterveystarkastukseen ovat velvoitettuja osallistumaan miespuoliset Suomen kansalaiset, jotka täyttävät kyseisenä vuonna 18 vuotta. Henkilöt, joilla on opiskelupaikka, voivat käydä tarkastuksessa opiskeluterveydenhuollossa (katso 3.12.) ja muut vastaanottopalveluissa (katso 3.19.). Naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakevat käyvät ennakkoterveystarkastuksessa esim. yksityisellä lääkäriasemalla, minkä kuluista he voivat hakea korvauksia jälkikäteen Puolustusvoimilta.

Lisäksi kaikki hyvinvointialueen asiakkaat voivat tehdä sähköisen terveystarkastuksen Omaolo.fi-palvelussa. Asiakas saa vastauksiinsa pohjautuvan palautteen terveydentilastaan, suosituksia toimenpiteistä ja alueen toimijoista sekä tarvittaessa yhteyden terveydenhuollon ammattilaiseen. Tarvittaessa asiakas voi hakeutua vastaanotolla suoritettavaan terveystarkastukseen olemalla yhteydessä omatiimiinsä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Terveysneuvonta ja terveystarkastukset muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden hyvinvointialueen ja kuntien järjestämien palvelujen kanssa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat hyvinvointialueella sijaitsevat kunnat, terveysalan järjestöt ja muut terveysneuvontaa antavat toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Terveysneuvonta on tarkoitettu kaikille kuntalaisille ja sitä tarjotaan osana palveluita. Terveystarkastuksia suoritetaan asiakkaan elämäntilanteeseen ja terveydentilaan perustuen. Sähköinen materiaali, sähköinen terveystarkastus ja omahoidon nettimenetelmät ovat kaikkien asukkaiden käytettävissä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Terveysneuvontaan ja terveystarkastuksiin ei tehdä erillistä palvelutarpeen arviointia.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Terveysneuvonnassa ei käytetä julkista valtaa. Terveystarkastusten osalta terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa kuten avosairaanhoidossa. Terveystarkastusten yhteydessä voidaan julkista valtaa käyttää päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/ todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana. Palvelut ovat maksuttomia. Lääkärin ja terapeuttien suorittamista terveystarkastuksista peritään käyntimaksu 18 vuotta täyttäneiltä huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät. Maksuja ei peritä Työ- ja toimintakyvyn monialaisen arviointipalvelun asiakkailta.

3.20 Vastaanottopalvelut

Palvelukuvaus

Vastaanottopalveluissa tutkitaan ja hoidetaan äkillisiä ja pitkäaikaisia sairauksia, tuetaan terveyden edistämisessä ja sairauksien ennaltaehkäisyssä sekä laaditaan terveydentilaan liittyviä todistuksia ja lausuntoja.

Sairaanhoitoon sisältyvät esimerkiksi:

- pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet (Lisätietoja Hoitotarvikejakelu)
- ohjaus, jolla tuetaan potilaan hoitoon sitoutumista ja omahoitoa
- tarvittavat kuvantamis- ja laboratoriotutkimuslähetteet (kts. 3.4.)
- tarvittava ohjaus lääkinnälliseen kuntoutukseen (kts. 3.6.)
- tarvittava ohjaus erikoissairaanhoidon piiriin

Terveydentilaa koskeviin todistuksiin ja lausuntoihin asiakkaalla on oikeus silloin, kun tarve perustuu lakiin tai se on hänen hoitonsa, toimeentulonsa, opiskelunsa tai muun vastaavan syyn kannalta välttämätöntä (Lisätietoja [Terveystodistuspalvelut](#)).

Laatu

Hoito toteutetaan avohoidossa silloin, kun se on potilasturvallisuus huomioon ottaen mahdollista. Sairaanhoidon on toteutettava potilaan lääketieteellisen tarpeen ja käytettävissä olevien yhtenäisten hoidon perusteiden mukaisesti. Hoito on toteutettava tarkoituksenmukaisella tavalla ja yhteistyöllä. Hoidon ja kuntoutuksen toteutukselle on tarvittaessa laadittava hoito- ja palvelusuunnitelma. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 24 §)

Terveydenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten lääkäri ja hoitaja, tulee olla terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi terveydenhuollon ammattihenkilöiksi, tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Arvion tutkimusten ja hoidon tarpeesta tulee tehdä laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Nimikesuojatut terveydenhuollon ammattihenkilöt (lähihoitajat ja perushoitajat) voivat jatkaa hoidon tarpeen arvioinnin tehtävissä 31.8.2027 saakka, jos he ovat tehneet vastaavaa työtä ns. hoitotakuumuutoksen astuessa voimaan 1.9.2023 ja heillä on tehtävään riittävä osaaminen ja kokemus. (Terveydenhuoltolaki 51 a §)

Saatavuus/saavutettavuus

Avosairaanhoidon annetaan terveysasemilla. Henkilö voi valita, mistä hyvinvointialueensa terveyskeskuksen terveysasemalta hän saa sairaanhoidon palvelut. Terveysaseman vaihto edellyttää kirjallista ilmoitusta ja uuden valinnan voi tehdä aikaisintaan vuoden kuluttua. Valinta koskee samalla Terveydenhuoltolain 2 luvun mukaisia Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palveluita. Asiakkaan hakeutuessa hoitoon hänelle tehdään hoidon tarpeen arvio ja kiireellinen hoito annetaan siinä toimipisteessä, jossa asiakas asoi. (Terveydenhuoltolaki 47 §)

Jokaiselle asiakkaalle nimetään moniammatillinen omatiimi, joka koordinoi asiakkaan hoitoa. Asiakas voi olla yhteydessä terveysasemaan digitaalisesti, puhelimitse tai tulemalle paikalle

terveysaseman aukioloaikana. Digitaaliset ja puhelinpalvelut ovat asiakkaiden käytössä virka-aikaan.

Hoidon tarpeen arvion perusteella asiakas ohjataan tarvittaessa hoitajan tai lääkärin vastaanotolle. Äkillisissä tuki- ja liikuntaelinoireissa asiakas voidaan ohjata fysioterapian suoravastaanotolle. Vastaanotto toteutetaan läsnävastaanottona terveysasemalla tai etävastaanottona puhelimitse tai videovälitteisesti.

Palvelussa noudatetaan hoitotakuun määäämiä enimmäisaikoja. Asiakkaan on saatava arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys terveyskeskukseen, ja hänelle on tehtävä hoidon tarpeen arviointi saman päivän aikana. Asiakkaan on päästävä hoitoon 3 kuukaudessa tai hoito-/kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Alle 23-vuotiaiden on päästävä hoitoon 14 vuorokaudessa, kun hoitoon hakeutumisen syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esilletulo tai toimintakyvyn aleneminen. Katso tarkemmat tiedot verkkosivuiltamme [Hoitoon pääsy](#). (Terveystenhuoltolaki 51 a §)

Katso verkkosivuiltamme [yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisin yhdyspinta on erikoisairaanhoidon.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut ovat tarkoitettu kaikille alueen asukkaille ja niitä myönnetään terveydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Hoitotarvikkeita saavat maksutta pitkäaikaissairaat, joilla on ainakin 3 kk kestävä hoitotarvikkeiden tarve. Hoitotarvikkeita jaetaan vain kotona asuville tai kotihoitoon rinnastettavan palveluasumisen piirissä oleville henkilöille.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidon tarpeen arvion tekee yhteydenoton perusteella asiakkaan omatiimin hoitaja tai muu vastaanottopalveluiden sairaanhoitaja. Tarvittaessa hoitaja konsultoi lääkärää. Muiden palveluiden tarvetta arvioidaan vastaanottokäyntien yhteydessä.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Vastaanottopalvelun myöntämisestä ei tehdä erillistä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Terveyskeskuslääkäri voi käyttää julkista valtaa huollon ja hoidon yhteydessä toteutetuissa toimissa, joissa rajoitetaan yksilön vapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi päätökset eristämisestä tartuntatautilain perusteella tai eräät mielenterveyslaissa säädetyt terveyskeskuslääkärin tehtävät sekä tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon liittyvät päätökset. Muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat esimerkiksi lääkärin antama virka-apu poliisille tai vankeinhoitoviranomaisille, esittelytehtävät julkisen vallan käyttöä sisältävissä kunnallisissa päätöksentekoprosesseissa, maksusitoumusten antamiseen liittyvä päätöksenteko sekä viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukainen tietojen luovuttamiseen liittyvä ratkaisu. Julkista valtaa käytetään myös päätöksenteossa, joka asettaa asiakkaalle velvollisuuksia, rajoittaa oikeuksia tai päinvastoin suo oikeuksia ja etuja. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana toimintana ja lisäksi käytössä on palveluseteli. Lääkärin ja terapeuttien vastaanottopalvelut ovat maksullisia 18 vuotta täyttäneille huomioiden asiakasmaksulaissa määritellyt maksukatto, maksujen alentamismahdollisuus ja maksuttomien palveluiden erityisryhmät.

3.20.1 Kehitysvammavastaanotto

Palvelukuvaus

Kehitysvammavastaanotto tarjoaa tukea ja ohjausta kehitysvammaisuuteen liittyvissä erityiskysymyksissä. Palveluissamme keskeistä on asiakkaan kokonaistilanteen arvioinnin pohjalta moniammatillinen kuntoutuksen suunnittelu ja seuranta. Palvelut on tarkoitettu henkilöille, joilla on todettu kehitysvammadiagnoosi.

Kehitysvammavastaanotolla työskentelee moniammatillinen tiimi. Tiimiin kuuluu erikoislääkäreitä, sairaanhoitaja, psykologi, fysio-, toiminta- ja puheterapeutit sekä asiakassihteerit. Muita erityispalveluita ostamme yksilöllisen tarpeen mukaan.

Kehitysvammaisten asiakkaiden muut kuin kuntoutussuunnitelmaan liittyvät terveydenhuollon asiat hoidetaan terveysasemalla. Esimerkkeinä terveysasemalla hoidettavissa asioista ovat reseptien uusiminen sekä akuuttien ja kroonisten sairauksien hoito.

Laatu

Hyvinvointialue vastaa asiakkaan lääkinällisen kuntoutuksen suunnittelusta siten, että kuntoutus muodostaa yhdessä tarpeenmukaisen hoidon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden. Lääkinällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö on määriteltävä kirjallisessa yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. Hyvinvointialue vastaa lisäksi kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön.

Terveystenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä tulee olla tereydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukainen oikeus toimia tereydenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset. Työntekijät, jotka eivät ole luettaviksi tereydenhuollon ammattihenkilöiksi tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Palveluihimme voi tulla asiakkaan tai hänen edustajansa yhteydenoton perusteella. Palveluihin voi ohjautua myös sosiaali- ja tereyyspalveluiden tai erikoissairaanhoidon läheteellä. Kehitysvammavastaanotolle voi olla yhteydessä puhelimitse tai digitaalisella yhteydenottolomakkeella. Palvelua annetaan Kehitysvammavastaanotolla, Kellokosken sosiaali- ja tereyysasemalla ja soveltuvien osien etäpalveluina. Katso asiointiohjeet verkkosivuiltamme [Kehitysvammavastaanotto](#).

Osa kehitysvammavastaanoton palveluista tuotetaan ostopalveluna, jos palvelua ei ole tarjottavissa omana toimintana. Ostopalveluna tuotettuja palveluita asiakas saa myös palveluntuottajan omissa tiloissa.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat muodostavat Keusoten muut palvelut (erityisesti vammaispalvelut), yksityiset ostopalveluiden tuottajat, HUS ja Kela. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden, kuten varhaiskasvatuksen, liikuntapalvelujen ja järjestöjen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelut on tarkoitettu henkilöille, joilla on todettu kehitysvammadiagnoosi, ja niitä myönnetään tereydenhuollon ammattilaisen tekemän lääke- ja hoitotieteellisen arvion mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palveluihin hakeutuvan asiakkaan hoidontarpeen arvion tekee yhteydenoton perusteella kehitysvammavastaanotolla työskentelevä ammattihenkilö tai lääkäri. Tarkempi palvelutarpeen arviointi ja kuntoutussuunnitelma laaditaan kuntoutuspalveluiden ammattihenkilön/-henkilöiden toimesta.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Kuntoutuspalvelujen myöntämisestä ostopalveluna vastaa virkasuhteessa toimiva lääkäri. Kuntoutuspalvelujen päällikkö on delegoinut päätäntävaltaa lähiesihenkilöille kuntoutuspalvelujen ostopalvelujen myöntämisessä silloin, kun palvelu korvaa erikseen määritellyin myöntämisperustein omaa palvelutuotantoa. Kehitysvammavastaanoton ammatilaiset päättävän omana palveluna tuotettavasta palvelusta arvionsa ja harkintansa perusteella. Tarpeen vaatiessa arvioon osallistuu moniammatillinen tiimi.

Julkisen vallan käyttö

Kehitysvammavastaanotolla julkista valtaa käytetään ensisijaisesti maksusitoumusten antamiseen liittyvässä päätöksenteossa. Joidenkin lääkintölaillisten lausuntojen/todistusten antamisessa voi myös olla kysymys julkisen vallan käytöstä. Katso tarkemmin julkisen vallan käytöstä kuntoutuspalveluissa kappaleesta 3.7. Lääkinnällinen kuntoutus.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa palveluiden järjestämisestä. Osa palveluista tuotetaan ostopalveluna. Kehitysvammavastaanotolla asiointi on maksutonta. Jos asiakkaalle myönnetään vastaanotolta maksusitoumus terapiaan, peritään 18 vuotta täyttäneeltä terapian asiakasmaksu.

4 Sosiaalihuollon palvelut

Hyvinvointialueen sosiaalihuoltoon sisältyvät sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä sosiaalipalvelut. Palveluita järjestettäessä sosiaalihuoltolaki on sosiaalihuoltoa velvoittava yleislaki. Lisäksi sosiaalihuoltoon sisältyvät erityislainsäädännön mukaiset sosiaalihuollon tehtävät ja palvelut. Yksilökohtaisessa asiakastyössä ammatilaisilla on lain mukaan velvollisuus soveltaa sitä lainsäädäntöä, jotka parhaiten toteuttavat asiakkaan etua. Asiakkaiden hyvinvointia voidaan edistää myös muilla kuin sosiaalihuoltolaissa mainituilla sosiaalipalveluilla (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 2, 4–5 ja 28 §).

Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaalihuollon asiakkaalle on nimettävä asiakkuuden ajaksi omatyöntekijä. Työntekijää ei tarvitse nimetä, jos asiakkaalle on jo nimetty muu palveluista

vastaava työntekijä tai nimeäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan omatyöntekijän tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän työntekijän on oltava hyvinvointialueen virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 42 § 1. ja 2. mom.)

4.1 Ikääntyneiden palvelut

Vanhuspalvelulain (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista 980/2012) tarkoituksena on tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta osallistua elinoloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja tarvitsemiensa palvelujen kehittämiseen kunnassa ja hyvinvointialueella. Laissa säädetään kunnan ja hyvinvointialueen velvollisuudesta huolehtia ikääntyneen väestönsä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemisesta sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamisesta hyvinvointialueella.

Laissa tarkoitetaan ikääntyneellä väestöllä vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaa väestöä ja iäkkäällä henkilöllä henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta. Toimintakyvöllä tarkoitetaan julkisen tai yksityisen palveluntuottajan ylläpitämää toiminnallista kokonaisuutta, jossa tuotetaan sosiaali- tai terveystalveluja pääasiassa iäkkäille henkilöille siten, että talvelut toteutetaan palveluntuottajan tiloissa tai iäkkään henkilön yksityiskodissa. Välittömällä asiakastyöllä tarkoitetaan hoitoa ja huolenpitoa sekä asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumista edistäviä ja ylläpitäviä tehtäviä, asiakasta koskevien tietojen kirjaamista, palvelutarpeen arviointia sekä hoito- ja asiakassuunnitelman laatimista ja päivittämistä.

Hyvinvointialueen on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 7 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä.

Sosiaalihuollon palvelutarpeeseen vastaavia ikääntyneiden palveluihin liittyviä palvelutehtäviä ovat sosiaalityö, sosiaaliohjaus, tukipalvelut, kotihoito, tilapäinen asuminen, yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, liikkumista tukevat talvelut sekä omaistaan ja läheistään hoitavan henkilön lakisääteiset vapaat.

Laatua kuvaavia tekijöitä ovat mm. asiakaspalautteet, muistutukset ja oikaisupyynnöt sekä sosiaaliasiamiehen raportit sekä asiakaskyselyistä saadut tulokset. Valtakunnallista vertailutietoa saadaan THL:n raporteista.

Asiakkaat ohjautuvat palveluihin ikäihmisten asiakasohjauksen, terveydenhuollon yksiköiden ja erikoissairaanhoidon kautta. Iäkkään henkilön palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa käytetään apuna RAI-toimintakykymittaria tarkoituksenmukaisten palvelujen järjestämiseksi. Ennen hoidon ja huolenpidon toteuttamista pitkäaikaisena ympärivuorokautisena palveluna

on selvitettävä vanhuspalvelulain 15 §:ssä tarkoitetulla tavalla mahdollisuudet vastata iäkkään henkilön palveluntarpeeseen hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla.

4.1.1 Ikääntyneiden asumispalvelut

Palvelukuvaus

lääkkäiden asumispalvelujen käsitteistö muuttui 1.1.2023 alkaen lakimuutosten vuoksi. Ikääntyneiden asumispalveluja ovat lakiuudistuksen mukaan tilapäinen sekä yhteisöllinen asuminen ja ympärivuorokautinen palveluasuminen. Monimuotoisten asumis- ja palvelukokonaisuuksien edistämiseksi lakiin on lisätty säännökset, joilla mahdollistetaan erilaisten asumispalvelumuotojen toteuttaminen samassa rakennuskokonaisuudessa.

Yhteisöllinen asuminen (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21b§) on sosiaalipalvelu, jossa palvelunantaja järjestää sosiaalihuollon asiakkaalle esteettömän, turvallisen ja hänen tarpeitaan vastaavan asunnon, jossa on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Muut asiakkaan tarvitsemat palvelut, kuten kotihoito ja muut kotiin vietävät palvelut, järjestetään erikseen ja palvelua voi tarvittaessa saada myös yöaikaan. Kotihoito sisältää asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisen hoidon ja huolenpidon sekä toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävän toiminnan ja muun henkilön suoriutumista tukevan toiminnan. Asiakkaan tarvitsemat muut palvelut voi tuottaa myös yksi tai useampi muu palveluntuottaja kuin yhteisöllisen asumisen tuottaja.

Ympärivuorokautinen palveluasuminen on sosiaalipalvelu, jossa palvelunantaja järjestää sosiaalihuollon asiakkaalle palveluasunnon ja sinne asiakkaan tarvitsemaa hoitoa ja huolenpitoa sekä asumiseen liittyviä palveluja asiakkaan ympärivuorokautiseen hoidon ja huolenpidon tarpeeseen. Asumisyksikön on oltava esteetön ja turvallinen. Lisäksi asumisyksikössä on oltava tarjolla asukkailleen järjestettyä yhteisöllistä toimintaa. Ympärivuorokautista palveluasumista voi olla sekä pitkä- että lyhytaikaisena.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjänä vastuu varmistaa omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Omavalvonnalla on erityisesti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 §40). Keski-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa järjestämisvastuullaan olevan sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelutuotannon ohjauksesta ja valvonnasta (Laki hyvinvointialueesta 611/2021 §10). Hyvinvointialueen on ohjattava ja valvottava yksityisiä palveluntuottajia ja näiden alihankkijoita jatkuvasti palveluja tuottaessa (612/2021 §41).

Hyvinvointialueen ja yksityisten palveluntuottajien on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Omavalvontaohjelma kuvaa kokonaisuutta, jolla toiminnan lainmukaisuutta ja turvallisuutta sekä jatkuvuutta ja osaamisen varmistamista

aktiivisesti turvataan osana johtamista, suunnittelua ja päivittäistä toimintaa. Omavalvontaohjelman sisällöstä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa.

Palveluja on kehitettävä paitsi toimintayksikön palveluja saavilta henkilöiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella, jatkossa myös asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seurannan perusteella. THL seuraa myös säännöllisesti vanhuspalvelulain käytäntöönpanoa muodostaen valtakunnallisen vertailutietopankin.

lääkkäiden henkilöiden palveluasumisessa välittömään asiakastyöhön osallistuvia työntekijöitä voivat olla: 1) sairaan- ja terveydenhoitajat; 2) lähi- ja perushoitajat; 3) geronomit; 4) kodinhoitajat; 5) sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat; 6) sosionomi AMK-tutkinnon suorittaneet; 7) soveltuvan ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet; 8) soveltuvan opistoasteisen tutkinnon suorittaneet; 9) fysio- ja toimintaterapeutit; 10) kuntoutuksen ohjaajat; 11) hoiva-avustajat; 12) viriketoiminnan ohjaajat ja muut vastaavat asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitoon osallistuvat työntekijät.

Saatavuus/saavutettavuus

Hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä §4). Ikääntyneiden asumispalveluyksiköjä sijaitsee kaikissa Keusoten Hyvinvointialueen kunnissa.

[Asuminen ja hoiva ikääntyneille](#) -verkkosivustolta löytyvät palvelukohtaisesti lisätietoa asiointitavoista ja tarkemmat yhteistiedot.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaat ohjautuvat palveluihin asiakasohjauksen, sosiaali- ja kriisipäivystyksen ja terveydenhuollon yksiköiden kautta.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palveluihin ohjaudutaan kunkin palvelun myöntämisen perusteiden mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeenarvio tehdään asiakasohjauksessa ja arviointiyksiköissä SAS-prosessissa.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelut myönnetään kunkin palvelun palvelusta vastaavan viranhaltijan päätöksellä. Ikääntyneiden pitkäaikainen asumispalvelu myönnetään keskitetysti asiakasohjausyksiköstä.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päättävän tulee olla viranhaltija, joka käyttää päättäessään julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelut tuotetaan joko omana toimintana tai ostopalveluina Keusoten hyväksymiltä kilpailutetuilta puitesopimuskumppaneilta. Lisäksi käytössä on palveluseteli.

4.1.1.1. Ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen

Palvelukuvaus

Yhteisöllisellä asumisella (Sosiaalihuoltolaki 21b §) tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa, jota varten on tarkoitukseen soveltuvat tilat.

Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut, hoidon ja huolenpidon tarve kohonnut iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi. Palveluntarve ei ole säännöllisesti ympärivuorokautista.

Asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut järjestetään yhteisöllisessä asumisessa erillisinä sosiaalipalveluina. Palvelut myönnetään kotihoidon palveluina ja/tai tukipalveluina.

Asiakkaan tarvitsemia toimintakykyä tukevia sekä hoidon ja huolenpidon palveluita järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaisesti joko yksikön itse tuottamana tai ostettuna / hankittuna muualta. Asiakkaalla on oikeus saada tarpeidensa mukaiset palvelut vuorokauden ajasta riippumatta asiakassuunnitelman mukaisesti. Yhteisöllisen asumisen asiakkaalle voidaan järjestää myös omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua omaishoitoa.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakas osallistuu hoitoaan ja huolenpitoaan koskevien palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen. Asiakasta kuullaan häntä koskevissa asioissa ja tuetaan päätöksentekoon. Asiakkaalla tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja tehdä omia valintoja. Asiakkaan kanssa laaditaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa asiakas-, palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma.

Laatu

Yhteisöllisessä asumispalvelun hoivan ja huolenpidon palvelussa tulee olla sosiaalihuoltolain 49a§ ja vanhuspalvelulain 20§ mukaisesti määrällisesti ja rakenteellisesti riittävä sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen omaava henkilöstö sekä muuta henkilöstöä tarpeen mukaisesti. Asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet ratkaisevat, millaista ja kuinka paljon henkilöstöä yhteisöllisessä asumisessa tarvitaan. Henkilöstörakenne on suunniteltava vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin siten, että tarpeiden edellyttämää osaamista löytyy. Palveluiden tarpeeseen tulee vastata asiakkaan yksilöllisen tarpeeseen vuorokauden ajasta riippumatta hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Yhteisöllisen asumisen yksikössä ei ole välttämättä paikalla kokoaikaisesti hoito- tai hoivahenkilöstöä.

Yhteisölliseen asumiseen sisältyy aina sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Tähän tulee myös olla riittävä henkilöresurssi ja osaaminen. Yhteisöllisyyden toteuttaminen on sosiokulttuurisen toiminnan ohjaajan lisäksi kaikkien yhteisöllisen asumisen yksikössä työskentelevien tehtävää. Kaikessa toiminnassa tulee huomioida yhteisöllisyyden ja asiakkaan osallisuuden tukemisen periaatteet.

Saatavuus/saavutettavuus

Yhteisöllisen asumisen palvelutarjontaa pyritään alueellisesti laajentamaan ostamalla palvelua yksityisiltä palveluntuottajilta sitä mukaan, kun he sitä tarjoavat. Omassa palvelutuotannossa yhteisöllistä asumista tarjotaan kolmessa yksikössä: Hyvinkäällä Kauniston palvelukeskuksessa ryhmäkoti Kivelässä, Järvenpään Jampankaaren Tammistokodissa, Vaahterakodissa ja Pihlavinokodissa sekä Tuusulan Riihikodon lyhytaikaisyksikkö Helmen yhteydessä erillisissä tiloissa.

Yhdyspinnat /integraatiovaatimukset

Asiakkaat ohjautuvat palveluun ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta.

Palvelujen myöntämisen perusteet

Palveluun pääsy edellyttää ikääntyneiden asiakasohjauksen tekemää palvelutarpeen arviointia hyvinvointialueen hyväksymien palvelujen myöntämisen perusteiden mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi /arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointi, tehdään keskitetyssä asiakasohjausyksikössä. Tarkempi hoito- ja palvelusuunnitelma laaditaan yhdessä palvelua tuottavan tahon, asiakkaan, ja hänen niin halutessaan, myös hänen läheisensä kanssa palvelua tuottavassa yksikössä. Suunnitelman tavoitteiden tulee olla asiakkaan tarpeista lähteviä, yksilöllisiä ja konkreettisia, jotka ohjaavat suunnitelman toteuttamista riittävällä tasolla. Suunnitelmaan määritellään asiakaskohtaisen palvelun tuntimäärän, tehtäväkokonaisuudet, kuten asiakkaan osallistuminen yhteisölliseen

toimintaan ja toteutustapa. Suunnitelmaan kirjataan asiakkaan hyvinvointialueen omatyöntekijä, joka sijaitsee ikääntyneiden asiakasohjausyksikössä.

Palvelussa oleva asiakkaalle nimetty vastuutyöntekijä huolehtii, että hoito- ja palvelusuunnitelma on ajan tasalla ja että asiakkaan kanssa arvioidaan palveluntarvetta säännöllisesti vähintään kerran puolessa vuodessa hyödyntäen RAI-arviointivälinettä, sekä aina tilanteen olennaisesti muututtua. Jos asiakkaan palveluntarve muuttuu oleellisesti eikä myönnetty palvelut vastaa asiakkaan palvelutarpeeseen, tulee palveluista nimetyn vastuutyöntekijän, olla asiakkaan omatyöntekijään yhteydessä hyvinvointialueen käytänteiden mukaisesti.

Palvelujen myöntäminen / päättäjätaho

Palvelu myönnetään ja sijoituspäätös tehdään ikääntyneiden asiakasohjauksen viranhaltijan toimesta, asiakasmaksu päätetään palvelua tuottavan yksikön viranhaltijan toimesta.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päättävän tulee olla viranhaltija, joka päättäessään käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelua tuotetaan sekä omana että ostopalveluna Keusoten hyväksymiltä kilpailutetuilta puitesopimuskumppaneilta. Käytettävissä on myös palveluseteli.

4.1.1.2. Ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasuminen

Palvelukuvaus

Ympäriavuorokautinen palveluasuminen (Sosiaalihuoltolaki 21 c §) järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve ja tarve henkilöstön läsnäoloon on ympärivuorokautista. Henkilön hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa ei ole mahdollista tai henkilön edun mukaista järjestää kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla. Ympäriavuorokautisessa palveluasumisessa palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateriat-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Asumisyksikön on oltava esteetön ja turvallinen. Ympäriavuorokautinen palveluasuminen voi olla pitkä- tai lyhytaikaista.

Lyhytaikaisella asumispalvelulla (Sosiaalihuoltolaki 21 c §), tarkoitetaan asiakkaan toimintakykyä tukevaa, ja tilapäisen hoidon tarpeeseen tarkoitettua palvelua. Lyhytaikaisella asumispalvelulla tuetaan kotona asumista sekä ehkäistään ja siirretään pitkäaikaisen ympärivuorokautisen perhehoidon tai palveluasumisen tarvetta. Lyhytaikaisella asumispalvelulla tuetaan henkilön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä. Palvelu on

tavoitteellista ja aina määrääkaista. Jakson pituus ja ajankohta määritellään etukäteen asiakassuunnitelmaan. Lyhytaikaista ympärivuorokautista palveluasumista voidaan myöntää lakisääteisiin omaishoidon vapaisiin, harkinnanvaraisesti yksilöllisiin, lyhytaikaishoidon jaksoille tai äkilliseen tarpeeseen.

Laatu

Hyvinvointialueen on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Omavalvontaohjelma kuvaa kokonaisuutta, jolla toiminnan lainmukaisuutta ja turvallisuutta sekä jatkuvuutta ja osaamisen varmistamista aktiivisesti turvataan osana johtamista, suunnittelua ja päivittäistä toimintaa. Omavalvontaohjelman sisällöstä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa.

lääkäiden henkilöiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa välittömään asiakastyöhön osallistuvia työntekijöitä voivat olla: 1) sairaan- ja terveydenhoitajat; 2) lähi- ja perushoitajat; 3) geronomit; 4) kodinhoitajat; 5) sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat; 6) sosionomi AMK-tutkinnon suorittaneet; 7) soveltuvan ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet; 8) soveltuvan opistoasteisen tutkinnon suorittaneet; 9) fysio- ja toimintaterapeutit; 10) kuntoutuksen ohjaajat; 11) hoiva-avustajat; 12) viriketoiminnan ohjaajat ja muut vastaavat asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitoon osallistuvat työntekijät.

Asiakkaille järjestetään yhteisöllisiä toimintatuokioita ja mahdollistetaan omien mieltymysten mukainen toiminnallinen arki. Asiakastyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti Hyvinvointialueen yhteisellä asiakastyytyväisyys-kyselyllä ja asiakaspalautetta otetaan vastaan jatkuvasti. Palvelua kehitetään saadun palautteen perusteella.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelutarjontaa on kaikissa Hyvinvointialueen kunnissa sekä omana että ostopalveluna, lyhytaikaishoitoa tuotetaan Järvenpäässä ja Tuusulassa Keusoten tuottamana. Asiakkaan toive sijoituskunnasta pyritään toteuttamaan. Palveluun pääsyn lakisääteinen odotusaika on enintään kolme kuukautta.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Palvelun tarve tulee arvioitavaksi kotihoidon, sosiaali- ja kriisipäivystyksen tai terveydenhuollon yksiköiden kautta asiakasohjaukseen, jossa tehdään palvelutarpeen arviointi, päätetään tarjottavista palveluista ja ovat yhteydessä palvelua tuottavaan tahoon.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Ympärivuorokautiseen palveluasumiseen siirtymisen lähtökohtana on, että asiakkaan itsenäinen selviytyminen omassa kodissa ei ole mahdollista tehostettujen palvelujen turvin. Asiakas ei selviydy kotihoidon käyntien välistä aikaa itsenäisesti, koska avuntarve on ennakkoimatonta esimerkiksi muistisairauden ja turvattomuuden takia. Perhehoito,

omaishoito tai yhteisöllinen asuminen eivät ole enää riittävä tai sopiva palvelumuoto vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen. Asiakkaan toimintakyky on selvästi alentunut fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista tai kognitiivisista syistä ja hän tarvitsee ympärivuorokautista hoivaa ja huolenpitoa tai valvontaa. Asiakkailta voi olla myös sairaudesta johtuvia vaikeita käytösoireita. Tarkemmat kriteerit on esitetty Ikäntyneiden asumispalvelujen myöntämisperusteet -asiakirjassa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointi tehdään keskitetyssä asiakasohjausyksikössä. Tarkempi hoito- ja palvelusuunnitelma laaditaan yhdessä palvelua tuottavan tahon, asiakkaan, ja hänen niin halutessaan, myös hänen läheisensä kanssa palvelua tuottavassa yksikössä. Suunnitelman tavoitteiden tulee olla asiakkaan tarpeista lähteviä, yksilöllisiä ja konkreettisia, jotka ohjaavat suunnitelman toteuttamista riittävällä tasolla. Suunnitelmaan määritellään asiakaskohtaisen palvelun tehtäväkokonaisuudet, kuten asiakkaan osallistuminen yhteisölliseen toimintaan ja toteutustapa.

Palvelussa oleva asiakkaalle nimetty vastuutyöntekijä huolehtii, että hoito- ja palvelusuunnitelma on ajan tasalla ja että asiakkaan kanssa arvioidaan palveluntarvetta säännöllisesti vähintään kerran puolessa vuodessa hyödyntäen RAI-arviointivälinettä sekä aina tilanteen olennaisesti muututtua.

Palvelujen myöntäminen / päättäjätaho

Palvelu myönnetään ikäntyneiden asiakasohjauksen viranhaltijan toimesta, asiakasmaksu päätetään palvelua tuottavan yksikön viranhaltijan toimesta tulotietojen perusteella.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päättävän tulee olla viranhaltija, joka päättäessään käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelua tuotetaan sekä omana että ostopalveluna Keusoten hyväksymiltä kilpailutetuilta puitesopimuskumppaneilta. Käytettävissä on myös palveluseteli.

4.1.2. Ikäntyneiden laitoshoido

Palvelukuvaus

Laitospalvelu on sosiaali- ja terveyspalvelu, jossa asiakkaalle annetaan hoitoa tai huolenpitoa laitoksessa. Iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen sosiaalihuollon laitoshoido lakkautetaan siirtymäajan jälkeen 1.1.2028 alkaen (laki ikäntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta

sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista 980/2012). Asiakkaat ohjataan jatkossa ympäriuvorokautiseen palveluasumiseen. Keusotessa laitoshoitomuotoista palvelua ikääntyneille on tarjolla vain kuntouttavana lyhytaikaishoitona Kotiutus- ja arviointiyksikössä.

Laatu

Hyvinvointialueen on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Omavalvontaohjelma kuvaa kokonaisuutta, jolla toiminnan lainmukaisuutta ja turvallisuutta sekä jatkuvuutta ja osaamisen varmistamista aktiivisesti turvataan osana johtamista, suunnittelua ja päivittäistä toimintaa. Omavalvontaohjelman sisällöstä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa.

Pitkäaikaista laitoshoidoa ei Keusoten hyvinvointialueella tarjota. Laitoshoitomuotoisen kuntouttavan lyhytaikaishoidon asiakkailta kokemusta palvelun laadusta kerätään asiakaskyselyin ja muilla palautemahdollisuuksilla.

lääkkäiden henkilöiden laitoshoidossa välittömään asiakastyöhön osallistuvia työntekijöitä voivat olla: 1) sairaan- ja terveydenhoitajat; 2) lähi- ja perushoitajat; 3) geronomit; 4) kodinhoitajat; 5) sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat; 6) sosionomi AMK-tutkinnon suorittaneet; 7) soveltuvan ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet; 8) soveltuvan opistoasteisen tutkinnon suorittaneet; 9) fysio- ja toimintaterapeutit; 10) kuntoutuksen ohjaajat; 11) hoiva-avustajat; 12) viriketoiminnan ohjaajat ja muut vastaavat asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitoon osallistuvat työntekijät.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelu keskitetty kahteen yksikköön tarkoituksenmukaisuusperusteella. Katso verkkosivuiltamme [iäkkäiden laitoshoidon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhdyspinnat ovat terveydenhuollon toimintayksiköt, kotihoito, sosiaali- ja kriisipäivystys, asiakasohjausyksikkö ja omaishoitajat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu myönnetään lyhytaikaisen / tilapäisen tarpeen perusteella, kun asiakas ei selviydy omassa kodissaan ja tarvitsee tarkempaa arviota palveluntarpeestaan.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Arvion Kotiutus- ja arviointiyksikön palvelujen tarpeesta tekee terveydenhuollon toimintayksikkö, kotihoito, sosiaali- ja kriisipäivystys tai asiakasohjausyksikkö joissakin tapauksissa.

Palvelun myöntäminen/päätätaho

Palvelutarpeen arviointiasiakkaille Kotiutus- ja arviointiyksikköön ei tehdä kirjallista palvelupäätöstä, asiakkaat tulevat yksikköön lääkärin läheteellä.

Julkisen vallan käyttö

Viranhaltijat käyttävät päätöksenteossa julkista valtaa.

Tuotanto

Laitoshoitoa tuotetaan omana tuotantona kahdessa yksikössä kuntouttavana lyhytaikaishoitona.

4.1.3. Ikääntyneiden perhehoito

Palvelukuvaus

Perhehoito on sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaista palvelua, joka perustuu perhehoitolakiin (263/2015). Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa.

Ikääntyneiden perhehoito on kodinomainen tapa järjestää ikääntyneen hoiva, huolenpito ja asuminen, kun omassa kodissa asuminen ei ole mahdollista tai asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaista. Perhekodissa asuva ikääntynyt katsotaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu samoihin avohuollon palveluihin kuin omassa kodissaan asuva henkilö.

Pitkäaikainen perhehoito voi olla jatkuvaa toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa tai tilapäistä määräajan kestävää perhehoitoa. Pitkäaikainen perhehoito on kestoltaan yli 30 vuorokautta. Perhehoito sijoittuu hoitomuotona kotihoitoon ja ympärivuorokautisen hoidon välimaastoon tarjoten kodinomaisen, yksilöllisen hoidon ja hoivan perhehoitajan kodissa.

Lyhytaikainen perhehoito voi olla määräaikaista tai säännöllistä lyhytaikaishoitoa. Lyhytaikainen perhehoito voi olla esimerkiksi yksi vaihtoehto omaishoitajien vapaiden järjestämiseksi ja omaishoitajan sairastuessa sijaishoitopaikkana. Asiakas voi kotiutua akuuttihoitosta omaan kotiinsa perhehoidon kautta.

Osavuorokautinen perhehoito on osan vuorokaudesta kestävää päivä- tai yöhoitoa. Sitä voidaan toteuttaa lyhytaikaisena tai pitkäaikaisena hoitona tukemaan esimerkiksi maishoitajuutta.

Perhehoidon asiakkaalle nimetty vastuutyöntekijä tekee läheistä yhteistyötä perhehoitajan kanssa sekä vastaa ikääntyneen palvelukokonaisuudesta. Vastuutyöntekijä tekee yhteistyötä asiakkaan omaisten kanssa.

Laatu

Perhehoidon palvelun tuottamisen koordinoijana toimii tehtävään nimetty sosiaaliohjaaja, joka koordinoi alueella järjestettävää perhehoitoa. Hän toimii alueen työntekijöiden ja perhehoitajien kanssa yhteistyössä. Perhehoidon sosiaaliohjaaja on perhehoitajalle nimetty vastuutyöntekijä. Hän seuraa perhehoidon laadukasta toteutumista, valvoo perhehoitoa ja järjestää perhehoitajan tarvitseman tuen ja ohjauksen.

Asiakkaan omatyöntekijä seuraa asiakkaan asiakassuunnitelmaan kirjattujen perhehoidolle asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. Ennen perhehoitolain 10 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus.

Katso verkkosivuiltamme [ikääntyneiden perhehoidon asiointitavat ja yhteystiedot](#).

Saatavuus/saavutettavuus

Perhehoito perustuu asiakkuuteen ja asiakasohjauksen tekemään palvelutarpeen arviointiin.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat asiakasohjaus, omaishoito, muistikoordinaattori, vanhussosiaalityö ja -sosiaaliohjaus sekä kotihoito.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Perhehoidon myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arvioinnin osana käytetään RAI-arviointivälineistöä arvioitaessa iäkkään henkilön palveluntarvetta ja toimintakykyä. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012). Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä huomioidaan ikääntyneen osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan asiakasta ja omaista valinnan tekemisessä.

Palvelutarpeen arviointia voi pyytää olemalla yhteydessä Keusoten [ikääntyneiden neuvontaan- ja ohjaukseen](#).

Ikääntyneen on mahdollista saada perhehoitoa, kun se on asiakkaan kannalta perustelua. Yhteistyössä asiakkaan, omaisten ja asiakkaan palvelukokonaisuuden kannalta merkittävien tahojen kanssa arvioidaan hänen palvelutarpeensa ja soveltuvuus perhehoitoon. RAI-mittariarvot ovat samat kuin yhteisöllisen asumisen soveltuvuuden arvioinnissa.

Asiakkaan on mahdollista saada perhehoitoa, kun

- hän ei pärjää kotona kotiin annettavista palveluista ja tuesta huolimatta
- hän kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista huolimatta
- hän tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa
- perhehoito on muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa riittävää ikääntyneen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Asiakkaalle nimetty sosiaalihuoltolain mukainen omatyöntekijä tekee palvelutarpeen arvioinnin ja päätöksen perhehoidon palvelun myöntämisestä. Omatyöntekijä koordinoi asiakkaan palvelukokonaisuutta ja laatii asiakassuunnitelman. Perhehoidon toteutumisesta vastaa asiakkaan vastuutyöntekijä, joka laatii ja päivittää perhehoitoon sijoitetun asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelman yhteistyössä asiakkaan, omaisten ja perhehoitajan kanssa. Perhehoidon vastuutyöntekijä järjestää ikääntyneen hoidon perhehoitajan vapaiden ajaksi sekä järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen (vapaiden järjestely, täydennyskoulutus, yhteydenpito perhehoitajaan, työnohjaus jne.) Perhehoidon vastuutyöntekijä tekee säännöllisesti yhteistyötä perhehoitajien kanssa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Viranhaltija päättää hyvinvointialueen toimintasäännön mukaisesti perhehoitajien ja perhehoitokotien hyväksymisestä, toimeksiantosopimuksista, maksettavista hoitopalkkioista, kulukorvauksista ja käynnistämiskorvauksista sekä perhehoidon myöntämisestä ja sijaishoidon järjestämisestä asiakkaalle.

Julkisen vallan käyttö

Viranhaltija käyttää julkista valtaa päätöksenteossa.

Tuotanto

Hyvinvointialue vastaa perhehoidon järjestämisestä. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa hyvinvointialue hyväksyy perhehoitajan ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitotehtävään ja valvoo perhehoitoa. Hyvinvointialue tekee asiakkaalle hallinnollisen päätöksen perhehoidosta.

Perhehoitaja tuottaa perhehoitoa toimeksiantosopimuksella omassa kodissaan. Perhekoti on yksityiskoti, joka on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan, rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Sopivuutta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin ja perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata ikääntyneen tarpeisiin sekä siihen, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön.

4.1.4. Kotihoito

Palvelukuvauk

Kotihoidolla tarkoitetaan palvelua, jolla huolehditaan, että henkilö suoriutuu jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista kodissaan ja asuinympäristössään. Kotihoitoon kuuluu asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukainen:

1. hoito ja huolenpito;
2. toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävä ja ylläpitävä toiminta;
3. muu kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu henkilön suoriutumista tukeva toiminta;
4. terveydenhuoltolain 25 §:ssä tarkoitettu kotisairaanhoido.

Kotihoitoa järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi kotihoitoa järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Kotihoitoa järjestetään henkilön tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 19a§).

Kotihoidon etähoiva on osa säännöllisen kotihoidon palvelua ja asiakkaalla voi tarpeen mukaan olla sekä kotikäyntejä että etäkäyntejä. Etähoiva on tarkoitettu asiakkaalle, jonka hoidon tarpeeseen voidaan vastata kuvallisella etäyhteydellä. Etäkäynnillä voidaan esimerkiksi ohjata asiakasta päivittäisissä toiminnoissa kuten ruuan lämmityksessä tai lääkkeenotossa. Lisäksi lääkehoidon toteutumisen tukena käytetään lääkeautomaattia silloin, kun se arvioinnin perusteella soveltuu asiakkaalle.

Laatu

Laadun seuranta perustuu omavalvontasuunnitelmaan ja sen toteutumisen raportointiin.

Kotihoidon laatua kuvaavia seurantamittareita ovat mm. asiakaskokemus, asiakkaan saaman toteutuneen palvelun vastaavuus suunniteltuun palveluun sekä henkilöstön ammatillinen osaaminen ja työhyvinvointi. Lisäksi laatua seurataan RAI-toimintakykymittaristosta valituilla laatuindikaattoreilla.

Kotihoidossa työskentelee sairaanhoitajia ja lähihoitajia, jotka ovat laillistettuja ja nimikesuojattuja ammattihenkilöitä (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994 ja Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015). Nämä sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöt vastaavat asiakkaiden lääkehoidosta ja muusta luvanvaraisesta hoitotyöstä. Hoitotyön ammattihenkilöiden rinnalla työskentelee avustavissa tehtävissä suhteellisen vähäinen määrä hoiva-avustajia. Hoiva-avustajan työtehtävät liittyvät asiakkaiden perustarpeista huolehtimiseen sekä tukipalvelutehtäviin. Hoiva-avustajan koulutus antaa valmiuksia vanhus- ja vammaispalvelujen avustaviin tehtäviin ja se muodostuu sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kahdesta tutkinnon osasta: kasvun ja osallisuuden edistäminen sekä ikääntyvien hoidon ja kuntoutumisen osaamisala.

Saatavuus/saavutettavuus

Kotihoidon palveluihin hakeudutaan ikääntyneiden asiakasohjauksen kautta. Asiakasohjaus selvittää yhdessä asiakkaan ja/tai omaisen kanssa tilannetta ja tuen tarvetta ja tekee palvelutarpeen arvioinnin.

Palvelutarpeen arviointia voi pyytää olemalla yhteydessä Keusoten [ikäntyneiden neuvontaan- ja ohjaukseen](#).

Palvelutarpeen selvittäminen on aloitettava viipymättä, yli 75-vuotiailla kuitenkin viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas, asiakkaan omainen tai muu henkilö on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluihin palvelujen saamiseksi. Palvelutarpeen selvittäminen on saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Palvelutarpeen selvittäminen on asiakkaalle maksutonta.

Katso verkkosivuiltamme [kotihoidon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat asiakasohjaus, kotiutumisen ja arvioinnin tuki, kuntoutuskeskus, terveys- ja sairaalapalvelut, erikoissairaanhoido, kuntoutuspalvelut, apuvälinepalvelut, annosjakeluapteekit, tukipalvelutuottajat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Tilapäinen kotihoito on määräaikainen korkeintaan 4 viikkoa kestävä palvelu. Palvelu on tarkoitettu henkilölle, jonka toimintakyky on väliaikaisesti heikentynyt ja hoidon tarve on tilapäistä. Palvelutarpeen arvioinnin hetkellä palvelutarve näyttäytyy lyhytaikaiselta. Tilapäistä kotihoitoa myönnetään henkilölle, jonka toimintakyky on väliaikaisesti heikentynyt ja hoidon tarve on tilapäistä ja hoidon toteuttaminen vaatii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön osaamista, eikä henkilö pysty itse tai saattajan turvin hakeutumaan terveydenhuollon palveluihin.

Säännöllisen kotihoidon palvelu on tarkoitettu henkilöille, joiden toimintakyky on heikentynyt ja hoidon tarve on jatkuva. Kotihoidon tavoite on tukea asiakasta selviytymään jokapäiväisessä elämässä hänen yksilölliset voimavaransa ja läheisverkostonsa huomioiden sekä vahvistaa asiakkaan osallisuutta ja omatoimisuutta. Palvelut perustuvat kuntoutumista edistäviin, ennaltaehkäiseviin ja toimintakykyä ylläpitäviin toimintatapoihin, näyttöön perustuvaan toimintaan ja Käypä hoito -suosituksiin.

Myöntämisen perusteet määritellään asiakirjassa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden palvelualueen kotona asumista tukevien palvelujen myöntämisen perusteet ja soveltamisohjeet.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Asiakasohjaus selvittää yhdessä asiakkaan ja/tai omaisen kanssa tilannetta ja tuen tarvetta ja tekee palvelutarpeen arvioinnin. Palvelutarpeen arviointia voi pyytää olemalla yhteydessä Keusoten [ikääntyneiden neuvontaan- ja ohjaukseen](#).

Palvelutarpeen arvioinnin perusteella asiakasohjaaja tekee päätöksen kotihoidon palvelun alkamisesta. Asiakkaalle nimetään asiakasohjauksesta sosiaalihuoltolain mukainen omatyöntekijä, joka koordinoi asiakkaan palvelujen kokonaisuutta. Kotihoidosta asiakkaalle nimetään kotihoidon palvelun toteutumisesta vastaava vastuuhoitaja.

Palvelutarpeen arviointi toteutetaan kokonaisvaltaisesti huomioiden muun muassa asumisolosuhteet ja fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä mahdollisuudet suoriutua arkisista perustoiminnoista omassa kodissa. Asiakkaan toimintakykyä, terveydentilaa, voimavaroja ja palvelutarvetta arvioidaan RAI-toimintakykymittarin ja muiden toimintakykyä kuvaavien mittareiden avulla. Lisäksi palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään yksilökohtaisesti valittuja muita toimintakyvyn arviointiin soveltuvia mittareita sekä asiakkaan ja omaisten näkemyksiä palvelutarpeesta. Selvityksen perusteella tehdään arvio tuen, hoivan ja hoidon tarpeesta sekä tarvittavat päätökset palveluista. Palvelujen myöntäminen perustuu aina palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelmaan.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelusta tekee päätöksen asiakasohjaaja. Kotihoidon esihenkilö tekee palvelumäärän mukaisen maksupäätöksen.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päätöksen tekevä viranhaltija käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Hyvinvointialue järjestää kotihoidon palvelun omana tuotantona sekä kotihoidon alueellisena asiakastyön ostona yksityiseltä palveluntuottajalta. Lisäksi käytössä on kotihoidon palveluseteli.

4.1.5. Liikkumista tukevat palvelut

Ikäntyneille voidaan myöntää liikkumista tukevia palveluja joko sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai vammaispalvelulain (380/1987) mukaisena kuljetuspalveluna. Katso tarkempi kuvaus vammaispalvelujen [liikkumista tukevien palvelujen palvelukuvauksesta](#).

4.1.6. Läheistään hoitavan vapaa

Palvelukuvaus

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 27 b §:ssä säädetään hyvinvointialueen järjestämistä vapaista omaistaan tai läheistään hoitavalle henkilölle. Käytännössä säännös koskee niitä henkilöitä, jotka täyttävät myöntämisperusteet omaishoitosopimuksen tekemiselle, mutta jotka eivät syystä tai toisesta ole tehneet sopimusta. Hoitajan vapaan aikainen sijaishoito voidaan järjestää omaishoidon tuesta annetun lain 4 a §:ssä tarkoitettuna sijaishoitona.

Laatu

Asiakkaalle nimetty omatyöntekijä vastaa myönnetyn palvelun toteutumisesta hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatun mukaisesti.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelun myöntäminen edellyttää omaishoidon tuen hakemista ja palvelutarpeen arviointia.

[Omaishoidon tukea](#) haetaan kirjallisesti sitä varten laaditulla hakulomakkeella. Tarvittaessa omaishoidon tuen hakemista koskevan asian voi saattaa vireille myös puhelimitse tai lähineuvontapisteen kautta. Tällöin hakemusta täydennetään kirjallisella hakemuksella viipymättä, viimeistään palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi tehtävällä kotikäynnillä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat asiakasohjaus, kotihoito, asumispalvelut, muistihoito, perhehoito, kuntouttava päivätoiminta.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Omaishoidon vapaan aikaista hoitoa voidaan myöntää muuna omaishoitona niissä tilanteissa, kun omaishoidon tuen myöntämisen perusteet täyttyvät, mutta hoitaja ei halua tehdä sopimusta omaishoidosta. Muun omaishoidon tukeminen voi toteutua myös hoidettavalle myönnettyin palveluin olemassa olevan palveluvalikoiman, tarveharkinnan ja määrärahojen puitteissa.

Muun omaishoidon tueksi myönnettävät sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut edellyttävät, että omaishoitajan antama hoito ja huolenpito on kirjattu hoidettavan hoito- tai palvelusuunnitelmaan.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Omaishoidon tuen ja siihen liittyvien tukipalveluiden myöntäminen, hoidon ja avun tarve sekä muiden välttämättömien palvelujen tarve ja määrä arvioidaan asiakasohjaajan tekemällä kotikäynnillä, ellei erityisestä syystä avun tarvetta tule arvioida muulla tavoin.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Asiakasohjaaja tekee palvelutarpeen arvioinnin perusteella päätöksen omaishoidon tuen myöntämisen perusteiden täyttymisestä ja läheistään hoitavan vapaan aikaisen hoidon myöntämisestä. Palvelusuunnitelmaan kirjataan läheistään hoitavan vapaan aikaisen hoidon järjestämisen tapa. Omaishoidon hoito- ja palvelusuunnitelman tekemisestä vastaa sosiaalihuoltolain 42 §:n mukainen asiakkaan omatyöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päätöksen tekevä viranhaltija käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Keusoten hyvinvointialue vastaa läheistään tai omaistaan hoitavan vapaan aikaisen hoidon järjestämisestä. Muuta omaishoitoa tukevien vapaiden järjestämisessä voidaan käyttää vastaavia järjestämistapoja kuin lakisääteisten omaishoitajan vapaiden järjestämisessä: sijaisomaishoito, kuntouttava päivätoiminta, perhehoito, lyhytaikaishoito, palveluseteli.

4.1.7. Muistihoido

Palvelukuvaus

Muistitutkimukset aloitetaan omalla terveysasemalla hoitajan vastaanotolla. Hoitajan tekemän alkuhaastattelun ja perustutkimusten jälkeen lääkäri arvioi tarpeen jatkotutkimuksille. Jatkotutkimukset tehdään lääkärin läheteellä:

- Alle 70-vuotiaille pääsääntöisesti Hyvinkään sairaalan neurologian poliklinikalla
- Yli 70-vuotiaille Keusoten geriatrian poliklinikalla
- Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden muistitutkimukset tehdään kotihoidossa kotihoidon lääkärin toimesta. Muistisairausdiagnoosin ja hoidon käynnistämisen jälkeen asiakas ja hänen läheisensä saavat muistikoordinaattorin tukea kotona asumiseen ja hyvinvoinnin tukemiseen. Kotikäynneillä kokonaistilannetta käydään läpi ja mietitään asiakkaan ja läheisen tarpeisiin sopivia palveluita ja tukimuotoja.

Muistihoidon asiakkuuden päättyessä geriatriisella poliklinikalla hoitokontakti siirtyy muistikoordinaattorille.

Laatu

Muistihoidon palvelujen laadun parantamiseksi on kuvattu muistiasiakkaan palvelupolku. Sen avulla eri ammattilaisten vastuut on määritelty tukemaan asiakkaan sujuvaa hoitoa/palvelua.

Muistikoordinaattori, muistihoitaja ja lääkäri ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Terveydenhuollon ammattihenkilöiksi luettavilla työntekijöillä, kuten lääkäri ja sairaanhoitaja, tulee olla lain (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994) mukainen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä Suomessa ja hänen tulee täyttää tehtävän mukaiset pätevyysvaatimukset.

Saatavuus/saavutettavuus

Muistitutkimukset aloitetaan omalla terveystasemalla hoitajan vastaanotolla. Hoitajan tekemän alkuhaastattelun ja perustutkimusten jälkeen lääkäri arvioi tarpeen jatkotutkimuksille. Jatkotutkimukset tehdään lääkärin läheteellä. Geriatrian poliklinikka toimii keskitettynä palveluna. Seurantakäyntejä voidaan toteuttaa myös etäkäynteinä.

Katso verkkosivuiltamme [muistihoidon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakastietojen näkyvyys ja asiakkaiden ohjautuminen palveluun edellyttää potilastiedon siirtymistä avovastaanoilta, sairaalapalveluista ja erikoissairaanhoidosta asiakasohjaukseen ja geriatrisen keskuksen muistihoidon sekä edelleen asiakkaan palvelun järjestämiseksi tarvittaessa geriatrisen keskuksen sosiaalihuollon palvelutehtäviin sekä kotihoitoon.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palveluun ei ole erillisiä myöntämisen perusteita.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Muistitutkimukset aloitetaan omalla terveystasemalla hoitajan vastaanotolla. Lääkäri arvioi jatkotutkimusten tarpeen. Jos asiakas on saanut muistisairausdiagnoosin muuta kautta, yhteydenotto tapahtuu ikäihmisten neuvonnan ja ohjauksen kautta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Lääkäri päättää muistipoliklinikan asiakkuudesta.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta ei tehdä sosiaalihuollon päätöstä.

Tuotanto

Palvelu tuotetaan Keusoten hyvinvointialueen omana toimintana. Ohjaus, neuvonta, palvelutarpeen arviointi sekä muistidiagnoosin saaneiden asiakkaiden muistikoordinaattorin tuki ovat maksuttomia.

4.1.8. Omaishoidon tuki yli 64 –vuotiaille

Palvelukuvaus

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista, omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Omaishoidon tukea säätelee laki omaishoidon tuesta (937/2005), jonka tarkoituksena on edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteutumista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja tukea omaishoitajan työtä.

Laatu

Omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palveluiden sisältö ja määrä kirjataan omaishoidon hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Lakisääteisiä omaishoitajan hoitotehtävää tukevia palveluja ovat vapaiden lisäksi omaishoitajan koulutus ja valmennus, hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä virkistysvapaa.

Hyvinvointialue järjestää omaishoitajalle mahdollisuuden hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin. Hyvinvointi- ja terveystarkastusten tavoitteena on omaishoitajien hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn arviointi, ylläpitäminen ja edistäminen sekä sairauksien ehkäiseminen ja tunnistaminen. Tarkastuksella tavoitellaan ongelmien tunnistamista ja hoitamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samalla omaishoitajaa tuetaan tekemään hänen omaa terveyttään ja hyvinvointiaan edistäviä valintoja.

Omaishoitosopimus irtisanotaan, jos hoito ei enää vastaa hoidettavan etua ja vaarantaa hoidettavan terveyden tai turvallisuuden. Jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopijapuolet voivat purkaa sopimuksen välittömästi. Hoitajaa ja hoidettavaa kuullaan ennen sopimuksen purkamista. Puutteen korjaamiselle voidaan antaa määräaika.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelua voi hakea sähköisellä hakemuksella tai puhelimitse. Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti sitä varten laaditulla hakulomakkeella. Tarvittaessa omaishoidon tuen hakemista koskevan asian voi saattaa vireille myös suullisesti. Tällöin hakemusta täydennetään kirjallisella hakemuksella viipymättä, viimeistään palvelutarpeen arvioinnin toteuttamiseksi tehtävällä kotikäynnillä.

Katso verkkosivuiltamme [toimintaohjeet omaishoidon hakemiseksi](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat kotihoito, ympärivuorokautisten asumispalveluiden lyhytaikaishoito, kuntoutuspalvelut, perhehoito, muistihoido ja päiväaikainen toiminta.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Omaishoitolain 3 § sisältää omaishoidon tuen yleiset edellytykset, joiden on kaikkien toteuduttava omaishoidon tukea myönnettäessä:

- henkilö tarvitsee alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa;
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palvelujen avulla;
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia;
- omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää;
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle;
- hoidolle sopiva ja
- tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu lakiin omaishoidon tuesta sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen määrittelemiin myöntämisperusteisiin. Omaishoidon tuen myöntämisperusteet määritellään asiakirjassa Omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja soveltamisohjeet. Omaishoidon tuki on tarkoitettu tilanteisiin, joissa omainen tai muu läheinen toteuttaa päivittäin sitovaa ja vaativaa hoitoa hoidettavan kodissa. Omaishoidon tuen tavoitteena on turvata hoidettavalle hyvä hoito omassa kodissa sekä omaishoitajalle edellytykset toimia hoitotehtävässään.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Omaishoidon tuen myöntäminen, hoidon ja avun tarve sekä muiden välttämättömien palvelujen tarve ja määrä arvioidaan aina omaishoidon tuen asiakasohjaajan tekemällä kotikäynnillä, ellei erityisestä syystä avun tarvetta tule arvioida muulla tavoin.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Omaishoidon vastuutyöntekijä tekee arvioinnin perusteella päätöksen omaishoidon tuen myöntämisestä.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päätöksen tekevä viranhaltija käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelun tuotanto omana tuotantona.

4.1.9. Päiväaikainen toiminta

Palvelukuvaus

Osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävänä tai tukevana palveluna järjestetään kuntouttavaa päivätoimintaa palvelutarpeen arviointiin perustuen. Päivätoimintaa järjestetään palvelupisteissä ja etäpalveluna. Etäpäivätoiminnalla tarkoitetaan etäyhteyksin järjestettävää ääni- ja kuvavälitteistä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä edistävää ryhmämuotoista toimintaa.

Kuntouttava päivätoiminta on omaishoidon ja muistiasiakkaan tukimuoto, jolla tuetaan ikääntyneen toimintakykyä, omatoimisuutta, kuntoutumista sekä henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita. Tavoitteemme on tukea omaishoitajien jaksamista ja asiakkaan kotona asumista.

Laatu

Kuntouttavan päivätoiminnan tavoitteena on edistää ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä ja arjessa selviytymistä. Palvelun myöntämisperusteet sekä palvelusisällöt varmistavat tavoitteen toteutumisen.

Toiminnan laadun seuranta perustuu omavalvontasuunnitelmaan ja sen toteutumisen raportointiin. Palvelun laatua kuvaavia mittareita ovat mm. asiakaskokemus, RAI-laatumittarit sekä laatupoikkeamailmoitukset.

Päivätoiminnan työntekijät ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä (lähihoitaja, sairaanhoitaja).

Saatavuus/saavutettavuus

Päiväaikaiseen toimintaan ohjaututaan asiakasohjauksen, muistikoordinaattorin tai kotihoidon kautta.

Palvelutarpeen arviointia voi pyytää olemalla yhteydessä Keusoten [ikääntyneiden neuvontaan- ja ohjaukseen](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeiset yhteistyötahot ovat asiakas ja hänen omaisensa, asiakasohjaus, omaishoito, muistihoito ja kotihoito.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelun myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Arvioinnissa käytetään RAI-toimintakykymittaria.

Ikääntyneiden päivätoiminta on suunnattu kotona asuville ikääntyneille omaishoidon ja muistihoidon asiakkaille, jotka tarvitsevat erityistä tukea arjessa selviytymiseen.

Palvelua tarjotaan ikääntyneen kotona asumisen tueksi silloin, kun asiakas ei toimintakykynsä vuoksi voi osallistua muuhun kodin ulkopuoliseen toimintaan ja hän hyötyy ryhmämuotoisesta toiminnasta. Päivätoiminnalla tuetaan ikääntyneiden kotona asumista, toimintakykyä sekä henkistä vireyttä ja sosiaalisia suhteita.

Sanalliset myöntämisen perusteet:

- Asiakas ei pysty osallistumaan kodin ulkopuoliseen toimintaan ilman avustajaa.
- Päivätoimintaan osallistuminen tukee kotona-asumista.
- Asiakas kokee olevansa yksinäinen tai kaipaa sosiaalisia kontakteja.
- Lisäksi asiakkaalla voi olla tai on todettu muistinalenemaa tai jo todettu muistisairaus, mutta hän pystyy toimimaan ryhmässä.
- Asiakkaalla on hankaluuksia liikkua apuvälineen turvin omassa kodissa, kaatumisriski on kohonnut tai tasapaino on heikentynyt.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Ikääntyneiden päivätoiminnan palveluun ohjaututaan asiakasohjauksen tai asiakkaan vastuutyöntekijän tekemän palvelutarpeen arvioinnin kautta.

Palvelutarpeen arviointia voi pyytää olemalla yhteydessä Keusoten [ikääntyneiden neuvontaan- ja ohjaukseen](#).

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päätöksen kuntouttavan päivätoiminnan myöntämisestä tekee asiakasohjauksesta asiakkaalle nimetty omatyöntekijä päiväaikaista toimintaa koskevien myöntämisen perusteiden pohjalta.

Julkisen vallan käyttö

Palvelupäätöksen tekevä viranhaltija käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelu järjestetään hyvinvointialueen omana toimintana.

4.1.10. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Palvelukuvaus

Sosiaaliohjaus on sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeita, ohjataan asiakas palveluihin, tuetaan häntä palvelujen käytössä ja elämänhallinnassa ja tehdään yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamiseksi (Sosiaalihuoltolaki 2014/1301 16§). Sosiaalityö on sosiaalipalvelu, jossa otetaan kokonaisvastuu sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeiden arvioimisesta, tarvittavien sosiaalipalvelujen ja tuen myöntämisestä, kokonaisuuden yhteensovittamisesta muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan tuen ja palvelujen toteutumista ja vaikuttavuutta (Sosiaalihuoltolaki 2014/1301 15§).

Keusotessa ikääntyneiden sosiaalityö ja -ohjaus kuuluu ikäihmisten asiakasohjauksen kokonaisuuteen.

Ikääntyneiden sosiaaliohjaus: asiakkaille, joilla on suunnitelmallisen sosiaaliohjauksen tarve. Kotiapupalvelusetelit, avustaminen sosiaalietuuksien hakemisessa, asuntoasioissa, lyhytaikaishoidon tai kriisipaikan tarpeissa sekä muissa sosiaalisen elämän vaikeuksissa ohjaten ja auttaen.

Ikääntyneiden sosiaalityö: Sosiaalityöntekijöillä ovat asiakkaat, joilla on usean yhtäaikaisen tuen tarve ja heillä on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluita.

Keusoten Kuntoutuskeskuksen sosiaalityö- ja ohjaus: Kotiuttamisen esteet eli kiireelliset asiat, jotka on sosiaalityön hoidettava ennen kuntoutujan kotiin menoa. Kiireetöntä sosiaalityötä jatketaan asiakkaan kodissa.

Veteraanit: sotiemme veteraanit ja sotainvalidit sekä sotilasinvalidit. Sosiaaliohjaajat myöntävät palveluja palvelutarpeen arvioinnin perusteella ja toimivat veteraanien omatyöntekijöinä.

Laatu

Laadun mittareina käytetään asiakaskokemusta, osallisuuden toteutumista, laatupoikkeamia (HaiPro, Wpro), hyvinvointimittareita, henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi. Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kelpoisuusvaatimukset ovat sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaiset (817/2015).

Saatavuus/saavutettavuus

Sosiaalityötä ja -ohjausta annetaan puhelimitse, sähköpostitse, lähipalveluna ja tarvittaessa kotikäyntinä palvelutarpeen arviointiin perustuen.

Katso verkkosivuiltamme [ikäntyneiden sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat mielenterveys- ja päihdepalvelut, edunvalvonta, tukipalvelut, omaishoito, perhehoito, muistihoidot, kotihoito, asumispalvelut ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen asiakkuuteen ohjaututaan palvelutarpeen arvion perusteella. Palvelutarpeen arviossa selvitetään asiakkaan palveluiden tarve laaja-alaisesti, mm. sosiaalisen tuen tarve.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Uudet asiakkaat ohjautuvat sosiaalityön - ja ohjauksen asiakkuuteen Keusoten asiakasohjauksen kautta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelutarpeen arvioinnin perusteella asiakkaalle myönnettävistä sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista tekee päätöksen asiakkaalle nimetty omatyöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Palvelusta päättävä viranhaltija käyttää julkista valtaa.

Tuotanto

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut tuotetaan Keusoten omana tuotantona.

4.1.11. Tukipalvelut (SHL 19§)

Palvelukuvaus

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 19§:n mukaisilla tukipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joilla luodaan ja ylläpidetään henkilön kodissa sellaisia olosuhteita, että hän voi suoriutua jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti, sekä palveluja, joiden avulla henkilö voi saada hyvinvointia tuottavaa sisältöä elämäänsä. Tukipalveluina järjestetään henkilön yksilöllisen tarpeen mukaan:

1. ateriapalvelua;
2. vaatehuoltopalvelua;
3. siivouspalvelua;
4. asiointipalvelua tai
5. osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää tai tukevaa palvelua.

Tukipalveluja järjestetään henkilölle, joka tarvitsee niitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi tukipalveluja järjestetään henkilölle, joka tarvitsee niitä erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella.

Laatu

Keusote rekisteröi tukipalvelun tuottajat sekä ohjaa ja valvoo heidän toimintaansa.

Saatavuus/saavutettavuus

Palveluista saa tietoa ja ohjausta ikäihmisten ja vammaisten asiakasohjauksesta puhelimitse, sähköisesti tai palvelupisteestä. Ohjaus ja palvelutarpeen arviointi on maksutonta.

Tarpeen mukaan voi olla yhteydessä Keusoten [ikääntyneiden neuvontaan- ja ohjaukseen](#) tai [vammapalvelujen neuvontaan ja ohjaukseen](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeisimmät yhteistyökumppanit ovat asiakasohjaus, kotiutumisen ja arvioinnin tuki, kotihoito sekä 3. sektori, palveluntuottajat ja asiakas.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Hyvinvointialueen järjestämien ja myöntämien palvelujen myöntämisperusteet on määritelty kunkin palvelun osalta erillisessä asiakirjassa ja myöntäminen perustuu palvelutarpeen ja toimintakyvyn arviointiin. Yleinen kuvaus kotona asumista tukevien palvelujen myöntämisestä on kuvattu asiakirjassa Ikääntyneiden palvelualueen kotona asumista tukevien palvelujen myöntämisen perusteet ja soveltamisohjeet.

Kotiin annettavia tukipalveluita voi kuntalainen ostaa suoraan yksityisiltä palveluntuottajilta. Ostettaessa suoraan palveluntuottajilta, asukas voi hyödyntää verotuksen kotitalousvähennystä. On tärkeä huomioida myös mahdollinen yksityisten sosiaalihuoltopalvelujen arvonnisäverottomuus.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Hyvinvointialueen asiakasohjaus tekee palvelutarpeen arvioinnin asiakkaan toimintakykyä ja kotona pärjäämistä tukevien tukipalvelujen tarpeesta.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Tukipalvelujen myöntämisen perusteiden mukaisesti hyvinvointialueen asiakasohjauksesta asiakkaalle nimetty omatyöntekijä tekee päätöksen palvelun myöntämisestä.

Julkisen vallan käyttö

Tukipalvelun myöntäjä on viranhaltija, joka käyttää julkista valtaa tehdessään päätöksen palvelusta ja maksusta.

Tuotanto

Palvelut järjestetään pääasiassa yksityisten palveluntuottajien toimesta. Pääasiassa asiakas maksaa palvelunsa itse tehden suoraan sopimuksen palvelusta palveluntuottajan kanssa. Palvelujen järjestämisessä voidaan hyödyntää palvelusetelijärjestelmää tai sitä vastaavaa palveluratkaisua sekä palvelujen kilpailutusta, minkä kautta mahdollistetaan asiakkaiden palvelujen käyttö sekä palveluntuottajien riittävä palvelutarjonta.

4.2. Lapsiperheiden palvelut

4.2.1. Kasvatus- ja perheneuvonta

Palvelukuvaus

Kasvatus- ja perheneuvonta tarjoaa tukea vanhemmuuteen, lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä pari- ja perhesuhteisiin. Työskentelyssä painottuu perheen sisäiset vuorovaikutussuhteet. Kasvatus- ja perheneuvonnan tavoitteena on luoda edellytykset lasten turvallisille kasvuoloille, tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään sekä lisätä perheiden ja perheenjäsenten toimintakykyä ja hyvinvointia.

Kasvatus- ja perheneuvontaan sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja psykososiaalista tukea. Palvelu jakautuu seuraaviin ydintehtäviin: vanhemmuuden tukeminen, pari- ja perhesuhteiden tukeminen, lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä asiantuntija-avun antaminen.

Palvelussa perheen vuorovaikutusta tai lapsen kasvun ja kehityksen etenemistä voidaan arvioida ja tukea. Työskentelyn teemoja voivat olla esim. vaikeat ja ristiriitaiset tunteet, oma kasvuhistoria ja sen vaikutukset vanhemmuuteen, kasvatuskäytännöt ja vanhemmuustaidot oman lapsen kanssa. Työskentely voi kohdistua vanhempien väliseen parisuhteeseen, erovanhemmuuteen tai uusperheeseen liittyviin asioihin. Palvelua voidaan toteuttaa tapaamisilla koko perheen kesken, yhden perheenjäsenen kanssa tai ryhmäkäynneillä.

Kasvatus- ja perheneuvonnassa asiakkaana ovat ensisijaisesti lapsen/nuoren huollosta vastaava(t) henkilö(t). Mikäli myös lasta/nuorta tavataan, tulee lupa olla molemmilta huollosta vastaavilta henkilöiltä. Vanhemman/vanhempien asiakkuus ei vaadi lapsen/nuoren asiakkuutta.

Kasvatus- ja perheneuvonnan tehtävänä on myös asiantuntija-avun antaminen muille lasten ja perheiden kanssa työskenteleville työntekijöille. Asiantuntijatyön muotoja voivat olla konsultaatio, koulutukset ja asiantuntijatyöryhmiin osallistuminen.

Laatu

Palvelulla luodaan edellytyksiä lapsen/nuoren turvallisille kasvuolosuhteille ja edistetään myönteistä kasvua ja kehitystä. Palvelulla tuetaan ja vahvistetaan perheiden omia voimavaroja.

Palvelu perustuu sosiaalihuoltolakiin. Asiakkaiden kohtelussa noudatetaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Sen mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta kohdellaan siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata ja hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa otetaan huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä asiakkaan

äidinkieli ja kulttuuritausta. Lisäksi noudatetaan sitä, mitä sanotaan alaikäisen asiakkaan asemasta (10§). Alaikäisen asiakkaan toivomukset ja mielipide selvitetään ja otetaan huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Kaikissa alaikäistä koskevissa toimissa otetaan ensisijaisesti huomioon alaikäisen etu.

Palvelua toteuttava henkilöstö täyttää sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (817/2015) ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukaiset kriteerit.

Asiakasperhe on keskeinen toimija palvelunsa toteuttamisessa. Palveluun hakeudutaan täyttämällä sähköinen yhteydenottolomake, joka löytyy Keusoten internet-sivuilta 24/7. Yhteydenottajaan ollaan yhteydessä seitsemän arkipäivän kuluessa ja työskentelyn alussa tehdään palvelutarpeen arviointi (PTA), lukuun ottamatta lyhyttä ohjausta ja neuvontaa. PTA: on valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Työskentely on suunnitelmallista ja sen laatimiseen osallistuvat asiakasperheen jäsenet ja moniammatillinen. Suunnitelmaan muokataan työskentelyn edetessä tarvittaessa. Työskentely perustuu luottamukseen ja aitoon vuorovaikutukseen asiakasperheen ja työntekijöiden välillä.

Saatavuus/saavutettavuus

Perheneuvola tuottaa kasvatusta- ja perheneuvonnan palvelut perheille, joissa on alle 13-vuotiaita lapsia/nuoria tai perhe odottaa lasta. Nuorisoasema tuottaa kasvatusta- ja perheneuvonnan palvelut perheille, joissa on 13–17-vuotiaita nuoria. Palvelu toteutetaan Keusoten toimipisteissä, jotka ovat pääsääntöisesti avoinna arkipäivisin klo 8.00–16.00.

Palveluun ohjaututaan sähköisen yhteydenottolomakkeen kautta. Tarvittaessa ammattilainen voi tehdä yhteydenoton perheen puolesta. Ensiarviointi tehdään 7 arkipäivän kuluessa yhteydenotosta ja tarvittaessa asiakkaalle annetaan ohjausta tai neuvontaa oikeaan palveluun hakeutumisesta. Katso yhteystiedot ja tiedot asiointitavoista palvelukohtaisilta verkkosivuilta: [perheneuvolapalvelut](#) ja [nuorisoasemapalvelut](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Kasvatusta- ja perheneuvonta on yksi lapsiperheiden kehityksen ja kasvun turvaavista sosiaalipalveluista. Perheen tai lapsen tarvitessa muita lapsiperheiden sosiaalipalveluita, tehdään yhteydenotto asiakasohjausyksikköön kokonaisvaltaisemman palvelutarpeenarvion tekemiseksi. Mikäli lapsen olosuhteet tai lapsen oma käytös vaarantavat lapsen kasvun ja kehityksen, tehdään lapsesta lastensuojeluilmoitus.

Tarvittaessa yhteistyötä tehdään mm. neuvolan, varhaiskasvatuksen, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, opiskeluhoollon tai muiden sosiaalipalveluiden toimijoiden kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Kasvatus- ja perheneuvontaan myönnetään perheille, jos he tarvitsevat tukea pari- ja perhesuhteisiin, lapsen kasvuun ja kehitykseen tai vanhemmuuteen. Kasvatus- ja perheneuvonta on vuorovaikutuksellista asioiden työstämistä, joka toteutuu pääsääntöisesti toimipisteessä. Mikäli palvelutarve kohdistuu konkreettiseen apuun arjessa, jokin muu sosiaalipalvelu on sopivampi perheelle. Kasvatus- ja perheneuvonta on lapselle/nuorelle ja perheelle vapaaehtoista.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Kasvatus- ja perheneuvonta käynnistyy palvelutarpeen arvioinnilla, jos sitä ei ole aikaisemmin jo tehty. Palvelutarpeen arvioinnista vastaavat pääsääntöisesti yksiköiden sosiaalityöntekijät ja asiakkaan tuen tarpeen mukaisesti siihen voivat osallistua moniammatillisen tiimin työntekijät.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Kasvatus- ja perheneuvonnasta tehdään valituskelpoinen päätös ja palvelu myönnetään asiakkaalle aina määräaikaaisesti. Päätöksen palvelusta tekee yksikön virassa oleva sosiaalityöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Yksiköiden sosiaalityöntekijät toimivat virkavastuulla ja arvioivat kasvatus- ja perheneuvonnan palvelutarpeen ja päättävät palvelun myöntämisestä.

Tuotanto

Palvelu tuotetaan hyvinvointialueen omana palveluna ja palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.2.2. Lapsiperheiden kotipalvelu

Palvelukuvaus

Lapsiperheiden kotipalvelulla tuetaan ja autetaan perheiden selviytymistä arjessa sekä vahvistetaan perheiden voimavaroja, kun vanhempien toimintakyky on alentunut. Lapsiperheiden kotipalvelu sisältää ohjausta ja neuvontaa arjen hallintaan liittyvissä asioissa, päivittäisissä kodinhoidollisissa töissä sekä lasten hoidossa auttamista. Kodinhoidolliset työt tehdään aina mahdollisuuksien mukaan yhdessä asiakkaan kanssa.

Lapsiperheiden kotipalvelu on tavoitteellista, suunnitelmallista ja määräaikaista. Lapsiperheiden kotipalvelu on lähtökohtaisesti tilapäinen palvelu. Sen kesto kuitenkin riippuu

asiakkaan palveluntarpeesta. Mikäli lapsiperheiden kotipalvelun tarve jatkuu kahden kuukauden jälkeen säännöllisenä vähintään kerta viikkoisina käynteinä, perhe siirtyy säännöllisen kotipalvelun piiriin. Tarvittaessa tässä vaiheessa perheen kanssa tehdään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:n mukainen palvelutarpeen arvio. Samalla arvioidaan ensisijaisten palveluiden tarve ja riittävyys sekä ohjataan tarvittaessa muihin lapsiperheiden palveluihin. Muita lapsiperheiden palveluja ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen, avoimen varhaiskasvatuksen, kerhotoiminnan, seurakuntien ja erilaisten järjestöjen tarjoamat palvelut.

Kun asiakas ottaa itse yhteyttä lapsiperheiden kotipalveluun, asiakasohjaaja keskustelee asiakkaan kanssa ja kartoittaa asiakkaan tilannetta ja pohtii lapsiperheiden kotipalvelun keinojen käyttöä perheen tilanteen tukemiseksi.

Jos omatyöntekijä perhesosiaalityöstä tai vastuutyöntekijä lastensuojelusta hakee palvelua perheelle, niin omatyöntekijä/ vastuutyöntekijä vastaa palvelun järjestämisestä. Palvelu aloitetaan yhteistyötapaamisella hakemuksen tehneen tahon, perheen ja lapsiperheiden kotipalvelun perhetyöntekijän kanssa, ellei ole erityistä syytä olla pitämättä tapaamista (esim. kiireellinen tilanne, yksittäiset asiointikäynnit).

Laatu

Asiakkaalle nimetään palvelusta vastaava perhetyöntekijä lapsiperheiden kotipalvelusta. Nimetty perhetyöntekijä työskentelee perheessä poikkeustilanteita lukuun ottamatta. Tällä mahdollistetaan luottamuksellinen asiakassuhde, perheen tunteminen ja suunnitelmallinen työ palvelun toteuttamisessa.

Palvelussa noudatetaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Sen mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää (4§). Asiakasta kohdellaan siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata ja hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Palvelussa huomioidaan ensisijaisesti alaikäisen asiakkaan etu (10§), vaikka asiakkuus palvelussa syntyy vanhemmalle.

Lapsiperheiden kotipalvelun perhetyöntekijät ovat koulutukseltaan lähihoitajia.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelun piiriin pääsee olemalla yhteydessä oman alueen [lapsiperheiden kotipalvelun asiakasohjaajaan](#). Asiakas voi olla yhteydessä lapsiperheiden kotipalvelun asiakasohjaukseen, milloin vain jättämällä soittopyynnön puhelinpalveluun tai Keusoten internetsivuilta löytyvällä sähköisellä yhteydenottolomakkeella. Asiakkaaseen ollaan yhteydessä seitsemän arkipäivän kuluessa. Asiakasohjaaja kartoittaa asiakkaan tilanteen ja arvioi palvelun myöntämisperusteiden täyttymisen. Palvelu käynnistetään mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 3kk kuluessa.

Omatyöntekijä perhesosiaalityöstä tai vastuutyöntekijä lastensuojelusta voi myös järjestää perheelle lapsiperheiden kotipalvelua. Palvelun järjestäminen tulee vireille, kun hakemus lapsiperheiden kotipalveluun on tehty.

Palvelua toteutetaan asiakasperheen kotona tai sen välittömässä läheisyydessä. Resurssointi suunnitellaan perheen tilanteen ja tarpeen mukaan, jolloin on mahdollisuus useamman työntekijän työskentelyyn perheessä tarvittaessa.

Jokaiselle asiakkaalle tehdään ensin tutustumiskäynti, jossa on läsnä kaksi perhetyöntekijää. Tällöin perheen kanssa keskustellaan palvelun sisällöstä ja toteuttamisen toiveista sekä kirjataan palvelun toteuttamisen suunnitelma. Tutustumiskäynti on asiakkaalle maksuton.

Palvelun tarpeeseen on pystytty vastaamaan lakien edellyttämässä määrääjoissa. Lapsiperheiden kotipalvelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää ostopalvelua, jotta asiakas saa palvelun oikea-aikaisesti.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat neuvolapalvelut, asiakasohjausyksikkö, perhesosiaalityö, lastensuojelu, vammaispalvelu ja maahanmuuttajapalvelut. Työn kohdentuminen jäsenetään ja sovitaan yhdessä.

Asiakkaalla voi samanaikaisesti olla muita sosiaalipalveluiden asiakkuuksia tai lastensuojelun asiakkuus. Jos muita palveluita on, palvelun toteuttamisensuunnitelma tehdään yhdensuuntaiseksi asiakassuunnitelman kanssa, mutta erillisiksi asiakirjoiksi. Lapsiperheiden kotipalvelun perhetyöntekijät tekevät aina tiivistä yhteistyötä palvelua järjestävän tahon kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Lapsiperheiden kotipalvelua myönnetään seuraavin perustein:

- Ennen synnytystä tai synnytyksen jälkeinen tuen tarve tai vauvan hoitoon liittyvä erityinen palvelutarve
- Monikkoperheeseen liittyvä avuntarve.
- Vanhemman tai lapsen sairastumisesta johtuva lyhytaikainen avuntarve.
- Perheen kriisitilanne (esim. perheenjäsenen sairastuminen tai kuolema, avioero).
- Vanhemman tilapäinen väsymys tai uupumus.
- Välttämättömien asiointikäyntien ajalle lapsiperheiden kotipalvelua myönnetään vain erityisen harkinnan kautta tilapäisesti (enintään 2 kk). Säännöllisenä palveluna lapsiperheiden kotipalvelua ei myönnetä asiointikäyntien mahdollistamiseksi.

Lapsiperheiden kotipalvelua ei voida myöntää:

- Ainoastaan siivouksen tarpeeseen, kodinhoidon tehtävät tehdään yhdessä perheen kanssa
- Lasten kuljetuksen tarpeeseen
- Äkillisesti sairastuneen lapsen hoitoon
- Pitkäkestoiseen päivittäiseen lastenhoitoon
- Henkilökohtaisen avustajan tarpeeseen

- Vanhempien työssäkäynnin, kotona tehtävän etätöiden, opiskelun, harrastustoiminnan aikaiseksi päivähoidoksi, koululaisten aamu- tai iltapäivähoidoksi tai pääsääntöisesti vanhempien yhteisen ajan vuoksi.
- Lapsen lääkehoidon tarpeeseen
- Lapsiperheiden kotipalvelua ei ilman erityistä syytä järjestetä yöaikaan ja tällöinkin ainoastaan lain kohdan 13 §:n lapsen hoidon osalta lapsen hoitoon ja huolenpitoon liittyvissä erityisissä tilanteissa, kuten äkillisissä traumaattisissa kriisitilanteissa. Tällöinkin perheessä on oltava vähintään yksi huoltaja paikalla. Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettävä lapsiperheen kotipalvelu on tarkoitettu ennaltaehkäiseväksi palveluksi, jonka tehtävänä on tukea perheen jaksamista ja pärjäämistä joko tilapäisissä tai pidempiaikaisissa kuormittavissa tilanteissa ja se on osa tavoitteellista, suunnitelmallista ja määräraikaista yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa tehtävää vanhemmuuden sekä arjessa selviytymisen tukemista. Tavoitteena on muun muassa perheen omien voimavarojen vahvistaminen, mikä tapahtuu opastamalla perhettä lasten- ja kodinhoidossa ja vahvistamalla arjen hallintaa.
- Palvelua ei myönnetä perheen ollessa perhekuntoutuksessa, ensikodissa tai turvakodissa.

Palvelun tarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Lapsiperheiden kotipalvelun asiakasohjaajat arvioivat palveluun itse yhteyttä ottavien asiakkaiden osalta lapsiperheiden kotipalvelun tarvetta sekä palvelun myöntämisen perusteiden täyttymistä.

Perhesosiaalityön omatyöntekijät ja lastensuojelun vastuutyöntekijät arvioivat omien asiakasperheiden osalta lapsiperheiden kotipalvelun tarvetta sekä palvelun myöntämisen perusteiden täyttymistä.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun piiriin pääsee olemalla yhteydessä oman alueen lapsiperheiden kotipalvelun asiakasohjaajaan. Myös perhesosiaalityön omatyöntekijät ja lastensuojelun vastuutyöntekijät voivat järjestää omalle asiakasperheelleen lapsiperheiden kotipalvelua. Asiakkaalle tehdään palvelusta valituskelpoinen palvelupäätös. Tilapäistä lapsiperheiden kotipalvelua voidaan myöntää kaksi kuukautta. Säännöllistä lapsiperheiden kotipalvelua voidaan myöntää kolme kuukautta kerrallaan.

Julkisen vallan käyttö

Palvelussa käytetään julkista valtaa. Palvelussa tehdään päätös palvelun myöntämisestä, myöntämättä jättämisestä tai maksuttomuudesta tai maksun alentamisesta.

Tuotanto

Lapsiperheiden kotipalvelua tuotetaan omana ja ostopalveluna. Se on maksullinen palvelu, jonka maksuperusteet määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain (734/1992) perusteella.

Maksun määrä on tilapäisessä lapsiperheiden kotipalvelussa käynnin pituuden mukaan määräytyvä käyntimaksu. Säännöllisessä lapsiperheiden kotipalvelussa maksun määrä perustuu perheen kokoon sekä bruttotuloihin. Asiakkaan tulot tarkistetaan tulorekisteristä.

Maksu on alennettava tai jätettävä perimättä, jos lakisääteinen elatusvelvollisuus vaarantuu tai huollolliset perusteet sitä edellyttävät. Hakemuksessa lapsiperheiden kotipalveluun tulee mainita maksuttomuuden puollosta ja sen perusteista. Palvelua järjestävä työntekijä tekee päätöksen palvelun maksuttomuudesta ja sen perusteista.

4.2.3. Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut

Palvelukuvaus

Palvelun tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, osallisuutta sekä terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on tarjota varhaista tukea sitä tarvitseville. Opiskeluhuollon kuraattori antaa tukea ja ohjausta opiskeluun ja koulunkäyntiin, esimerkiksi tukea oppimiseen, hyvinvoinnin ylläpitämiseen tai sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien lisäämiseen. Palveluun sisältyy myös koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelu on perustason palvelu, johon opiskelijat, huoltajat sekä opetushenkilöstö ottavat tarvittaessa yhteyttä. Palveluun hakeutuessaan opiskelijalle tehdään opiskeluhuollon kuraattoripalvelujen tarpeen arvio sekä arvioidaan ensikontaktissa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti tuen tarpeen kiireellisyyttä.

Työskentely sisältää arvion jälkeen mm. tukitapaamisia sekä huoltajien ja verkoston kanssa työskentelyä. Työskentelyssä hyödynnetään lyhytinterventioita ja ohjantaa. Tarvittaessa opiskelijan asiassa perustetaan yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä, johon kutsutaan opiskelijan luvalla sovitut läheiset ja oppilaitoksen sisäiset sekä tarvittaessa ulkopuoliset toimijat. Yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa arvioidaan muiden palvelujen tarvetta, tyypillisimmin terveydenhoitajan, lääkärin, psykologin, perheneuvolan, nuorisoaseman, perheohjauksen tai perhesosiaalityön/aikuissosiaalityön tarvetta. Työskentely on tavoitteellista ja opiskelijan tuen tarvetta arvioidaan suunnitelmallisesti.

Opiskelijalle voidaan tarjota yksilötapaamisten ja vanhempainohjauksen lisäksi tai vaihtoehtona myös ryhmämuotoisia palveluja tai tukea häntä osana luokkaa tai koko oppilaitosyhteisöä.

Laatu

Opiskeluhuollon kuraattoripalveluissa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolakia (287/2013) sekä lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Työssä noudatetaan henkilöstölle annettuja eettisiä ohjeita.

Palvelun tarve arvioidaan ja tuen suunnittelu toteutetaan tarvittavassa laajuudessa yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä alaikäisen huoltajien kanssa ja tarvittaessa oppilaitoksen henkilökunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Ratkaisut tehdään yksilöllisesti jokaisen asiakkaan asiassa.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Luottamuksellisen yhteistyösuhteen muodostaminen on työn peruspilari.

Asiakaspalautteet käsitellään viipymättä yhdessä tiimin kanssa ja sen perusteella valitaan tarvittavat kehittämistoimet. Henkilöstön täydennyskoulutuksista ja työnohjauksista huolehditaan suunnitelmallisesti.

Kuraattorin kelpoisuusvaatimuksena on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö.

Saatavuus/saavutettavuus

Opiskelija tai hänen huoltajansa voivat ottaa yhteyttä oppilaitoksen kuraattoriin puhelimitse, sähköpostitse, Omakeusote -sovelluksella tai Wilman kautta. Mikäli yhteydenottajana toimii muu kuin opiskelija itse, tulee yhteydenottajan keskustella yhteydenotosta opiskelijan kanssa etukäteen sekä saattaa asia myös alaikäisen huoltajan tietoon, ellei laissa toisin säädetä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 16§).

Palvelua tarjotaan esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa niiden työpäivinä, pääsääntöisesti klo 8–16 sekä supistetusti loma-aikoina. Pienemmissä oppilaitoksissa palvelua ei ole tarjolla lähipalveluna päivittäin. Ajanvarauksen yhteydessä sovitaan opiskelijalle ja/tai hänen huoltajalleen sopiva ajankohta, paikka ja tapa (läsnäolo tai etätapaaminen; yksilökäynti, perhekäynti tai verkostopalaveri).

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun järjestetään opiskelijalle myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Kuraattoripalveluja järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa.

Kuraattoreiden ajantasaiset yhteystiedot löytyvät [Keusoten verkkosivuilta](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Opiskeluhuollon kuraattoripalveluissa tehdään yhteistyötä opetuksen- ja koulutuksenjärjestäjien kanssa seuraavasti:

1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan yksilökohtaisissa monialaisissa asiantuntijaryhmissä, joissa on mukana opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien sekä opiskeluhuollon edustajia. Opiskelijan ja huoltajien suostumuksella koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§, 23§).
2. Lasten ja nuorten mielenterveyden tuen ja hoidon portaiden mukaisesti kaikille avointen ja varhaisen tuen tasoilla, joilla toteutetaan yhteistyössä yhteisöllistä opiskeluhoitoa sekä koulunkäynnin tukea.
3. Perusopetuslain mukaisesti oppilaalla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Kuraattorityö tukee opetuksen tukitoimia täydentävänä palveluna, ei opetuksellisena tukena.

Lisäksi opiskeluhuollon kuraattoripalveluista tehdään tarvittaessa yhteydenotto sosiaalihooltoon tuen tarpeen arvioimiseksi aina yhteistyössä opiskelijan ja/tai hänen huoltajansa kanssa. Lastensuojeluilmoitus tehdään lastensuojelulain mukaisesti.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös muiden tahojen kanssa opiskelijan ja huoltajien luvalla.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Opiskeluhuollon kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja. Palveluun ei tarvita lähetettä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Opiskeluhuollon kuraattoripalveluissa tehdään opiskeluhuollon kuraattoripalveluja koskeva palvelutarpeen arviointi. Arvion tekee opiskeluhuollon kuraattori. Arvioinnissa voidaan

kartoittaa myös muuta opiskelijan palvelutarvetta. Tarvittaessa opiskelija ohjataan muiden palvelujen pariin.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelun myöntämisestä ei tehdä sosiaalihuoltolain mukaista päätöstä eikä palvelun saamiseksi tarvita lähetettä. Opiskelijalla on oikeus hakeutua kuraattoripalveluun omalla yhteydenotollaan.

Julkisen vallan käyttö

Ainoastaan opiskeluhuollon kuraattorin toteuttamaan palvelutarpeen arviointiin liittyy julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Keusote tuottaa opiskeluhuollon kuraattoripalvelut opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tarjoamissa tiloissa. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.2.4. Perhesosiaalityö

Palvelukuvaus

Perhesosiaalityö on sosiaalihuoltolain mukainen palvelu (1301/2014) ja sen tehtävänä on edistää ja turvata lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea vanhemmuutta sekä ehkäistä lastensuojelun tarvetta. Perhesosiaalityö tukee perhettä muutokseen. Sen tavoitteena on yhdessä perheen kanssa vahvistaa perheen omia toimintaedellytyksiä, turvallisuutta ja osallisuutta sekä lieventää elämäntilanteen vaikeuksia. Perhesosiaalityöllä tuetaan alle 18-vuotiaita lapsia ja heidän perheitään.

Perhesosiaalityössä perhettä autetaan sosiaalityöllä ja sosiaalihojauksella. Lisäksi voidaan hankkia perheen tarvitsemia arkea tukevia sosiaalipalveluita. Työ perustuu sosiaalihuoltolakiin ja siinä tehdään suunnitelmallista muutostyötä yhdessä lapsen ja perheen kanssa. Tavoitteena on tukea perhettä omien voimavarojen löytämisessä. Asiakkuus ja palvelut perustuvat vapaaehtoisuuteen ja haluun ottaa tukea vastaan.

Työskentelyssä huomioidaan aina lapsen etu. Lapsen edun huomioimista varmistetaan mm. lapsen näkemysten selvittämisellä huomioiden ikä ja kehitysvaihe, perhetilanne ja ihmissuhteet. Lisäksi lapsen edun katsotaan toteutuvan, kun lapsi/perhe saavat tarpeidensa mukaisen tuen ja palvelun.

Laatu

Perhesosiaalityön työskentelyllä tavoitellaan myönteisiä arkivaikutuksia asiakkaiden elämään lapsen ja perheen toimintakykyä tukemalla. Työskentely on monitasoista elämäntilanteen muutostyötä. Perhesosiaalityön arvoperustana on asiakas- ja lapsilähtöisyys. Vuorovaikutus on dialogista, asiakasta kunnioittavaa, itsemääräämisoikeutta tukevaa ja vahvistavaa. Asiakkaat osallistuvat asiakassuunnitelman laatimiseen ja sen toteutumisen arviointiin. Asiakkaalle nimetään omatyöntekijä asiakkuuden ajaksi.

Lapsen omat toivomukset ja mielipide selvitetään lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden ja mielipide kirjataan. Yhdessä omatyöntekijän kanssa laaditaan työskentelylle tavoitteet, joita arvioidaan aktiivisesti työskentelyn aikana. Omatyöntekijä koordinoi palvelukokonaisuutta ja arvioi sen hyötyjä asiakkaalle.

Systeeminen ja suhdeperustainen työote on työskentelyssä yksi vaikuttavuuden perusta. Systeemisessä työotteessa tiimin työntekijät paneutuvat asiakkaan ja perheen sekä lähiverkoston tilanteeseen ja sitouttavat tarvittavat palveluntuottajat suunnittelemaan mm. määrittelemällä yhteisesti tavoitteet ja arviointitavat sekä arviointiaikataulun Lapsen omat toivomukset ja mielipide selvitetään lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden ja mielipide kirjataan. Laadukas työskentely merkitsee asiakkaan hyvää kohtelua, ja työntekijät huolehtivat lapsen ja perheen oikeuksista tiedottamisesta.

Asiakaspalautteiden pyytäminen tapahtuu hyvinvointialueen keskitetyissä kanavissa asiakasvastaanoilla ja palvelujen arkivaikutuksia arvioimalla asiakassuunnitelmia tarkistettaessa. Asiakkailta saadut palautteet ja kehittämissuhteet kirjataan ja käsitellään.

Perhesosiaalityön asiakastyötä ohjaa laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Asiakkaalla on käytössään laajat oikeusturvakeinot, kuten mahdollisuus tehdä muistutus, jos hän on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun. Asiakkaan käytössä ovat myös esimerkiksi hallintokantelu ja/tai -valitus sekä sosiaaliamiehen palvelut. Esihenkilö käsittelee muistutukset, kantelut, epäkohtailmoitukset ja valvontapäätökset toimintayksikössä viipymättä. Virheellinen toiminta korjataan ja tehdään tarvittaessa kehittämissuunnitelma, jos asia vaatii pidemmän ajan toimenpiteitä.

Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kelpoisuusvaatimukset ovat sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaiset (817/2015). Rekrytoinneissa työhaastattelujen ja soveltuvuuden tarkastelun lisäksi lasten kanssa työskentelevien soveltuvuus ja luotettavuus varmistetaan tarkistamalla lain vaatima rikosrekisteriote (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002).

Perhesosiaalityön myöntämiä palveluita ja niiden laatua, sisältöä ja asiakasturvallisuutta seurataan sekä henkilöstön, että esihenkilön toimesta. Mahdollisiin epäkohtiin puututaan tehokkaasti yhdessä hyvinvointialueen valvonnan kanssa.

Saatavuus/saavutettavuus

Perhesosiaalityön asiakkuuteen pääsee tekemällä sähköisen yhteydenoton sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoituksen. Yhteydenoton voi tehdä myös puhelimitse. Mikäli ilmoituksen tai yhteydenoton perusteella tehdyssä palvelutarpeen arvioinnissa todetaan tuen tarve, mutta ei lastensuojelun tarvetta, lapselle avataan perhesosiaalityön asiakkuus ja nimetään omatyöntekijä. Perhesosiaalityön asiakkaana olevat lapset ja perheet voivat olla suoraan yhteydessä omaan työntekijään.

Perhesosiaalityön palvelut ovat saatavilla virka-aikana klo 8–16. Palvelut tarjotaan lähipalveluina Järvenpäässä, Tuusulassa Hyrylässä sekä Kellokoskella, Hyvinkäällä ja Nurmijärvellä. Pornaislaisia asiakkaita palvellaan toimistokäyntien osalta Mäntsälässä. Palvelu tarjotaan toimistolla, asiakkaiden kodeissa kotikäynneillä ja asiakaskohtaisissa yhteistyökokouksissa. Lisäksi voidaan toteuttaa etäpalvelua.

Katso [perhesosiaalityön yhteystiedot ja asiointitavat verkkosivuiltamme](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Perhesosiaalityötä tehdään yhteistyössä perheen sekä heidän läheisten ja muiden perheen tilannetta tukevien yhteistyötahojen kanssa, kuten koulujen, päiväkotien, äitiys- ja lastenneuvolan, perheneuvolan ja aikuisten psykososiaalisten palveluiden kanssa sekä lastensuojelun, erikoissairaanhoidon, seurakuntien ja järjestöjen kanssa.

Yhteistyössä ja tiedonkulussa noudatetaan salassapitosäännöksiä ja yhteistyö tehdään asiakkaan luvalla. Asiakkaalle selostetaan työskentelyn alussa, missä ja keiden toimesta häntä koskevia tietoja käsitellään. Asiakkaan luvalla yhteistyötä tehdään sote-palveluiden sisällä rekisteriselosteessa kuvatun mukaisesti. Muille lapsen kanssa työskenteleville toimijoille toimitettavista tiedoista sovitaan lapsen ja huoltajien kanssa. Tieto voidaan toimittaa suullisesti neuvottelun yhteydessä tai puhelimitse tai vaihtoehtoisesti tulostettuna tai sähköisesti niin, ettei tietosuoja vaarannu. Muille viranomaisille toimitetaan pyynnöstä lapsen asiakirjoja siten, kuin lainsäädäntö siitä määrää. Yhteistyötä toteutetaan mm. verkostotapaamisissa, kokouksissa ja konsultaationa. Perhesosiaalityöstä huolehditaan, että asiakkaiden käytettävissä on yksilöllisiin tarpeisiin nähden riittävästi asiantuntemusta ja osaamista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaista maksutonta sosiaalityötä myönnetään 0–17-vuotiaille Keusoten alueella asuville lapsille ja heidän perheilleen palvelutarpeen arvioinnin tai lapsen oman työntekijän arvion perusteella asiakkaan tarpeen mukaan.

Tuen tarve voi liittyä esimerkiksi perheen sisäisiin vuorovaikutushaasteisiin, sellaisiin koulunkäyntihaasteisiin, joissa koulun tuki ei ole riittävää, huoltajan/huoltajien jaksamishaasteisiin, vanhemman tai lapsen mielenterveyden haasteisiin, vanhemman haitalliseen päihteidenkäyttöön, lapsen päihdekokeiluihin, lapsen tekemiin lieviin rikoksiin,

nepsy-haasteisiin, pitkittyneisiin ja haastaviin erotilanteisiin tai huoltajariitoihin ja yksittäisiin lähisuhdeväkivaltatilanteisiin.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeenarviointi ja Lastensuojelulain mukainen lastensuojelun tarpeen arviointi tehdään pääsääntöisesti Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lapsiperheiden asiakasohjauksessa.

Mikäli lapsella on ollut aiemmin asiakkuus perhesosiaalityössä ja tuen ja/tai palveluiden tarve uusiutuu alle 6kk:n kuluessa, asiakkuus voidaan avata uudelleen ilman palvelutarpeen arviointia. Asiakkuudessa olevan lapsen lastensuojelun tarvetta arvioi lapsen omatyöntekijä konsultoiden tarvittaessa tiimiä, perhesosiaalityön esihenkilöä ja/tai lastensuojelun tiimiä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Asiakas saa kirjallisen ja perustellun päätöksen (joko myönteisen tai kielteisen) muutoksenhaluohjeineen sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Asiakkaan oikeus kirjalliseen päätökseen koskee lähtökohtaisesti myös tilanteita, joissa asiakas ottaa puhelimitse yhteyttä sosiaalitoimeen saadakseen tiettyä sosiaalipalvelua.

Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijät ja erityissosiaaliohjaajat päättävät sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen myöntämisestä toimintasäännössä delegoitujen päätösvaltuuksien mukaisesti. Perhesosiaalityössä on käytössä palvelujen myöntämisen kriteerit, jotka on hyväksytty palvelujen järjestämisen lautakunnassa. Perhesosiaalityöstä myönnetään sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina sosiaalityötä, sosiaaliohjausta, perhetyötä, (ammatillista) tukihenkilöpalvelua, tukiperhepalvelua ja muita palveluita. Perhesosiaalityön asiakkaille voidaan myöntää myös lapsiperheiden kotipalvelua. Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijöille on delegoitu Keusoten toimintasäännössä oikeus myös eräiden lastensuojelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien myöntämiseen, kuten avohuollon sijoitukseen ja kiireelliseen sijoitukseen.

Julkisen vallan käyttö

Perhesosiaalityössä työntekijät ovat virkasuhteessa. Työntekijät käyttävät julkista valtaa arvioidessaan palvelutarvetta sekä järjestäessään ja myöntäessään asiakkaille palveluita. Sosiaalityöntekijät ja erityissosiaaliohjaajat päättävät asiakkaiden oikeudesta palveluun tai sen eväämisestä, perhesosiaalityön palvelutarjonta ja asiakastarve huomioiden.

Julkisen vallan käytölle on myös perhesosiaalityössä ominaista se, että siihen velvoitetulla on paitsi oikeus julkisen vallan käyttämiseen, myös tarvittaessa velvollisuus ryhtyä julkisen vallan käyttöä sisältävään toimeen esimerkiksi lapsen kiireelliseen sijoittamiseen.

Perhesosiaalityön asiakkuus on asiakkaalle vapaaehtoista.

Tuotanto

Lapsiperheiden perhesosiaalityö tuotetaan 0–17-vuotiaille Keusoten alueella asuville lapsille ja heidän perheilleen julkisena palveluna omana tuotantona. Osa perheelle myönnettävistä palveluista hankitaan ostopalveluna. Perhesosiaalityö on asiakkaalle maksutonta sosiaalipalvelua.

4.2.5. Perhetyö

Palvelukuvaus

Perhetyö on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 18 §:n mukaista palvelua, jolla turvataan erityistä tukea tarvitsevan lapsen kasvun ja kehityksen edellytyksiä perheessä ja vahvistetaan vanhempaa kasvatustehtävässään. Työn tavoitteena on perheen voimavarojen, arjen toimintakyvyn ja elämänhallinnan pulmien tunnistaminen ja arviointi sekä niiden vahvistaminen. Työn tarkoituksena on asiakkaiden tukeminen riittävän varhain. Perhetyö muokataan sisällöltään vastaamaan kunkin perheen tarpeita. Perhettä voidaan tavata eri kokoonpanoissa, lähtökohtana on perhesysteeminen ajattelu. Tarvittaessa työskentelyyn sisällytetään hoidollisia ja kuntouttavia elementtejä sekä vahvistetaan interventiota ryhmätoiminnoilla, Nepsy-työskentelyllä tai monialaisella työskentelyllä.

Keskeisenä tehtävänä on nostaa näkyväksi lapsen kasvun ja kehityksen edellyttämiä tarpeita sekä tukea vanhemmuutta, perheen vuorovaikutusta sekä vanhempien kasvatustehtävää. Myös käytännön asiointitehtävät voivat kuulua työn sisältöihin. Lisäksi perhetyön avulla vahvistetaan perheen sosiaalisia verkostoja sekä ehkäistään syrjäytymiskehitystä.

Työskentely on vapaaehtoista asiakkaana olevalle lapselle ja tämän perheelle.

Laatu

Asiakas- ja tarvelähtöisessä perhetyössä perheohjaajat toteuttavat ohjaustyössään ratkaisukeskeistä, voimavaroja lisäävää, dialogista ja perhesysteemistä lähestymistapaa. Työn suunnittelun sekä reflektion ja työturvallisuuden vuoksi perheohjaus on useimmiten parityötä.

Perhetyö vastaa varhaisessa vaiheessa työskentelyn tavoitteiden mukaisesti, perheen ja sosiaalityön kanssa yhdessä määriteltäviin tavoitteisiin. Perhetyö turvaa akuutisti myös lapsen perushoitoa perheissä tilanteissa, joissa perheen toimintakyky on tilapäisesti alentunut. Perhetyö edistää asiakkaan ja hänen lähipiirinsä hyvinvointia ja toimintakykyä.

Asiakastyö on suunnitelmallista, määräaikaista ja tavoitteellista. Asiakastyö perustuu asiakassuunnitelmaan. Asiakaslähtöisyys on työskentelyssä toiminnan arvoperusta. Sosiaalihuoltolain mukaisessa perheohjauksessa työntekijät kunnioittavat ja vahvistavat lapsen ja perheen itsemääräämisoikeutta edistämällä vuorovaikutussuhteen dialogisuutta, luottamuksellisuutta ja kunnioittamalla asiakkaiden mielipiteitä. Erityistä huomiota

kiinnitetään asiakkaan ja työntekijän kohtaamistilanteeseen ja sen tasa-arvoisuuteen. Asiakkaat osallistuvat palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Perheelle nimetään perhesosiaalityöstä vastuutyöntekijä asiakkuuden ajaksi, joka koordinoi asiakkaalle tarjottavaa tukikokonaisuutta. Perheeseen systeeminä paneutuvalla työotteella pyritään välttämään toimenpidekohtaista työtettä ja sen sijasta saavuttamaan kokonaisvaltainen ja suhdeperustainen palvelu. Työskentelyn periaatteina ovat sensitiivisyys, kohtaaminen, eettisyys ja asiakkaan kunnioittaminen sekä perhesysteeminen työote.

Työskentelyllä tavoitellaan arkivaikutuksia asiakkaiden elämään, tuetaan perheen toimintakykyä ja elämäntilanteen muutostyötä. Perheohjaajan työllä on usein suuri, pysyvä merkitys lapsen hyvinvoinnille kasvuympäristön olosuhteita vakauttamalla ja lasta yksilöllisesti kuulemalla. Perhetyö vakiinnuttaa perheen arkirytmiiä ja -rakennetta. Perhetyö turvaa lapsen hyvinvointia ja toimintakykyä sosiaalisissa tilanteissa, vahvistaa vanhempia ja vanhemmuuden keinoja sekä ennaltaehkäisee raskaita tukitoimia.

Asiakkaan siirtyessä palvelujen välillä tai elämänkohtien kriittisessä vaiheessa räätälöidyn työtavan merkitys korostuu. Asiakkaan siirtymää palvelusta toiseen voidaan tukea saattaen vaihtaan.

Asiakkaan toimijuutta, subjektiutta sekä kuulluksi ja ymmärretyksi tulemistä korostetaan työskentelyssä. Asiakkaan oikeudellinen asema selvitetään pyytämättä työskentelyssä mukana oleville. Sosiaaliasiamiehen rooli laadukkaiden työn toimintatapojen valvonnassa käydään läpi työtä aloitettaessa. Asiakkaalla on oikeus saada itseään/perhettään koskevat kirjaukset työskentelyn aikana tai sen jälkeen sekä oikeus pyytää muuttamaan kirjauksia. Menossa olevassa asiakkuudessa voidaan kirjauksia tarkastella asiakkaan ja lähityöntekijän toimesta yhdessä.

Perhetyötä voidaan hankkia myös ostopalveluna. Sekä omasta että ostopalveluna hankitusta perhetyöstä on olemassa omavalvontasuunnitelmat, jotka ohjaavat käytäntöjä palvelun toteuttamiseksi laadukkaasti.

Asiakkaalla on käytössään laajat oikeusturvakeinot, kuten mahdollisuus tehdä muistutus, jos hän on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun ja olla yhteydessä sosiaaliasiamieheen.

Perheohjaajan tehtävissä edellytetään uusien rekrytoinneissa sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä annetun lain mukaista kelpoisuutta (sosiaalihuollon ammattihenkilöstä annettu laki 817/2015). Muutoin käy muu vastaava aikaisempi opistotasoinen koulutus.

Saatavuus/saavutettavuus

Uudet asiakkaat ohjataan tai ohjautuvat asiakasohjausyksikköön, jossa palvelutarpeen arviointitiimi (PTA-tiimi) arvioi, onko perhetyö oikea tukimuoto. PTA-tiimi siirtää asian perhesosiaalityölle, josta myös löytyy sosiaalihuoltolain tarkoittama omatyöntekijä.

Perhesosiaalityön ja perhetyön esimiehet ja tiimit vastaavat perheohjaustilaukseen viipymättä, korkeintaan 3 kuukauden kuluessa vireille tulosta. Perhetyötä toteutetaan pääsääntöisesti asiakasperheiden kotona.

Katso verkkosivuiltamme [perhetyön yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö toimii yhdessä perhesosiaalityön kanssa. Perhetyö toteutetaan sosiaalihuoltolain tarkoittamassa muodossa sosiaalityön johdolla.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Perhetyötä myönnetään alueella asuville lapsiperheille kasvatustehtävän tukemiseksi silloin, kun kyseessä on erityistä tukea tarvitseva lapsi.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvio tehdään asiakasohjausyksikössä tai perhesosiaalityössä.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Päätös palvelun myöntämisestä tehdään perhesosiaalityössä.

Julkisen vallan käyttö

Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Palvelua tuotetaan omana tuotantona ja ostopalveluna.

4.2.5.1 Ryhmämuotoinen perheohjaus

Palvelukuvaus

Ryhmämuotoista perheohjausta tarjotaan sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 28 §:n mukaisena muuna sosiaalipalveluna että lastensuojelulain (417/2007) 36 §:n mukaisena palveluna.

Ryhmämuotoinen perheohjaus on tarkoitettu lapsiperheille, joissa on alle kouluikäiset lapset, ja joissa tarvitaan intensiivistä tukea arjenhallintaan ja vanhemmuuteen liittyvissä haasteissa. Ryhmämuotoisella perheohjauksella pyritään vahvistamaan lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, tukemaan riittävän vanhemmuuden edellytyksiä sekä perheen arjessa selviytymistä. Työskentely on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista sekä edellyttää

terapeuttista työskentelyotetta. Työskentely tapahtuu ryhmämuotoisen perheohjauksen, Suopursun, tiloissa enintään kolmena päivänä viikossa, sekä perheen kotona. Orientoiva työskentely voidaan aloittaa tarvittaessa jo raskauden aikana (esim. masutyö), jos perheen ennakkoidaan hyötyvän ryhmämuotoisesta perheohjauksesta välittömästi lapsen syntymän jälkeen.

Laatu

Toiminnan tarkoituksena on aktivoida ja tukea toimintaa, joka vahvistaa perheiden omaa selviytymistä arjen tilanteissa (esim. lapsen ikätasoinen hoito ja kasvatusta ja perheen ruokahuollosta vastaaminen), luoda perheille uusia verkostoja jo olemassa olevien tueksi ja saavuttaa yhdessä perheen kanssa asetetut tavoitteet muutostyöskentelylle. Lisäksi toiminnan tarkoitus on vahvistaa / rakentaa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutus- ja kiintymyssuhdetta tukemaan lapsen hyvää kasvua ja kehitystä. Työskentelyssä hyödynnetään vanhemmuuden vertaistukea. Asiakkaille tarjotaan ryhmäpäivinä aamupala, lounas sekä välipala.

Ryhmäpäivät ovat ti -ke-to klo 9–15 / kolme viikkoa, minkä jälkeen on ns. kotiviikko, jolloin muutostyötä tehdään asiakkaiden kodeissa kotikäynneillä. Ryhmäviikkojen aikana voidaan tarvittaessa käydä kotikäynneillä ma ja pe. Ryhmä voi enintään olla viisi perhettä yhtä aikaa työskentelyssä. Kyseessä on suljettu ryhmä, johon voi tulla vain perhesosiaalityön työntekijän tai lastensuojelun sosiaalityöntekijän päätöksellä (enintään 3 kk kerrallaan). Työskentelyn aikana tehdään tiivistä yhteistyötä vastuusosiaalityöntekijän kanssa.

Työskentelyn pituus vaihtelee perhekohtaisesti. Palvelua ja tavoitteita tarkastellaan 3 kuukauden välein yhdessä perheen, sosiaalityöntekijän ja ryhmän työntekijöiden kesken. Ryhmätoiminta toimii non stop -tyyppisesti syksystä kesään.

Ryhmämuotoisessa perheohjauksessa käytetään erilaisia menetelmiä, esim. MIM-vuorovaikutusarviointia, Theraplayta, Hoilei- ja masutyötä sekä erilaisten asiantuntijoiden vierailuja yms.

Ryhmämuotoisen perheohjauksen työntekijällä tulee olla vähintään sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto, sekä perheterapeutin tai muu vastaavan laajuinen (n. 90 op) terapiakoulutus tai soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Saatavuus/saavutettavuus

Lapset ovat asiakkuudessa joko perhesosiaalityössä tai lastensuojelussa. Ryhmämuotoisessa perheohjauksessa työskennellään arkisin liukuvassa yleistyöajassa.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Ryhmämuotoisessa perheohjauksessa työskennellään lapsen ja hänen perheensä, sekä tarvittaessa läheisverkostonsa, sekä muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien

tahojen kanssa siinä laajuudessa, kun se on perheen tilanteen kannalta tarpeen ja lupa yhteistyöhön on perheeltä saatu.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Ryhmämuotoista perheohjausta myönnetään alueella asuville lapsiperheille kasvatustehtävän tukemiseksi silloin, kun kyseessä on erityistä tukea tarvitseva tai suojelun tarpeessa oleva lapsi.

Lapsiperheiden palveluketjussa ryhmämuotoinen perheohjaus kohdennetaan erityisesti yhteistyöasiakkaille.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun tarvetta arvioivat yhdessä lapsen omatyöntekijä tai asioista vastaava sosiaalityöntekijä, lapsen huoltajat, sekä työskentelyn aikana ryhmässä työskentelevät työntekijät.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päätöksen tekee asiakastietojärjestelmään lapsen omatyöntekijä tai lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Ryhmämuotoinen perheohjaus on vapaaehtoisuuteen perustuva palvelu, josta päättävät yhdessä lapsen omatyöntekijä/lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja lapsen huoltajat. Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Ryhmämuotoinen perheohjaus toteutetaan Keusoten omana palveluna. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.2.5.2 Varhaisen tuen perhetyö

Palvelukuvaus

Varhaisen tuen perhetyö tarjoaa ohjausta ja neuvontaa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Perheohjaaja pyrkii yhdessä perheenne kanssa löytämään konkreettisia keinoja helpottaa arkanne, sekä tunnistamaan ja vahvistamaan perheenne omia voimavaroja. Varhaisen tuen perhetyön ideologia on ”varhaiset vuodet, pienet huolet”.

Tavoitteet työskentelylle asetetaan aina yhdessä perheenne kanssa. Perheohjaaja voi olla tukenanne jo raskausaikana vauvan odotukseen liittyvissä asioissa. Perheohjaajan kanssa voi keskustella esimerkiksi vanhemmuudesta, lasten kasvatuksesta ja parisuhteesta sekä muista perhettä askarruttavista asioista.

Varhaisen tuen perheohjaajat tarjoavat ohjausta ja neuvontaa Keusoten toimipisteissä, kotikäynneillä, puhelimitse, etäyhteydellä sekä alueen kohtaamispaikoissa. Varhaisen tuen perheohjaajat työskentelevät osana lapsiperheiden asiakasohjausta.

Varhaisen tuen perheohjaajan kanssa voi keskustella mm. seuraavista asioista:

- Vauvan odotusaika tai vauva-arki mietityttää
- Lapsen kasvatuksesta tai kehityksestä nousee kysymyksiä, esim. uniohjauksesta, päivärytmistä, tahtoiästä tai vaikkapa sisarusten välisestä mustasukkaisuudesta
- Pari- ja perhesuhteissanne on haasteita
- Toivot lisätietoa alueenne lapsiperheiden palveluista

Laatu

Ohjauksen ja neuvonnan antamisessa noudatetaan asiakaslähtöisyyttä, joka on toiminnan arvoperustasta. Asiakkaat kohdataan ihmisarvoisina yksilöinä. Ohjauksessa ja neuvonnassa huomioidaan asiakkaiden esittämät asiat. Tämä edellyttää vuoropuhelua ja yhteisymmärrystä siitä, miten asiakkaan tarpeet voidaan olemassa olevien palvelumahdollisuuksien kannalta tyydyttää parhaalla mahdollisella tavalla. Asiakaslähtöisyyden toteutumisen kannalta keskeisessä asemassa ovat hyvä kohtelu ja oikeus tiedonsaantiin.

Varhaisen tuen perheohjaajat tarjoavat ohjausta ja neuvontaa. Varhaisen tuen perheohjaajan kelpoisuusehtona on sosionomin kelpoisuus. Keusotessa työskentelee neljä varhaisen tuen perheohjaaja.

Saatavuus/saavutettavuus

Asiakas saa yhteyden oman alueen varhaisen tuen perheohjaajaan soittamalla. Asiakkaaseen ollaan yhteydessä viimeistään kolmen arkipäivän kuluessa. Palvelu käynnistetään mahdollisimman pian. Varhaisen tuen perhetyö on lyhytkestoista yleensä 1–3 neuvonta- ja ohjaustapaamista. Varhaisen tuen perheohjaus toimii osana Lapsiperheiden asiakasohjausta, ja siellä toteutuvan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä on mahdollista tarjota asiakkaalle 1–5 neuvonta- ja ohjaustapaamista.

Katso asiointitavat [Keusoten verkkosivuilta](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Varhaisen tuen perheohjaajat tekevät yhteistyötä sovitusti esimerkiksi neuvolan terveydenhoitajien, lapsiperheiden asiakasohjauksen sekä lapsiperheiden kotipalvelun

perhetyöntekijöiden kanssa. Lisäksi varhaisen tuen perheohjaajat tekevät jalkautuvaa työtä alueen kohtaamispaikkoihin. Työskentely perheen kanssa on aina luottamuksellista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Varhaisen tuen perhetyö on tarkoitettu odottaville vanhemmille sekä perheille, joissa on alaikäisiä lapsia.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelusta ei tehdä palvelutarpeen arviointia eikä palvelusta synny sosiaalihuoltolain mukaista asiakkuutta. Palvelun toteuttaminen perustuu asiakkaan vapaaehtoisuuteen vastaanottaa palvelua. Osana Lapsiperheiden asiakasohjauksen palvelutarpeen arviointia voidaan myöntää 1–5 tapaamista perheille.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelusta ei tehdä päätöstä. Palvelutarpeen arvioinnin aikana toteutuvasta työskentelystä tehdään päätös, ja päätöksen tekee lapsiperheiden asiakasohjauksen asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Palvelu tuotetaan Keusoten omana palveluntuotantona. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.2.6. Tukihenkilötyö

Palvelukuvaus

Vapaaehtoinen tukihenkilö on tarkoitettu lapselle tai nuorelle, silloin kun ei ole tarvetta kuntouttavalle, prosessinomaiselle ja tiiviisti arvioitavalle työskentelylle. Tukihenkilö, kodin ulkopuolinen aikuinen tarjoaa lapselle aikaa, yhdessä tekemistä ja tukea useimmiten lapsen tai nuoren vapaa-aikaan. Palvelun myöntäminen perustuu lapsen tai nuoren tarpeeseen, joka on arvioitu palvelutarpeen arvioinnissa tai perhesosiaalityön/lastensuojelun asiakkuudessa.

Ammatillinen tukihenkilö on sosiaali-, terveys- tai kasvatusalan ammattilainen, jolla on kokemusta lasten ja nuorten kanssa työskentelystä. Tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen

hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskkyä ja -mahdollisuuksia. Ammatillinen tukihenkilötyö voi myös olla nuoren itsenäisen asumisen tukemista. Ammatillinen tukihenkilötyö on lapsen ja nuoren arjessa tapahtuvaa ratkaisu- ja voimavarakeskeistä tukemista ja ohjaamista. Sillä tuetaan nuoren identiteetin rakentumista ja vahvistetaan sosiaalisia ja elämänhallinnan taitoja.

Ammatillinen tukihenkilötyö kohdennetaan erityistä tukea tarvitsevalle lapselle/nuorelle. Ammatillinen tukihenkilötyö on ensisijaisesti lapsen kanssa tapahtuvaa ja tavoitteellista työskentelyä lapsen omassa elinympäristössä. Keskeisin tavoite on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä ja osallisuutta. Palvelua toteutetaan haastavissa tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee vanhemman ohella turvallista aikuista muutoksen tueksi. Työskentely sisältää tarvittaessa vanhemmille tarjottavaa kasvatustehtävän tukea.

Laatu

Vapaaehtoisena toimivat tukihenkilöt ovat tehtävään soveltuvia (taustatiedot selvitetty ja haastateltu) sekä tukihenkilöinä toimimiseen valmennettuja vapaaehtoisia.

Ammatillista tukihenkilötyötä toteuttavat työsuhteessa toimivat hyvinvointialueen työntekijät tai ostopalveluna hankitut ammatilliset tukihenkilöt. Ammatillista tukihenkilötyötä toteuttavalla työntekijällä on oltava vähintään sosiaali-, terveystyö-, nuorisotyö- tai kasvatustyöalan ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto.

Ammatillisten tukihenkilöiden rekrytoinneissa työhaastattelujen ja muun tehtävään soveltuvuuden tarkastelun lisäksi varmistetaan lasten kanssa työskentelevien muodollinen soveltuvuus ja luotettavuus edellyttämällä hakijalta lain vaatimat rikosrekisteriote (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002) sekä sosiaalihuollon ammattihenkilörekisteriin kuulumisen (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015).

Työskentelyn aikana asiakkaalla on vastuhenkilö joko perhesosiaalityössä tai lastensuojelussa. Omatyöntekijä seuraa ja arvioi yhdessä esihenkilön kanssa tukihenkilötyön etenemistä suunnitelman mukaisesti.

Ammatillisen tukihenkilötyön intensiteetti ja työskentelyn tavoitteet perustuvat asiakassuunnitelmaan. Tukihenkilötoiminnalle asetetut tavoitteet ovat lapsikohtaisia. Ne määritellään yhteisesti tukisuhteen alkaessa ja niitä arvioidaan säännöllisesti. Sosiaalityöntekijän laatiman asiakassuunnitelman pohjalta palveluntuottaja laatii palvelusuunnitelman. Tavoitteet laaditaan riittävän konkreettisiksi ja selkeiksi, jotta niitä voidaan arvioida säännöllisesti. Ammatillinen tukihenkilö tekee lastensuojelun asiakassuunnitelman mukaista yhteistyötä vanhempien ja muiden lapselle läheisten henkilöiden kanssa ja pyrkii lapsen edun mukaisesti edesauttamaan ja edistämään näiden välistä yhteydenpitoa ja vuorovaikutusta lapsen hyvinvoinnin tukemiseksi.

Palvelusta vastaavalla työntekijällä on oltava vähintään sosiaalialan amk-tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto. Myös muu soveltuva korkeakoulututkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto hyväksytään, mikäli tutkinnon omaavalla on osaamista myös sosiaalihuollosta (esim. suoritettut sosiaalityön perusopinnot yliopistossa tai vastaava osaaminen). Palveluvastaavalla tulee olla vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus

lastensuojelutyöstä sekä lisäksi riittävästi kokemusta sosiaalialan yksikön johtamisesta (esim. tutkintoon sisältyvä tai sen lisäksi suoritettu johtamisen tutkinto tai käytännön kautta hankittu vähintään yhden (1) vuoden mittainen johtamiskokemus). Ammatillista tukihenkilötyötä toteuttavalla työntekijällä on oltava vähintään sosiaali-, terveys-, nuoriso- tai kasvatustieteen ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto.

Sekä omissa että ostopalveluissa on omavalvontasuunnitelma. Omavalvonnalla huolehditaan sovituista asioiden hoitotavoista. Omavalvonnan toimeenpanon ohjeista, ohjelmista, vastuista, dokumentoinnista ja toimintatavoista on kirjattu tulosityksiköiden palvelukohtaisissa omavalvontasuunnitelmissa.

Lisäksi asiakkaalla on käytössään laajat oikeusturvakeinot, kuten mahdollisuus tehdä muistutus, jos hän on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun ja olla yhteydessä sosiaaliasiamieheen. Sosiaaliasiamiehen rooli laadukkaiden työn toimintatapojen valvonnassa sekä asiakkaan oikeudellinen asema selvitetään ikätasoisesti lapselle (vanhemmille) / nuorelle aina asiakaskohtaista työtä aloitettaessa.

Saatavuus/saavutettavuus

Tukihenkilöhakemuksen voi laatia lapsen omatyöntekijä palvelutarpeen arvioinnista ja perhesosiaalityössä. tai lastensuojelusta. Vapaaehtoisten tukihenkilöiden osalta hakemuksen välitysprosessista vastaa Perhehoitoyksikkö Pihlajan palvelukoordinaattori. Lapsi tai nuori saa tukihenkilön, kun hänelle löytyy sopiva vapaaehtoinen. Uusia tukihenkilöitä rekrytoidaan sekä valmennetaan jatkuvasti Pihlajassa.

Hyvinvointialueen ammatillisten tukihenkilöiden osalta perhesosiaalityön omatyöntekijä tekee hakemuksen työskentelyn aloittamiseksi. palvelu pyritään aloittamaan mahdollisimman pian mutta korkeintaan 3kk kuluttua vireille tulosta. Saatavuuden turvaamiseksi perhesosiaalityö ja lastensuojelu ostaa ammatillista tukihenkilötyötä tarvittaessa myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Tarkemmat yhteystiedot ja tiedot asiointitavoista löytyvät palvelukohtaisilta verkkosivuilta: [Tukihenkilötoiminta, ammatillinen tukihenkilö lapsille ja nuorille](#) sekä [Pihlajan tukihenkilötoiminta](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Tukihenkilöiden tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat perhesosiaalityö sekä lastensuojelu. Ammatillisen tukihenkilötyöskentelyn aikana tehdään yhteistyötä lapsen ja perheen lähi- ja viranomaisverkoston kanssa siinä laajuudessa kuin perheen tilanteen kannalta on tarpeen. Tukihenkilö tekee tiivistä yhteistyötä tuettavan lapsen kanssa sekä tarpeen mukaan huoltajien ja lapsen vastuutyöntekijän kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Lapsi tai nuori ammatillisessa tukihenkilöpalvelussa (pääsääntöisesti 12–17 v) ja vapaaehtoisessa tukihenkilöpalvelussa (pääsääntöisesti 10–17 v.) on erityistä tukea tarvitseva, jolla on perhesosiaalityön tai lastensuojelun asiakkuus. Ammatillista tukihenkilötyöskentelyä voidaan myöntää myös jälkihuollon asiakkaana olevalle 18–25-vuotiaalle nuorelle.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Vapaaehtoisen tukihenkilön palvelutarpeen arviointi tehdään asiakasohjauksessa, perhesosiaalityössä tai lastensuojelussa.

Ammatillisen tukihenkilötyöskentelyn tarpeen arvioi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhdessä perheenjäsenten kanssa perhesosiaalityön tai lastensuojelun palveluissa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päätöksen tukihenkilötoiminnasta tekee lapselle tai nuorelle hänen vastuutyöntekijänsä joko perhesosiaalityöstä tai lastensuojelusta. Pihlaja tekee tukihenkilölle tukihenkilösopimuksen. Päätökset tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Tukihenkilötyöskentely perustuu vapaaehtoisuuteen, eikä siinä käytetä julkista valtaa.

Tuotanto

Vapaaehtoinen tukihenkilötyö tuotetaan Keusoten perhehoitoyksikkö Pihlajasta. Pihlaja maksaa tukihenkilöille palkkion ja kulukorvauksen. Ammatillinen tukihenkilötyö toteutetaan joko omana palveluna perhesosiaalityön asiakkaille tai ostetaan lastensuojelun tai perhesosiaalityön asiakkaille ensisijaisesti kilpailutukseen osallistuneilta yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelu on asiakkaille maksutonta.

4.2.7. Tukiperhetyö

Palvelukuvaus

Vapaaehtoinen tukiperhe tarjotaan lapselle silloin, kun hän tai hänen perheensä tarvitsee erilaisten haasteiden vuoksi viikonloppuisin korvaavaa hoitoa perheympäristössä (sosiaalihuoltolaki 1301/2014 28§). Lapsen huoltajalla on usein jaksamisen haastetta, eikä verkostoa kasvatusvastuun jakamiseen ole. Tukiperhe tarjoaa lapselle aikaa, yhdessä

tekemistä ja tukea viikonloppuisin tai loma-aikoina. Palvelun myöntäminen perustuu lapsen tai nuoren tarpeeseen, joka on vahvistettu joko palvelutarpeen arvioinnissa, perhesosiaalityön tai lastensuojelun asiakkuudessa.

Laatu

Tukiperhetoiminnalla tuetaan lapsen tervettä kasvua ja kehitystä sekä edistetään yhdessä tukiperheen kanssa toimimisella lapsen tai nuoren hyvinvointia sekä toimintakykyä.

Tukiperheet ovat tehtävään soveltuvia (taustatiedot selvitetty ja haastateltu) sekä tukiperheenä toimimiseen valmennettuja vapaaehtoisia. Tukiperheeksi haluavalle tulee antaa riittävästi tietoa tukiperhetoiminnasta. Tukiperhetoiminta on koko perheen yhteinen asia, joten koko perheen tulee hyväksyä ajatus tukiperheeksi ryhtymisestä. Mikäli tukiperheeksi haluaa ryhtyä henkilö, joka asuu yhteisössä, yhteisön kaikista aikuisista pyydetään suostumuksella rikosrekisteriote sekä kunnan lausunto ja jokainen henkilö tavataan. Myös tukiperheessä asuvista muista aikuisista pyydetään rikosrekisteriote ja kunnan lausunto suostumuksella ja jokainen henkilö tavataan.

Tukiperheenä voi toimia:

- Täysi-ikäinen
- Henkilö/henkilöt, jotka ovat valmennettuja tehtävään
- Pariskunta tai yksinasuva
- Perhe, jonka kasvu ympäristö on lapsiystävällinen
- Perhe, jolla on aikaa, halua ja kykyä toimia lasten kanssa
- Perhe, jonka elämäntilanne ja parisuhde on vakaa

Tukiperhetoiminnan esteet ja esteet ryhtyä tukiperheeksi:

- akuutti/toistuva/pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus
- akuutti/toistuva/pitkäaikainen perhesosiaalityön asiakkuus
- akuutti/toistuva/pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- akuutti huoltajuuskiista
- kriisi omassa elämäntilanteessa
- vakava sairaus perheessä
- arjenhallinnan vaikeudet perheessä

Ennen toiminnan aloittamista tarkistetaan

- Mahdolliset lastensuojelun, perhesosiaalityön, aikuissosiaalityön ja perheoikeudellisen yksikön asiakastiedot perheestä
- Rikosrekisteriote alle 18-vuotiaiden kanssa työskenteleviltä (Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä)
- Tarvittaessa henkilöltä pyydetään tarkempia hoitavan lääkärin/hoitajan/terapeutin lausuntoja

- Jos perhe on jo toiminut sijaisperheenä, tukiperheenä tai tukihenkilönä, yhteistyötahoilta (sijoittajakunnat, palveluiden järjestäjät) kysytään yhteistyökokemuksista.

Saatavuus/saavutettavuus

Tukiperhehakemuksen voi laatia lapsen vastuutyöntekijä palvelutarpeen arvioinnista, perhesosiaalityöstä tai lastensuojelusta. Lapsi saa tukiperheen, kun hänelle löytyy sopiva vapaaehtoinen tukiperhe. Lapsi käy tukiperheessä yleensä yhtenä viikonloppuna kuukaudessa. Hakemuksen välitysprosessista vastaa Perhehoitokeskus Pihlajan palvelukoordinaattori. Uusia tukiperheitä rekrytoidaan sekä valmennetaan jatkuvasti Pihlajassa.

Katso tarkemmat yhteystiedot [tukiperhetoiminnan verkkosivuilta](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat perhesosiaalityö sekä lastensuojelu. Tukiperhe tekee tiivistä yhteistyötä tuettavan lapsen huoltajien ja tarvittaessa lapsen vastuutyöntekijän kanssa. Tukiperhetoiminnalle asetetut tavoitteet ovat lapsikohtaisia. Ne määritellään yhteisesti tukisuhteen alkaessa ja niitä arvioidaan säännöllisesti.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Lapsi (pääsääntöisesti yli 3-vuotias) tai hänen perheensä, jolla on perhesosiaalityön tai lastensuojelun asiakkuus, ja sosiaalityöntekijä on arvioinut lapsen tarpeen tukiperheelle Keusoten kriteereiden mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointi tehdään asiakasohjauksessa, perhesosiaalityössä tai lastensuojelussa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päätöksen tukiperhetoiminnasta tekee lapselle hänen vastuutyöntekijänsä joko perhesosiaalityöstä tai lastensuojelusta. Pihlaja tekee tukiperheelle tukiperhesopimuksen. Päätökset tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Palvelussa ei käytetä julkista valtaa, kaikki perustuu eri osapuolten vapaaehtoisuuteen.

Tuotanto

Palvelu on Keusoten perhehoitokeskus Pihlajan tuottamaa. Pihlaja maksaa tukiperheille palkkion ja kulukorvauksen sekä km-korvauksen lapsen hausta ja viennistä. Mikäli Pihlaja ei pysty vastaamaan tarpeeseen, voidaan tukiperhepalvelu myös ostaa esim. Pelastakaa lapset järjestöltä tai yksityiseltä palveluntuottajalta. Palvelu on asiakkaille maksutonta.

4.2.8. Lomatoiminta

Palvelukuvaus

Lapsiperheiden jaksamista ja selviytymistä kuormittavia tilanteita voidaan tukea lyhytkestoisten lapselle tarjottavien tukilomien avulla. Tukiloma voi olla yhdestä muutamaan päivään kestävä jakso, jolloin lapsi on hoidossa ammatillisessa tukikodissa.

Tukilomien käyttö voi olla kertaluonteista tai toistuvaa. Lapsi voi lomailla perhe- tai tukikodissa esimerkiksi kerran kuukaudessa viikonloppuisin tai erikseen sovittavina ajankohtina. Tukiloman tarpeen arvioi ja päätöksen palvelusta tekee perhesosiaalityön työntekijä.

Tukiloma auttaa lasta ja perhettä jaksamaan, kun perheessä on uupumusta ja arki lapsen kanssa on haasteellista. Lapsella voi olla käyttäytymishäiriöitä, psyykkisiä sairauksia tai lapsi on muutoin haastava hoidettava. Perhe tarvitsee tukea ja ohjausta lapsen hoitoon ja kasvatukseen. Tukijaksoja tarvitaan yleensä silloin, kun lapsi ei saa oman käyttäytymisensä tai vaikeahoitaisuutensa vuoksi tukiperhettä. Tukiloman aikana voidaan arvioida mahdollisia lapsen tuen tarpeita, antaa lapselle jaksavan aikuisen tuki ja hoito sekä antaa vanhemmille tilaisuus levätä lapsen hoidosta. Tavoitteet laaditaan yhteistyössä lapsen, perheen ja perhesosiaalityön ja tukiloman tuottajan kanssa.

Tuettuja lomia järjestävät erilaiset järjestöt ja muut yleishyödylliset toimijat. Perheelle voidaan myöntää maksusitoumus tuetun loman omavastuusuuteen.

Laatu

Palvelussa noudatetaan asiakaslähtöisyyttä, joka on toiminnan arvoperustasta. Asiakkaat kohdataan ihmisarvoisina yksilönä ja asiakkaat huomioidaan yksilöllisesti. Tämä edellyttää vuoropuhelua ja yhteisymmärrystä siitä, miten asiakkaan tarpeet voidaan olemassa olevien palvelumahdollisuuksien kannalta tyydyttää parhaalla mahdollisella tavalla. Asiakaslähtöisyyden toteutumisen kannalta keskeisessä asemassa ovat hyvä kohtelu ja oikeus tiedonsaantiin.

Palvelun hyvä lopputulos on, että palvelutoiminnan tuloksena asiakkaina olevien lasten kasvun ja kehityksen edellytykset paranevat ja vanhempien kyky sekä voimavarat vanhemmuuteen lisääntyvät.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelut on suunnattu perhesosiaalityön asiakkuudessa oleville lapsille ja perheille.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Lomatoiminta on sosiaalihuollon palvelu ja tarkoitettu perhesosiaalityön asiakkaille.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Lomanviettopalveluja ja tuki lomanvieron järjestämiseen annetaan perhetilanteen, pitkäaikaisen sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 28§).

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointi tehdään asiakasohjausyksikössä. Perhesosiaalityön asiakkuudessa olevien asiakkaiden osalta tarpeen arvioi ja kirjaa asiakassuunnitelmaan lapsen oma työntekijä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Perhesosiaalityössä oma työntekijä tekee asiasta viranhaltijapäätöksen.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen arviointiin ja palvelun myöntämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Palvelun tuottaa yksityinen palveluntuottaja. Tuetusta lomasta asiakas maksaa omavastuusuuden ja tähän voi saada perhesosiaalityöstä maksusitoumuksen.

4.2.9. Vertaistukitoiminta

Palvelukuvaus

Vertaistukitoiminta perheohjauksessa pitää sisällään vanhemmuuden tuen sekä lasten ja nuorten ryhmätoimintaa. Ryhmät voivat olla avoimia tai suljettuja, omana tuotantona tai

järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettuja ryhmiä. Avointa ryhmätoimintaa järjestetään pääosin kohtaamispaikoissa.

Suljetut ryhmät ovat järjestetty pääosin sosiaalihuollon asiakkaille. Perheohjauksessa ryhmätoiminnot ovat keskeisiä ja tärkeitä keinoja tarjota vertaistukea lapsille sekä vanhemmille sekä suunnata menetelmällisesti ohjaustyötä määriteltäviin lapsen kasvun ja kehityksen sekä perheen vuorovaikutuksen haasteisiin.

Laatu

Palvelussa noudatetaan asiakaslähtöisyyttä, joka on toiminnan arvoperustasta. Asiakkaat kohdataan ihmisarvoisina yksilönä ja asiakkaat huomioidaan yksilöllisesti. Tämä edellyttää vuoropuhelua ja yhteisymmärrystä siitä, miten asiakkaan tarpeet voidaan olemassa olevien palvelumahdollisuuksien kannalta tyydyttää parhaalla mahdollisella tavalla. Asiakaslähtöisyyden toteutumisen kannalta keskeisessä asemassa ovat hyvä kohtelu ja oikeus tiedonsaantiin.

Valitut ryhmäinterventiomenetelmät ovat vaikuttavuudeltaan tieteellisesti tutkittuja tai laajasti käytössä osana institutionaalista hoitoketjua. Ryhmätoimintoihin osallistuminen, kuten muu perheohjaus edellyttää sitoutumista sovittuihin tapaamiskertoihin ja se voi korvata muuta perhetyötä. Keskeinen ryhmäinterventio toteutetaan suunnitelmallisesti, säännöllisesti, tavoitteellisesti ja määräaikaisesti.

Keusote huolehtii ryhmätoiminnan edellytyksistä; tiloista ja mahdollisista lastenhoidosta sekä muista edellytyksistä, kuten riittävästä materiaalista. Merkittävämpien ryhmäintervention ohjaajilta vaaditaan riittävää menetelmäkoulutusta. Ryhmätoiminnoilla pyritään porrastamaan sosiaalihuollon tai lastensuojelun raskaampia ja pidempikestoisia palveluita.

Saatavuus/saavutettavuus

Kaikille avointa ryhmätoimintaa järjestetään kohtaamispaikoissa eri kuntien alueilla. Joihinkin ryhmiin ohjaututaan palvelutarpeen arvioinnin tai perhesosiaalityön kautta. Keusoten alueen asukas voi olla yhteydessä asiakasohjausyksikköön, jossa voidaan arvioida perheen palveluntarvetta, kuten ryhmätoimintojen sopivuutta.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Keskeiset ryhmätoiminnot ovat osa sosiaalihuollon tarjontaa. Ryhmätoimintaa toteutetaan moniammatillisesti, kuten muitakin sosiaalihuollon palveluita. Työparina voi toimia esimerkiksi erityistyöntekijä toisesta yksiköstä, kunnan tai järjestön palveluista. Työtä toteutetaan palvelutarpeen arvioinnin asiakassuunnitelman mukaisesti ja siitä tehdään kirjaukset sekä tarpeen vaatiessa jatkosuunnitelmat tai -suositukset. Asiakkaita ohjataan myös kuntien, yksityisten palveluntuottajien, 3. sektorin ja muiden yhteisöjen järjestämiin vertaistuen palveluihin.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelua myönnetään sosiaalihuollon myöntämisperusteiden ja perheen tarpeiden mukaisesti arvioituna.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeenarviointi tehdään asiakasohjausyksikön toimesta ja perheen omien toiveiden sekä tarpeiden mukaisesti. Palvelua aloittaessa ja toteutettaessa prosessia johtaa perhesosiaalityö yhteistyössä perheohjauksen ohjaajien kanssa.

Palvelua toteutetaan pääosin Keusoten omana palveluna tai yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Keskeisten ryhmäinterventioiden myöntämisestä asiakkaalle päätetään perhesosiaalityössä.

Julkisen vallan käyttö

Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Palvelu on maksutonta.

4.3. Lastensuojelun palvelut

Palvelukuvaus

Lastensuojelu on sosiaalihuollon palvelutehtävä, jonka tavoitteena on turvata erityistä suojelua tarvitsevien lasten ja nuorten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. Lastensuojelu on lapsen ja perheen viimesijainen tukimuoto, johon turvaudutaan, kun esim. ennaltaehkäisevät ja sosiaalihuollon palvelut eivät ole riittäviä. Lastensuojelussa annettavia palveluja ovat esimerkiksi sosiaalityö, sosiaaliohjaus, kotiin vietävät palvelut kuten tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus, lapsen tai nuoren avohuollon sijoitus sekä sijaishuollon palvelut. Lastensuojelu perustuu lastensuojelulakiin (417/2007).

Laatu

Lastensuojelun palveluihin on oikeus niillä lapsilla, joilla sosiaalityöntekijä on todennut lastensuojelun tarpeen. Jokaiselle lapselle nimetään oma vastuusosiaalityöntekijä, joka laatii yhdessä lapsen, hänen läheistensä ja verkostonsa kanssa asiakassuunnitelman. Suunnitelmaan kirjataan lapsen ja perheen tuen tarpeet ja keinot, joilla niihin pyritään vastaamaan. Lastensuojelussa on käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia. Jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä, joudutaan turvautumaan sijaishuoltoon. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Kaikessa lastensuojelun toiminnassa ensisijaista on lapsen etu.

Lastensuojelun laatua pyritään lisäämään systemisellä työotteella, joka lisää asiakkaan ja hänen perheensä osallisuutta omaan asiaan. Asioista sovitaan ja päätetään yhdessä lapsen etu huomioiden. Lastensuojelussa turvataan asiakkaiden oikeus hyvää kohteluun ihmisarvoa kunnioittaen. Asiakkailta on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen.

Saatavuus/saavutettavuus

Lastensuojelun palveluita on saatava silloin kun asiakas niitä tarvitsee, vuorokauden ajankohdasta tai viikompäivästä riippumatta.

Katso verkkosivuiltamme [lastensuojelun yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä huolehtii, että lapsen asian hoitamiseen osallistuu riittävä monialainen toimijaverkosto ja että tietoa vaihdetaan verkostossa lapsen edun mukaisesti.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi yhdessä asiakkaan ja hänen perheensä kanssa tarvittavia palveluita. Myöntämisperusteet ovat asiakaskohtaisia. Palveluita myönnettäessä noudatetaan lastensuojelun tukitoimien palvelukriteerejä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Lastensuojelutarpeen arvioi ensiarvioinnin sosiaalityöntekijä, jos lapsi joudutaan kiireellisesti sijoittamaan ennen lastensuojelun asiakkuutta. Asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tekee arvioinnin lastensuojelutarpeenselvitysvaiheessa. Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijä arvioi lastensuojelun tarpeen omien asiakkaidensa osalta. Asiakkuuden aikana palveluiden tarvetta arvioidaan jatkuvasti, esimerkiksi asiakassuunnitelmatyöskentelyn yhteydessä yhdessä asiakkaan ja sosiaalityöntekijän kanssa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Lastensuojelussa myönnettävistä palveluista päättää lapsen asioista vastaava laillistettu sosiaalityöntekijä. Kiireellisen sijoituksen jatkamisesta, suostumukseen perustuvista huostaanotoista, sekä osasta sijaishuollon aikaisista rajoitustoimenpiteistä päättää lastensuojelun esihenkilö. Vastentahtoisista huostaanotoista päättää hallinto-oikeus. Kaikista lastensuojelun palveluista tehdään päätökset asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Sosiaalihuollon asiakkaan hoito ja huolenpito perustuu ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja palveluja toteutetaan lähtökohtaisesti rajoittamatta henkilön itsemääräämisoikeutta. Jos rajoitustoimenpiteisiin joudutaan turvautumaan, on niille oltava laissa säädetty peruste ja sosiaalihuollossa itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa ainoastaan silloin, kun asiakkaan tai muiden henkilöiden terveys tai turvallisuus uhkaa vaarantua. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen.

Lastensuojelussa myös tahdosta riippumattomia päätöksiä pyritään valmistelevaan yhteistyössä asianosaisten kanssa. Osaltaan hallintolain (434/2003) mukaiset kuulemismenettelyt päätöksenteossa turvaavat asiakkaiden mahdollisuutta vaikuttaa omassa asiassaan.

Lastensuojelussa julkista valtaa käyttää lapsen asioista vastaava, laillistettu sosiaalityöntekijä sekä lastensuojelun esihenkilö tilanteissa, joihin kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä asiakkaan oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Julkista valtaa käytetään tilanteissa, joissa päätetään lasta koskevista asioista, joihin lapsella tai hänen huoltajillaan ei ole päätäntävaltaa, esimerkiksi kiireellinen sijoitus. Lastensuojelun asiakkuus aloitetaan silloin kun sosiaalityöntekijä toteaa lapsella olevan suojelun tarpeen, asiakas ei voi kieltää asiakkuuden alkamista.

Tuotanto

Lastensuojelun palvelut tuotetaan omana palveluna. Ostopalveluja käytetään erilaisten tukitoimenpiteiden toteuttamiseen niissä tilanteissa, kuin oma palveluntuotanto ei pysty vastaamaan tarpeeseen tai sitä ei ole tarjota omana palveluntuotantona. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.1. Ammatillinen perhehoito

Palvelukuvaus

Ammatillinen perhehoito on palvelua, jossa lastensuojelun asiakkaalle annetaan hoitoa ja huolenpitoa lupaviranomaiselta saadun luvan perusteella toimivassa ammatillisessa

perhekodissa. Luvanvaraisella ammatillisella perhehoidolla tarkoitetaan sijaishuollon yksikköä, jossa sijoitettujen lasten kanssa tosiasiallisesti asuu perhekotivanhempi tai perhekotivanhemmat ja jolla on voimassa oleva aluehallintoviraston myöntämä lupa antaa lastensuojelun ympäri vuorokautista ammatillista perhehoitoa. Palvelu tarjoaa lapselle turvallisen ja kodinomaisen kasvuympäristön silloin, kun kotona asuminen ei ole mahdollista ja lapsen tarpeet vaativat kuntoutusta, joka voidaan järjestää luvanvaraisessa perhekotihoidossa.

Laatu

Palvelun tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kuntoutumista niin, että lapsen terveys, itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua, suhteet omaan verkostoon ja psyykinen eheytyminen kohenevat lähtötilanteeseen nähden. Laadukkaana ja tuloksellisena sijaishuollon palveluna pidetään asiakkaan tarpeisiin vastaavaa, tarpeen mukaan joustavaa ja asiakkaita arvostavaa palvelua. Tärkeänä arvona pidetään asiakaslähtöisyyttä ja toiminnan läpinäkyvyyttä.

Toimintayksiköllä tulee olla vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että toimintayksikössä toteutettavat palvelut täyttävät niille asetetut vaatimukset. Perhekodin vastuuhenkilöltä vaaditaan sosiaali-, terveys- tai kasvatusalalan AMK-tutkinto tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015) ja alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta).

Perhehoitajan tulee olla koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Ammatillisessa perhehoidossa edellytetään olevan vähintään kaksi perhehoitajaa, joista ainakin yhdellä perhehoidon hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä (Perhehoitolaki 263/2015, 6 §). Soveltuvaksi koulutukseksi katsotaan sosiaali-, terveys- tai kasvatusalalan AMK-tutkinto (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä) tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto.

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto tai työkokemusta perhekotitoiminnasta yhteensä vähintään kolme (3) vuotta. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Henkilöstömitoitus hoidettavaa lasta kohden on hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään 0,5.

Perhekodin pitää olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva. Jokaisella sijoitetulla lapsella on oma huone.

Saatavuus/saavutettavuus

Lapsi asuu ammatillisessa perhekodissa. Palvelu on ympärivuorokautista toimintaa ja henkilökuntaa on läsnä ympärivuorokauden. Asiakkaan on saatava palvelu silloin, kun lapsen olosuhteet tai tarpeet edellyttävät sitä ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi sen tarpeelliseksi/välttämättömäksi. Ammatilliset perhekodit sijaitsevat ympäri Suomea.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Perhekoti sitoutuu suunnitelmalliseen yhteistyöhön perheen ja lapsen lähiverkoston kanssa. Tavoitteet on määritelty sosiaalityöntekijän laatimassa asiakassuunnitelmassa. Työskentely sisältää tapaamisia ja muita yhteydenpidon tapoja liittyen lapsen asioihin. palveluntuottaja tekee säännöllistä ja suunnitelmallista yhteistyötä myös viranomaisverkoston kanssa, kuten koulu, lasten/nuorisopsykiatria ym.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu voidaan myöntää lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle, silloin kun sosiaalityöntekijä arvioi, ettei lapsi voi asua omassa kodissaan ja ammatillisen perhekodein tuottama palvelu on lapsen edun mukainen.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sijoituksen tarvetta arvioi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhdessä asiakkaan ja hänen perheensä kanssa, sekä tarvittaessa muiden lapsen asioissa työskentelevien viranomaisten kanssa. Huostaanoton tarvetta arvioi myös lastensuojelun esihenkilö.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon sijoituksen-, kiireellisen sijoituksen- tai huostaanottopäätöksellä. Päätöksen avohuollon sijoituksesta tai kiireellisestä sijoituksesta tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Huostaanottopäätöksen vahvistaa tai hakemuksen hallinto-oikeudelle allekirjoittaa johtava viranhaltija (lastensuojelun esihenkilö). Vastentahtoisesta huostaanotosta päättää hallinto-oikeus. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Avohuollon sijoituksena toteutettava sijoitus perustuu vapaaehtoisuuteen, jolloin 12 vuotta täyttänyt lapsi sekä hänen huoltajansa ovat sijoitukseen suostuvaisia. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä käyttää julkista valtaa, mikäli lapsi on sijoitettu kiireellisen sijoituksen päätöksellä tai huostaanotettuna, jolloin päätösvalta lapsen asioista on sosiaalityöntekijällä. Ammatilliseen perhekotiin sijoitetun lapsen kohdalla voidaan tarvittaessa rajoittaa vain yhteydenpitoa. Yhteydenpidon rajoittamisesta päättää lastensuojelun esihenkilö.

Tuotanto

Palvelu ostetaan kilpailutukseen osallistuneilta yksityisiltä palveluntuottajilta. Sijoituksen ajalta peritään vanhemmilta elatusmaksu, lapsilisä, sekä mahdolliset lapsen tulot. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.2. Ensikotipalvelu

Palvelukuvauk

Ensikotipalvelu on järjestöjen tuottamaa palvelua, joka tukee vaikeissa elämäntilanteissa olevia vauvaa odottavia ja pikkulapsiperheitä. Ensikodeissa vahvistetaan vanhemman ja lastensuojeluasiakkaana olevan vauvan välistä suhdetta, tuetaan kasvua vanhemmuuteen, sekä tuetaan vanhempaa päihitteettömyyteen ja arjen hallintaan.

Laatu

Ensikodin kuntoutus pohjautuu vahvaan ammatilliseen osaamiseen, yhteisökuntoutukseen ja vertaistukeen. Ensikodissa tulee olla osaamista erilaisten terapeuttisten menetelmien käyttöön, joita käytetään asiakkaan tarpeen mukaan. Ensikodissa työskentelee sekä sosiaali-, että terveydenhuollon ammattilaisia. Ensikodissa vastuu vauvan hoidosta on vanhemmilla. Työntekijävahvuus ei pääosin ole laskettu niin, että vauva voisi olla siellä kiireellisen sijoituksen - tai huostaanottopäätöksellä, jolloin hoitovastuu olisi laitoksen työntekijöillä. Kuntoutusjakso vaihtelee yleensä muutamasta kuukaudesta vuoteen. Ensikodissa jokaiselle perheelle on oltava oma huone.

Saatavuus/saavutettavuus

Palvelun alkaessa vanhempi/vanhemmat ja lapsi asuvat ensikodissa. Ensikoti on ympärivuorokautinen laitospalvelu, jossa työntekijät ovat paikalla ympäri vuorokauden. Työskentelyn loppupuolella voidaan palvelua jatkaa jonkin aikaa myös perheen omaan kotiin avopalveluna. Asiakkaan on saatava palvelua silloin, kun lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi sen tarpeelliseksi.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Yhteistyö on tiivistä asiakkaan, ensikodin ja sosiaalityöntekijän välillä. Ensikodista käsin työskennellään myös muiden perheen kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Työskentelyn tavoitteet määritellään asiakassuunnitelmassa, jonka vauvan osalta laatii lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu myönnetään lastensuojelun asiakkaana olevalle vauvalle ja hänen vanhemmilleen. Vanhemmat voivat tarvittaessa mennä ensikotiin jo ennen vauvan syntymää.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Ennen vauvan syntymää palvelun tarvetta arvioivat yhdessä vanhemman kanssa aikuissosiaalityön ja lastensuojelun sosiaalityöntekijät. Vauvan syntymän jälkeen palvelun tarvetta arvioivat yhdessä vauvan huoltajat ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Palvelujakson pituutta arvioivat yhdessä vanhemmat, sosiaalityöntekijä ja ensikodin työntekijät.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä tekee päätöksen ennen vauvan syntymää vanhemman asumisesta ensikodissa. Vauvan syntymän jälkeen lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee lapsen osalta avohuollon sijoitus yhdessä vanhemman kanssa - päätöksen. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Palvelu on vapaaehtoinen, johon vaaditaan vanhemman suostumus.

Tuotanto

Palvelu ostetaan ensikotipalvelua tuottavilta järjestöiltä. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.3. Jälkihuolto

Palvelukuvaus

Jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen (yhtäjaksoisesti yli 6 kk) päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen kotiutumista sijaishuollosta tai auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle. Jälkihuollon asiakkuus päättyy nuoren täyttäessä 23 vuotta tai viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on sijoittamisen päättymisen jälkeen ollut viimeksi lastensuojelun asiakkaana.

Laatu

Alaikäisen jälkihuollon asiakkaana olevan lapsen vastuutyöntekijä on avohuollon sosiaalityöntekijä. Täysi-ikäisen jälkihuollon asiakkaana olevan nuoren vastuutyöntekijä on erityissosiaaliohjaaja ja lähityöntekijä sosiaaliohjaaja. Sosiaalityöntekijä kelpoisuusehtona on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (817/2015) mukainen sosiaalityöntekijän pätevyys. Määräaikaisena sosiaalityöntekijä voi toimia myös ammattihenkilölain (12 §) mukaan (enintään vuoden ajan yhtäjaksoisesti) sosiaalityöntekijän ammattiin opiskeleva henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti sosiaalityön aineopinnot ja

käytännön harjoittelun. Erityissosiaalihjaajan kelpoisuusehtona on ammattikorkeakoulututkinnon lisäksi suoritettu ylempi ammattikorkeakoulututkinto tai yliopistossa suoritettavia sosiaalityön opintoja. Sosiaaliohjaajan kelpoisuusvaatimus on sosiaaliohjaajan tehtäviin soveltuva sosiaalialalle suuntaava sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto.

Alaikäisen lapsen tukipalvelut järjestetään lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti. Tavoitteena on tukea lapsen kotiutumista pitkän sijoituksen jälkeen sekä kotona asumisen edellytyksiä. Tukipalvelut voivat olla esim. perhetyö tai ammatillinen tukihenkilö. Palveluista tehdään päätös sekä asiakassuunnitelma, jossa työskentelylle asetetaan tavoitteet. Asiakassuunnitelmaa, työskentelyn tavoitteita ja tuen tarvetta arvioidaan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa.

Jälkihuollon sosiaaliohjausta tarjotaan nuoren tarpeen ja toiveen mukaan. Jälkihuollon sosiaaliohjauksesta tulee olla vastuutyöntekijän tekemä päätös ja selkeä suunnitelma sekä tavoitteet ohjaustyölle, jotka kirjataan asiakassuunnitelmaan. Jälkihuollon sosiaaliohjaaja toteuttaa yhdessä nuoren kanssa asiakassuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita. Asiakassuunnitelmaa tarkistetaan vähintään kerran vuodessa ja tuen tarvetta arvioidaan säännöllisesti vastuutyöntekijän kanssa. Ostopalveluilta vaaditaan palvelusuunnitelma, josta tulee esiin konkreettisemmat keinot asiakassuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Luottamuksen rakentaminen nuoren kanssa on tärkeä osa työskentelyä. Ohjaaja tukee nuorta itsenäistymisessä, elämänhallinnassa ja oman paikan löytymisessä yhteiskunnassa. Sosiaaliohjaus toteutetaan hyvin yksilöllisesti nuoren tarpeista ja tavoitteista käsin. Työskentelyn teemoja ovat: asuminen, koulutus ja työ, raha-asiat, terveys, arkirytmi, perhe ja verkostot sekä minuuden kehittäminen. Sosiaaliohjaaja tukee ja motivoi nuorta tarvittavien palveluiden piiriin ja toimii osana palveluverkostoa.

Jälkihuollon sosiaaliohjaus sisältää ohjausta, neuvontaa, motivointityötä, verkostotyötä, psykososiaalista tukea ja konkreettista yhdessä tekemistä erilaisissa toimintaympäristöissä. Tapaamiset voivat olla esim. toimistolla, nuoren kotona ja muissa nuoren arjen ympäristöissä.

Ennen sosiaaliohjauksen päättymistä kartoitetaan nuoren jatkopalveluiden tarve. Mikäli nuorella on vielä palveluiden tarvetta, saatetaan nuori suunnitelmallisesti palveluiden piiriin hyvissä ajoin, jo puolisen vuotta ennen päättymistä. Jälkihuollon asiakkuus päätetään viimeistään nuoren täyttäessä 25-vuotta.

Saatavuus/saavutettavuus

Lapsella/nuorella on oikeus jälkihuollon palveluihin heti sijoituksen päätyttyä. Lapselle/nuorelle on nimetty omat vastuutyöntekijät, joiden yhteystiedot hänellä on. Vastuutyöntekijät tavoittaa arkisin virka-aikana. Jälkihuolto on jakautunut itä-länsi alueille. Idän alueen jälkihuolto sijaitsee Järvenpäässä, jossa hoidetaan lisäksi Tuusulan, Mäntsälän ja Pornaisten jälkihuollon asiakkaat. Lännen alueen jälkihuolto sijaitsee Hyvinkäällä, jossa hoidetaan lisäksi Nurmijärven jälkihuollon asiakkaat.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vastuutyöntekijät tekevät tiivistä yhteistyötä lapsen/nuoren ja tarvittaessa hänen läheisverkostonsa kanssa, sekä muiden hänen kanssaan työskentelevien verkostojen kanssa. Vastuutyöntekijä vastaa verkostoyhteistyön koordinoinnista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Jälkihuolto on tarkoitettu lapselle/nuorelle, joka on ollut huostaanotettuna sijaishuollossa tai pitkään sijoitettuna yksin avohuollon sijoituksen päätöksellä (yhtäjaksoisesti yli 6 kk).

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Lapsella/nuorella on subjektiivinen oikeus jälkihuollon tukeen.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päätöksen jälkihuollosta tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai jälkihuollon erityissosiaaliohjaaja.

Julkisen vallan käyttö

Jälkihuolto on vapaaehtoinen palvelu.

Tuotanto

Jälkihuollon sosiaalityö ja sosiaaliohjaus tuotetaan Keusotessa omana palveluna. Mahdolliset tukipalvelut, kuten perhetyö tai ammatillinen tukihenkilötyö ostetaan kilpailutukseen osallistuneilta palveluntuottajilta. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.4. Lastensuojelun laitoshoido

Palvelukuvaus

Lastensuojelun laitoshoidolla tarkoitetaan sijoitettujen lasten ympärivuorokautista laitoshoidoa. Palvelua toteutetaan lapsen asiakassuunnitelman mukaisesti. Palvelu tarjoaa lapsille turvallisen kasvuympäristön silloin kun kotona asuminen ei ole mahdollista. Palvelu on suunnattu vakavasti oirehtiville lapsille. Lapset tarvitsevat kuntoutusta, joka voidaan järjestää vain laitoshoidossa. Lapsilla voi olla vakavia käytöshäiriöitä, psyykkistä oireilua, päihteiden käyttöä tai asosiaalista käyttäytymistä. Lapsilla voi olla erilaisia kulttuuritaustoja. Palvelun tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kuntoutumista niin, että lapsen terveys,

itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua, suhteet omaan verkostoon ja psyykkinen eheytyminen kohenevat lähtötilanteeseen nähden.

Palveluntuottajalla on toimialueensa valvontaviranomaisen (1.1.2026 alk. Lupa- ja valvontaviranomainen) lupa ympärivuorokautisen sosiaalipalvelun tuottamiseen. Palvelun ja palveluntuottajan toiminnan on täytettävä lainsäädännön sekä viranomaismääräysten ja -ohjeiden palvelulle asettamat vaatimukset.

Lastensuojelun laitoshoidtoa järjestetään perustason-, erityistason- ja vaativan tason, sekä erityisen huolenpidon laitoshoidtona. Laitoshoidto voi olla kohdennettua vastaanotto- ja arviointipalvelua tai kuntouttavaa palvelua. Palvelutasoilla on erilaisten vaatimukset henkilöstömitoituksen sekä henkilöstöltä vaadittavan osaamisen osalta.

Laatu

Laadukkaana ja tuloksellisena sijaishuollon palveluna pidetään asiakkaan tarpeisiin vastaavaa, tarpeen mukaan joustavaa ja asiakkaita arvostavaa palvelua. Tärkeänä arvona pidetään asiakaslähtöisyyttä ja toiminnan läpinäkyvyyttä. Palvelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Laitoshoidossa lapsia hoitaa koulutettu henkilökunta vuorotyössä. Laitoshoidon tulee tarjota määrätty henkilöstömitoitus, erityisosaaminen ja erityishenkilöstö. Laitoksen lähistöllä tulee olla mahdollisuus erityispalveluihin kuten psykiatriin- ja koulupalveluihin.

Palveluntuottajalla on sisäisen ja ulkoisen uhan varalle kirjalliset turvallisuusohjeet. Lisäksi palveluntuottaja ohjeistaa henkilökuntaa ja laitoksessa asuvia, kuinka toimia hätätilanteissa. Palveluntuottaja huolehtii lapsen perushoidosta ja huolenpidosta, sisältäen riittävän ravinnon, riittävän levon, terveydenhoidon sekä koulunkäynnin, harrastusten, sosiaalisen vuorovaikutuksen, ikätasoisien vastuun ottamisen, sekä elämän taitojen opetteluun ja kehityksen tukemisen. Palveluntuottaja huolehtii lapsen tarvitseman kuntoutuksen järjestämisestä ja osallistuu tarpeen mukaan lapsen kuntoutukseen. Kasvatus ja hoitotyössä huomioidaan lapsen kulttuuriset tai uskonnolliset lähtökohdat. Jokaisella lapsella on 1-2 omaohjaajaa. Omaohjaajasuhde on terapeutin ja lasta kannatteleva, mikä tarjoaa mahdollisuuden lapsen psyykkiseen ja sosiaaliseen eheytymiseen. Palveluntuottajan on laadittava yhteistyössä sijoitettujen lasten kanssa lapsen hyvän kohtelun suunnitelma (lastensuojelulaki 61 b §).

Palveluntuottaja sitoutuu toteuttamaan palvelussa asiakkaan oikeutta osallisuuteen ja iänmukaiseen itsenäiseen päätöksentekoon sekä tukemaan asiakkaan mahdollisuutta itsemääräämisoikeuteen. Palveluntuottaja tukee lapsen suunnitelmallista siirtymistä seuraavaan elämänvaiheeseen, esim. kotiutumista, toiseen sijaishuoltopaikkaan siirtymistä ja itsenäistymistä.

Palveluntuottaja sitoutuu noudattamaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lapselle laatimaa asiakassuunnitelmaa. Jokaiselle lapselle on lisäksi laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelma (joka on osa asiakassuunnitelmaa), jota tarkistetaan säännöllisesti, vähintään vuosittain ja aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa.

Vastaanotto- ja arviointiyksiköt tarjoavat lyhytaikaista sijaishuollon palvelua akuutissa sijaishuollon tarpeessa oleville lastensuojelun asiakaslapsille ja nuorille. Palvelun käyttö alkaa useimmiten kiireellisessä sijoitustilanteessa tai kiireellisenä avohuollon tukitoimenpiteenä, jolloin tavoitteena on lapsen tilanteen turvaaminen sekä lapsen ja perheen tilanteen arviointi. Arviointijaksolle on mahdollista mennä myös suunnitelmallisesti lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Palvelun jälkeen lapsi palaa kotiin hänelle ja perheelle järjestettyjen avohuollon tukitoimien avulla tai lapsi siirtyy hänen tarpeitaan vastaavaan pitkäaikaiseen sijaishuoltoon. Palvelun kesto on pääsääntöisesti 30+30 vrk.

Vastaanottotoiminnassa selvitetään lapsen ja perheen tuen tarvetta sekä tehdään perheiden kanssa tiivistä yhteistyötä lapsen kotiutumisen mahdollistamiseksi. Mikäli lapsen sijoitus jatkuu pitkäaikaisena sijoituksena kodin ulkopuolella, vastaanottotoiminnassa valmistellaan lapsen jatkosijoitusta yhteistyössä sosiaalityöntekijän ja perheen kanssa. Vastaanottotoiminnan keskeisenä tehtävänä on tuoda tietoa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle lapsen ja perheen kokonaistilanteesta. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota vanhempien kykyyn vastata lapsen tarpeisiin sekä lapsen psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin ja hänen ikätasoihin tarpeisiinsa. Lisäksi kartoitetaan lapsen koulunkäyntiä, päihteiden käyttöä ja arjessa selviytymistä. Arvioinnista laaditaan työskentelyn yhteenveto, jossa kuvataan lapsen ja perheen kokonaistilannetta ja jatkotuen tarvetta. Jokaiselle lapselle nimetään kaksi omaohjaajaa.

Keusoten yksiköiden henkilöstömitoitus on 1,5 ohjaajaa hoidettavaa kohden. Yksiköiden esimiehillä tulee olla soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Vastaanotto- ja arviointiyksiköissä työskentelee koulutettu hoito- ja kasvatushenkilöstö (ohjaajilla on sosiaali- tai terveysalan amk-tutkinto ja lisäksi lisäkoulutuksia esim. perhearviointi, dkt. ja Silta-ohjaaja). Lisäksi yksiköissä työskentelee erityistyöntekijöinä toimintaterapeutti ja sairaanhoitaja.

Yksityisellä palveluntuottajalla hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavalta johtajalta (lastensuojelulaki 417/2007, §60) vaaditaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 46 a § 3 mom. mukaisesti soveltuva korkeakoulututkinto, alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta) ja riittävä johtamistaito (koulutukseen sisältynyt tai sen lisäksi hankittu johtamiskoulutus tai käytännön kokemuksen kautta hankittu 3 johtamistaito).

Laitoksessa tulee olla palveluksessa moniammatillista henkilökuntaa arviointipalvelun tuottamiseksi. Työryhmässä työskentelee sosiaalialan koulutuksen saaneiden ammattihenkilöiden lisäksi sairaanhoitaja. Näin mahdollistetaan kattava ja monialainen palvelu. Muuta erityishenkilöstöä voi olla esim. sosiaalityöntekijä, psykologi, toimintaterapeutti.

Henkilöstömitoitus hoidettavaa lasta kohden on hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään 1,3 (tai korkeampi, mikäli voimassa olevassa lainsäädännössä näin säädetään). Yksikössä tulee olla aina työvuorossa vähintään kaksi työntekijää. Vastuuhenkilön lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään 60 % on sosiaali- tai terveysalan AMK-tutkinto tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto (laillistettu ammattihenkilö) ja vähintään kolmella (3) sosiaalialan tutkinto. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä 817/2015).

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Mitoitukseen laskettavasta hoitoja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään kahdella (2) on vähintään kahden (2) vuoden työkokemus lastensuojelun sijaishuollosta. Hoito- ja kasvatustehtävissä on sekä miehiä että naisia.

Lisäksi palveluntuottaja sitoutuu tekemään tiivistä työtä perheen kanssa sijoituksen aikana. Työskentelyssä tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen, voimavarojen löytäminen ja vuorovaikutussuhteiden parantaminen. Viikoittaisissa perhetapaamisissa kartoitetaan perheen voimavaroja, työtetään ongelmia ja motivoidaan perhettä sijoituksen jälkeiseen jatkosuunnitelmaan.

Yksikkö voi olla enintään 7 paikkainen.

Perustason laitoshoidossa henkilöstömitoitus tulee olla vähintään 1 ohjaaja hoidettavaa kohden. Yksikön vastuuhenkilöllä tulee olla sosiaalihuoltolain (1301/2013) 46 a § 3 mom. mukaisesti soveltuva korkeakoulututkinto, alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta) ja riittävä johtamistaito (koulutukseen sisältynyt tai sen lisäksi hankittu johtamiskoulutus tai käytännön kokemuksen kautta hankittu johtamistaito). Vastuuhenkilön lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään 50 %:lla on sosiaali- ja terveysalan tutkinto (AMK, laillistettu ammattihenkilö) tai muu lupaviranomaisen hyväksymä soveltuva korkeakoulututkinto (esim. AMK yhteisöpedagogi) tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto ja vähintään kahdella (2) on sosiaalialan tutkinto (AMK, laillistettu ammattihenkilö).

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään kahdella (2) on vähintään kahden (2) vuoden työkokemus lastensuojelun sijaishuollosta. Hoito- ja kasvatustehtävissä on sekä miehiä että naisia.

Yksikkö voi olla enintään 7 paikkainen.

Erityistason laitoshoidossa henkilöstömitoitus tulee olla vähintään 1,3 hoidettavaa kohden. Yksikön vastuuhenkilön lisäksi (kts. perustaso) yksikössä tulee olla palveluksessa moniammatillista henkilökuntaa kuntoutuspalvelun tuottamiseksi: esimerkiksi psykiatrinen sairaanhoitaja tai vastaava, sosiaalityöntekijä, psykologi, päihdetyöntekijä, toimintaterapeutti, perheterapeutti, perhetyöntekijä tai laitoksen erityisasiantuntemuksen mukainen kasvatusalan ammattihenkilö. Muu henkilökunta vastaava kuin perustasolla. Erityistason yksikössä on suuntauduttu johonkin erityisosaamista vaativaan toimintaan.

Palvelun kohderyhmään kuuluvat vakavasti oirehtivat lapset, sekä vaarallisesti oirehtivat ja itselle tai muille uhaksi olevat lapset. Lapsilla voi olla mm. aggressiivista käytöstä, voimakasta psyykkistä oireilua, runsasta päihteiden käyttöä, asosiaalisuutta tai vakavilla rikoksilla oireilua. Lapsilla voi olla erilaisia kulttuuritaustoja. Lapsilla on vaikeuksia asettua hoitoon ja he tarvitsevat vahvoja rajoja. Palvelun tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kuntoutumista niin, että lapsen terveys, itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä

koulua, suhteet omaan verkostoon ja psyykkinen eheytyminen kohenevat lähtötilanteeseen nähden.

Yksikkö voi olla enintään 7 paikkainen ja siellä tulee olla erityisasiantuntemusta vähintään yhdessä seuraavista alueista: lasten- ja/tai nuorisopsykiatrinen osaaminen, päihdeosaaminen, neuropsykiatrinen/ vammaistyön tuntemus, käytöshäiriöisten lasten kuntoutus, erityinen huolenpito.

Kuntouttava laitoshoido on Keusoten omaa erityistason laitoshoidoa. Henkilöstömitoitus on 1,3 hoidettavaa kohden. Yksiköiden esimiehillä tulee olla soveltuva korkeakoulututkinto, alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito. Ohjaajilla on sosiaali- tai terveysalan amk-tutkinto ja lisäksi lisäkoulutuksia esim. perhearviointimenetelmä, nepsy-valmennus, dialektinen käyttäytymisterapia ja Silta-ohjausmenetelmä. Kuntoutusyksiköissä työskentelee myös erityistyöntekijöitä, joilla on perehtyneisyyttä perheiden kanssa tehtävään työhön ja koordinoivat yksiköissä perheiden kanssa tehtävää työtä omaohjaajien tukena.

Palvelu on suunnattu vakavasti oirehtiville lapsille. Lapset tarvitsevat kuntoutusta, joka voidaan järjestää vain laitoshoidossa. Lapsilla voi olla vakavia käytöshäiriöitä, psyykkistä oireilua, päihteiden käyttöä tai asosiaalista käyttäytymistä. Lapsilla voi olla erilaisia kulttuuritaustoja. Palvelun tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kuntoutumista niin, että lapsen terveys, itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua, suhteet omaan verkostoon ja psyykkinen eheytyminen kohenevat lähtötilanteeseen nähden.

Yksikkö voi olla enintään 7 paikkainen.

Vaativan tason laitoshoidossa henkilöstömitoitus tulee olla vähintään 1,8 hoidettavaa kohden. Yksikön vastuuhenkilön lisäksi (kts. perustaso) yksikössä tulee olla palveluksessa moniammatillista henkilökuntaa kuntoutuspalvelun tuottamiseksi: esimerkiksi psykiatrinen sairaanhoitaja tai vastaava, sosiaalityöntekijä, psykologi, päihdetyöntekijä, toimintaterapeutti, perheterapeutti, perhetyöntekijä tai laitoksen erityisasiantuntemuksen mukainen kasvatustieteen ammattityöntekijä. Muu henkilökunta vastaava kuin perustasolla.

Vaativan tason laitoshoidossa on suuntauduttu johonkin erityisosaamista vaativaan toimintaan. Osaamis- ja tukikeskustason sijaishuollon palvelut on tarkoitettu asiakasryhmälle, joka palvelutarpeidensa erityisyyden ja kompleksisuuden vuoksi tarvitsee palvelua, jossa osaamista ja kuntoutuksen toimintamalleja kyetään joustavasti integroimaan osaksi yksilöllistä palveluprosessia. Asiakasryhmän lapsilla ja perheillä on usein erilaisia palvelutarpeita, joista seuraa heikosti integroituvia asiakkuuksia eri sosiaali- ja terveyspalveluissa. Asiakkaiden palvelutarpeille on tyypillistä kompleksisuus, jonka seurauksena palvelutarpeiden priorisointi ja vastuiden jakaminen palvelujärjestelmässä on haastavaa.

Vaativaa sijaishuollon palvelua tarvitsevilla lapsilla on vakavia mielenterveys- ja päihdeongelmia, rikollisuutta ja vakavaa epäsosiaalista käyttäytymistä, joiden seurauksena heidän hoitonsa on niin vaativaa, ettei sitä kyetä nykyisen palvelujärjestelmässä tarjolla olevien palveluiden avulla tarkoituksenmukaisesti järjestämään. Tavoitteellisten kuntoutusprosessien järjestämisessä haasteeksi muodostuvat integratiivinen osaaminen ja kuntoutusmallit sekä riittävän vankat rakenteet, joita näiden lasten kuntouttaminen edellyttää. Psykiatrian näkökulmasta tarkasteltuna kohderyhmän asiakkailla on vaikeita

käytöshäiriöitä, toistuvaa itsensä vahingoittamista, epävakaita persoonallisuushäiriöitä tai vaikeita traumoja, jotka asettavat erityisiä haasteita kuntoutuksensa järjestämiselle.

Palvelun kohderyhmään kuuluu seuraaviin ryhmiin kuuluvia lapsia: vammaiset lapset tai lapset, joilla on neuropsykiatrisia ja erityisen vaikeita käyttäytymisongelmia, vaikeasti käytöshäiriöiset lapset, lapset, joilla on vakavia mielenterveyden ongelmia, joihin liittyy vakavaa väkivaltaista käytöstä, lapset, joilla on vakava päihdeongelma.

Yksikkö voi olla enintään 6 paikkainen ja siellä tulee olla erityisosaamista vähintään yhdessä seuraavista alueista: neuropsykiatrinen/ vammaistyön tuntemus, vaikeasti käytöshäiriöisten lasten kuntoutus, erityinen huolenpito, lasten- ja/tai nuorisopsykiatrinen osaaminen, päihdeosaaminen. Yksiköllä tulee olla turvalliset ja asianmukaiset toimitilat. Jokaisella lapsella on oma huone.

Saatavuus/saavutettavuus

Lastensuojelun laitoshoidon on ympärivuorokautista toimintaa, jossa henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden. Lapsen on saatava palvelu silloin, kun lapsen olosuhteet tai tarpeet edellyttävät sitä ja sosiaalityöntekijä arvioi sen olevan tarpeellinen/välttämätön. Laitokset sijaitsevat ympäri Suomea. Keusoten omat yksiköt sijaitsevat Hyvinkäällä, Tuusulassa ja Järvenpäässä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Yhteistyötä tehdään tiiviisti lapsen, lapsen vanhempien, sosiaalityöntekijän ja laitoksen työntekijöiden kanssa. Laitoksen henkilökunta on velvollinen ilmoittamaan välittömästi sosiaalityöntekijälle, mikäli lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia. Yhteistyötä tehdään myös muiden lapsen asioissa työskentelevien tahojen kanssa, kuten koulu, lasten/nuorisopsykiatria ym. Tavoitteet on määritelty sosiaalityöntekijän laatimassa asiakassuunnitelmassa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu voidaan myöntää lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle, niissä tilanteissa, kun lapsi ei voi asua kotona.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sijoituksen tarvetta arvioi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhdessä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Sopivaa laitosta ja laitosmuotoa arvioidaan yhdessä sosiaalityöntekijän ja lastensuojelun asiakasohjausryhmän, sekä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Lapsi voidaan sijoittaa laitokseen avohuollon sijoituksen-, kiireellisen sijoituksen-, tai huostaanottopäätöksellä. Päätöksen avohuollon sijoituksesta tai kiireellisestä sijoituksesta tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Huostaanottopäätöksen vahvistaa tai hakemuksen hallinto-oikeudelle allekirjoittaa lastensuojelun johtava viranhaltija (lastensuojelun esihenkilö). Vastentahtoisesta huostaanotosta päättää hallinto-oikeus. Päätökset tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Avohuollon sijoituksena toteutettava sijoitus perustuu vapaaehtoisuuteen, jolloin 12 vuotta täyttänyt lapsi, sekä hänen huoltajansa ovat sijoitukseen suostuvaisia. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä käyttää julkista valtaa, mikäli lapsi on sijoitettu kiireellisen sijoituksen päätöksellä tai huostaanotettuna, jolloin päätösvalta lapsen asioista on sosiaalityöntekijällä. Lastensuojelun laitoshoidossa voidaan joutua tekemään rajoituspäätöksiä. Riippuen rajoituspäätöksestä sen voi tehdä yksikön johtaja, lapsen asioista vastaava kelpoisuusehdot täyttävä sosiaalityöntekijä tai lastensuojelun esimies.

Tuotanto

Keusotessa on kolme vastaanotto- ja arviointiyksikköä, yksi arviointiyksikkö, kaksi kuntouttavaa yksikköä ja kaksi vaativan kuntoutuksen yksikköä. Mikäli omat yksiköt eivät pysty vastaamaan tarpeeseen, palvelu ostetaan kilpailutukseen osallistuneilta yksityisiltä palveluntuottajilta. Sijoituksen ajalta peritään vanhemmilta elatusmaksu, lapsilisä, sekä mahdolliset lapsen tulot. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.5. Lastensuojelun sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Palvelukuvaus

Sosiaalityö on sosiaalipalvelu, jossa otetaan kokonaisvastuu lastensuojelun asiakkaan palvelutarpeiden arvioimisesta, tarvittavien sosiaalipalvelujen ja tuen myöntämisestä, kokonaisuuden yhteensovittamisesta muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan tuen ja palvelujen toteutumista ja vaikuttavuutta.

Sosiaaliohjaus on sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeita, ohjataan asiakas palveluihin, tuetaan häntä palvelujen käytössä ja elämänhallinnassa ja tehdään yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamiseksi. Sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja tekevät lastensuojelussa työparityötä.

Laatu

Jokaiselle lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimetty hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien kelpoisuusvaatimukset ovat sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaiset (817/2015).

Lastensuojelulain mukaan (417/2007) yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi olla vastuullaan enintään 30 lasta. Enimmäisasiakasmäärän rajausta koskee 0–17-vuotiaita lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkuudessa olevia lapsia.

Jokaiselle lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma, johon on kirjattu työskentelyn tavoitteet ja tukitoimet. Asiakassuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään vähintään kerran vuodessa, mutta aina lapsen tilanteen muuttuessa. Lastensuojelussa työskennellään systeemillä työotteella, jossa yhdistyvät systemisyys ja suhdeperustaisuus, sekä hallinnollis-juridinen prosessi. Tavoitteena on luoda luottamuksellinen yhteistyösuhde, jossa asiakkaat ovat vahvasti osallisena omassa asiassaan ja jossa pyritään yhdessä asiakkaiden kanssa luomaan kokonaisvaltainen kuva lapsen ja perheen tilanteesta sekä löytämään tarvittavat ja oikeat tukitoimet perheelle. Lastensuojelun sosiaalityössä lapsen etu on ensisijainen ja lapsi on sosiaalityön keskiössä.

Saatavuus/saavutettavuus

Lastensuojelun sosiaalityö ja sosiaaliohjaus tapahtuvat virka-aikana. Lastensuojelun avohuollon palvelun pisteet sijaitsevat Järvenpäässä, Hyvinkäällä, Nurmijärvellä ja Tuusulassa, jossa tuotetaan myös Mäntsälä-Pornaisten avohuolto. Sijaishuollon sosiaalityö on jakautunut itä-länsi alueille. Idän alueen sijaishuolto sijaitsee Järvenpäässä, sinne kuuluvat sen lisäksi Tuusula-Mäntsälä-Pornaisten sijaishuollon asiakkaat. Lännen alueen sijaishuolto sijaitsee Hyvinkäällä, sinne kuuluvat myös Nurmijärven sijaishuollon asiakkaat. Mikäli asiakas tarvitsee lastensuojelun sosiaalityöntekijän palvelua virka-ajan ulkopuolella, se tuotetaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen palveluna.

Katso verkkosivuiltamme [lastensuojelun sosiaalityön yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Lastensuojelun sosiaalityössä tehdään laaja-alaista yhteistyötä asiakaslapsen lähiverkoston sekä muiden lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa työskentelevien yhteistyötahojen kanssa, sekä sijaishuollossa lapsen sijaishuoltopaikan kanssa. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä huolehtii, että lapsen asian hoitamiseen osallistuu riittävä monialainen toimijaverkosto ja että tietoa vaihdetaan verkostossa lapsen edun mukaisesti.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Kaikilla lastensuojelun avohuollon asiakkailla on palveluna sosiaalityö ja sosiaaliohjaus. Sijaishuollossa kaikilla asiakkailla on palveluna sosiaalityö.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Lastensuojelutarpeen arvio ensiarvioinnin sosiaalityöntekijä tilanteessa, jossa lapsi joudutaan kiireellisesti sijoittamaan, eikä lapsella ole vielä lastensuojelun asiakkuutta. Asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä arvioi lastensuojelun tarpeen selvityksessä. Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijä arvioi lastensuojelun tarpeen omien asiakkaidensa osalta. Lastensuojelun palveluiden tarpeen arvioi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Huostaanoton tarpeen arvioivat yhdessä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja lastensuojelun esihenkilö.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelut myöntää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Päätökset kirjataan asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Lastensuojelun asiakkuudesta päättää sosiaalityöntekijä, mikäli sosiaalityöntekijä arvioi lapsella olevan lastensuojelun tarpeen. Asiakkuus ei ole vapaaehtoinen palvelu. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja lastensuojelun esihenkilöt käyttävät julkista valtaa silloin kun he joutuvat rajoittamaan lapsen itsemääräämisoikeutta ja/tai hänen huoltajiensa oikeutta päättää lapsen asioista. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja lastensuojelun esihenkilöt toimivat virkavastuulla ja ovat henkilökohtaisesti vastuussa tekemistään päätöksistä.

Tuotanto

Lastensuojelun sosiaalityö ja sosiaaliohjaus tuotetaan Keusoten omana palveluna. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.6. Perhehoito

Palvelukuvaus

Toimeksiantosuhteinen perhehoito on palvelu, jossa lastensuojelun asiakkaalle annetaan hoitoa ja huolenpitoa perhehoitolain (263/2015) mukaisesti hyväksytyn perhehoitajan kodissa. Palvelu tarjoaa lapselle turvallisen ja kodinomaisen kasvuympäristön silloin, kun kotona asuminen ei ole mahdollista ja lapsen tarpeet vaativat kuntoutusta, joka voidaan järjestää toimeksiantosuhteisessa perhekodissa.

Laatu

Palvelun tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kuntoutumista niin, että lapsen terveys, itsetunto, sosiaalisuus, omatoimisuus, kyky käydä koulua, suhteet omaan verkostoon ja psyykkinen eheytyminen kohenevat lähtötilanteeseen nähden. Laadukkaana ja tuloksellisena sijaishuollon palveluna pidetään asiakkaan tarpeisiin vastaavaa, tarpeen mukaan joustavaa ja asiakkaita arvostavaa palvelua. Tärkeänä arvona pidetään asiakaslähtöisyyttä ja toiminnan läpinäkyvyyttä.

Perhehoitajan tulee olla koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka täyttää edellä mainitut kriteerit. Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä henkilön on suoritettava perhehoitolain mukainen ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Perhekodin pitää olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva. Jokaisella kouluikäisellä sijoitetulla lapsella on oma huone.

Saatavuus/saavutettavuus

Lapsi asuu perhehoitajan kotona. Palvelu on ympärivuorokautista toimintaa. Asiakkaan on saatava palvelu silloin, kun lapsen olosuhteet tai tarpeet edellyttävät sitä ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi sen tarpeelliseksi/välttämättömäksi. Mikäli [Perhehoitoyksikkö Pihlajasta](#) ei löydy lapselle sopivaa perhettä, etsitään perhehoitopaikkaa yksityisiltä palveluntuottajilta.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Perhehoitaja sitoutuu suunnitelmalliseen yhteistyöhön perheen ja lapsen lähiverkoston kanssa. Tavoitteet on määritelty sosiaalityöntekijän laatimassa asiakassuunnitelmassa. Perhehoitaja työskentelee asiakassuunnitelman mukaisesti lapsen yhteydenpitoa läheisiinsä tukien. Perhehoitaja tekee säännöllistä yhteistyötä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja muun viranomaisverkoston kanssa, kuten koulu, lasten/nuorisopsykiatria ym. Perhehoitajaa tukee ja valvoo perhehoitolain mukainen vastuutyöntekijä, joka nimetään Perhehoitoyksikkö Pihlajasta. Mikäli sijoitus ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta, nimetään perhehoitolain mukainen vastuutyöntekijä kyseisestä yrityksestä.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu voidaan myöntää lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle, silloin kun sosiaalityöntekijä arvioi, ettei lapsi voi asua omassa kodissaan ja toimeksiantosuhteinen perhehoito on lapsen edun mukainen.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sijoituksen tarvetta arvioi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhdessä asiakkaan ja hänen perheensä kanssa, sekä tarvittaessa muiden lapsen asioissa työskentelevien viranomaisten kanssa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon sijoituksena, kiireellisenä sijoituksena tai huostaanotettuna. Päätöksen avohuollon sijoituksesta tai kiireellisestä sijoituksesta tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Huostaanottopäätöksen vahvistaa johtava viranhaltija (lastensuojelun esihenkilö). Vastentahtoisesta huostaanotosta päättää hallinto-oikeus. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Avohuollon sijoituksena toteutettava sijoitus perustuu vapaaehtoisuuteen, jolloin 12 vuotta täyttänyt lapsi sekä hänen huoltajansa suostuvat sijoitukseen. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä käyttää julkista valtaa, mikäli lapsi on sijoitettu kiireellisen sijoituksen päätöksellä tai huostaanotettuna, jolloin päätösvalta lapsen asioista on sosiaalityöntekijällä.

Tuotanto

Palvelu on asiakkaalle maksuton. Sijoituksen ajalta peritään vanhemmilta elatusmaksu, lapsilisä, sekä mahdolliset lapsen tulot. Ensisijaisesti hyvinvointialue sijoittaa lapset toimeksiantosuhteiseen perhehoitoon Perhehoitoyksikkö Pihlajan kautta, josta maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus. Jos sijoitus ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta, palveluntuottaja maksaa perhehoitajalle palkkion ja kulukorvauksen ja laskuttaa Keusotea palvelusta.

4.3.7. Perhekuntoutus

Palvelukuvaus

Perhekuntoutus on palvelu, jota voidaan toteuttaa kotiin vietävänä avohuollon palveluna tai laitospuolisena palveluna. Perhekuntoutusta tarvitaan, kun perheen kriisi on vakava ja perhekuntoutuksella pyritään estämään lapsen kodin ulkopuolinen sijoitus. Perhekuntoutusta tarjotaan silloin, kun perheessä on vakavia puutteita vanhempien kyvyssä vastata lasten tarpeisiin. Vanhemmuuteen liittyvien puutteiden tai lapsen haasteellisen käytöksen taustalla on ilmeisiä vuorovaikutusongelmia. Perheessä voi olla myös muita ongelmia, kuten masennusta tai muita mielenterveysongelmia, päihteiden käyttöä tai parisuhde- ja perhekriisejä.

Avoperhekuntoutuksella pyritään vahvistamaan lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, tukemaan riittävän vanhemmuuden edellytyksiä sekä perheen arjessa selviytymistä. Työskentely on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista sekä edellyttää perheterapeuttista työskentelyotetta. Työskentely tapahtuu perheen kotona tai Keusoten tiloissa.

Laitosmuotoinen perhekuntoutus on ympärivuorokautisessa perhekuntoutusyksikössä toteutettava kokonaisvaltainen vahvan tuen palvelu koko perheelle. Ympärivuorokautista perhekuntoutusta laitoksessa voidaan järjestää avo- tai sijaishuollossa olevalle lapselle asiakassuunnitelmaan perustuen tai kiireellisenä avohuollon tukitoimena. Yksityisillä palveluntuottajilla on oltava aluehallintoviraston luvat toiminnalle ja muut tarvittavat viranomaisluvut.

Laatu

Avoperhekuntoutuksessa perhettä tavataan tarpeen mukaan eri kokoonpanoissa pääsääntöisesti 1–3 kertaa viikossa, ostopalveluissa tarvittaessa myös useammin. Työskentelyprosessin päättämisen lähestyessä tapaamisia voi olla harvemmin. Loma-aikoina tapaamisissa voi olla suunniteltu tauko, jonka ajalle perheelle voidaan antaa muutosprosessia ylläpitäviä "kotitehtäviä".

Tapaamiset voidaan toteuttaa perheen kotona, avoperhekuntoutuksen tiloissa tai esim. koululla. Yksittäisiä tapaamisia voidaan sovitusti toteuttaa etätapaamisina etätyöohjeistusta noudattaen.

Avoperhekuntoutukseen sisältyy sekä käytännön arjen hallintaan ohjaamista että vuorovaikutusta tukevia keskusteluja ja harjoitteluja. Avoperhekuntoutuksen alussa pidetään asiakassuunnitelmapalaveri. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä laatii asiakassuunnitelman, jossa määritellään työskentelyn tavoitteet, työskentelyn arvioitu kesto, avoperhekuntoutuksen viikoittainen työpanos ja arviointipalaverin ajankohta. Avoperhekuntoutus on kuntouttavaa auttamis-, arviointi- ja muutostyötä. Avoperhekuntoutuksen työskentelyn tueksi laaditaan perheen kanssa yhteistyössä asiakassuunnitelmaan pohjautuva toteuttamissuunnitelma, jossa määritellään konkreettisemmin työskentelyn tavoitteet, toteuttamisen tavat ja sisältö.

Ostopalveluna yksityiseltä palveluntuottajalta ostettavassa avoperhekuntoutuksessa palvelusta vastaavalla työntekijällä on oltava vähintään sosiaalialan amk-tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto. Myös muu soveltuva korkeakoulututkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto hyväksytään, mikäli tutkinnon omaavalla on osaamista myös sosiaalihuollosta (esim. suoritettut sosiaalityön perusopinnot yliopistossa tai vastaava osaaminen). Palveluvastaavalla tulee olla vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelutyöstä sekä lisäksi riittävästi kokemusta sosiaalialan yksikön johtamisesta (esim. tutkintoon sisältyvä tai sen lisäksi suoritettu johtamisen tutkinto tai käytännön kautta hankittu vähintään yhden (1) vuoden mittainen johtamiskokemus).

Muilla työntekijöillä on oltava vähintään sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto. Lisäksi vähintään yhdellä työntekijällä pitää olla perheterapeutin pätevyys. Työntekijöillä on oltava lisäksi yhteensä vähintään kaksi (2) vuotta

työkokemusta lastensuojelusta. Keusoten omassa perhekuntoutuksessa työntekijällä tulee olla vähintään sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto, sekä perheterapeutin tai muu vastaavan laajuinen (n. 90 op) terapiakoulutus tai soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Laitosmuotoisessa perhekuntoutuksessa työskentely kohdistuu lastensuojelullista huolta herättäviin ongelmiin sekä perheiden elämän kriisitilanteisiin ja sillä pyritään saamaan aikaan konkreettisia muutoksia lapsen ja hänen perheensä olosuhteisiin. Ympäri vuorokautinen perhekuntoutus kohdistuu sekä perheen jäseniin yksilöinä että perhekokonaisuuteen. Perhekuntoutusta laitoksessa tehdään lähtökohtaisesti turvatuissa laitosolosuhteissa. Työskentelyyn kuuluu lapsen tilanteen kokonaisvaltainen selvittäminen, vanhempien ja koko perheen tilanteen kokonaisvaltainen selvittäminen, sekä koko perheen kuntouttaminen. Perhekuntoutusyksikössä laaditaan perheelle erillinen viikoittainen kuntoutus- tai palvelusuunnitelma, jossa on huomioitu kaikkien perheenjäsenten eri tarpeet ja jokaiselle perheenjäsenelle on laadittu omat tavoitteet sekä perheen tavoitteet yhdessä sosiaalityöntekijän ja perheen kanssa.

Hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavalta johtajalta (lastensuojelulaki 417/2007, § 60) vaaditaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 46 a § 3 mom. mukaisesti soveltuva korkeakoulututkinto, alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta) ja riittävä johtamistaito (koulutukseen sisältynyt tai sen lisäksi hankittu johtamiskoulutus tai käytännön kokemuksen kautta hankittu johtamistaito). Vastuuhenkilön lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään 60 %:lla on sosiaali-, terveys- tai kasvatustutkinto tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto ja vähintään kahdella on sosiaalialan tutkinto.

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään kahdella on vähintään kahden vuoden työkokemus lastensuojelutyöstä.

Yksikössä on oltava erilaista menetelmäosaamista johonkin perhekuntoutuksessa yleisesti käytettyyn menetelmään (esimerkiksi VIG, MIM, Theraplay, BBIC, Ihmeelliset Vuodet, Hoivaa ja leiki). Henkilökunnalla pitää olla myös riittävä osaaminen, kokemus ja koulutus mielenterveystyön, päihde- ja kriisityön sekä menetelmällisen työskentelyn.

Henkilöstömitoitus hoidettavaa perhettä kohden on kuntoutustehtävissä 1,5. Mitoitukseen lasketaan työsuhteessa oleva koulutettu henkilöstö. Jokaisella perheellä on oltava kaksi omaohjaajaa tai vastuutyöntekijää, joilla on sosiaalialan tai terveydenhuollon tehtäviin soveltuva kelpoisuus. Perhekuntoutus on moniammatillista työtä ja yksikössä pitää olla sosiaali- ja kasvatustutkintoa ammattilaisten ja sairaanhoitajan lisäksi joko toimintaterapeutin, psykologin, perheterapeutin tai psykoterapeutin pätevyyden omaava ammattihenkilö käytettävissä kokoaikaisena, jotka ovat mitoituksen lisäksi.

Perheiden käytössä olevien tilojen pitää olla turvalliset, asianmukaiset ja viihtyisät. Tilojen tulee olla soveltuvat myös lasta odottaville ja vauva- ja pienten lasten perheille sekä erityistarpeisille asiakasryhmille. Perheiden tiloissa tulee olla omat saniteettitilat sekä lukollinen kaappi.

Saatavuus/saavutettavuus

Avopalveluna toteutettava perhekuntoutus tapahtuu pääasiallisesti virka-aikana ja liukuvan työajan puitteissa. Ostopalveluna toteutettava perhekuntoutus myös viikonloppuisin. Keusoten oma avoperhekuntoutus toimii koko Keusoten alueella.

Laitosmuotoinen perhekuntoutus on ympärivuorokautinen palvelu, jossa työntekijät ovat paikalla ympäri vuorokauden. Henkilökunnan tulee olla läsnä osastolla tai samassa rakennuksessa, jossa perheen käytössä olevat tilat sijaitsevat. Laitosperhekuntoutusyksiköjä on ympäri Suomea, mutta pääsääntöisesti käytetään Uudenmaan alueen yksiköjä.

Katso yhteystiedot ja tiedot asiointitavoista palvelukohtaisilta verkkosivuilta:

[Avoperhekuntous](#) ja [laitosmuotoinen perhekuntoutus](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Perhekuntoutuksessa tehdään yhteistyötä lapsen ja hänen perheensä, tarvittaessa hänen läheisverkostonsa sekä muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien tahojen kanssa.

Laitosperhekuntoutusyksiköltä vaaditaan aktiivista ja osallistavaa yhteistyötä perheenjäsenten sekä heidän läheisverkostojen kanssa. Verkostoyhteistyötä tehdään itsenäisellä työotteella tukemalla perhettä löytämään ja vahvistamaan omia läheis- sekä viranomaisverkostojaan. Yhteistyötä tulee tehdä sosiaalityöntekijöiden lisäksi koulun, päiväkodin, neuvolan, perusterveydenhuollon, psykiatrian, perheneuvolan, päihdepalvelujen sekä muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja osallistuu tarvittaessa, sosiaalityöntekijän kanssa sopien, erilaisiin verkostoneuvotteluihin.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu myönnetään lastensuojelun asiakkuudessa olevalle lapselle ja hänen perheelleen.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun tarvetta arvioivat yhdessä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, asiakas ja hänen huoltajansa.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelusta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään kolmen kuukauden välien, jolloin arvioidaan palvelun tarvetta ja intensiteettiä.

Julkisen vallan käyttö

Perhekuntoutus on vapaaehtoisuuteen perustuva palvelu, josta päättävät yhdessä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, lapsen huoltajat sekä yli 12-vuotias lapsi.

Huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitettuna olevan lapsen kohdalla sosiaalityöntekijä käyttää julkista valtaa, jolloin päätäntä valta lapsen asioista on lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä.

Tuotanto

Avoperhekuntoutusta toteutetaan Keusoten omana tuotantona. Mikäli oma perhekuntoutus ei pysty vastaamaan tarpeeseen voidaan palvelu ostaa ensisijaisesti kilpailutukseen osallistuneelta yksityiseltä palveluntuottajalta. Laitosmuotoinen perhekuntoutus ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.8. Tehostettu perhetyö ja intensiiviperhetyö

Palvelukuvaus

Tehostettu perhetyö on lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja hänen perheelleen myönnettävä määräaikainen, kotiin vietävä lastensuojelun avohuollon palvelu, vanhemmuuteen, kasvatukseen ja asiakaslapsen tukemiseen ongelma- ja kriisitilanteissa. Työskentely on muutokseen tähtäävää, ratkaisu- ja voimavarakeskeistä työskentelyä tilanteissa, jossa perhe tarvitsee erityistä tukea ja ohjausta hyvinvointinsa ja keskinäisen vuorovaikutuksensa parantamiseksi sekä lapsen tai nuoren kehityksen turvaamiseksi.

Tehostetun perhetyön tavoitteena on vahvistaa vanhempien voimavaroja huolehtia lapsen tarpeista, turvallisuudesta, kasvusta ja hyvinvoinnista, sekä tukea perheen sisäisissä vuorovaikutushaasteissa. Tehostettu perhetyö on kuntouttavaa ja muutokseen tähtäävää, perheen omia voimavaroja hyödyntävää työskentelyä.

Intensiiviperhetyö on yksi tehostetun perhetyön työmuoto. Intensiiviperhetyön tavoitteena on vähentää lasten sijoittamista kodin ulkopuolelle. Intensiiviperhetyö tulee vaihtoehdoksi kiireelliselle sijoitukselle kiireellisen sijoituksen tilanteessa tai kun tilanne uhkaa akuutisti kriisiytyä. Tavoitteena on selvittää, vakauttaa ja arvioida perheen sekä lapsen tilannetta kriisitilanteessa.

Laatu

Tehostettu perhetyö ja intensiiviperhetyö tukee lasta ja perhettä tilanteissa, kun lapsi on suojelun tarpeessa vanhemmuuteen liittyvien haasteiden, kasvuolosuhteiden tai oman käyttäytymisen vuoksi. Työskentely on asiakasta osallistavaa ja arvostavaa työskentelyä. Perheohjaajat toteuttavat ohjaustyössään ratkaisukeskeistä, voimavaroja lisäävää, dialogista

ja perhesysteemistä lähestymistapaa. Perhetyön tavoite on edistää asiakkaan ja hänen lähipiirinsä hyvinvointia ja toimintakykyä.

Tehostetun perhetyön ja intensiiviperhetyön työskentely perustuu dialogiseen keskusteluun, lisäksi työskentelyssä voidaan käyttää erilaisia menetelmiä esim. sukupuoli, vanhemmuuden roolikarttaa, kolme taloa, Nalle-kortteja ym. Tarvittaessa perheen ja lapsen kanssa voidaan järjestää erilaisia retkiä ja muita toiminnallisia tapaamisia, jotka tukevat perheen toimintakykyä ja arjen hallintaa.

Ottaen huomioon lastensuojelun erityinen tehtävä, tehostettu perhetyö ja intensiiviperhetyö on tuen ja kontrollin tasapainottelua ja perheohjaajilta vaaditaan vankkaa osaamista työskennellä myös tilanteissa, jossa tavoitteena on perhesysteemin muutokset ja sijoituksen ehkäiseminen. Perhetyötä toteuttaa pääsääntöisesti perheohjaajapari perheen kotona ja perheen muussa toimintaympäristössä.

Sosiaalityöntekijä laatii asiakassuunnitelman, jossa määritellään työskentelyn tavoitteet, työskentelyn arvioitu kesto, perheohjaajan/perheohjaajien viikoittainen työpanos ja arviointipalaverin ajankohta. Tehostetun perhetyön perheohjaaja laatii asiakassuunnitelman pohjalta perhetyön suunnitelman, jossa tavoitteet avataan konkreettisiksi toimenpiteiksi. Työskentelyä arvioidaan 3 kk välein. Intensiiviperhetyötä arvioidaan kuukauden välein.

Tehostetun perhetyön tapaamiset ovat 2–3 kertaa viikossa. Intensiiviperhetyön työskentely on tiivistä ja tapahtuu 3–5 kertaa viikossa, jonka lisäksi on päivittäiset puhelut. Intensiiviperhetyön työskentely kestää max. 2 kuukautta.

Perhetyötä toteuttavalla työntekijällä on oltava vähintään sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto.

Tehostetusta- ja intensiiviperhetyöstä pyydetään säännöllisesti asiakaspalautetta palvelun kehittämiseksi.

Saatavuus/saavutettavuus

Keusoten oma tehostettu perhetyö ja intensiiviperhetyö työskentelee arkisin liukuvassa työajassa. Perheen tarpeiden mukaisesti perhetyötä tehdään myös viikonloppuisin. Tehostettu perhetyö ja intensiiviperhetyö on lähipalvelua, perheohjaajat työskentelevät Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella itä-länsi alueille jakautuen, Nurmijärvi-Hyvinkää, sekä Tuusula (Mäntsälä, Pornainen) - Järvenpää.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Tehostetussa- ja intensiiviperhetyössä työskennellään lapsen ja hänen perheensä, sekä tarvittaessa läheisverkostonsa, sekä muiden lapsen ja perheen kanssa työskentelevien tahojen kanssa siinä laajuudessa, kun se on perheen tilanteen kannalta tarpeen.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelun myöntää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja hänen perheelleen.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun tarvetta arvioivat yhdessä lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, lapsi ja hänen huoltajansa, sekä työskentelyn aikana perheohjaajatyöpari.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelusta päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään ja se tehdään max. kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, jolloin palvelun tarvetta ja intensiteettiä arvioidaan. Palvelu kestää enintään 6 kuukautta.

Julkisen vallan käyttö

Tehostettu- ja intensiiviperhetyö on vapaaehtoinen lastensuojelun avohuollon tukitoimipalvelu.

Tuotanto

Tehostettua- ja intensiiviperhetyötä tuotetaan Keusoten omana palveluna. Mikäli oma tehostetun perhetyön tuotanto ei pysty vastaamaan asiakkaiden tarpeeseen, ostetaan palvelu ensisijaisesti kilpailutukseen osallistuneelta yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.3.9. Tuettu asuminen

Palvelukuvaus

Tuettu asuminen on tarkoitettu jälkihuollon asiakkaana oleville nuorille, jotka eivät tarvitse ympärivuorokautista asumispalvelua, mutta joiden toimintakyky ei riitä omassa kodissa selviytymiseen ilman tukea. Tuettua asumista järjestetään jälkihuoltonuorille omana tuotantona ja ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta. Tuettu asuminen sisältää Keusoten tai palveluntuottajan järjestämän asunnon, johon nuori (tai hänen laillinen edustajansa) tekee vuokrasopimuksen sekä siihen liittyvän tuen ja ohjauksen. Tuetun asumisen tavoitteena on asiakkaan itsenäisessä asumisessa pärjääminen viimeistään silloin, kun lastensuojelun jälkihuolto loppuu asiakkaan täyttäessä 23 vuotta.

Laatu

Keusoten omat jälkihuollon tukiasunnot sijaitsevat Järvenpäässä (Silmu-asunnot). Silmu-asunnoilla on kaksi ohjaajaa, jotka vastaavat tukiasunnoissa asuvien jälkihuoltoon tuen tuesta ja ohjauksesta. Asunnon vuokratukustannuksista vastaa nuori itse. Nuorelle järjestettävä oma asunto käsittää vähintään 20 m²:n asuinhuoneen keittomahdollisuudella (liesi, uuni, tiskiallas, liesikupu ja jääkaappi), wc:n ja suihku. Tuettu asuminen on tilapäistä ja tavoitteena on nuoren siirtyminen itsenäiseen asumiseen. Jälkihuoltoon nuorelle laaditaan asiakassuunnitelma, jossa sovitaan yhteistyössä nuoren ja jälkihuollon vastuutyöntekijän sekä tuetun asumisen ohjaajan kanssa tavoitteet työskentelylle.

Tavoitteet laaditaan riittävän konkreettisiksi ja selkeiksi, jotta niitä voidaan jatkossa arvioida säännöllisesti. Tuettua asumista ohjaaja huolehtii, että lapsi tai nuori saa tarpeellista yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa, jonka tarkoituksena on tukea hänen elämänhallintaansa. Lasta tai nuorta ohjataan koulutus- ja työpaikkavaihtoehtojen kartoittamisessa ja niihin hakeutumisessa sekä tuetaan opintojen loppuunsaattamisessa. Häntä rohkaistaan osallistumaan omia asioita koskevaan päätöksentekoon.

Työskentelyn aikana nuori oppii ottamaan vastuuta omista tekemisistään ja näkemään oman toimintansa merkityksen. Työskentely antaa tukea omien voimavarojen löytymiseen. Tuen tavoitteena on edistää asiakkaiden omatoimisuutta. Asiakkaiden vuorovaikutusta ja osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan ohjaamalla heitä osallistumaan erilaiseen toimintaan. Asiakasta tuetaan osallistumaan ympäröivän yhteiskunnan toimintaan ja hänen sosiaalisten verkostojensa säilymistä ja laajenemista tuetaan. Asiakkaan verkostojen kanssa ollaan tiiviissä yhteistyössä.

Yksityisillä palveluntuottajilla palvelusta vastaavalla työntekijällä on oltava vähintään sosiaalialan amk-tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto. Myös muu soveltuva korkeakoulututkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto hyväksytään, mikäli tutkinnon omaavalla on osaamista myös sosiaalihuollosta (esim. suoritettua sosiaalityön perusopinnot yliopistossa tai vastaava osaaminen). Palveluvastaavalla tulee olla vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelutyöstä sekä lisäksi riittävästi kokemusta sosiaalialan yksikön johtamisesta (esim. tutkintoon sisältyvä tai sen lisäksi suoritettu johtamisen tutkinto tai käytännön kautta hankittu vähintään yhden (1) vuoden mittainen johtamiskokemus).

Vähintään yhdellä palvelua toteuttavalla työntekijällä on oltava sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto tai aiempi vastaava opistoasteen tutkinto. Lisäksi työntekijällä on oltava vähintään kahden (2) vuoden työkokemus lastensuojelusta. Muilla palvelua toteuttavilla työntekijöillä on oltava vähintään sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillinen koulutus tai muu soveltuva koulutus ja vähintään kahden (2) vuoden työkokemus lastensuojelusta.

Keusoten omana palveluna tuotettavassa tuetun asumisen palvelussa kelpoisuusvaatimus on sosiaali- tai terveydenhuollon tai kasvatustieteiden ammattikorkeakoulututkinto tai vastaava opistoasteen tutkinto. Etusijalla on hakijat, joilla on lisäkoulutusta ja osaamista päihde- ja mielenterveystyöstä.

Saatavuus/saavutettavuus

Tuettua asumista järjestetään silloin, kun nuoren vastuutyöntekijä arvioi sen nuorelle tarpeelliseksi. Yksityisillä palveluntuottajilla tukea tulee olla tarjolla asiakassuunnitelmassa sovitulla tavalla tarvittaessa myös yöaikana klo 23–06 puhelinpalveluna. Palveluntuottajan nuorelle järjestämän vuokra-asunnon tulee sijaita Suomessa. Keusoten tukiasunnot sijaitsevat Järvenpäässä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Tuetun asumisen ohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä nuoren vastuutyöntekijän, nuoren muun viranomaisverkoston, sekä tarvittaessa nuoren läheisverkoston kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Tuettua asumista voidaan myöntää täysi-ikäiselle jälkihuollon asiakkaana olevalle nuorelle.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Tarpeen arvioi yhdessä nuoren kanssa hänen jälkihuollon vastuutyöntekijänsä.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntää ja päätöksen allekirjoittaa sijais- ja jälkihuollon esimies. Päätös tehdään asiakastietojärjestelmään.

Julkisen vallan käyttö

Tuettu asuminen on vapaaehtoinen tukimuoto.

Tuotanto

Tuetun asumisen palvelua tuotetaan Keusoten omana palveluna ja tarvittaessa ostetaan ensisijaisesti kilpailutukseen osallistuneilta yksityisiltä palveluntuottajilta. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.4. Perheoikeudelliset palvelut

4.4.1. Adoptioneuvonta

Palvelukuvaus

Adoptioneuvonta on sosiaalipalvelu, jolla tuetaan sosiaalihuollon asiakkaana olevaa adoptoitavaa lasta, adoptoitavan lapsen vanhempia, adoptiota hakevia henkilöitä, adoptiovanhempia tai adoptoitua henkilöä adoptiota koskevissa asioissa sekä valvotaan lapsen edun toteutumista adoptiossa.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella adoptioneuvonnan tuottaa Pelastakaa Lapset Ry, johon adoptioneuvontaa tarvitsevat ovat itse yhteydessä.

Adoptioneuvonnan alussa käydään läpi adoptioprosessi, pyydetään luvat tietopyyntöihin ja selvitetään perheen mahdolliset esteet tai esteettömyys adoptioon, josta lausunnon tekee perheoikeudellisen yksikön esihenkilö. Lausunto käsitellään adoptiolautakunnassa. Perheen hyväksymisen jälkeen varsinainen adoptioneuvonta käynnistyy. Adoptioneuvonta jatkuu myös adoption jälkeen.

Adoptioneuvonnan antaja valvoo kaikissa adoptioon liittyvissä kysymyksissä lapsen etua sekä neuvoo, auttaa ja tukee lasta, lapsen vanhempia, adoptionhakijoita sekä muita henkilöitä, joiden suostumus adoptioon vaaditaan. Adoptioneuvonnan antaja nimeää adoptoitavalle lapselle adoptioneuvonnasta vastaavan sosiaalityöntekijän ja aloittaa adoptioneuvonnan antaminen viivytyksettä.

Lapsen tultua perheeseen adoptioneuvonta jatkuu. Tarkoituksena on tukea ja auttaa adoptiolasta ja -vanhempia heidän muuttuneessa elämäntilanteessaan ja lapsen kasvun ja kehityksen eri vaiheissa. Adoption jälkeen myös lapsen biologiset vanhemmat tavataan ja he saavat tarvitsemaansa tukea, apua ja ohjausta sosiaalityöntekijöiltä. Henkilökohtaisen tuen lisäksi järjestetään koulutuksia ja ryhmämuotoista tukea.

Adoptioneuvonnassa:

1. annetaan tietoa adoption tarkoituksesta, edellytyksistä ja oikeusvaikutuksista;
2. annetaan lapsen vanhemmille tietoa niistä sosiaalipalveluista ja taloudellisista tukitoimista, jotka ovat heidän ja lapsen käytettävissä, sekä auttaa heitä tekemään asiassa perusteellisesti harkittu ratkaisu;
3. autetaan hakijoita arvioimaan valmiuksiaan adoptiovanhemmiksi ja valmistautumaan adoptiovanhemmuuteen;
4. selvitetään ja arvioidaan ovatko adoption edellytykset olemassa;
5. selvitetään, onko edellytyksiä sopia lapsen ja aikaisempien vanhempien välisestä yhteydenpidosta, ja tarvittaessa avustetaan sopimuksen tekemisessä;
6. ohjataan tarvittaessa hakijat hakemaan kansainvälistä adoptiopalvelua;
7. ohjataan tarvittaessa hakijat hakemaan adoptiolupaa;
8. huolehditaan tarvittaessa lapsen sijoittamisesta hakijoiden luokse;

9. ryhdytään viivytyksettä lapsen sijoittamisen jälkeen toimenpiteisiin, joilla tuetaan ja seurataan sijoituksen onnistumista lapsen etua silmällä pitäen;
10. huolehditaan siitä, että hakijat hakevat adoption vahvistamista viivytyksettä, ja avustetaan tarvittaessa hakemuksen tekemisessä.

Laatu

Adoptioneuvontaa saavat antaa hyvinvointialueiden sosiaalihuollon toimielimet sekä adoptiotoimistot, jotka ovat saaneet Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston luvan harjoittaa adoptioneuvontaa (adoptioneuvonnan antajat).

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue on tehnyt ostopalvelusopimuksen Pelastakaa lapset Ry:n kanssa, jolla on lupa adoptioneuvonnan toteuttamiseen. Pelastakaa lapset seuraa laatuaan mm. omavalvontasuunnitelman avulla.

Pelastakaa lapset Ry:n tuottamaa adoptioneuvontaa ohjaa lapsen oikeus turvallisiin kiintymyssuhteisiin. Adoptioneuvonnassa valmennetaan ja tuetaan perheitä kiintymyskeskeiseen vanhemmuuteen.

Adoptioneuvonnan antajalla on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/2005) 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus. Sosiaalityöntekijän on lisäksi tullut perehtyä adoptioasioihin. Adoptioneuvontaa antavien sosiaalityöntekijöiden tulee tuntea mm. lasten kehitystä, perheiden elämänkaarta, lapsettomuutta ja lasten sijoittamiseen liittyviä kysymyksiä. Palveluntarjoajan, Pelastakaa Lapset ry:n, ammattilaisten käytössä on monialainen työryhmä, jossa asiantuntemusta antavat adoptio- ja lastensuojelulainsäädäntöön perehtyneet lakimiehet.

Kaikkien adoption osapuolien oikeutta saada itseään koskevia tietoja adoptiosta ja oikeutta saada tukea sosiaalityöntekijältä noudatetaan.

Saatavuus/saavutettavuus

Lapsensa adoption antamista harkitseva ja adoption ryhtymistä harkitseva tulee ottaa suoraan yhteyttä Pelastakaa lapset Ry:hyn, joka huolehtii maksusitoumuksen hakemisesta Keski-Uudenmaan perheoikeudelliselta yksiköltä. Pelastakaa lapset Ry:n Etelä-Suomen toimisto, sijaitsee Helsingissä Käpylässä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Lapsella ja perheellä on tarpeidensa mukaisesti oikeus saada adoptioneuvonnan lisäksi tarvitsemiaan hyvinvointialueen järjestämistä vastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita palvelutarpeen tai hoidon tarpeen arvioiden mukaisesti. Adoptioneuvonnassa käydään läpi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja tarvittaessa heitä ohjataan niiden piiriin.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Jokainen adoptiolasta harkitseva voi varata alkuarvion adoptioneuvonnasta ja adoptioneuvonnan prosessi jatkuu, mikäli perhe hyväksytään adoptioneuvonnan piiriin kuuluvaksi. Jokainen vanhempi, joka haluaa antaa lapsensa adoptioon, voi varata ajan adoptioneuvontaan.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointia ei tehdä palveluun pääsemiseksi.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Perheoikeudellisen yksikön esihenkilö myöntää maksusitoumuksen adoptioneuvontaan Pelastakaa lapset Ry:n pyynnöstä.

Julkisen vallan käyttö

Perheoikeudellisen yksikön esihenkilö tekee Pelastakaa lapset Ry:n pyynnöstä adoptiolain (22/2012) 24§ mukaisen lausunnon adoptioperheestä. Lausuntoa varten pyydetään tietoja eri viranomaisilta asiakkaan antaman suostumuksen perusteella. Lausunnossa otetaan kantaa siihen, onko tietopyyntöjen perusteella selvillä seikkoja, jotka toimisivat esteenä adoptioperheenä toimimiseen ja adoptioneuvonnan käynnistämiseen.

Tuotanto

Adoptioneuvonta hankitaan ostopalveluna Pelastakaa lapset Ry:ltä. Adoptioneuvonta on asiakkaille maksutonta.

4.4.2. Lastenvalvojapalvelut

Palvelukuvaus

Lastenvalvojapalveluja ovat vanhemmuuden selvittäminen ja lapsen asumis-, elatus-, huolto- ja tapaamissopimusten valmistelu ja vahvistaminen.

Asiakkaina ovat vanhemmat, jotka haluavat selvittää ja vahvistaa lapsen vanhemmuuden tai kun heillä on tarve saada lastenvalvojan vahvistama sopimus lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisesta tai elatuksesta silloin, kun lapsen vanhemmat eroavat tai eivät asu yhdessä.

Lastenvalvojilla on sovitteleva työote ja he edistävät yhteistyö- ja rinnakkaisvanhemmuutta ja lapsen edun toteutumista.

Vanhemmuuden selvittäminen: Lastenvalvojan tehtävänä on selvittää lapsen vanhemmuutta, jos vanhemmuutta ei ole tunnustettu ennen lapsen syntymää. Epäselvissä vanhemmuusasioissa lastenvalvoja hankkii tietoja ja tarvittaessa ja asiakkaan luvalla ottaa oikeusgeneettisen näytteen isyyden tutkimiseksi. Tietojen pohjalta lastenvalvoja laatii vanhemmuusasiakirjat ja toimittaa ne Digi- ja väestötietovirastoon vanhemmuuden vahvistamista varten. Vanhemmuuden vahvistaminen synnyttää lapsen ja vanhemman välille oikeudellisesti pätevän sukulaisuussuhteen.

Mikäli äiti vastustaa isyyden selvittämistä ja lastenvalvojan tietoon on tullut mahdollinen isä tai lapsen mahdollinen isä ei suostu isyyden selvittämiseen, lastenvalvoja nostaa isyys- ja elatusapukanteen. Jos isyyden selvittäminen osoittautuu mahdottomaksi, lastenvalvoja tekee tarvittaessa päätöksen isyyden selvittämisen keskeyttämisestä.

Lapsen asumis-, elatus-, huolto- ja tapaamissopimusten valmistelu ja vahvistaminen: Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain mukaan eronneet tai erillään asuvat vanhemmat voivat sopia lastenvalvojan luona lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisesta ja elatuksesta. Sopimustyöskentelyn ensisijaisena tavoitteena on aikaansaada vanhempien yhteisymmärryksessä allekirjoittama lapsen edun mukainen sopimus. Sopimusneuvottelut voivat koskea pelkästään lapsen huoltoa, asumista, tapaamista tai elatusta tai kaikkia näitä yhdessä.

Lapsen huollolla tarkoitetaan lapsen henkilökohtaisten asioiden hoitamista ja päätöksentekoa lapsen asioista sekä tiedonsaantioikeutta lapsen asioissa. Lapsen huoltajia ovat hänen vanhempansa tai henkilöt, joille lapsen huolto on vanhempien ohella tai sijasta uskottu. Vanhempien asuessa erillään heidän on ratkaistava, kumman vanhemman luona lapsi asuu tai vuoroasuuko lapsi molempien vanhempiensa luona. Vanhemmilla on velvollisuus huolehtia lapsensa elatuksesta elatuskykynsä mukaan. Kun vanhemmat eivät asu yhdessä, he sopivat lapsen elatuksesta. Vanhempien vastuu elatuksesta ei poistu, vaikka lapsella olisi oheishuoltaja tai huolto olisi tuomioistuimen päätöksellä määrätty vanhempien sijasta muulle henkilölle. Lapsen tapaamissopimuksen tarkoituksena on turvata lapselle oikeus tavata vanhempaa, jonka luona hän ei asu sekä luoda ja säilyttää myönteinen ja läheinen suhde vanhempaansa tai muuhun hänelle erityisen läheiseen henkilöön.

Yhteisneuvottelussa lastenvalvojat käyvät läpi vanhempien perheiden tilannetta, erilaisia ratkaisumalleja ja niiden toimivuutta perheiden arjessa. Lastenvalvojatyön tavoitteena on tukea vanhempia yhteistyövanhemmuudessa ja lapsen edun mukaisten sopimusten tekemisessä. Sopimusten tekemisen yhteydessä selvitetään ikätasoisesti lapsen mielipide asiassa. Pääsääntöisesti vanhemmat keskustelevat lapsen kanssa ja välittävät tiedon lapsen toiveesta ja mielipiteestä lastenvalvojalle. Lastenvalvoja voi myös tarvittaessa tavata lasta. Lastenvalvoja voi vahvistaa vanhempien allekirjoittamat lapsen edun mukaiset sopimukset.

Laatu

Lastenvalvojat noudattavat mm. vanhemmuuslakia (755/2022), lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettua lakia (361/1983), sosiaalihuoltolakia (1301/2014) sekä lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) ja toteuttavat hyvän hallinnon periaatteita.

Lasta koskevien sopimusten sisällöstä päättävät vanhemmat. Lastenvalvojan varmistaa ennen sopimusten vahvistamista, että sopimukset eivät ole lapsen edun vastaisia.

Työskentely on läpinäkyvää, puolueetonta ja yhdenvertaista kumpaakin vanhempaa kohtaan. Työskentelyn kesto räätälöidään asiakastarpeen mukaan. Lastenvalvojatyöskentelyssä tarkoituksena on hyvän yhteistyö- tai rinnakkaisvanhemmuuden jatkuminen lapsen edun toteutumiseksi vanhempien erosta huolimatta sekä lapsen asioiden järjestäminen erossa oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoisin sopimuksin.

Sosiaalihuoltolain 27 a §:ssä säädetään lastenvalvojan kelpoisuudesta. Lastenvalvojan virassa voi toimia sosiaalityöntekijä tai henkilö, jolla on muu tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Saatavuus/saavutettavuus

Lastenvalvojat toimivat perheoikeudellisen yksikön toimipisteissä Järvenpäässä osoitteessa Mannilantie 4, 04400 Järvenpää ja Hyvinkäällä osoitteessa Suutarinkatu 2 D, 3. krs, 05800 Hyvinkää. Asiakas voi valita kummassa toimipisteessä haluaa asioida.

Lastenvalvojapalvelut toimivat ajanvarauksella, jonka asiakas tekee puhelimitse. Asia voi tulla vireille myös toisesta kunnasta tai keskusviranomaisen kautta toisesta valtiosta.

Lastenvalvojan ohjausta ja neuvontaa saa soittamalla lastenvalvojien ohjaus- ja neuvontapuhelimeen. Kaikkiin puheluihin ja takaisinsoittopyyntöihin vastataan pääsääntöisesti saman päivän aikana, viimeistään kolmen arkipäivän sisällä yhteydenotosta. Vanhemmuusasioissa ja muista kunnista tulevista virka-apuasioissa asiakkaaseen otetaan yhteyttä joko puhelimitse tai kirjeitse.

Vanhemmuuden selvittämiseen liittyvät asiat hoidetaan viipymättä ja ajan saa noin kahden viikon kuluessa yhteydenotosta. Lastenvalvojien sopimuspalveluun saa ajan noin kuukauden sisään.

Katso verkkosivuiltamme [lastenvalvojapalvelujen yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Havaitessaan isyyden/äitiyden selvittämisessä tai sopimustyöskentelyssä muita palveluntarpeita lastenvalvojat ohjaavat vanhemmat muiden palveluiden piiriin. [Apua lapsiperheen eroon](#) -verkkosivulle on koottu monipuolisesti erilaisia eropalveluja. Sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaiset ilmoitusvelvollisuudet koskevat myös lastenvalvojaa.

Lastenvalvojapalveluissa on sovittu työkäytännöt ja muiden sosiaalipalveluiden kanssa (mm. konsultaatio- ja neuvottelukäytännöt). Lastenvalvojat varaavat kalenteriin joka toiselle keskiviikolle asiakasajan työparin/yhteistyökumppaneiden kanssa yhteisesti tavattavia asiakkaita varten.

Perheoikeudellisen yksikön edustaja ja varaedustaja kuuluvat hyvinvointialueen lähisuhde- ja perheväkivaltatyön Marak-ryhmään.

Lastensuojelun kanssa tehdään yhteistyötä sijoitettujen lasten elatussopimusasioissa.

Mikäli vanhemmat eivät pääse sopimukseen lasta koskevista asioista, lastenvalvoja ohjaa vanhemmat jatkotyöstämään asiaa esimerkiksi perheasioiden sovitteluun ja tarvittavien tukipalveluiden piiriin ja tilanteen vaatiessa käräjäoikeuteen.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu eroaville, eronneille ja erillään asuville lapsiperheille. Lastenvalvojan asiakkaina ovat vanhemmat koskien heidän alaikäisten lastensa sopimusasioita sekä mahdolliset oheishuoltajat. Vanhemmuuden selvittämisessä asiakkaana ovat myös mahdolliset isät.

Asiakkaalla on lakisääteinen oikeus lastenvalvojan palveluihin ja asiakas hakeutuvat palveluihin itse.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Lastenvalvojapalveluissa ei tehdä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 § mukaista palvelutarpeen arviota.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntämisestä ei tehdä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Vanhemmuuslain mukaan lastenvalvoja tekee päätökset vanhemmuuden selvittämisen keskeyttämisestä sekä uudelleen aloittamisesta. Nämä päätökset ovat valituskelpoisia.

Selvittäessään avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen vanhemmuutta lastenvalvojalla on tarvittaessa vanhemmuuslain mukaan velvollisuus nostaa kante vanhemmuuden vahvistamiseksi ja siihen liittyvä elatuskanne tuomioistuimessa sekä käyttää lapsen puhevaltaa vanhemmuuden vahvistamista koskevassa oikeudenkäynnissä.

Lasten asumis-, elatus-, huolto- ja tapaamisasioissa lastenvalvoja joko vahvistaa vanhempien yhteisesti hyväksymän ja allekirjoittaman sopimuksen tai tekee vahvistamatta jättämispäätöksen. Sopimuksia vahvistettaessa on otettava huomioon lapsen etu. Päätös sopimuksen vahvistamisesta ja vahvistamatta jättämisestä ovat valituskelpoisia.

Tuotanto

Palvelu on asiakkaalle maksutonta ja sitä tuotetaan hyvinvointialueella keskitetysti perheoikeudellisen yksikön toimipisteissä.

4.4.3. Selvitykset tuomioistuimelle

Palvelukuvaus

Hyvinvointialueen selvityksiä tuomioistuimelle tehdään silloin, kun erotilanteessa vanhemmat eivät ole päässeet sopimukseen lapsen huoltoon, asumiseen tai tapaamisoikeuteen liittyvässä asiassa ja vanhemmat ovat hakeneet asiaan ratkaisua oikeudelta. Selvitys tehdään vain tuomioistuimen pyynnöstä (laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983, 16§). Selvityksen tarkoituksena on tuottaa tietoa lapsesta ja vanhemmista sekä heidän elinolosuhteistaan tuomioistuimen päätöksentekoa varten sekä selvittää lapsen mielipide ja toivomukset lapsen kehitystaso ja ikä huomioiden.

Selvitystyön sisältöä määrittelee se, mitä tuomioistuin pyytää ja mitä vaatimuksia esitetään. Selvitykseen liittyy vanhempien ja lasten tapaamisia sekä tiedonkeruuta muilta perheen kanssa toimineilta palveluntuottajilta tai viranomaisilta. Lapsen omat toivomukset ja mielipide selvitetään lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden; Selvityksen aikana lasta tavataan molempien vanhempien kanssa kotikäynneillä ja mahdollinen selvitykseen liittyvä lapsen mielipiteen selvittäminen tehdään puolueettomassa ympäristössä. Jos vanhemmat asuvat eri paikkakunnilla, viranomaisyhteistyötä selvityksessä tehdään toisen hyvinvointialueen kanssa.

Laatu

Palvelussa noudatetaan lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023), sosiaalihuoltolakia (1301/2014), lakia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) sekä lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000/asiakaslaki). Lisäksi noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita. Asiakslain mukaisesti asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta kohdellaan siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata ja hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa otetaan huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä asiakkaan äidinkieli ja kulttuuritausta. Lisäksi noudatetaan sitä, mitä sanotaan alaikäisen asiakkaan asemasta (asiakaslaki §10). Alaikäisen asiakkaan toivomukset ja mielipide selvitetään ja otetaan huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Kaikissa alaikäistä koskevissa toimissa otetaan ensisijaisesti huomioon alaikäisen etu.

Palvelua toteuttava henkilöstö vastaa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettua lakia (817/2015) ja olosuhdeselvityksiä tekevät työntekijät ovat laillistettuja sosiaalialueen työntekijöitä.

Selvitystyö tehdään työparityönä, mikä varmistaa laajemman ja puolueettoman näkökulman. Asiakkaalle kerrotaan alussa selvitysprosessin kulku sekä selvitystä tekevien viranomaisten ja asiakkaiden oikeudet ja velvollisuudet.

Saatavuus/saavutettavuus

Selvityksiä tehdään perheoikeudellisessa yksikössä Järvenpäässä osoitteessa Mannilantie 4. Selvitykseen kuuluu käyntejä asiakkaiden kodeissa toimistokäyntien lisäksi. Etäkäyntejä voidaan toteuttaa erityisesti vanhempien yksittäisillä omilla käynneillä sekä silloin, jos vanhemmat asuvat kahdella eri hyvinvointialueella.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Selvitystyön aikana perheessä voi tulla ilmi monenlaista tuen ja palvelujen tarvetta. Selvityksestä vastaavat työntekijät pyrkivät tunnistamaan perheen tuen tarpeen ja ohjaavat lapsen ja perheen tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukaisiin perhepalveluihin tai lastensuojelun palveluihin tekemällä yhteydenoton tai ilmoituksen asiakasohjausyksikköön. Vanhemmat ja lapset voivat tarvita myös psykososiaalista tukea vaikeaan tilanteeseen, jolloin ohjaus perheneuvolaan voi olla tarpeen.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Selvitys käynnistyy vain tuomioistuimen pyynnöstä silloin, kun vanhemmat ovat erimielisiä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta ja ovat vieneet asian tuomioistuimen päätettäväksi. Tuomioistuin lähettää tapauskohtaisen pyynnön perheoikeudelliseen yksikköön, jossa määritetään vastuutyöntekijä ja työpari sekä suunnitellaan ja aikataulutetaan työ kysymyksenasettelun mukaisesti.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointia ei tehdä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Päätös selvityksen tekemisestä tehdään tuomioistuimessa.

Julkisen vallan käyttö

Selvityksen tekijät laativat selvityksen virkatyönä tuomioistuimelle ratkaisua varten.

Selvityksen tekijöillä on oikeus pyytää selvitystä varten asianosaisia kokevat välttämättömät tiedot myös ilman heidän suostumustaan.

Tuotanto

Palvelu on maksutonta ja lakisääteistä ja selvitykset tehdään tuomioistuimelle hyvinvointialueen omana tuotantona perheoikeudellisessa yksikössä.

4.4.4. Perheasioiden sovittelu

Palvelukuvaus

Perheasioiden sovittelu on avioliittolain (234/1929) mukainen palvelu. Perheasioiden sovittelijat antavat pyynnöstä apua ja tukea silloin, kun perheessä vanhempien kesken esiintyy ristiriitoja ja omat yritykset ovat saattaneet kääntyä riitelyksi ja joutua umpikujaan tai joissa puhevälejä ei ole. Keskeisin asiakasryhmä on perheet, joissa eroa pohditaan tai jossa on jo erottu. Perheasioiden sovittelulla tavoitellaan lasten asioiden ja arjen käytäntöjen ratkaisemista sopimuksin, jotka voidaan myöhemmin vahvistaa lastenvalvojan luona.

Sovittelu alkaa vanhempien erillisillä aloitustapaamisilla, joissa vanhemmille selvitetään tarkemmin, mistä sovittelussa on kyse, ja käydään läpi asioita, joissa vanhemmat toivovat sovittelussa keskusteltavan. Tämän jälkeen yhteisiä sovittelutapaamisia on pääsääntöisesti 2-4 ja viimeisellä kerralla voidaan sopia sovittelun seurantatapaamisesta.

Laatu

Sovittelijat ovat perehtyneet lastensuojelu- tai perheneuvontatyöhön taikka perheoikeuteen ja lisäksi kaikilla sovittelijoilla on Perheasioiden sovittelijan koulutus. Sovittelijapankissa on sovittelijoita sosiaalipalveluista, oppilashuollosta ja perheasiain neuvottelukeskuksista.

Saatavuus/saavutettavuus

Perheasioiden sovitteluja koordinoivat sovittelukoordinaattorit perheoikeudellisessa yksikössä. Prosessi käynnistyy, kun asiakas ottaa yhteyttä perheasioiden sovittelun koordinointiin jättämällä soittopyynnön tai lähettämällä sähköpostia. Kaikkiin yhteydenottoihin pyritään vastaamaan kolmen arkipäivän kuluessa.

Sovittelukoordinaattori käy vanhempien ja perheen tilannetta huolellisesti läpi alkuhaastattelussa puhelimitse: tilanteen ja asiakkaan toiveiden ja tarpeiden kartoittaminen, sovittelun esteiden selvittäminen, sovitteluprosessin läpikäyminen asiakkaan kanssa, toisen vanhemman mielipiteen selvittäminen. Mikäli molemmat vanhemmat ovat halukkaita osallistumaan perheasioiden sovitteluun, eikä esteitä sovittelulle ole, vanhemmille tarjotaan aikoja pakettina.

Asiakkaan odotusaika vaihtelee jonotilanteen ja ajankohdan mukaan. Käytännössä kaikille sovittelun edellytykset täyttävälle vanhemmille on pystytty tarjoamaan sovittelua ja sovittelu pääsee alkamaan 4–8 viikon kuluessa vanhemman yhteydenotosta.

Perheasioiden sovitteluja toteutuu tällä hetkellä läsnätapaisissa Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Nurmijärvellä, Mäntsälässä sekä etäyhteydellä.

Katso verkkosivuiltamme [perheasioiden sovittelun yhteystiedot](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Perheasioiden sovittelusta ohjataan tarvittaessa asiakas eteenpäin asiakkaan yksilölliseen tarpeeseen paremmin vastaavaan palveluun (mm. lastenvalvoja, perheasiain neuvottelukeskukset, perheneuvola, oppilashuolto, nuorisoasema, järjestöjen palvelut) joko jo alkukartoituksen yhteydessä tai sovittelun päättyessä.

Perheasioiden sovitteluun voi ohjata asiakkaita kaikista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opiskeluhoollon palveluista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Perheasioiden sovittelu on suunnattu eronneille tai eroa pohtiville alaikäisten lasten vanhemmille. Asiakas on oikeutettu saamaan palvelua oman tarpeensa perusteella avioliittolain mukaisesti. Perheasioiden sovittelua järjestetään vain siten, että molemmat vanhemmat ovat siihen vapaaehtoisesti halukkaita.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviota ei tehdä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelusta ei tehdä erillistä päätöstä vaan sen myöntäminen perustuu vanhempien omaan arvioon palvelun tarpeesta. Koordinaattorit tekevät asiakastietojärjestelmään merkinnän palvelun aloittamisesta ja päättymisestä, palvelun sisällöstä ei tehdä kirjauksia.

Julkisen vallan käyttö

Julkisen vallan käyttöä ei sisälly palveluun. Mikäli alkukartoituksessa tai sovittelun aloitustapaamisilla tulee esiin sovittelun esteen muodostavia asioita (esimerkiksi perheväkivalta tai sen uhka tai akuutti lastensuojelullinen huoli), perheasioiden sovittelua ei tarjota asiakkaalle tai alkanut sovittelu keskeytetään, mutta muutoin arvion palvelun tarpeesta tekee asiakas itse. Avioliittolain mukaisen (23 a§) perheasioiden sovittelupalvelun erityispiirteenä on sitä antaville työntekijöille säädetty korostettu salassapitovelvollisuus.

Tuotanto

Palvelu järjestetään omana palvelutuotantona, perheoikeudellisen yksikön koordinoimana, perheoikeudellisen yksikön toimitiloissa tai perheasioiden sovittelijoiden itse varaamissa muissa tiloissa (esimerkiksi perheasiain neuvottelukeskukset). Sovittelijat tulevat useammista yksiköistä.

Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.4.5. Tapaamisten valvonta

Palvelukuvaus

Toiminnan tarkoituksena on mahdollistaa lapsen ja hänestä erossa asuvan vanhemman turvallinen tapaaminen tai ristiriidaton siirtymä vanhemmalta toiselle, silloin kun se ei muuten ole mahdollista. Tavoitteena on tukea lapsen ja tapaajavanhemman suhdetta turvallisesti, erityisesti lapsen näkökulmasta. Tapaamisia järjestetään yhteistyössä molempien vanhempien ja perheen yhteistyötahojen kanssa. Tapaamispaikkatoiminta perustuu sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Tapaamispaikan palveluihin kuuluvat tuetut ja valvotut tapaamiset sekä valvottu vaihto. Tuetuissa tapaamisissa valvoja on käytettävissä tapaamisen ajan tapaamisen sujumiseksi. Valvotuissa tapaamisissa valvoja on tapaamisen ajan näkö- ja kuuloyhteydessä lapseen ja vanhempaan. Valvotuissa vaihdoissa valvoja huolehtii, että lapsi siirtyy sopimuksen tai päätöksen mukaisesti vanhemmalta toiselle.

Tapaamispaikkatoiminta on ammatillisesti ohjattua palvelua lapsen kannalta turvallisen tapaamisen mahdollistamiseksi omien vanhempiensa kanssa. Keskeisenä tavoitteena on huomioida lapsen etu tapaamisten toteuttamisessa sekä tukea lapsen ja tapaajavanhemman suhdetta.

Palveluun tullaan ensisijaisesti tuomioistuimen päätöksellä tai lastenvalvojan vahvistamalla sopimuksella ja mikäli palvelussa on tilaa, myös sijaishuollon sosiaalityöntekijän päätöksellä.

Laatu

Henkilöstön pätevyysvaatimuksena on sosionomin (AMK) tutkinto sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (817/2015) mukaisesti. Täydennyskoulutukset perustuvat koulutussuunnitelmaan.

Toimintaa toteutettaessa noudatetaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000). Sen mukaisesti asiakkaita kohdellaan hyvin, ilman syrjintää ja asiakkaan vakaumusta, yksityisyyttä kunnioitetaan eikä hänen ihmisarvoaan loukata. Palvelua toteutettaessa huomioidaan asiakkaan toivomukset, mielipide, etu, yksilölliset tarpeet, äidinkieli ja kulttuuritausta. Alaikäisen asiakkaan toivomukset ja mielipide selvitetään

ja otetaan tapaamisia toteutettaessa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla. Alaikäisen lapsen etu on palvelun toteuttamisessa ensisijainen.

Tapaamiset toteutetaan lapsen edun mukaisesti ja hänen tarpeensa huomioiden. Valvoja voi päättää, ettei tapaamista aloiteta tai vaihtoa suoriteta, tai keskeyttää tapaamisen, jos se on välttämätöntä lapsen edun turvaamiseksi. Valvoja antaa toimivaltaiselle lastenvalvojalle kirjallisen selvityksen keskeyttämistään tai muusta syystä toteutumatta jääneistä sovituista tapaamisista. Palvelulla mahdollistetaan turvalliset tapaamiset ja vaihdot sekä autetaan ylläpitämään suhdetta lapsen ja erossa asuvan vanhemman välillä.

Tapaamispaikan työskentely on suunnitelmallista sekä tavoitteellista, ja sitä arvioidaan säännöllisesti.

Saatavuus/saavutettavuus

Tapaamispaikat sijaitsevat Järvenpäässä osoitteessa Mannilantie 4, 04400 Järvenpää ja Hyvinkäällä osoitteessa Suutarinkatu 2 D, 3. krs, 05800 Hyvinkää. Tapaamisia järjestetään joka viikko keskiviikkoisin ja torstaisin sekä perjantaista sunnuntaihin vuoroviikoin Järvenpäässä ja Hyvinkäällä. Myös vaihdot toteutetaan näinä aikoina.

Katso yhteystiedot ja palveluajankohdat [tapaamispaikan verkkosivuilta](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Läheisimmät yhteistyökumppanit ovat lastenvalvojat ja sijaishuollon sosiaalityöntekijät sekä tuomioistuimet. Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden perheiden palvelutahojen kanssa tarpeen mukaan.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelua saa ensisijaisesti tuomioistuimen määräyksellä ja lastenvalvojan vahvistamalla sopimuksella ja mikäli palvelussa on tilaa, myös sijaishuollon sosiaalityöntekijän päätöksellä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arviointia ei tehdä.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelua saa tuomioistuimen määräyksellä ja sijaishuollon sosiaalityöntekijän päätöksellä ja lastenvalvojan vahvistamalla sopimuksella. Sosiaaliohjaaja tapaamispaikassa tekee päätöksen palvelun myöntämisestä määrääjäksi.

Julkisen vallan käyttö

Työ ja päätökset tehdään virkatyönä ja työntekijöillä on oikeus keskeyttää tapaaminen, jos se on lapsen edun mukaista.

Tuotanto

Palvelu järjestetään omana palvelutuotantona ja se on maksutonta.

4.4.6. Täytäntöönpanosovittelu

Palvelukuvaus

Kun lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettua tuomioistuimen päätöstä tai lastenvalvojan vahvistamaa tapaamissopimusta ei noudateta, lapsen huoltaja tai tapaajavanhempi voi hakea sopimuksen tai päätöksen täytäntöönpanoa tuomioistuimelta. Tuomioistuin määrää tehtäväksi täytäntöönpanosovittelun. Perheoikeudellisen yksikön tehtävänä on järjestää tuomioistuimen pyynnöstä täytäntöönpanosovittelu ennen kuin tuomari tekee päätöksen täytäntöönpanon toteuttamisesta. Perheoikeudellisen yksikön esihenkilö koordinoi täytäntöönpanosovittelupalvelua ja nimeää sovittelijat saatuaan tuomioistuimelta pyynnön täytäntöönpanosovittelusta. Tuomioistuin tekee päätöksen sovittelijoista perheoikeudellisen yksikön esihenkilön esityksen perusteella.

Täytäntöönpanosovittelussa vanhempia ja lapsia tavataan erikseen sekä mahdollisuuksien mukaan vanhempia myös yhdessä. Tarvittaessa pyydetään tietopyynnöillä tietoja asiakkaiden palveluista esim. lastensuojelusta.

Täytäntöönpanosovittelussa pyritään saamaan kokonaiskuva siitä, mitkä ovat esteet sopimuksen tai päätöksen toteuttamiselle ja löytää mahdollisia ratkaisuja niihin tai vaikuttaa tehtyyn päätökseen tai vahvistettuun sopimukseen. Täytäntöönpanosovittelun tavoitteena on, että asianosaiset saataisiin noudattamaan vapaaehtoisesti päätöstä tai sopimusta taikka ehdottaa vahvistetun tapaamisoikeuden ehtojen muuttamista tai täsmentämistä joko väliaikaisesti tai vähäisissä määrin myös pysyvästi.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella täytäntöönpanosovittelijat ovat lastensuojeluun perehtyneitä sosiaalityöntekijöitä ja perheterapeutteja. Täytäntöönpanosovittelijat on nimetty palvelujohtajan päätöksellä. Täytäntöönpanosovittelut toteutetaan työparityönä.

Saatavuus/saavutettavuus

Tuomioistuimen määräämät sovittelijat ottavat mahdollisimman pian henkilökohtaisesti yhteyden asianosaisiin, kun heidät on nimetty sovittelijoiksi. Sovitteluprosessin ja

kertomuksen toimittamisen määräaika tuomioistuimelle on neljä viikkoa. Erityisen painavista syistä lisääaikaa voi hakea tuomioistuimelta.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Tuomioistuin asettaa vaatimuksia selvitykselle ja voi nimetä tahoja, joilta tietoja täytyy pyytää. Sovittelijoilla on lakisääteinen oikeus tietojen saamiseen eri viranomaisilta.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Asiakkaat saavat palvelua, kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen täytäntöönpanosovittelusta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelusta ei tehdä palvelutarpeen arviointia.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun saamisesta päättää tuomioistuin.

Julkisen vallan käyttö

Täytäntöönpanosovittelu ei sisällä julkista valtaa, mutta tuomioistuin hyödyntää sovittelukertomusta päätöksenteossaan.

Tuotanto

Palvelu toteutetaan tuomioistuimen päätöksen ja pyynnön perusteella, perheoikeudellisen yksikön koordinoimana. Täytäntöönpanosovittelijoina toimivat Keusoten palvelujohtajan nimeämät täytäntöönpanosovittelijat, joille tuomioistuin maksaa korvauksen. Palvelua toteutetaan sekä toimistolla että kotikäynteinä. Sovittelu on asiakkaalle maksutonta. Täytäntöönpanoasian vireillepanosta tuomioistuimessa peritään kuitenkin oikeudenkäyntimaksu.

4.5. Päihdehuolto

Katso luku [3.13. Päihdetyö](#)

4.6. Työikäisten palvelut

4.6.1. Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen

Palvelukuvauks

Välitystilipalvelu on asiakkaalle vapaaehtoinen sosiaalihuollon palvelu, jonka avulla autetaan asiakasta, jolla on myönnetyistä etuuksista ja ohjauksesta huolimatta toistuvia ongelmia raha-asioiden hoitamisessa. Palvelun aikana asiakas on edelleen itse tulojensa saaja, mutta sosiaalitoimi osallistuu käytännössä rahavarojen hoitoon.

Palvelun tarkoituksena on turvata asiakkaan tulojen riittäminen perustarpeisiin, esimerkiksi asumisesta aiheutuviin kuluihin. Välitystilipalvelua ei voi käyttää edunvalvonnan sijasta, mikäli asiakas tarvitsee apua pitkäaikaisesti tai pysyvästi heikentyneen toimintakyvyn vuoksi. Palvelu on tarkoitettu väliaikaiseksi palveluksi.

Välitystilin hoitamisesta laaditaan suunnitelma, jonka mukaisesti sosiaalitoimi maksaa asiakkaan välitystilillä olevista varoista asiakkaan asumisen kannalta välttämättömiä menoja eli vuokran ja sähkölaskut. Välitystilille maksetaan asiakkaan saamia etuuksia ja tuloja, joista nämä kulut maksetaan. Suunnitelmassa sovitaan myös siitä, miten ja kuinka usein asiakas saa käyttöönsä tarvitsemansa käyttövarat.

Välitystilipalvelun aikana tuetaan asiakkaan omaa talouden hallintaa tarkoituksena asiakkaan itsenäinen selviytyminen raha-asioiden hoitamisessa.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat koulutetut sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joilla on sosiaalialan ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukainen pätevyys.

Saatavuus/saavutettavuus

Välitystilipalvelu on kiireetöntä ja ajanvaraukseen perustuvaa palvelua. Palvelu käynnistyy, kun asiakas ja työntekijä ovat yhdessä tunnistanee palvelutarpeen ja asiakas on antanut kirjallisen suostumuksen palveluun. Palvelun myöntämisestä tehdään päätös.

Asiakkaat ottavat yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen työikäisten asiakasohjausyksikköön. Aikuissosiaalityön asiakas voi ottaa yhteyttä omatyöntekijäänsä.

Sosiaalipalvelujen toimipisteet sijaitsevat Järvenpäässä, Mäntsälässä, Hyvinkäällä, Tuusulassa sekä Nurmijärvellä. Lisäksi palvelua voidaan tarjota digitaalisesti.

Katso verkkosivuiltamme [välitystilipalvelujen yhteystiedot](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Ennen palvelun myöntämistä on kartoitettava kaikki muut mahdolliset keinot hoitaa asiakkaan raha-asiat kuten esimerkiksi pankin suoraveloitukset, läheisten tuki ja mahdollisen sosiaalihuollon työntekijän tuki. Välitystilipalvelu on edellä mainittuihin keinoihin verrattuna aina viimesijainen vaihtoehto ja on tarkoitettu pääsääntöisesti väliaikaiseksi palveluksi. Palvelun edellytys on asiakkaan merkittävät ja toistuvat ongelmat raha-asioiden hoitamisessa myönnetystä sosiaalihuollon ohjauksesta ja tuesta huolimatta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalihuollon omatyöntekijä arvioi yhdessä asiakkaan kanssa välitystilipalvelun tarpeellisuutta ja mahdollisuutta palvelun myöntämisperusteiden mukaisesti.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään päätös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman perusteella. Päätöksen tekee asiakkaan omatyöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa. Välitystilipalvelu on vapaaehtoinen palvelu,

eikä sen aloittamiseen sisälly julkisen vallan käyttöä. Välitystili ei myöskään ole lakisääteinen sosiaalihuollon palvelu.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa välitystileihin liittyvät palvelut omana palveluntuotantona. Välitystilipalvelu on asiakkaille maksutonta.

4.6.2. Asumispalvelut mielenterveys- ja päihdekuntoutujille

Palvelukuvauk

Asumispalveluja järjestetään täysi-ikäisille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä ja joiden tuen tarve johtuu ajankohtaisesta mielenterveys- ja/tai päihdeongelmasta aiheutuvasta toimintakyvyn laskusta. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Tilapäistä asumista järjestään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 21 §). Sen järjestämisestä vastaa aikuissosiaalityö tai asiakasohjaus. Asumispalvelulla pyritään itsenäisen arjenhallinnan vahvistamiseen. Tarvittava tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja yhdessä asiakkaan kanssa.

Kotiin vietävillä palveluilla tuetaan asiakkaan toimintakykyä ja elämänhallintaa. Kotiin vietäviin palveluihin kuuluu arviointijakso, sekä neuvonta- ja ohjauskäyntejä. Hyvinvointialueen omana kotiin vietävänä palveluna on mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotikuntoutus.

Lyhytaikainen asumispalvelu tai arviointijakso on tarkoitettu asiakkaille, joiden osalta ennen mahdollisesti pitkäaikaiseen asumispalveluun siirtymistä on tarve kartoittaa asiakkaan toimintakyky ja palvelutarve jatkosuunnitelman selkeyttämiseksi.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaalihojauksella ja/tai muilla palveluilla. Tuetussa asumisessa tukea on saatavilla arkipäivisin virka-aikana. Tuettu asuminen voi toteutua joko asiakkaan omassa vuokra- tai omistusasunnossa tai asumisyksikössä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa niihin palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Kotiin annettavia palveluita ovat esimerkiksi kotihoito, ruoka- ja siivouspalvelut.

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista asumisyksikössä, jossa asiakkaalla on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asiakkaalle on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisöllistä asumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja ohjauksen sekä huolenpidon tarpeensa kohonnut mielenterveyden haasteen

ja/tai päihteidenkäytön vuoksi. Palvelun tavoitteena on edistää asiakkaan hyvää elämänlaatua ja tukea omatoimista elämää sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Ympäri vuorokautista palveluasumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista asumisyksikössä, jossa asiakkaalla on hänen tarpeitaan vastaava asunto.

Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja ohjauksen sekä huolenpidon tarpeensa kohonnut mielenterveyden haasteen ja/tai päihteidenkäytön vuoksi.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen on tarkoitettu asiakkaille, joilla on monia toimintakyvyn rajoitteita, ja jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta ympärivuorokautisesti. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksikössä järjestetään myös suunnitelmallista, asiakkaita aktivoivaa päivätoimintaa sekä kulttuuri-, virike- ja ulkoilutoimintaa. Palvelun tavoitteena on edistää asiakkaan hyvää elämänlaatua ja tukea omatoimista elämää sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palveluiden lähtökohtana on asiakkaan avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeudet omaavat työntekijät mm. lähihoitajat, sairaanhoitajat ja sosionomit.

Asumispalvelut kuuluvat hyvinvointialueen valvontaohjelmaan piiriin ja palvelutuotantoa valvotaan suunnitelmallisesti sekä oman, että ostetun palvelun osalta.

Saatavuus/saavutettavuus

Asumispalveluita tuotetaan omana sekä ostopalvelutoimintana Keski-Uudenmaan alueen kunnissa; Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Pornaisissa ja Tuusulassa.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujat ovat oikeutettuja saamaan tarvittaessa tukea itsenäiseen asumiseen. Palveluja tarjotaan ensisijaisesti kuntoutujan omaan kotiin. Sosiaaliohjaaja, asumisneuvoja tai muu tukihenkilö auttaa asunnon hankinnassa, kotiutumisessa ja

arkiaskareiden järjestämisessä. Tuki voi olla lyhyt- tai pitkäaikaista. Tarkoitus on edistää asukkaan kuntoutumista, omatoimisuutta ja toimintakykyä.

Yhteisöllistä asumista järjestetään mielenterveyskuntoutujalle, joka tarvitsee sekä soveltuvan asunnon että tukea ja ohjausta. Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa tukea ja ohjausta on saatavilla nimikkeen mukaisesti, vuorokauden ympäri. Mielenterveyskuntoutujaa voidaan tukea myös siten, että hän asuu jonkin aikaa laitoksessa. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito laitoksessa on mahdollista, jos se on kuntoutujan terveyden tai turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Katso verkkosivuiltamme [mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelujen yhteystiedot](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Kaikkia mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluja koskevat yleiset ja yhteiset myöntämisperusteet:

Asumispalvelut ovat kuntouttavaa ja tavoitteellista palvelua ensisijaisesti työikäisille asiakkaille, jossa asiakkaan arjenhallinnan sujuminen, asumisen taitojen vahvistaminen, toimintakyvyn ylläpitäminen/edistäminen, yhteiskuntaan osallistumisen (esim. harrastaminen, työtoiminta, kulttuuri) ja itsenäisen selviytymisen tuki ovat keskiössä.

Asumispalvelut ovat viimesijainen palvelu suhteessa muihin asiakkaan tuen tarpeisiin vastaaviin sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin. Keusoten omat asumispalvelut ovat ensisijaisia asumispalvelujen ostopalveluihin nähden.

Asiakkaan asumispalvelun tarve johtuu ajankohtaisesta mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttamasta pitkäkestoisesta toimintakyvyn alenemisesta.

Asiakkaan asumispalvelun tarve ei johdu hoivasta, somaattisesta sairaudesta, fyysisen toimintakyvyn rajoitteesta eikä ikääntymisestä johtuvista syistä (esim. muistisairaus). Asunnottomuus ja/tai pelkkä päihdekäyttö ilman pitkäaikaista toimintakyvyn alenemaa ja siitä johtuvaa asumisen tuen tarvetta ei täytä asumispalvelujen myöntämisperusteita.

Asumispalvelun oikea-aikaisuus ja asiakkaan oma motivaatio vastaanottaa asumispalvelua ja siihen kuuluvaa ohjausta ja tukea on keskeistä palvelun järjestämisessä.

Asumispalvelun tavoitteena on asiakkaan kuntoutuminen mahdollisimman itsenäiseen tai kevyeen asumispalveluun ja/tai asiakkaan toimintakyvyn ylläpitäminen. Asumispalvelujen tarvetta ja vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Asiakkaan palvelutarpeessa tapahtuvien muutosten myötä tarjottava palvelu voi muuttua (kevyempi/vahvempi tuki) tai päättyä.

Asumispalvelut eivät vastaa asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdehoidosta eivätkä korvaa näiden tarvetta, mutta tukevat osaltaan asiakasta psykiatrisen sairauden oireiden hallinnassa, niiden kanssa elämisessä ja päihteettömyyteen kuntouttamisessa. Asumispalvelujen avulla voidaan ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta.

Säännöllisesti ja/tai toistuvasti peruuntuneet tapaamiset ja/tai kotikäynnit tai se, ettei asiakas ole yksikössä läsnä eikä sitä ole sovittu asumisen suunnitelmassa tai asiakasta ei muuten tavoiteta työskentelyn edistämiseksi, ovat peruste asumispalvelun päättämiseksi. Asumispalvelun päättyessä asiakas ohjataan tarvittaessa muiden yksilöllistä palvelutarvetta vastaavien sosiaalipalvelujen piiriin.

Asiakkaalta edellytetään sitoutumista väkivallattomuuteen ja päihteettömässä asumispalvelussa päihteettömyyteen sekä asumispalveluyksikön sääntöihin koko asumisjakson ajaksi.

Mikäli asumispalvelua hakevana on pariskunta, asumispalvelun tarpeen arviointi ja päätös tehdään kummankin yksilöllisten tarpeiden perusteella.

Asumispalveluihin ei voi ottaa pääsääntöisesti lemmikkejä mukaan.

Moniammatillista yhteistyötä tuekseen tarvitsevien yhdyspinta-asiakkaiden palvelutarve tulee olla ainakin alustavasti selvitetty ennen asumispalvelun hakemista. Yhdyspinta-asiakkaiden palvelutarpeen arviointi ja palvelusuunnitelma tulee laatia yhteistyössä monialaisen verkoston kesken.

Kotiin vietävä tuki

1. Asiakkaalla on oma asunto, jonne kotiin vietävä tuki annetaan.
2. Asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttama tuen tarve ei ole päivittäistä ja/tai pääasiallinen tuen tarve ajoittuu pääsääntöisesti arkisin 8-16 välille.
3. Asiakas tarvitsee ohjausta ja motivointia asumisen taidoissa ja arjenhallinnassa (esim. asunnon kunnossapito ja laskujen maksu), hän kykenee ottamaan ohjausta vastaan ja hyötyy ohjauksellisesta tuesta.
4. Asiakas selviytyy päivittäistoiminnoista itsenäisesti (herääminen, pukeutuminen, peseytyminen, ruokailu).
5. Asiakas kykenee yhteistyöhön ja sitoutuu sovittuihin asioihin, joilla edistetään hänen asumisen taitojaan ja arjenhallintaa. Hän on valmis vastaanottamaan mielenterveys -ja/tai päihdeongelmaansa liittyvää hoitavan tahon määrittämää tukea ja hoitoa (esim. lääkehoito), joilla turvataan psyykkisen voinnin tasapainoa, kuntoutumista ja asumisen onnistumista.

6. Asiakkaan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja/tai edistää kotiin vietävällä tuella ja/tai ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta.

Tuettu asuminen

1. Tuetun asumisen palvelu toteutuu pääasiassa asumisyksikössä.
2. Asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttama tuen tarve ei ole päivittäistä ja/tai pääasiallinen tuen tarve ajoittuu arkisin 8-18 välille.
3. Asiakas tarvitsee ohjausta ja motivointia asumisen taidoissa ja arjenhallinnassa (esim. asunnon kunnossapito ja laskujen maksu), hän kykenee ottamaan ohjausta vastaan ja hyötyy ohjauksellisesta tuesta.
4. Asiakas selviytyy päivittäistoiminnoista itsenäisesti (herääminen, pukeutuminen, peseytyminen, ruokailu).
5. Asiakas kykenee yhteistyöhön ja sitoutuu sovittuihin asioihin, joilla edistetään hänen asumisen taitojaan ja arjenhallintaa. Hän on valmis vastaanottamaan mielenterveys - ja/tai päihdeongelmaansa liittyvää hoitavan tahon määrittämää tukea ja hoitoa (esim. lääkehoito), joilla turvataan psyykkisen voinnin tasapainoa, kuntoutumista ja asumisen onnistumista.
6. Asiakkaan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja/tai edistää tuetulla asumispalvelulla ja/tai ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta.

Päihteet salliva tuettu asuminen

1. Asiakkaan toimintakyky ei edellytä päivittäistä arjenhallinnan tukea ja ohjausta, eikä yöaikaista ammatillista tukea.
2. Asiakas hyötyy ja pystyy sitoutumaan yhteisölliseen asumiseen.
3. Asiakkaan päihteidenkäyttö on ajoittain runsasta, mutta voi olla myös päihteettömiä jaksoja.
4. Asiakkaan päihteiden käyttöön voi liittyä (hoitamaton) psyykkinen sairaus.
5. Asiakas osoittaa ajoittain motivaatiota tai kiinnostusta päihderiippuvuuden hoitoon.
6. Asiakkaan päihdesairaus ei edellytä raskaampaa asumispalvelua.
7. Asiakas ei tarvitse lääkehoitoonsa ja/tai somaattisiin sairauksiinsa asumispalvelun henkilökunnan apua.
8. Asiakkaan päihteiden käyttö ei ole hallinnassa, mutta vakavia terveydellisiä haittoja ei vielä ole ilmennyt.

Kevyt yhteisöllinen asuminen (aiemmin; kevyt palveluasuminen)

1. Asiakkaan mielenterveys ja/tai päihdeongelman aiheuttamat tuen tarpeet ovat useamman kerran viikossa toteutuvia.
2. Asiakkaan toimintakyky mahdollistaa osallistumisen säännölliseen yksikön ulkopuoliseen työtoimintaan tai asiakas on osa- tai kokopäiväisessä opiskelussa.
3. Asiakkaalla on tuen tarpeita päivittäisissä arjen taidoissa (esim. ravitsemus, hygienia, siisteys, vuorokausirytm, valvottu lääkehoito), mutta hän pystyy pääasiassa toimimaan ohjattuna.

4. Asiakkaan psyykkisen sairauden oireet voivat satunnaisesti ja usein määräaikaaisesti vahvistua ja vaihdella (esim. psykoottisuus, ahdistuneisuus), jolloin asiakas tarvitsee erityistä ohjausta ja läsnäoloa.
5. Asiakkaan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja/tai edistää palveluasumisella ja/tai ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta.

Yhteisöllinen asuminen

1. Asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttamat tuen tarpeet ovat päivittäisiä ja/tai useamman kerran päivässä toteutuvia.
2. Asiakkaan pääasiallinen tuen tarve rajoittuu klo 8-20 välille.
3. Asiakkaalla ei ole yöaikaista tuen tarvetta, ja hän pystyy tarvittaessa toteamaan avun tarpeensa ja hakemaan apua puhelimitse yöaikaan.
4. Asiakkaalla on tuen tarpeita päivittäisissä arjen taidoissa (esim. ravitsemus, hygienia, siisteys, vuorokausirytm, valvottu lääkehoito), mutta hän pystyy pääasiassa toimimaan ohjattuna tai osin avustettuna.
5. Asiakas tarvitsee asumispalveluissa intensiivistä ja pitkäjänteistä ohjausta ja kuntoutusta, jolla edistetään arjenhallintaa ja asumisen taitoja sekä asiakkaan omatoimisuutta.
6. Asiakkaan psyykkisen sairauden oireet voivat satunnaisesti ja usein määräaikaaisesti vahvistua ja vaihdella (esim. psykoottisuus, ahdistuneisuus), jolloin asiakas tarvitsee erityistä ohjausta ja läsnäoloa.
7. Asiakkaan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja/tai edistää yhteisöllisellä asumisella ja/tai ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta.

Päihteet salliva yhteisöllinen asuminen

1. Asiakas tarvitsee päihderiippuvuutensa vuoksi päivittäin apua, tukea ja ohjausta, mutta toimintakyky ei edellytä yöaikaista ammatillista tukea.
2. Asiakkaan päihteidenkäyttö on toistuvaa ja runsasta.
3. Asiakkaan päihteiden käyttöön voi liittyä (hoitamaton) psyykinen sairaus.
4. Asiakkaalla on terveydellisiä ja somaattisia haittoja, joihin hän tarvitsee tukea ja ohjausta.
5. Asiakkaan motivaatio päihdesairautensa hoitoon on heikko.

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

1. Asiakkaalla on runsaasti avun ja tuen tarvetta päivittäisissä arjen taidoissa (esim. ravitsemus, hygienia, siisteys, vuorokausirytm, valvotun lääkehoidon toteuttaminen) ja hän tarvitsee paljon työntekijän ohjausta ja apua näiden toteuttamisessa.
2. Asiakas tarvitsee runsaasti vahvaa psyykkistä tukea arjessa selviytymisessä.
3. Asiakkaan psyykkisen sairauden oireet ovat usein säännönmukaisesti vahvasti tai toistuvasti esillä arjessa ja asiakas tarvitsee paljon "vierihoito"-tyyppistä tukea. Asumisyksikössä tulee olla valmius ympärivuorokautisesti reagoida asiakkaiden haastaviin tuen tarpeisiin.
4. Asiakkaan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja/tai edistää ympärivuorokautisella palveluasumisella ja/tai ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta.

Vaativa ympärivuorokautinen palveluasuminen

1. Asiakas tarvitsee mielenterveys -ja/tai päihdeongelmasta johtuen intensiivistä ympärivuorokautista vahvaa ohjausta ja apua tai työntekijän läsnäoloa tai valvontaa.
2. Asiakkaan käytös on impulsiivista, ennakoimatonta, kontrolloimatonta ja uhkaavaa (esim. aggressiivista) ja asiakkaalla esiintyy voimakkaita psykoottisia oireita ja itsetuhoisuutta.
3. Vaativan ympärivuorokautisen palveluasumisen vahvemmallalla henkilöstömitoituksella vastataan erityisen vaativaan itsetuhoisuudesta ja vaikeasta psykoottisuudesta johtuvaan palvelutarpeeseen, jotta sairaalahoito vältetään.

Päihteet salliva ympärivuorokautinen palveluasuminen

1. Asiakas tarvitsee päihderiippuvuutensa vuoksi ympärivuorokautista hoitoa, tukea ja ohjausta.
2. Asiakkaan päihteidenkäyttö on hallitsematonta, päivittäistä ja runsasta.
3. Asiakkaan päihteiden käyttöön voi liittyä (hoitamaton) psyykinen sairaus.
4. Asiakkaan kognition taso voi olla alentunut päihteiden käytön vuoksi.
5. Asiakkaan käytös voi olla impulsiivista, ennakoimatonta, kontrolloimatonta ja uhkaavaa (esim. aggressiivista).
6. Asiakkaalla ei ole motivaatiota päihdesairautensa hoitoon.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Asumispalveluja tarvitsevan uuden asiakkaan palvelutarpeen arvio tehdään työikäisten asiakasohjauksessa yhteistyössä asiakkaan kanssa. Mikäli asiakkaalla on jo asiakkuus muissa palveluissa, asiakkaan oma työntekijä arvioi yhdessä asiakkaan kanssa asumispalvelujen tarpeellisuutta ja mahdollisuutta palvelun myöntämisperusteiden mukaisesti. Kotikäynnillä kartoitetaan asiakkaan toimintakykyä kotiloissa ja arvioinnin perusteella laaditaan hakemus asumisen tuen työryhmään.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Asumispalveluita haetaan Keusoten työntekijän toimesta OMNI360 asiakastietojärjestelmän kautta. Hakemukset käsitellään kerran viikossa, päätöksen tekee asumispalvelujen viranhaltija delegointi- ja hallintosäännön mukaisesti.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Asumispalvelut on jaettu Keusoten omiin asumispalveluihin ja ostopalveluihin. Tuettu asuminen on asiakkaalle maksutonta palvelua. Yhteisöllisestä asumisesta ja ympärivuorokautisesta palveluasumisesta peritään Keusoten ohjeen mukainen asiakasmaksu.

4.6.3. Maahanmuuttajapalvelut

Palvelukuvaus

Keusote järjestää sosiaali- ja terveystyöpalvelut alueellaan vakinaisesti asuville, kotoutumisajalla oleville pakolaistaustaisille henkilöille, ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä oleville sekä alueella oleskeleville ilman oleskeluoikeutta oleville ns. paperittomille henkilöille. Keusoten maahanmuuttajapalvelut tukevat asiakkaita kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan sosiaalityön keinoin. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut tarjoavat tukea, apua ja ohjausta arjenhallinnassa, itsenäisessä selviytymisessä ja ongelmien ennaltaehkäisyssä hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut perustuvat asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja asiakkaan kanssa tehtyyn suunnitelmaan asiakkaan tilanteen parantamiseksi.

Lisäksi alaikäisten, ilman huoltajaa Suomeen saapuneiden tai Suomessa olevien lasten ja nuorten asumisen järjestäminen kuuluu hyvinvointialueen vastuulle. Palveluun kuuluu myös kotoutumislain mukainen jälkihuolto 18–23-vuotiaille, Suomeen alaikäisenä ilman huoltajaa tulleille nuorille. Maahanmuuttajataustaisten nuorten kanssa tehtävään jälkihuoltotyöhön kuuluu myös opiskeluun ja työllistymiseen liittyvissä kysymyksissä avustaminen ja tukeminen.

Asiakkaille laaditaan palvelutarpeen arviointi, jossa arvioidaan palveluntarvetta ja sovitaan kotoutumista tukevista sosiaali- ja terveystyöpalveluista. Moniammatilliseen työskentelyyn kuuluvat myös mielenterveys- ja päihdepalvelut matalalla kynnyksellä.

Kuntien omat kotoutumispalvelut järjestävät yleisen ohjauksen ja neuvonnan kotoutumiseen, asumiseen ja yhteiskuntaan liittyvissä asioissa. Keski-Uudenmaan kaikilla alueilla on kuntien järjestämät palvelupisteet vieraskielisille kuntalaisille pl. Pornainen.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joilla on sosiaalialan ammattihenkilöistä annetun lain mukainen pätevyys. Lisäksi työntekijöillä on osaaminen maahanmuuttajatyöhön liittyviin erityiskysymyksiin.

Saatavuus/saavutettavuus

Hyvinvointialueen maahanmuuttajapalvelut ovat kiireetöntä ja ajanvaraukseen perustuvaa palvelua. Palvelu käynnistyy palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman laatimisella.

Asiakkaat ottavat itsenäisesti tai ohjattuna yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasohjausyksikköön tai suoraan maahanmuuttajapalveluiden työntekijään.

Hyvinvointialueen maahanmuuttajapalveluiden työntekijöiden vakinaiset työpisteet on keskitetty Järvenpään ja Hyvinkäälle, mutta asiakastyötä tehdään tarvittaessa kaikissa hyvinvointialueen kunnissa: Järvenpäässä, Mäntsälässä, Hyvinkäällä, Tuusulassa, Pornaisissa sekä Nurmijärvellä. Lisäksi palvelua tarjotaan digitaalisesti.

Katso verkkosivuiltamme maahanmuuttajapalvelujen [yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kuntien kotoutumispalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen alueella asuville tai oleskeleville kotoutumisajalla oleville pakolaistaustaisille henkilöille, kotoutumislain mukaisen jälkihuollon piiriin kuuluville, ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä oleville ja ilman vakinaista oleskeluoikeutta oleville nk. paperittomille henkilöille, joilla on palvelutarpeen arvioinnissa osoitettu sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarve.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalityöntekijä arvioi yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaan kokonaistilanteen ja palvelun tarpeen. Sosiaalityöntekijä tekee päätöksen sosiaaliohjauksesta joko omana tai ostopalveluna asiakkaille.

Palvelutarpeen arvioinnissa (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 36–37§) selvitetään asiakkaan kokonaistilanne; fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, sosiaalinen verkosto ja selviytyminen nykyisissä asumisolosuhteissa. Jos henkilö tarvitsee tukea, arvioidaan, onko tuen tarve luonteeltaan tilapäistä, toistuvaa tai pitkäaikaista. Palvelutarpeen arvioinnissa otetaan kantaa myös asiakkaan mahdolliseen erityisen tuen tarpeeseen sekä tarpeeseen nimetä omatyöntekijä.

Palvelutarpeen arviointi, asiakassuunnitelma ja päätös kirjataan asiakastietojärjestelmään.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään päätös palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Päätöksen tekee asiakkaan omatyöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa palvelut omana palveluntuotantona. Palvelu on asiakkaille maksutonta.

4.6.4. Sosiaalinen kuntoutus

4.6.4.1.1. Kuntouttava työtoiminta

Palvelukuvaus

Kuntouttava työtoiminta on pitkään työttömänä olleille henkilöille tarkoitettua sosiaalipalvelua, jossa parannetaan asiakkaan henkilökohtaisia työllistymisedellytyksiä sekä arjen- ja elämänhallintaa. Palvelu perustuu työllisyysalueen, sosiaalihuollon ja asiakkaan yhdessä laatimaan aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan ja palvelupäätökseen. Kuntouttavan työtoiminnan sisältöä ohjaavat asiakkaan kanssa sovitut tavoitteet. Tavoitteita voivat olla esimerkiksi osallisuuden edistäminen ja uravalintojen selkiyttäminen. Kuntouttava työtoiminta on viimesijainen palvelu suhteessa muihin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Asiakas saa kuntouttavan työtoiminnan ajalta työttömyysetuuden ja osallistumispäivistä kulukorvauksen. Nämä etuudet maksaa työttömyysetuuden maksaja (pääsääntöisesti Kela). Matkakulut korvataan tarvittaessa Keusoten palvelupäätöksen mukaisesti.

Asiakas voi osallistua kuntouttavaan työtoimintaan elämäntilanteen ja palvelutarpeen mukaan 1–4 päivänä viikossa, 4–8 tuntia kerrallaan. Ensimmäinen sopimus kuntouttavaan työtoimintaan on pituudeltaan vähintään kolme kuukautta.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat laillistetut sosiaaliohjaajat, ohjaajat ja työvalmentajat. Työntekijöillä on osaaminen palveluun liittyviin erityiskysymyksiin. Palvelut kuuluvat hyvinvointialueen omavalvontaohjelman piiriin.

Saatavuus/saavutettavuus

Kuntouttava työtoiminta on kiireetöntä sosiaalihuollon palvelua. Palvelun käynnistymistä edeltää arvio palvelun tarpeellisuudesta sekä aktivointisuunnitelman laatiminen. Palvelun myöntämisestä tehdään viranhaltijapäätös.

Asiakkaat ohjautuvat kuntouttavaan työtoimintaan ensisijaisesti työllisyysalueen kautta tai Kelan yhteydenoton perusteella. Asiakkaat voivat ottaa myös itsenäisesti tai ohjattuna yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasohjausyksikköön tai suoraan omaan työntekijään aikuisten sosiaalipalveluissa.

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella omana ja ostopalveluna. Palvelua tarjotaan lähipalveluiden lisäksi myös etäpalveluna.

Katso verkkosivuiltamme [kuntouttavan työtoiminnan yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kuntien kotoutumispalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelua myönnetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisesti, ja se on tarkoitettu asiakkaille, jotka eivät työ- ja toimintakykynsä asettamien rajoitusten vuoksi voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Palvelun piirissä ovat mm. työmarkkinatukea saavat pitkäaikaistyöttömät ja työttömyyden johdosta pitkään toimeentulotukea saaneet henkilöt. Pitkäaikaisen työttömyyden taustalla saattaa olla esimerkiksi osaamisen vajetta, oppimisen haasteita, itsetunnon heikentymistä, erilaisia sosiaalisia ja elämänhallinnallisia haasteita, riippuvuuksia ja pitkäaikaisia sairauksia.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Työikäisten sosiaalihuollon palvelujen työntekijä arvioi yhdessä asiakkaan ja työllisyysalueen kanssa palvelun tarpeellisuutta myöntämisperusteiden mukaisesti.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään päätös aktivointisuunnitelman tai monialaisen työllistymissuunnitelman perusteella, jota täydennetään tarvittaessa palvelutarpeen arvioinnilla aikuisten sosiaalipalveluissa. Päätöksen tekee sosiaalisen kuntoutuksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelua tuotetaan sekä omana palvelutuotantona, että ostopalveluna. Kuntouttavan työtoiminnan palvelua tuotetaan Keusoten ja kuntien toimipisteissä, ryhmissä tai yksilöllisesti. Palveluntuottajina toimivat myös yhdistykset, säätiöt, seurakunnat ja muut palveluntuottajat. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

4.6.4.1.2. Sosiaalihuoltolain mukainen työ ja päivätoiminta

Palvelukuvaus

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen työtoiminta on asiakkaalle vapaaehtoisuuteen perustuvaa palvelua. Toiminnan tarkoituksena on tukea asiakkaan itsenäistä suoriutumista, elämänhallintaa, arjen osallisuutta ja sosiaalista toimintakykyä sekä edistää työelämävalmiuksia yksilöllisen, toiminnallisen ja yhteisöllisen tuen avulla.

Työtoiminnassa asiakas pääsee tekemään voimavarojensa ja kykyjensä mukaisia tehtäviä ryhmässä. Toiminta perustuu kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen ja itsenäisen toimintakyvyn parantamiseen. Tavoitteena on tarjota asiakkaille merkityksellistä tekemistä päivään, kuuluvuutta yhteisöön ja sosiaalista kanssakäymistä. Työtoiminnassa asiakas saa myös yksilöllistä tukea ja ohjausta arkeen, elämänhallintaan ja kuntoutumiseen. Työtehtäviä voivat olla esimerkiksi alihankintatyöt, puutarhatyöt, kädentaito- ja myyntityö, avustaminen keittiötyössä, ohjaustyössä tai siivoustyössä. Palvelua järjestetään asiakkaalle 3–6 tuntia päivässä 1–5 päivänä viikossa asiakkaalle laadittavan yksilöllisen suunnitelman mukaisesti.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palvelujen lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat sosiaaliohjaajat, ohjaajat ja työvalmentajat. Työntekijöillä on osaaminen palveluun liittyviin erityiskysymyksiin. Palvelut kuuluvat hyvinvointialueen omavalvontaohjelman piiriin.

Saatavuus/saavutettavuus

Työtoiminta on kiireetöntä sosiaalihuollon palvelua. Palvelun käynnistymistä edeltää arvio palvelun tarpeellisuudesta ja sen myöntämisestä tehdään viranhaltijapäätös.

Uudet asiakkaat ohjautuvat työtoimintaan ottamalla itsenäisesti tai ohjattuna yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen työikäisten asiakasohjausyksikköön tai suoraan omaan työntekijään aikuisten sosiaalipalveluissa.

Toimintaa järjestetään Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella omana palvelutuotantona sekä ostopalveluna tarpeen mukaan.

Katso verkkosivuiltamme [työtoiminnan yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveystalouden palvelujen sekä muiden palvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelua myönnetään 18–65-vuotiaille henkilöille, joiden tuen tarve johtuu mielenterveys- ja/tai päihdeongelmasta, sosiaalisesta vähäosaisuudesta tai syrjäytymisestä. Tuen tarve ei johdu vain somaattisesta sairaudesta tai fyysisen toimintakyvyn rajoitteesta. Pääsääntöisesti taustalla on työkyvyttömyys (kuntoutustuki, eläke, sairausloma).

Palveluun osallistuvan asiakkaan tulee kyetä liikkumaan ja muuten huolehtimaan itsestään itsenäisesti, toimimaan ohjattuna ja sitoutumaan päihde- ja mielenterveyspalveluiden toimintapäivän aikana. Asiakkaan tulee hyötyä yhteisöllisestä ryhmämuotoisesta toiminnasta sekä hänellä on oltava oma halu ja motivaatio vastaanottaa ohjausta ja tukea.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Ensiarvioinnin ja palvelutarpeen arvioinnin tekee työikäisten asiakasohjausyksikkö tai aikuisten sosiaalipalvelut. Asiakasohjausyksikön tai aikuisten sosiaalipalvelun työntekijä arvioi yhdessä asiakkaan kanssa kunnan ja yhdistysten matalan kynnyksen palvelujen riittävyyttä, sosiaalipalvelujen tarpeellisuutta ja mahdollisuutta osallistua sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan tehdyn arvioinnin perusteella.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun aloittamisesta sovitaan asiakkaan ja sosiaalisen kuntoutuksen työntekijän kanssa todetun palvelutarpeen mukaisesti. Päätöksen palvelun myöntämisestä tekee sosiaalisen kuntoutuksen tai asumispalveluiden viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelua tuotetaan sekä omana palvelutuotantona että ostopalveluina.

4.6.5. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

Palvelukuvaus

Sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut tarjoavat tukea, apua ja ohjausta arjenhallinnassa, itsenäisessä selviytymisessä ja ongelmien ennaltaehkäisyssä erilaisissa elämäntilanteissa. Palvelut on tarkoitettu asiakkaille, joilla on haasteita esimerkiksi asumisessa, taloudenhallinnassa, päihteiden käytössä, mielenterveydessä, jokapäiväisestä

elämästä selviytymisestä tai jotka ovat kohdanneet äkillisen kriisitilanteen. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut perustuvat asiakkaan kanssa tehtyyn palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelmaan.

Sosiaalityöllä tarkoitetaan yksilö- ja perhekohtaista asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön tai perheen tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on yhdessä yksilöiden, perheiden ja heidän yhteisöjensä kanssa lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä. (Sosiaalihuoltolaki (myöhemmin SHL) 1301/2014 15 §)

Sosiaaliohjauksella tarkoitetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä sekä yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa. Tavoitteena on yksilöiden ja perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen vahvistamalla elämänhallintaa ja toimintakykyä. (SHL 1301/2014 16 §)

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joilla on sosiaalialan ammattihenkilöistä annetun lain mukainen pätevyys.

Saatavuus/saavutettavuus

Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus käynnistyvät palveluntarpeen arvioinnilla, asiakassuunnitelman laatimisella ja päätöksellä palvelun myöntämisestä lainmukaisten määräaikojen puitteissa.

Asiakkaat ottavat itsenäisesti tai ohjattuna yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasohjausyksikköön. Aikuissosiaalityön asiakas voi olla yhteydessä suoraan omatyöntekijäänsä. Palvelu voi käynnistyä myös sosiaalipalvelujen saaman huoli-ilmoituksen perusteella tehdyn palvelutarpeen arvioinnin pohjalta.

Sosiaalipalvelujen toimipisteet sijaitsevat Järvenpäässä, Mäntsälässä, Hyvinkäällä, Tuusulassa sekä Nurmijärvellä. Lisäksi palvelua tarjotaan digitaalisesti.

Katso verkkosivuiltamme palvelukohtaiset yhteystiedot ja asiointitavat: [Sosiaaliohjaus työikäisille](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kuntien asumispalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on tarkoitettu 18–64 -vuotiaille henkilöille, jotka asuvat tai oleskelevat vakinaisesti Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnissa ja tarvitsevat tukea, neuvoa tai ohjausta erilaisissa elämänhallinnan haasteissa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaan kokonaistilanteen ja palvelun tarpeen.

Palvelutarpeen arvioinnissa (SHL 1301/2014 36–37 §) selvitetään asiakkaan kokonaistilanne: fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, sosiaalinen verkosto ja selviytyminen nykyisissä asumisolosuhteissa. Lisäksi arvioidaan, onko tuen tarve luonteeltaan tilapäistä, toistuvaa tai pitkäaikaista. Palvelutarpeen arvioinnissa otetaan kantaa myös asiakkaan mahdolliseen erityisen tuen tarpeeseen sekä tarpeeseen nimetä omatyöntekijä.

Palvelutarpeen arviointi kirjataan asiakastietojärjestelmään.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään päätös palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Päätöksen tekee asiakkaan omatyöntekijä.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelut omana palveluntuotantona. Palvelu on asiakkaille maksutonta.

4.6.6. Sosiaalinen luototus

Palvelukuvaus

Sosiaalista luototusta säätelee laki sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002). Lisäksi hyvinvointialueella on päätetty tarkemmista myöntämisen perusteista lainsäädännön reunaehtojen puitteissa.

Sosiaalinen luototus on sosiaalihuoltoon kuuluvaa luotonantoa, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista.

Sosiaalinen luototus voidaan hakemuksesta myöntää henkilölle, jonka kotikunta on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella (Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen tai Tuusula) ja jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa muulla tavoin, ja jolla on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella luottoa voi enimmillään saada 7000 euroa.

Sosiaalisen luototuksen tarkoituksena on ehkäistä ja korjata taloudellista syrjäytymistä ja taloudellisiin ongelmiin liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Sosiaalinen luototus on luonteeltaan muuta sosiaaliturvaa täydentävää ja asiakasta kannustavaa.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille tarjotaan yhdenvertaisesti saavutettavat ja monikanavaiset yhteydenottomahdollisuudet. Työikäisten asiakasohjauksessa annetaan ohjausta ja neuvontaa sosiaalisen luoton hakemiseksi. Mikäli asiakas tarvitsee myös muita palveluita, annetaan ohjausta ja neuvontaa myös laajemmin eri palveluvaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista asiakkaan tilanteeseen sopivassa laajuudessa. Asiakkaan kanssa käydään esimerkiksi läpi palvelujen myöntämisen perusteita, pohditaan erilaisia ratkaisuja hänen tilanteeseensa sekä kerrotaan sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista. Tarvittaessa voidaan käynnistää myös laajemmin sosiaalihuollon palvelut kattava palvelutarvearviointi.

Tarkoituksena on varmistaa, että asiakkaat saavat tarpeidensa mukaiset palvelut yhteen sovitettuna kokonaisuutena, jolloin palvelujen oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus paranevat.

Työikäisten asiakasohjauksessa työskentelee asiakasneuvoja, asiakassihteereitä ja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä. Erityistukea tarvitsevien asiakkaiden tuen tarpeen kartoituksesta vastaa sosiaalityöntekijä.

Keusotessa kehitetään sosiaalihuollon osaamista ja sosiaalipalvelujen laatua asiakkaiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Asiakaspalautetta kerätään jatkuvasti ja säännöllisesti, ja asiakastyö tilastoidaan. Palautteet käydään säännöllisesti läpi henkilökunnan kanssa. Lisäksi asiakkaat voivat tehdä muistutuksen tai kantelun ja työntekijät epäkohtailmoituksen sosiaalihuollon toiminnan puutteellisuuksista.

Työntekijöiden kouluttautumista tukee Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma ja erilliset palvelualueiden omat koulutussuunnitelmat. Laatu-työn visiona on asiakastyytyväisyyden parantaminen. Keusoten toiminnan ja palvelun laatua arvioidaan säännöllisesti muun muassa palautteiden ja omavalvonnan avulla.

Työikäisten asiakasohjaus toimii vakituisesti kahdessa eri kiinteistössä hyvinvointialueella. Henkilökunnan, sosiaalihuollon viranhaltijoiden ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden, kelpoisuusehdot on määritelty lainsäädännössä. Pätevyys tehtävässä toimimiseen tarkistetaan rekrytointien yhteydessä, ja on tarkistettavissa myös Valviran ylläpitämästä julkisesta Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä.

Saatavuus/saavutettavuus

Puhelinpalvelut: Työikäisten neuvonta ja ohjaus on avoinna arkipäivinä maanantaista perjantaihin kello 9–12. Sähköisiä kanavia seurataan klo 8–15. Virka-aikainen sosiaalipäivystys on avoinna arkipäivinä maanantaista perjantaihin klo 8–15. Käytössä on takaisinsoittopalvelu ja asiakkaalle soimitaan takaisin viimeistään seuraavana arkipäivänä, jos puheluun ei ole vastattu suoraan. Sosiaalipäivystyspuhelut on priorisoitu, ja niihin vastataan saman päivän aikana. Aukioloaikojen ulkopuolella voi kiireellisissä tilanteissa asioida sosiaali- ja kriisipäivystyksessä.

Sähköinen asiointi: sosiaalista luottoa ei voi suoraan hakea verkkopalveluiden kautta. Sähköisesti täytettävän hakemuksen saa ensineuvonnan jälkeen kohdennetusti. Ensineuvoa antaa sosiaalialan ammattihenkilö, luototuksen henkilökunta Taloudellisen tuen neuvonnan palvelunumerossa. Ensineuvonnassa käydään alustavasti läpi sosiaalisen luoton myöntämisen perusteita ja henkilön taloudellista tilannetta.

Asiakasohjausyksikköön voi lähettää sähköpostia tietoturvalisest suojatulla yhteydellä <https://turvaposti.keusote.fi/> syöttämällä lähettäjäkenttään oma sähköpostiosoite ja sivulla näkyvä nelinumeroinen luku tunnistekenttään. Jatka-painikkeen jälkeen avautuvalle sivulle vastaanottajaksi kirjataan asian mukaan jokin seuraavista sähköpostiosoite

sosiaalinenluototus@keusote.fi tai Asiakastapaamiset toimistoilla ja kotikäynnit hoidetaan virka-aikaan arkipäivinä asiakkaan kanssa erikseen sopimalla.

Asiakas voi asioida ilman ajanvarausta arkisin klo 9–15 (pe klo 9–14) myös sosiaalihuollon walk-in-asiointipisteillä Lähineuvonnoissa, jotka sijoittuvat hyvinvointialueen sote-yksiköihin tai perhekeskusten yhteyteen Tuusulan Hyrylässä, Nurmijärven Kirkonkylällä ja Klaukkalassa, Mäntsälässä ja Järvenpään sosiaali- ja terveysasemalla Justissa. Hyvinkäällä Lähineuvonta sijaitsee perhekeskus Rentolla.

Lähineuvonnasta saa SOTE-neuvontaa, ja asiointipisteellä työskentelee sosiaali- ja terveystyöntekijä. Kyseessä on ajanvaraukseton palvelupiste, jossa saa ohjausta ja neuvontaa sosiaali- ja terveystyöntekijöiden käytössä. Asiointipisteellä tuetaan terveyttä ja hyvinvointia, voidaan esimerkiksi aloittaa sosiaalihuollon asiakkuus tai ohjata asiakas terveystyöntekijöiden piiriin, auttaa digitaalisten asiointikanavien käytössä, lomakkeiden täyttämässä ja neuvoa myös kolmannen sektorin palveluista. Kävijä voi jättää myös hakemuksia Lähineuvonnassa sekä tarkistaa tai peruuttaa ajanvarauksia.

Lähineuvonnat (avoinna ma - to klo 9–15 ja pe klo 9–14):

- Hyvinkää Rentto-perhekeskus ti-pe, (2.krs, aula) Suutarinkatu 2.
- Järvenpää Just-sosiaali- ja terveysasema ti-pe, (2. krs, aula) Lääkärinkuja 1.
- Nurmijärvi Klaukkalan terveysasema ma, (1. krs, infon yhteydessä) Vaskomäentie 2.
- Nurmijärvi Kirkonkylän terveysasema to-pe, Sairaalandie 2.
- Tuusulan Hyrylän terveysasema ma-ke, Hyrylantie 13.
- Mäntsälä terveysasema ma (1. krs aula, infon yhteydessä), Kivistöntie 14.

Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi ilman aiheutonta viivästystä viranomaisessa (hallintolaki 434/2003, perustuslaki 731/1999).

Katso verkkosivuiltamme tarkemmat yhteystiedot ja asiointitavat:

- [Taloudellisen tuen neuvonta ja ohjaus](#)
- [Sosiaalinen luototus](#)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakasohjausyksikön neuvontaan, ohjaukseen, arviointiin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen saapuneiden asiakkaiden jatkotyöskentely sekä asiakassiirrot suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveystyöntekijöiden kokonaisuudeksi. Sosiaalipäivystys on välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalvelujen ja muiden tukitoimien järjestämistä erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteissa kaikkina vuorokauden aikoina. Kiireellisinä sosiaalipalveluina järjestetään muun muassa kiireellistä majoittamista, taloudellista tukea ja muita välttämättömiä palveluja tarpeen mukaan.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Sosiaalista luototusta voidaan myöntää hakemuksesta ja myöntämisperusteiden täyttyessä. Sosiaalialan ammattihenkilö voi käyttää myös yksilökohtaista harkintaa päätöksenteossa,

jolloin arvioidaan asiakkaan taloudellisia olosuhteita, yksilöllistä ja erityistä tarvetta ja sosiaalisen luototuksen osalta erityisesti kykyä suoriutua takaisinmaksusta.

Sosiaalisen luototuksen myöntämisen perusteet on linjattu erikseen Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella toimielimessä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalisen luototuksen päätös perustuu asiakkaan hakemuksella antamiin tietoihin sekä pyydettyjen liitedokumenttien ja Kelasta saatuihin kuukausikohtaisiin tulo- ja menolaskelmatietoihin edellisten lisäksi myös sosiaalisen luototuksen palvelutarvearviointiin. Arvioinnin aikana hakija tavataan, eikä päätöstä tehdä ainoastaan kirjallisen aineiston perusteella.

Sosiaalisen luototuksen hakemusten käsittelyn yhteydessä voidaan tunnistaa muutakin sosiaalihuollon tuen tarvetta ja laatia laajempi sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi. Sosiaalihuollon suunnitelmalliseen palveluun ohjaaminen perustuu asiakkaan tilanteen arviointiin, joka tehdään hänen elämäntilanteensa edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tarpeen mukaisesta palveluun ohjaamisesta tekee asiakkaan asiaa käsittelevä asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä, joka on sosiaalihuollon ammattihenkilö. Tarvittaessa konsultoidaan muita ammattilaisia.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Sosiaalista luototusta koskevat päätökset tehdään Työikäisten asiakasohjauksessa. Päätöksiä tekevät tiimin työntekijät, viranhaltijat: asiakasohjaajat ja sosiaalityöntekijät. Luototetun taloussosiaaliohjauksen palvelu järjestetään Työikäisten asiakasohjauksessa asiakkaan koko luoton takaisinmaksun ajan.

Julkisen vallan käyttö

Työikäisten asiakasohjauksessa käytetään julkista valtaa palvelutarpeen arvioinnissa, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksissä sekä sosiaalisen luototuksen päätöksissä. Julkisen vallan käyttö on perusteltua myös niissä tilanteissa, joissa joudutaan puuttumaan itsemääräämisoikeuteen esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakkaan elin- tai asuinolosuhteet vaarantavat asiakkaan terveyden tai hänen hoitonsa ja huolenpitonsa vaativat välttämättömiä toimenpiteitä viranomaisten taholta. Asiakkaalle tarjotaan apua tai hänen luokseen tehdään kartoituskäynti sosiaalihuoltolain nojalla.

Tuotanto

Työikäisten asiakasohjaus on maksuton suoran valinnan palvelu ja palvelun tuottaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialue.

4.6.7. Tilapäinen majoittaminen

Palvelukuvaus

Tilapäismajoitus on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21 §:n mukainen väliaikainen, kriisitilanteissa käytettävä palvelu, joka perustuu palvelutarpeen arvioon tai asiakassuunnitelmaan ja kiireellisessä tilanteessa ensiarvioon välttämättömästä tilapäismajoittamisen tarpeesta. Tilapäismajoitus ei lähtökohtaisesti sisällä asumispalveluja, vaan pelkästään tarvittavat toimenpiteet asiakkaan majoittamiseksi. Tilapäismajoituksesta tehdään palvelupäätös.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palveluntarpeen arvioinnin toteuttavat koulutetut sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joilla on sosiaalialan ammattihenkilöistä annetun lain mukainen pätevyys.

Saatavuus/saavutettavuus

Tilapäismajoitus on aina viimeisijainen vaihtoehto asiakkaan asumisen turvaava palvelu. Asiakkaan tulee ensisijaisesti hakea vuokra-asuntoa omatoimisesti ja pyrkii järjestämään asumisensa itsenäisesti. Tilapäismajoittaminen käynnistyy palvelutarpeen arvioilla, asiakassuunnitelman päivittämisellä tai kiireellisessä tilanteessa ensiarvioon perustuen. Tilapäismajoittamisesta tehdään palvelupäätös lainmukaisten määräaikojen puitteissa.

Asiakkaat ottavat itsenäisesti tai ohjattuna yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasohjausyksikköön ja virka-ajan ulkopuolella sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Asiakas voi olla myös suoraan yhteydessä aikuissosiaalityössä nimettyyn omatyöntekijäänsä.

Katso [verkkosivuiltamme](#) toimintaohjeet tilapäisen majoittamisen tarpeessa oleville.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kuntien asumispalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Asiakkaalla on sosiaalihuollon ammattihenkilön arvioima välttämätön ja kiireellinen majoittamisen tarve. Asiakas pystyy sitoutumaan tilapäismajoituspalvelun järjestämisen edellyttämään sosiaalihuollon työskentelyyn ja yksikön järjestyssääntöihin. Tilapäismajoituspalvelun aikana asiakkaan tulee pitää asuntohakemukset vireillä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaan kokonaistilanteen ja palvelun tarpeen.

Palvelutarpeen arvioinnissa (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 36–37§) selvitetään asiakkaan kokonaistilanne; fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, sosiaalinen verkosto ja selviytyminen nykyisissä asumisolosuhteissa. Lisäksi arvioidaan, onko tuen tarve luonteeltaan tilapäistä, toistuvaa tai pitkäaikaista. Palvelutarpeen arvioinnissa otetaan kantaa myös asiakkaan mahdolliseen erityisen tuen tarpeeseen sekä tarpeeseen nimetä omatyöntekijä.

Palvelutarpeen arviointi tai asiakassuunnitelma sekä päätös tilapäismajoittamisesta kirjataan asiakastietojärjestelmään.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään päätös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman perusteella.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa tilapäiseen majoittamiseen liittyvät palvelut ostopalveluina.

4.6.8. Toimeentulotuki

Palvelukuvaus

Perustuslain (731/1999) 19 §:n mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tukimuoto, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentuloa sekä edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotuki on yksi sosiaalityön ja -ohjauksen tukimuodoista.

Toimeentulotukea voi saada henkilö tai perhe, joka on tuen tarpeessa ja jonka käytettävissä tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin, ja joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa.

Toimeentulotuki jakautuu Kelan myöntämään laskelmaan perustuvaan **perustoimeentulotukeen** sekä hyvinvointialueen myöntämään harkinnanvaraiseen **ehkäisevään ja täydentävään toimeentulotukeen**.

Täydentävä toimeentulotuki: Hyvinvointialue voi myöntää harkintansa perusteella täydentävää toimeentulotukea henkilön tai perheen menoihin, joiden katsotaan johtuvan erityisistä tarpeista tai olosuhteista. Tukea voidaan myöntää myös toimeentulotuen turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi. Erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista perustoimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta, lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita ja muita näihin verrattavia olosuhteita tai tarpeita. (Toimeentulotukilaki 1412/1997 7 c §)

Ehkäisevä toimeentulotuki: Hyvinvointialue voi myöntää ehkäisevää toimeentulotukea, jonka perusteista hyvinvointialue päättää itse toimeentulotukilain (1412/1997) nojalla. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää esimerkiksi tuen saajan ja/tai tämän perheen aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, vanhemmuuden tukemiseen ja lapsen kasvuolosuhteiden turvaamiseen, asumisen turvaamiseen, ylivelkaantumisesta aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen, taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen, nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin ja aktivointia tukeviin toimenpiteisiin tai muihin tuen saajan sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin. Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää myös pitkäaikaisen toimeentulotuen tarpeen katkaisemiseksi tai tilanteissa, joissa asiakas ei ole oikeutettu saamaan varsinaista perustoimeentulotukea.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat koulutetut sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joilla on sosiaalialan ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukainen pätevyys sekä etuuskäsittelijät, joilla on soveltuva opistoasteen koulutus ja osaaminen tehtävän hoitamiseen.

Saatavuus/saavutettavuus

Toimeentulotukihakemuksen käsittely käynnistyy, kun asiakkaan hakemus on vastaanotettu. Toimeentulotukihakemuksen perusteella tehdään toimeentulotuen myöntämisestä päätös, joka voi olla myönteinen, osittain myönteinen tai kielteinen. Päätös toimeentulotuen myöntämisestä tehdään viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Jos hakemus on puutteellinen, asiakkaalle on viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta annettava tai lähetettävä yksilöity kehoitus hakemuksen täydentämiseksi määräajassa. Kaikki toimeentulotukea koskevat asiat ja päätökset kirjataan asiakastietojärjestelmään.

Asiakkaat ottavat yhteyttä sähköisesti tai puhelimitse Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasohjausyksikköön.

Katso verkkosivulta toimintaohjeet ja asiointitavat

- [Perustoimeentulotuki](#) (Kela)
- [Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki](#) (Keusote)

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuudeksi.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Täydentävästä toimeentulotuesta säädetään toimeentulotukilain 7c §:ssä.

Ennen täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen päätöksen tekemistä tulee varmistua, että asiakkaalla on voimassa oleva Kelan tekemä perustoimeentulotukipäätös. Ennen Kelan antamaa perustoimeentulotukipäätöstä ei täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen päätöstä pääsääntöisesti voida tehdä, pois lukien akuutit kriisitilanteet tai hautausavustukset.

Ehkäisevä toimeentulotuki on osa viimesijaista taloudellista tukea ja sen myöntämisen tulee pääsääntöisesti aina perustua sosiaalityön suunnitelmaan, jonka lähtökohtana on asiakkaan ja/tai perheen kokonaistilanne. Suunnitelmaan sisältyy tuen vaikutuksen arvioiminen yhdessä asiakkaan kanssa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Sosiaalihuollon ammattihenkilö tai etuuskäsittelijä arvioi asiakkaan hakemuksen perusteella toimeentulotuen tarpeellisuutta palvelun myöntämisperusteiden mukaisesti.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntämisestä tehdään päätös. Päätöksen tekee sosiaalihuollon ammattihenkilö tai etuuskäsittelijä. Toimeentulotukityössä noudatetaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen toimeentulotuen myöntämisohjetta, joka perustuu toimeentulotukilakiin.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa toimeentulotukeen liittyvät palvelut omana palveluntuotantona. Palvelu on asiakkaille maksutonta.

4.6.9. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu

Palvelukuvaus

Työllistymistä edistävä monialainen yhteistoimintamalli on työvoimaviranomaisen, Kelan ja hyvinvointialueen yhteinen toimintamalli työttömien palvelutarpeen arvioimiseksi ja työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelemiseksi.

Työvoimaviranomainen, Kela ja hyvinvointialue vastaavat monialaisessa yhteistoimintamallissa olevien työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta. Palvelu perustuu lakiin työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023).

Toimintamallissa asiakkaalle voidaan tarjota myös muita tarvittavia palveluja työllistymisen, arjen- ja elämänhallinnan tueksi. Keskeistä on, että asiakkaalla on monialaisen yhteispalvelun tarve, jolloin asiakkaan työllistyminen edellyttää työvoimaviranomaisen, Kelan ja hyvinvointialueen palvelujen yhteensovittamista.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat hyvinvointialueella koulutetut sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat sekä terveydenhoitajat, joilla on sosiaalialan tai terveydenhuoltoalan ammattihenkilöistä annettujen lakien mukainen pätevyys.

Saatavuus/saavutettavuus

Työvoimaviranomainen, Kela tai hyvinvointialue arvioi, onko asiakkaalla monialaisen yhteispalvelun tarve, jos hän täyttää TYM-laissa palvelun myöntämiselle asetetut perusteet ja ohjaa asiakkaan tarvittaessa palvelun piiriin.

Palvelu käynnistyy monialaisella palvelutarpeen arvioinnilla, jossa toimijat arvioivat yhdessä asiakkaan palvelutarpeen. Monialaisessa palvelutarvearvioinnissa selvitetään yhdessä asiakkaan kanssa hänen osaamisensa, työllistymiseen vaikuttava sosiaalinen tilanteensa, terveydentilansa sekä työ- ja toimintakykynsä.

Monialaisen palvelutarvearvioinnin aikana asiakkaalle laaditaan tarvittaessa riittävässä laajuudessa sosiaalihuollon työntekijöiden toimesta sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi ja terveydenhoitajien toimesta terveydentilan selvitys sekä työ- ja toimintakykyarvio. Monialaisen palvelutarvearvioinnin tietojen perusteella laaditaan yhteisesti monialainen työllistymissuunnitelma, jossa sovitaan palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä niiden toteutumisen seurannasta.

TYM-yhteistoiminnan työntekijöiden ensisijainen toimipiste sijaitsee Hyvinkäällä, mutta lähipalvelua tarjotaan asiakkaille asiakkaiden kotikunnissa. Lisäksi palvelua tarjotaan digitaalisesti.

Katso verkkosivuilta [TYM-palvelun yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Työllistymistä edistävässä monialaisen tuen yhteistoimintamallissa työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela toimivat tiivissä yhteistyössä asiakkaan asioiden edistämisen suhteen sekä arvioivat yhdessä asiakkaan kanssa hänen palvelutarpeensa ja suunnittelevat tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Työllistymistä edistävä monialainen yhteistoimintamalli on tarkoitettu työttömänä työnhakijana oleville henkilöille, joiden työllistymisen edistäminen edellyttää työvoimaviranomaisen, Kelan ja hyvinvointialueen palvelujen yhteensovittamista.

Työllistymistä edistävässä monialaisen tuen yhteistoimintamallissa työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kela yhdessä arvioivat työttömän palvelutarpeen ja suunnittelevat hänelle tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun tarve arvioidaan yhdessä asiakkaan kanssa työvoimaviranomaisen, Kelan ja hyvinvointialueen toimesta kolmen kuukauden aikana siitä, kun monialainen palvelutarpeen arviointi on alkanut.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Työvoimaviranomainen, Kela ja hyvinvointialue laativat yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman monialaisen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta. Kukin toimijataho päättää oman organisaationsa kautta tuotettavista palveluista.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tuottaa sosiaalityön ja sosiaalihojauksen sekä terveydenhuollon palvelut omana palvelutuotantona. Palvelu on asiakkaille maksutonta.

4.6.10. Nuorten aikuisten jälkihuolto

Palvelukuvauk

Jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen (yhtäjaksoisesti yli 6 kk) päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Nuorten aikuisten jälkihuollon tarkoituksena on tukea nuoren kotiutumista sijaishuollosta ja auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle sosiaalityön sekä sosiaaliohjauksen keinoin. Jälkihuollon palveluista tehdään päätös sekä asiakassuunnitelma, jossa työskentelylle asetetaan tavoitteet.

Asiakassuunnitelmaa, työskentelyn tavoitteita ja tuen tarvetta arvioidaan säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Jälkihuollon asiakkuus päättyy nuoren täyttäessä 23 vuotta tai viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on sijoittamisen päättymisen jälkeen ollut viimeksi lastensuojelun asiakkaana.

Sosiaalityö on yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen kokonaisuus, jonka tavoitteena on mm. lieventää elämäntilanteiden ja elämänhallinnan vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä sekä osallisuutta. Lisäksi sosiaalityön avulla edistetään yhteisöjen sosiaalista eheyttä

Sosiaaliohjaus on yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea mm. itsenäiseen elämän- ja arjenhallintaan sekä palvelujen käytössä ja eri tukimuotojen yhteensovittamisessa. Palvelun tavoitteena on hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen sekä elämänhallinnan ja itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen. Jälkihuollon sosiaaliohjaus toteutetaan yksilöllisesti nuoren tarpeista ja tavoitteista käsin. Työskentelyn teemoja ovat: asuminen, koulutus ja työ, raha-asiat, terveys, arkirytm, perhe ja verkostot sekä minuuden kehittäminen. Sosiaaliohjaaja tukee ja motivoi nuorta tarvittavien palveluiden piiriin ja toimii osana palveluverkostoa.

Laatu

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla on oikeus tarpeenmukaisiin ja tasokkaisiin, oikeaan aikaan toteutettaviin sosiaalihuollon palveluihin asuinpaikasta riippumatta. Palveluntarpeisiin ja niihin liittyviin ongelmiin vastataan kaikilla palvelujen tasoilla mahdollisimman varhain ja tarjoamalla aktiivisesti tietoa, tukea ja apua. Palvelut järjestetään siten, että asiakkaan perus- ja ihmisoikeudet ja oikeusturva toteutuvat.

Sosiaalityön palveluiden lähtökohtana on asiakkaan ja hänen läheistensä avun, tuen ja ohjauksen tarve. Periaatteina ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, omatoimisuuden tukeminen ja luottamuksellisuus. Asiakkaan osallistuminen palveluaan koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja sisältöön turvataan.

Palvelua toteuttavat sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joilla on sosiaalialan ammattihenkilöistä annetun lain mukainen pätevyys.

Saatavuus/saavutettavuus

Nuorella on oikeus jälkihuollon palveluihin heti sijoituksen päätyttyä. Nuorelle on nimetty omat vastuutyöntekijät, joiden yhteystiedot hänellä on. Vastuutyöntekijät tavoittaa arkisin virka-aikana. Jälkihuolto on jakautunut itä-länsi-alueille. Idän jälkihuolto sijaitsee Järvenpäässä, jossa hoidetaan lisäksi Tuusulan, Mäntsälän ja Pornaisten alueiden jälkihuollon asiakkaat. Lännen jälkihuolto sijaitsee Hyvinkäällä, jossa hoidetaan lisäksi Nurmijärven alueen jälkihuollon asiakkaat.

Katso verkkosivuiltamme [lastensuojelun jälkihuollon yhteystiedot ja asiointitavat](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakkaiden palvelut suunnitellaan asiakkaan tarpeen mukaiseksi saumattomaksi sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kuntien asumispalvelujen kokonaisuudeksi.

Vastuutyöntekijät tekevät tiivistä yhteistyötä nuoren ja tarvittaessa hänen läheisverkostonsa kanssa, sekä muiden hänen kanssaan työskentelevien verkostojen kanssa. Vastuutyöntekijä vastaa verkostoyhteistyön koordinoinnista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Jälkihuolto on tarkoitettu nuorelle, joka on ollut huostaanotettuna sijaishuollossa tai pitkään sijoitettuna yksin avohuollon sijoituksen päätöksellä (yhtäjaksoisesti yli 6 kk).

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Nuorella on subjektiivinen oikeus jälkihuollon tukeen.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Nuoren asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja tekee päätöksen jälkihuollosta.

Julkisen vallan käyttö

Tilanteissa, joissa asiakkaalle voi koitua terveydellisiä, taloudellisia, oikeudellisia tai sosiaalisia seurauksia käytetään julkista valtaa. Jälkihuolto on vapaaehtoinen palvelu

Tuotanto

Jälkihuollon sosiaalityö ja sosiaaliohjaus tuotetaan Keusotessa omana palvelutuotantona. Mahdolliset tukipalvelut, kuten perhetyö tai ammatillinen tukihenkilötyö ostetaan asiakkaan

palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman mukaisesti kilpailutukseen osallistuneilta palveluntuottajilta. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.7. Vammaispalvelut

Palvelukuvaus

Vammaispalvelulain (675/2023) 1 §:n mukaan vammaispalvelulain tarkoituksena on:

1. toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä;
2. tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;
3. turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa hänen elämänvaiheeseensa kuuluvasta tavanomaisesta avun ja tuen tarpeesta.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestetään vain, mikäli muun lain mukaan järjestetyt palvelut ja eivät ole sopivia ja riittäviä suhteessa palvelutarpeeseen.

Vammaispalvelulain mukaisesti järjestettävistä palveluista suuri osa on subjektiivisia palveluja, eli palvelut on järjestettävä määrärahojen riittävyydestä huolimatta. Osa palveluista on määrärahasidonnaisia.

Laatu

Palvelun laatua seurataan saadun asiakaspalautteen, oikaisuvaatimusten ja muistutusten avulla. Palvelun määriä ja palveluihin käytettyjä taloudellisia resursseja seurataan vertaamalla tietoja muiden alueiden vastaaviin tietoihin. Palvelujen laatukriteerit määritellään palveluittain.

Saatavuus/saavutettavuus

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen toimipisteet sijaitsevat Hyvinkäällä ja Järvenpäässä. Hyvinkään toimisto palvelee Hyvinkään ja Nurmijärven asiakkaita. Järvenpään toimipiste palvelee muiden hyvinvointialueen kuntien asiakkaita. Hyvinkäällä sijaitseva [henkilökohtaisen avun keskus](#) palvelee kaikkia alueen asiakkaita. Vammaispalveluja on hyvinvointialueen asiakkaiden saatavilla kunnasta riippumatta. Sosiaalityöntekijät ja asiakasohjaajat tekevät

kotikäyntejä asiakkaiden luokse. Tapaamisia voidaan sopia myös asiakasohjauksen toimipisteisiin.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalveluihin ohjaututaan usein terveydenhuollon tai muun sosiaalihuollon kautta. Asiakkaat voivat olla yhteydessä vammaispalvelujen ohjaukseen ja neuvontaan, mikäli heillä ei ole vielä asiakkuutta.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Myöntämisperusteet ovat palvelukohtaisia.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioinnin tekee vammaispalvelujen asiakasohjauksen asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä. Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden kohdalla vastuutyöntekijänä on sosiaalityöntekijä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelujen myöntäjät ovat asiakasohjauksen vammaispalvelujen viranhaltijat.

Julkisen vallan käyttö

Vammaispalvelujen asiakasohjauksessa käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Suurin osa vammaispalvelulain mukaisista palveluista tuotetaan ostopalveluna tai palvelusetelillä. Oma tuotantoa on hyvinvointialueella kehitysvammaisten asumispalveluissa, päiväaikaisessa toiminnassa, perhehoidossa ja henkilökohtaisessa avussa.

4.7.1. Asumiseen liittyvä tuki ja palvelut vammaisille (yläotsikko)

4.7.1.1.1. Tuki esteettömään asumiseen

Palvelukuvaus

Esteettömän asumisen tuki sisältää;

- asunnon muutostyöt;
- esteiden poistamisen asunnon välittömästä lähiympäristöstä;
- esteettömän asumisen mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut;
- esteettömän asumisen suunnittelun

Hyvinvointialue voi antaa välineitä ja muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta vammaisen henkilön käyttöön. Mikäli lapsella on tarve esteettömän asumisen tueksi, ja hän asuu vuorotellen huoltajiensa luona, on tuki järjestettävä virallisen asuinpaikan lisäksi myös toisen vanhemman asuntoon.

Erityisen painavasta syystä esteettömän asumisen tukea on järjestettävä myös palveluyksikössä olevaan asuntoon.

Laatu

Yksiköihin on laadittu omaavaliointasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Saatavuus/saavutettavuus

Tukea esteettömään asumiseen haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palveluntarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat. Kun arvioidaan asiakkaan oikeutta esteettömän asumisen tukeen, pyydetään aina toimintaterapeutin, fysioterapeutin tai kuntoutusohjaajan arvio.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada kohtuullista tukea esteettömään asumiseen, kun hän tarvitsee tukea voidakseen asua vakituksessa asunnossaan. Palvelun myöntäminen ei edellytä sitä, että vammaisen henkilön tulisi kyetä asumaan täysin itsenäisesti omassa asunnossaan, vaan hän voi asua omassa kodissaan esimerkiksi henkilökohtaisen avun tai muun palvelun turvin. Lasten kohdalla palvelu myönnetään silloin, kun lapsi voi palvelun avulla asua oman perheensä kanssa, vaikka muutostyöt eivät lisäisikään lapsen itsenäistä toimintaa.

Vammaisen henkilön tulee hankkia asunnon muutostöihin vaadittavat luvat: rakennuslupa, taloyhtiön lupa ja hänen tulee ilmoittaa muutostyötä urakoitsijalle.

Vammaispalvelujen kautta korvattaviin esteettömän asumisen tukeen eivät kuulu peruskorjausluonteiset, asumismukavuuden tai -tason nostamiseen liittyvät tai muut sellaiset kustannukset, jotka syntyvät henkilölle joka tapauksessa toimintarajoitteesta huolimatta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi vammaispalvelujen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää asiakasohjauksen vammaispalvelujen viranhaltija. Esteettömän asumisen tuen sisältö ja toteutustapa on kirjattava päätökseen. Silloin kun asiakas hakee korvausta esteettömän asumisen toteuttamisesta, on päätökseen kirjattava myös korvattavat kustannukset.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Esteettömän asumisen tuki voidaan toteuttaa vammaispalvelulain mukaisella henkilökohtaisella avulla tai myöntämällä kohtuullinen korvaus esteettömän asumisen toteuttamisesta. Esteettömän asumisen tuki voidaan toteuttaa myös hyvinvointialueen toimesta. Vammainen henkilö voi myös toteuttaa esteettömän asumisen itse. Tässä tilanteessa hyvinvointialueen on toimitettava suunnitelman saatuaan pyynnöstä ilman

aiheetonta viivytystä arvio korvattavista kohtuullisista kustannuksista. Asiakkaan on haettava korvausta kuluista kuuden kuukauden sisällä ensimmäisestä kustannuserästä. Määräajasta voidaan poiketa, mikäli hakemuksen viivästymiselle on hyväksyttävä syy.

Viranhaltijapäätöksen mukaisena toteutettu esteettömän asumisen tuki on asiakkaalle maksutonta. Mikäli asiakas haluaa toteuttaa kohtuullisiksi arvoituja muutostöitä kalliimman ratkaisun, hän maksaa kohtuulliset kustannukset ylittävän osuuden itse.

Ensisijaisesti hyödynnetään esteettömän asumisen toteuttamisessa hyvinvointialueen kilpailuttamia palveluntuottajia.

4.7.1.1.2. Lapsen asumisen tuki

Palvelukuvauk

Lapsen asumisen tuella turvataan lapsen mahdollisuus asua kotona oman perheensä kanssa. Asumisen tuella mahdollistetaan lapselle hänen ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa nähden tarpeellinen hoito ja huolenpito, osallisuus sekä turvallinen kasvuympäristö. Palveluja on järjestettävä tarvittaessa vuorokaudenajasta riippumatta.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omaevalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialue on tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Saatavuus/saavutettavuus

Lapsen asumisen tukea haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Lapsen vanhemmat voivat tehdä hakemuksen lapsen asumisen tuesta kodin ulkopuolella. Palvelutarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii lapsen ja huoltajien kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai palvelusuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat. Viranhaltija arvioi yhteistyössä huoltajien kanssa asumisen tuen järjestämistä lapsen edun mukaisesti.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa. Palvelulla varmistetaan mahdollisimman itsenäinen asuminen myös silloin kun vammaisella henkilöllä on avun ja tuen tarvetta asumisessa.

Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Asumisen tukeen on tarvittaessa liitettävä terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluja tai sosiaalihuoltolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluja.

Lapsen asumisen tuki voidaan järjestää vammaispalveluna kodin ulkopuolella vain, jos lapsen ei ole mahdollista asua kotona oman perheensä kanssa lapselle ja perheelle järjestetystä yksilöllisestä avusta ja tuesta huolimatta. Lapsen huostaanoton ja sijaishuollon edellytysten täyttyessä lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle tehdään lastensuojelulain perusteella.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Lapsen asumisen tuki voidaan järjestää ostopalveluna joko kotiin tuotettuna palveluna tai lapsille tarkoitettussa, enintään seitsemän lapsen, ryhmäkodissa. Palveluntuottajan valinta toteutetaan asiakastarpeen perusteella kilpailutuksen etusijajärjestyksen mukaisesti. Vammaispalvelulain perusteella myönnetty lapsen asumisen tuki toteutetaan yleensä lapsen kotiin.

4.7.1.1.3. Vammaisten ympärivuorokautiset asumispalvelut

Palvelukuvauk

Ympäri vuorokautinen asumispalvelu sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Asumisen tukeen on tarvittaessa liitettävä terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluja tai sosiaali huoltolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluja. Palvelua järjestetään jatkuvasti ja runsaasti palvelua tarvitseville vammaisille henkilöille.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu oma valvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialue on tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Saatavuus/saavutettavuus

Asumisen tukea haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palveluntarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa. Ympäri vuorokautisella asumisen tuella varmistetaan mahdollisimman itsenäinen asuminen myös silloin kun vammaisella henkilöllä on ympärivuorokautista avun ja tuen tarvetta asumisessa.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään asumisen tukea vain, jos ensisijaisen lain perusteella järjestettävät palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija. Asumisen tuen sisältö, määrä ja toteuttamistapa on kirjattava päätökseen.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Ympäri vuorokautista asumista voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen. Palveluja toteutetaan sekä hyvinvointialueen omana tuotantona, että ostopalveluna. Palvelu voidaan toteuttaa myös pitkäaikaisena perhehoitona. Asiakas maksaa kaikissa asumismuodoissa asumiskulut sekä ympärivuorokautisen asumisen kohdalla vuosittain vahvistettavan ylläpitomaksun ja pitkäaikaisessa perhehoidossa asiakasmaksuissa määritellyn tuloihin pohjautuvan asiakasmaksun. Myös asumisyksiköissä nautituista aterioista asiakkaat maksavat vahvistettujen asiakasmaksujen mukaisen osuuden. Asiakkaat maksavat itse terveydenhuolto- ja lääkekulunsa.

Asumisen tukea voidaan toteuttaa myös erityishuoltona, jolloin vammaisella henkilöllä on oltava päätökset vammaispalvelulain mukaisesta vaativasta moniammatillisesta tuesta ja asumisen tuesta sekä päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen työryhmän tekemä päätös erityishuollosta. Toteutettaessa asumisen tukea erityishuoltona, voidaan vammaiseen henkilöön kohdistaa kehitysvammalain mukaisia rajoitustoimenpiteitä.

Rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää, että asumisyksikössä on riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Noudatettavien rajoitustoimenpiteiden tulee löytyä kehitysvammalaista ja niiden käytön kaikkien edellytysten on toteuduttava. Mikäli asumisen tuki toteutetaan pitkäaikaisena perhehoitona, rajoitustoimenpiteitä ei voida käyttää. Rajoitustoimenpiteitä voidaan asumispalveluissa käyttää ainoastaan vaativan moniammatillisen tuen yksiköissä.

Asumisen tukea tuotetaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omissa yksiköissä ja omalla henkilöstöllä. Asumisen tukea järjestetään Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkailla myös ostopalveluna. Asiakkaan vammaispalvelun omatyöntekijä vastaa asiakkaan

sijoittamisesta ostopalveluyksiköihin asiakkaan tarpeiden ja kilpailutuksen etusijajärjestyksen mukaisesti.

4.7.1.1.4. Vammaisten palveluasuminen (tuettu asuminen ja yhteisöllinen asuminen)

Palvelukuvaus

Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa ja osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Asumisen tukeen on tarvittaessa liitettävä terveydenhuoltolain perusteella kotiin järjestettäviä terveydenhuollon palveluja tai sosiaalihuoltolain tai muiden lakien perusteella järjestettäviä palveluja.

Asumisen tukea järjestetään sekä jatkuvasti ja runsaasti palvelua tarvitseville, että myös vähemmän mutta välttämättä apua tarvitseville henkilöille.

Laatu

Palveluntuottajilla on omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta saatavan palautteen perusteella. Palvelun laatuun kiinnitetään huomiota asiakkaan luona tapahtuvien käyntien yhteydessä. Hyvinvointialueelta tehdään myös valvontakäyntejä yksiköihin.

Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteereitä.

Saatavuus/saavutettavuus

Asiakas tai omainen voi olla yhteydessä vammaispalvelujen ohjaukseen ja neuvontaan etenkin silloin, kun hänellä ei ole vielä asiakkuutta. Usein palveluihin ohjaututaan myös terveydenhuollon tai muun sosiaalihuollon kautta.

Palvelua voi hakea vammaispalveluhakemuksella. Hakemus toimitetaan vammaispalvelujen toimipisteeseen. Asiakas voi tuoda esille asumispalvelujen tarpeen myös palvelutarpeen arvioinnin tai palvelusuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat. Palveluntuottaja tekee asiakkaan palvelukokonaisuuden sujuvuuden varmistamiseksi tarvittavaa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea, jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa. Palvelulla varmistetaan mahdollisimman itsenäinen asuminen myös silloin kun vammaisella henkilöllä on avun ja tuen tarvetta asumisessa.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään asumisen tukea vain, jos ensisijaisen lain perusteella järjestettävät palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvion tekee vammaispalvelujen asiakasohjauksen asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, palvelusuunnitelman laatimisessa ja viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Kun asiakkaalla ei ole ympärivuorokautista asumisen tuen tarvetta, asumisen tukea voidaan myöntää tuettuna asumisena tai yhteisöllisenä asumisena. Tuetussa asumisessa asiakas asuu itsenäisesti esim. vapailta markkinoilta vuokratussa asunnossa. Tuetun asumisen ohjaaja on arjen asioissa sekä asioinneissa asiakkaan tukena sovitun mukaisesti. Palvelua voidaan järjestää yksittäiseen asuntoon tai ryhmämuotoisesti toteutettuun asumiseen. Palveluja toteutetaan sekä hyvinvointialueen omana tuotantona, että ostopalveluna. Asiakas maksaa sekä tuetussa että yhteisöllisessä asumismuodossa asumiskulut ja yhteisöllisen asumisen kohdalla vuosittain vahvistettavan ylläpitomaksun. Asumisyksiköissä nautituista aterioista asiakkaat maksavat vahvistettujen asiakasmaksujen mukaisen osuuden. Asiakkaat maksavat itse terveydenhuolto- ja lääkekulunsa. Palveluun kuuluva avustaminen ja ohjaus on asiakkaalle maksutonta.

4.7.2. Erityinen osallisuuden tuki

Palvelukuvaukset

Erityisellä osallisuuden tuella edistetään vammaisen henkilön osallistumista ja osallisuutta. Asiakas voi hakea palvelua, kun hän tarvitsee yksilöllisesti toteutettua toisen henkilön tukea voidakseen päästä vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa tai osallistua vapaa-ajan toimintaan sekä ollakseen osallisena vuorovaikutuksen tai vapaa-ajan tilanteissa.

Palvelu on suunnattu suppealle joukolle vammaisia henkilöitä, joiden osallisuuden toteutuminen ja tukeminen on erityisen haastavaa. Usein kyseessä ovat henkilöt, joilla on kommunikaation ja vuorovaikutuksen ongelmia ja käyttäytymisen haasteita. Palvelu sisältää tarvittavan ohjauksen sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanteissa ja vapaa-ajan toiminnassa.

Erityistä osallisuuden tukea on järjestettävä ensisijaisesti kodin ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan tai kotona tapahtuvaan toimintaan, mikäli tämä on vammaisen henkilön toivomusten tai edun mukaista.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen.

Erityisen osallisuuden tuen hakemuksia käsittelevät sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaiset sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät. Erityistä osallisuuden tukea antavan henkilön tulee olla sosiaali- tai terveydenhuoltoalan ammattihenkilö. Toissijaisesti palvelua voi antaa muuten osaamisensa puolesta tehtävään soveltuva henkilö, joka pystyy vastaamaan vammaisen henkilön tarpeisiin.

Erityistä osallisuuden tukea antavan henkilön on huolehdittava siitä, että asiakkaan omaa tahtoa ja toivomuksia selvitetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa esimerkiksi kokeilemalla niin tarkkaan, kuin se on mahdollista vammaisen henkilön kommunikoinnin keinoin.

Saatavuus/saavutettavuus

Erityistä osallisuuden tukea haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palvelutarve voi tulla esille palvelutarpeen arvioinnin tai palvelusuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja (sosiaaliohjaaja) toimii asiakkaan tai omaisen tai muiden hänet läheisesti tuntevien henkilöiden kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai palvelusuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Palveluiden myöntämisen edellytyksenä on, että ilman palvelua asiakas ei pääse vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa tai osallistumaan vapaa-ajan toimintaan, eikä pääse osalliseksi näissä tilanteissa. Asiakkaalta ei edellytetä palvelun piiriin pääsemiseksi kykyä muodostaa ja ilmaista omaa tahtoaan avun sisällöstä. Palvelua voidaan myöntää myös silloin, kun asiakas ei ole oikeutettu edellä kuvatun vuoksi henkilökohtaiseen apuun.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvion tekee vammaispalvelujen asiakasohjauksen asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa ja viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Erityistä osallisuuden tukea myönnetään Keusotessa ainakin ostopalveluna.

4.7.3. Henkilökohtainen apu

Palvelukuvaukset

Vammaisen henkilö voi hakea henkilökohtaista apua, sen verran kuin hän välttämättä tarvitsee toisen henkilön avustusta päivittäisissä toiminnoissa, työssä tai opiskelussa tai vuorovaikutuksessa, vapaa-ajan toiminnassa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Henkilökohtainen apu on toisen henkilön antamaa avustamista tehtävissä, joita asiakas tekisi itse, jos hänellä ei olisi pitkäaikaista vammaa tai sairautta. Palvelulla turvataan vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutuminen myös niissä tilanteissa, joissa hän tarvitsee toisen henkilön apua.

Vammaisten lasten ja nuorten kohdalla henkilökohtainen apu tukee osallistumismahdollisuuksia ikäkauden mukaiseen toimintaan sekä edistää itsenäistymistä, oman identiteetin muodostumista ja osallisuutta.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen.

Henkilökohtaisen avun hakemuksia käsittelevät sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaiset sosiaaliohjaajat (asiakasohjaajat) ja sosiaalityöntekijät. Henkilökohtaisena avustajana toimimiselle ei ole pätevyysvaatimuksia.

Saatavuus/saavutettavuus

Henkilökohtaista apua haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Asiakas voi tuoda esille henkilökohtaisen avun tarpeen myös palvelutarpeen arvioinnin tai palvelusuunnitelman päivittämisen yhteydessä suoraan työntekijälle.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua välttämätön määrä päivittäisiin toimiin, työhön ja opiskeluun. Vuorovaikutukseen, vapaa-ajan toimintaan ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen palvelua on oikeus saada vähintään 30 tuntia kuukaudessa, ellei pienempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä avuntarvetta. Palvelun saajan tulee pystyä itsenäisesti tai tuettuna ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä. Henkilökohtaiseen apuun voi kuulua osana palvelua avustajan toteuttamia itsehoidon toimenpiteitä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon sekä pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon. Tarvittaessa hyvinvointialueen on järjestettävä vammaiselle henkilölle ja avustajalle näiden toimenpiteiden edellyttämää ohjausta. Tarvittaessa vammaispalvelut voi käyttää välttämättömän tuntimäärän arviointiin arviointijaksoa. Henkilökohtaista apua ei myönnetä, mikäli palveluntarpeeseen ei voida vastata avopalveluilla. Asiakas ei voi saada samaan aikaan erityistä osallisuuden tukea saadessaan henkilökohtaista apua.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Tuotanto

Henkilökohtaista apua myönnetään Keusotessa työnantajamallilla, ostopalveluna ja palvelusetelillä tai se toteutetaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omana tuotantona. Palvelu on asiakkaalle maksuton.

Työnantajamallin käytön edellytyksenä on kyky vastata työnantajan velvollisuuksista. Tämän lisäksi vammaisen henkilön on annettava suostumuksensa työnantajana toimimiseen. Tätä ennen hyvinvointialueen on annettava vammaiselle henkilölle riittävä selvitys työnantajan vastuista ja velvollisuuksista. Alaikäisen lapsen kohdalla huoltaja tai edunvalvoja voi toimia henkilökohtaisen avustajan työnantajana vastaavin edellytyksin kuin vammaisen henkilö itse. Työnantajamallissa asiakas palkkaa itselleen henkilökohtaisen avustajan. Vammaispalvelujen henkilökohtaisen avun keskus huolehtii asiakkaan puolesta muun muassa palkanmaksun.

Palvelusetelin avulla asiakas voi hankkia Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen määrittelemiä henkilökohtaisen avun palveluja palvelusetelitoimintaan hyväksytyiltä yksityisiltä

palveluntuottajilta palvelusuunnitelman mukaisesti. Hyväksytyt palveluntuottajat löytyvät Palse.fi -portaalista.

Ostopalveluna järjestetyssä henkilökohtaisessa avussa vammaissosiaalityö valitsee asiakkaan palvelutarvetta parhaiten vastaavan palveluntuottajan kilpailutuksen etusijajärjestyksen mukaisesti. Asiakkaalla on mahdollisuus vaikuttaa avustajan valintaan.

4.7.4. Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta

Palvelukuvaus

Kehitysvammaisten työtoiminnalla tuetaan toiminta- ja työkykyä sekä edistetään pääsyä työelämään. Työtoiminta tukee henkilön omia vahvuuksia työelämään osallistumisessa. Kehitysvammaisten työtoiminta on suunnattu asiakkaille, jotka eivät ole vielä vanhuseläkeiässä. Asiakas on oikeutettu myös työtoiminnan maksuttomiin matkoihin silloin, kun hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty käyttämään itsenäisesti julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Laatu

Vammaispalvelujen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. (Vammaispalveluista ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen). Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Vammaisten henkilöiden työtoiminnan järjestäjä vakuuttaa työtoimintaan osallistuvan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 3 § 1 momentin mukaisella vakuutuksella. Työtapaturma- ja ammattitautilakia sovelletaan työtoimintaan osallistuvaan henkilöön kuten työntekijään ja järjestäjään kuten työnantajaan. Poiketen työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetystä, vuosityöansiona käytetään vähimmäisvuosityöansiota ja päiväraha on 1/360 vuosityöansiosta.

Saatavuus/saavutettavuus

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaa haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palveluntarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Kehitysvammaisten työtoimintaa järjestetään silloin, kun sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta tai työllistymistä tukeva toiminta eivät vastaa kehitysvammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaa toteutetaan hyvinvointialueen omana toimintana tai ostopalveluna. Ruokailuista peritään maksu vuosittain vahvistettavien asiakasmaksujen mukaan. Palvelu on muilta osin maksuton.

Kehitysvammaisten työtoimintaa voidaan toteuttaa myös erityishuoltona, jolloin vammaisella henkilöllä on oltava päätökset vammaispalvelulain mukaisesta moniammatillisesta tuesta ja kehitysvammaisten työtoiminnasta sekä päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen yksikön tekemä päätös erityishuollosta.

Toteutettaessa kehitysvammaisten työtoimintaa erityishuoltona, voidaan vammaiseen henkilöön kohdistaa kehitysvammalain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää, että työtoimintayksikössä on riittävä määrä

sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Noudatettavien rajoitustoimenpiteiden tulee löytyä kehitysvammalaista ja niiden käytön kaikkien edellytysten on toteuduttava.

Kun asiakkaalla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty käyttämään itsenäisesti julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia, hän on oikeutettu maksuttomiin matkoihin voidakseen osallistua kehitysvammaisten työtoimintaan.

4.7.5. Liikkumista tukevat palvelut

Palvelukuvaus

Sosiaalihuoltolain mukaisina liikkumista tukevin palveluin asiakkaalle voidaan järjestää julkisten liikennevälineiden käytön ohjausta, ohjattua harjoittelua, saattajapalvelua tai ryhmäkuljetuksia. Mikäli edellä mainitut kevyemmät liikkumisen tuen muodot eivät ole riittäviä, asiakas saattaa olla oikeutettu sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on ensisijainen palvelu suhteessa vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun, mikäli tämä on asiakkaan tarpeisiin sopiva ja riittävä. Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua arvioitaessa tarkastellaan sitä, poikkeako hakijan avun ja tuen tarve elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisen kuljetuspalvelun tavoitteena on hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden ja syrjäytymisen torjuminen. Palvelu tukee osaltaan erityisesti ikääntyneiden suoriutumista ja omatoimisuutta, osallisuutta yhteiskuntaan sekä mahdollisuuksia asua kotona.

Vammaispalvelulain (673/2023) mukaista liikkumisen tukea voi hakea silloin, kun tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Sekä sosiaalihuoltolain mukaisessa kuljetuspalvelussa että vammaispalvelulain mukaisessa kuljetuspalvelussa asiakkaalle voidaan myöntää lisäpalveluja asiakkaan yksilöllisestä tarpeesta johtuvasta perustellusta syystä. Lisäpalveluja ovat:

- Taksin kuljettajan antama saattamisapu (taksin välittömässä läheisyydessä)
- Avustamispalvelu (kun asiakas käyttää pyörätuolia tai hänellä on suurikokoinen välttämätön apuväline. Avustamispalveluun kuuluu oikeus käyttää pientä tai suurta esteetöntä autoa)
- Porrasvetoapu (vetämisen tarve portaissa käsin tai porraskiipijän avulla)
- Yksinmatkustusoikeus eli matkojen yhdistelykielto (toimintakyvystä tai terveydellisestä syystä johtuva tarve matkustaa yksin)
- Vakiotaksioikeus (toimintakyvystä tai terveydellisistä syistä johtuva tarve matkustaa tutun ja vakituisen kuljettajan kanssa)
- Avustamispalvelu matkaketjussa (kuljettaja saattaa omalle paikalle seuraavaan matkustusvälineeseen)

- Oikeus paritaksiin tai muuhun erityiseen ajoneuvoon (terveydentilan vuoksi tarve matkustaa makuuasennossa)

Pelkästään vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun liittyvä lisäoikeus:

- Kuljetuspalveluun liittyvä saattajapalvelu (tarve saattajaan matkan alkaessa, matkan aikana ja matkan päättyessä niin, että kuljettajan apu yksin ei ole riittävää)

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta saatavan palautteen perusteella. Tarvittaessa hyvinvointialueelta ollaan yhteydessä kuljetuspalvelun tuottajaan laatupoikkeamien vuoksi.

Saatavuus/saavutettavuus

Kuljetuspalvelua voi hakea, jos asiakkaan kotikunta on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun matkoja myönnetään pääsääntöisesti oman asuinkunnan alueelle. Matkoja voi saada enintään kahdeksan (8) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Käyttämättä jääviä matkoja ei voi siirtää käytettäväksi myöhemmin. Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuva voi saada enintään neljä yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada **liikkumisen tukea vammaispalvelulain perusteella** työ- ja opiskelumatkoihin sekä työllistymistä tukevan toiminnan, työtoiminnan, valmennuksen, erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteon, vaativan moniammatillisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin välttämättä tarvitsemansa määrä. Muun tavanomaisen elämän matkoihin liikkumisen tukea on oikeus saada vähintään 18 matkaa kuukaudessa, ellei asiakas itse hae pienempää määrää matkoja. Asiakkaat, joiden käyttöön on annettu auto tai muu kulkuneuvo tai myönnetty taloudellista tukea kulkuneuvon hankintaan on oikeus saada muuta liikkumisen tukea vähintään 24 matkaa vuodessa, ellei hän hae tätä vähemmän matkoja. Kuljetuspalvelumatkan aikana on oikeus tehdä kohtuullinen pysähdys tai poikkeama asiointia varten.

Vammaispalvelulain mukaisessa liikkumista tukevassa palvelussa on työ- ja opiskelumatkoja myönnettäessä huomioitava vammaisen henkilön yhdenvertainen oikeus työntekoon ja opiskeluun. Vammaispalvelulain mukaisia liikkumista tukevia palveluja, silloin kun kyseessä ovat muut, kuin työ- ja opiskelumatkat voi tehdä oman asuinkunnan alueella, oman asuinkunnan ja toiminnallisten lähikuntien välillä sekä oman asuinkunnan ja oman elämän kannalta merkittävien kuntien välillä. Toiminnallinen lähikunta on lähin mahdollinen kunta, jossa vammaisen henkilön tarvitsema palvelu on saatavissa. Oman elämän kannalta merkittävä kunta tarkoittaa kuntaa, jossa vammaisella henkilöllä on tarve käydä toistuvasti perhe- tai ystävyys-suhteen, vapaa-ajan asunnon tai muun vastaavan syyn vuoksi. Erityisestä syystä kertaluonteisia matkoja voidaan tehdä myös muiden kuntien alueelle. Käyttämättä jääviä matkoja ei voi siirtää käytettäväksi myöhemmin.

Liikkumisen tukea voidaan toteuttaa yhdellä tai useammalla eri toteuttamistavalla. Kuljetuspalvelumatkoja voidaan yhdistellä toteutettavaksi samalla kulkuvälineellä, jollei siitä aiheudu matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa asiakkaalle.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Asiakasohjauksen asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakas- tai palvelusuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Sekä sosiaalihuoltolain, että vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämistä arvioitaessa hyödynnetään Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelujen järjestämisen lautakunnan hyväksymiä liikkumista tukevien palvelujen soveltamisohjeita.

Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet:

- et saa kulkemiseen tukea muiden säädösten nojalla (esim. Kelan korvaukset)
- sinulla on ikääntymisen, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn vuoksi huomattavia liikkumisvaikeuksia ja
- et kykene käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä tai palveluliikennettä.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet:

Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja voidaan myöntää silloin, kun kevyemmät liikkumista tukevien palvelujen keinot tai sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu ei ole palveluna riittäviä. Vammaispalvelujen perusteella liikkumista tukevaa palvelua järjestetään vain silloin, kun muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä.

Sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja ei voi käyttää lääkäri- tai tutkimus-, sairaala-, tai kuntoutusmatkoihin. Näihin matkoihin korvausta voi hakea Kelalta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Ennen palvelun myöntämistä asiakkaalle tehdään yksilöllinen palvelutarpeen arviointi. Palvelutarpeen arvioinnin tekee pääsääntöisesti vammaispalvelujen asiakasohjaaja.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Asiakas saa palvelusta kirjallisen päätöksen muutoksenhakuohjeineen. Jos myöntämisperusteet täyttyvät, palvelu myönnetään hakemuskuukauden alusta alkaen. Päätöksen tekijänä on vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen arvioinneissa, asiakas- tai palvelusuunnitelmien ja viranomaispäätösten tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Liikkumista tukevat palvelut tuotetaan ostopalveluna, jossa yksityiset kuljetusyritykset tuottavat kuljetuspalveluja, kilpailutetun ohjauskeskuksen välittämänä. Päätöksen ohessa asiakkaalle annetaan tietoa esimerkiksi taksien tilaamisesta.

Asiakas maksaa sekä sosiaalihuoltolain mukaisesta että vammaispalvelulain mukaisesta kuljetuspalvelusta julkisen liikenteen maksuihin pohjautuvan omavastuuosuuden. Sosiaalihuoltolain mukaisen palvelun myöntämisessä noudatetaan tulo- ja varallisuusrajoja, jotka määrittävät sosiaalihuollon asiakasmaksujen määrittämisen yhteydessä hyvinvointialueella vuosittain.

Vammaispalvelulain mukaisessa kuljetuspalvelussa työmatkojen omavastuu määrittyy yksilöllisesti julkisen liikenteen maksujen mukaan ja opiskelumatkojen Kelan myöntämän koulumatkatuen omavastuuosuuden mukaisesti. Toisin kuin sosiaalihuoltolain mukaisessa kuljetuspalvelussa, vammaispalvelulain mukaisessa kuljetuspalvelussa ei ole varallisuus- tai tulorajoja.

Kuljettaja veloittaa myönnetyn lisän vain palvelun/avustamisen toteutuessa. Palvelulisän suuruuden määrittelee hyvinvointialue. Paluumatka on uusi kuljetuspalvelumatka.

Jos asiakkaalle on myönnetty invataksin käyttöoikeus (hissillinen taksi), voi invataksi periä invataksilisän. Invataksilla on oikeus porrasvetolisiin, jos matkaan liittyy avustamistasi niin, että sinua vedetään pyörätuolissa vähintään neljän yhtäjaksoisen portaan verran tai tarvittavat porraskiipijät määränpään pääsemiseksi.

4.7.6. Omaishoidon tuki, alle 65-vuotiaille

Palvelukuvaus

Omaishoidon tukea haetaan alle 65-vuotiaille vammaispalvelujen yli 65-vuotiaille ikääntyneiden asiakasohjauksesta. Omaishoidon tuki on tarkoitettu tilanteisiin, joissa omainen tai muu läheinen toteuttaa päivittäin sitovaa ja vaativaa hoitoa hoidettavan kodissa. Omaishoidon tuen tavoitteena on turvata hoidettavalle hyvä hoito omassa kodissa sekä omaishoitajalle edellytykset toimia hoitotehtävässään.

Omaishoidon tukea saava omaishoitaja huolehtii hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti hoidettavan hoidosta ja huolenpidosta. Hoidettava saa tarvittaessa lisäksi myös muita sosiaali- ja terveysten palveluja. Hoidettavan hoito järjestetään omaishoitajan vapaiden aikana esimerkiksi omaishoitajaa sijaistavan läheisen avulla, perhehoidossa tai lyhytaikaishoidon yksikössä.

Omaishoidon tuesta laaditaan sekä omaishoitajaa että hyvinvointialuetta sitova omaishoitosopimus. Omaishoitaja voi irtisanoa sopimuksen kuukauden ja hyvinvointialue kahden kuukauden irtisanomisajalla. Omaishoitajan hoitopalkkio määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Työstä pois jäävälle omaishoitajalle voidaan maksaa suurempaa hoitopalkkiota, jos ansionmenetys johtuu sitovasta ja vaativasta omaishoidosta.

Omaistaan tai läheistään hoitava voi saada ohjausta, neuvontaa ja tarvittavia palveluja myös silloin, jos hoidon sitovuus ja vaativuus eivät ole riittäviä omaishoidon tuen myöntämiseksi, tai jos hoitaja ei jostain syystä halua tehdä sopimusta omaishoidon tuesta. Hoitopalkkio voidaan maksaa vain sopimuksen tehneelle omaishoitajalle.

Laatu

Asiakasohjaukseen on laadittu omavalvontasuunnitelma, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin palvelun laatuun liittyen (esimerkiksi omaishoidon vapaan aikainen hoito). Palvelulla pyritään turvaamaan omaishoidettavalle hyvä hoito kotona ja omaishoitajalle edellytykset toimia hoitotehtävässään. Hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään hoidettavan hoidosta ja huolenpidosta sekä mahdollisista muista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Omaishoidon tuesta laaditaan omaishoitosopimus.

Omaishoitaja saa tehtävästään hoitopalkkion sekä tehtävänsä tueksi vapaapäiviä sekä tarvittaessa lisäksi muita omaishoitoa tukevia palveluja. Omaishoitajan on mahdollista saada myös valmennusta ja koulutusta sekä tukea oman hyvinvointinsa ja terveytensä ylläpitämiseen ja edistämiseen.

Saatavuus/saavutettavuus

Omaishoidon tukea on mahdollista saada hyvinvointialueen kaikissa kunnissa palvelun myöntämisperusteiden täytyessä ja myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Katso verkkosivuiltamme [toimintaohjeet omaishoidon tuen hakemiseen](#).

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen viranhaltija toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai palvelusuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu lakiin omaishoidon tuesta (937/2005) sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen määrittelemiin myöntämisperusteisiin. Omaishoidon tuki on

tarkoitettu tilanteisiin, joissa omainen tai muu läheinen toteuttaa päivittäin sitovaa ja vaativaa hoitoa hoidettavan kodissa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Vammaispalvelujen tai ikääntyneiden asiakasohjauksen viranhaltija ottaa yhteyttä asiakkaaseen hakemuksen perusteella ja sopii kotikäynnin palvelutarpeen arvioimiseksi. Käynnin jälkeen työntekijä voi vielä tarvittaessa pyytää lisäselvityksiä ennen kuin hän tekee päätöksen omaishoidon tuesta.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Alle 65-vuotiaiden omaishoidettavien osalta arvioinnin ja päätöksen palvelun myöntämisestä tekee vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija. Omaishoitajan kanssa vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija tekee omaishoidon sopimuksen.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen arvioinnissa, palvelusuunnitelman laadinnassa ja päätöksenteossa käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Omaishoitajan kanssa solmitaan toimeksiantosopimus, jonka perusteella omaishoitajalle maksetaan kuukausittaista korvausta omaishoidettavan hoitoisuuden määrittämän maksuluokan mukaan. Asiakas maksaa omaishoidon vapaista omavastuuosuuden.

4.7.7. Päivätoiminta

Palvelukuvaus

Päivätoiminta tukee toimintakykyä, omia vahvuuksia sekä sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta. Toimintaa voidaan toteuttaa henkilökohtaisena, ryhmässä annettavana palveluna tai osana muuta palvelua. Päivätoimintaa annetaan viitenä päivänä viikossa, ellei pienempi määrä riitä vastaamaan vammaisen henkilön tarpeisiin.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun

liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Saatavuus/saavutettavuus

Päivätoimintaa haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palveluntarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai palvelusuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelun asiakasohjauksen viranhaltija toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeitä toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus osallistua päivätoimintaan silloin, kun hän on kansaneläkelain ([568/2007](#)) [10 §:n 1](#) momentissa säädettyä vanhuuseläkeikää nuorempi, hän tarvitsee päivittäistä osallisuuden tukea eikä hän pysty osallistumaan sosiaalihoitolain (710/1982) [27 e §:n](#) perusteella järjestettyyn työtoimintaan tai [27 d §:n](#) mukaiseen työllistymistä tukevaan toimintaan taikka toiminta ei vastaa vammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin. Vammaisen henkilö, joka tekee ansiotyötä taikka osallistuu työtoimintaan tai työllistymistä tukevaan toimintaan, voi osallistua osittain myös päivätoimintaan, jos se edistää vammaisen henkilön osallisuutta tai työllistymisen mahdollisuuksia.

Jos asiakkaalla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia, hänellä on oikeus myös maksuttomiin päivätoimintamatkoihin.

Päivätoimintaa voidaan toteuttaa myös erityishuoltona, jolloin vammaisella henkilöllä on oltava päätökset vammaispalvelulain mukaisesta moniammatillisesta tuesta ja päivätoiminnasta sekä päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen yksikön tekemä päätös erityishuollosta. Toteutettaessa päivätoimintaa erityishuoltona, voidaan vammaiseen henkilöön kohdistaa kehitysvammalain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää, että päivätoimintayksikössä on riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Noudatettavien rajoitustoimenpiteiden tulee löytyä kehitysvammalaista ja niiden käytön kaikkien edellytysten on toteuduttava.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa. Mikäli päivätoiminta on myönnetty kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona, käytetään asiakkaaseen julkista valtaa rajoitustoimenpiteitä toteutettaessa.

Tuotanto

Palvelua toteutetaan hyvinvointialueen omana toimintana sekä ostopalveluna. Palvelu on asiakkaalle maksuton. Ruokailuista peritään vuosittain vahvistettavan asiakasmaksun mukainen maksu toteutuneiden aterioiden mukaan. Päiväaikaista toimintaa voidaan toteuttaa myös etänä.

4.7.8. Valmennus

Palvelukuvaus

Valmennuksen avulla tuetaan vammaisen henkilön itsenäisessä elämässä tarvittavien taitojen oppimista tai vahvistamista. Palvelulla tuetaan toimintakykyä muutostilanteessa tai siihen valmistautumisessa. Palvelua voidaan toteuttaa henkilökohtaisena tai ryhmässä tapahtuvana palveluna tai osana muuta palvelua.

Itsenäisessä elämässä tarvittavat taidot ovat kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen, teknisten laitteiden ja digisovellusten käyttöön, ympäristön hahmottamiseen ja erilaisissa toimintaympäristöissä liikkumiseen, ajan hahmottamiseen, kodinhoidon suunnitteluun ja toteuttamiseen, asiointiin, rahankäyttöön tai muihin vastaaviin toimintoihin liittyviä taitoja.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen.

Henkilökohtaisen avun hakemuksia käsittelevät sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaiset sosiaaliohjaajat (asiakasohjaajat) ja sosiaalityöntekijät.

Saatavuus/saavutettavuus

Valmennusta haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Asiakas voi tuoda esille henkilökohtaisen avun tarpeen myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä suoraan työntekijälle.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat. Valmennuksen tavoitteet, sisältö, tarvittava määrä ja toteutustapa on arvioitava yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa. Tarvittaessa valmennus on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon, erityisesti kuntoutuksen, sekä opetuksen ammattilaisten kanssa.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Valmennus on tavoitteellinen ja määräaikainen palvelu. Siihen sisältyy:

- tiedollisten ja toiminnallisten taitojen sekä vuorovaikutuksen harjoittelua;
- viittomakielen opetusta tai puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen käytön ohjausta;
- vammaisen henkilön toimintakyvyn, toimintaympäristön tai perhetilanteen muuttuessa tai muissa vastaavissa elämän muutostilanteissa annettava tuki

Hyvinvointialueen on järjestettävä osana vammaisen henkilön omaa valmennusta hänen perheelleen ja muille läheisille henkilöille viittomakielen opetusta ja puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen käytön ohjausta sekä valmennusta vammaisen henkilön elämän muutostilanteen tukemiseksi, jos se on tarpeen vammaisen henkilön valmennukselle asetettujen tavoitteiden toteutumiseksi. Lisäksi hyvinvointialue voi järjestää (määrärahojen puitteissa) osana vammaisen omaa valmennusta perheelle ja läheisille henkilöille suunnattua muuta valmennusta, mikäli tämä on tarpeen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Vammaisen henkilö ei voi saada valmennusta, mikäli palvelu olisi mahdollista saada lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää asiakasohjauksen vammaispalvelujen viranhaltija. Valmennuksen sisältö, määrä ja toteutustapa on kirjattava päätökseen huomioiden asiakkaan yksilölliset tarpeet ja oma näkemys palvelusta ja sen tavoitteista. Palvelun järjestäjän ja tuottajan on seurattava tavoitteiden toteutumista.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Valmennusta myönnetään Keusotessa ostopalveluna.

4.7.9. Sosiaaliohjaus ja sosiaalityö

Palvelukuvaus

Sosiaaliohjaus on sosiaalipalvelu, jossa arvioidaan sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeita, ohjataan asiakas palveluihin, tuetaan häntä palvelujen käytössä ja elämänhallinnassa ja tehdään yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamiseksi. Sosiaalityö on sosiaalipalvelu, jossa otetaan kokonaisvastuu sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeiden arvioimisesta, tarvittavien sosiaalipalvelujen ja tuen myöntämisestä, kokonaisuuden yhteensovittamisesta muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan tuen ja palvelujen toteutumista ja vaikuttavuutta.

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöllä ja sosiaaliohjauksella luodaan asiakkaalle tarvittava tuen ja palvelujen kokonaisuus. Vammaispalvelujen asiakasohjaus myöntää palveluja pääosin vammaispalvelulain perusteella sekä soveltaa myös muita lakeja, kuten kehitysvammalakia. Omaishoidon tukea myönnetään vammaispalvelujen asiakasohjauksesta alle 65-vuotiaiden kohdalla.

Laatu

Yksiköihin on laadittu omaevalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta saatavan palautteen perusteella. Vammaispalvelujen asiakasohjauksen laatuun liittyvät tekijät määrittyvät palvelukohtaisesti.

Suuri osa vammaispalvelujen asiakasohjauksessa myönnettyistä palveluista toteutetaan ostopalveluna. Sosiaalityöntekijät ja asiakasohjaajat tekevät yhteistyötä palveluntuottajien kanssa palvelujen organisoimiseksi, käynnistämiseksi ja palvelun sujuvuuden varmistamiseksi.

Sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät ovat sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) mukaisia sosiaalihuollon ammattihenkilöitä. Asiakasohjausyksikössä työskentelevistä sosiaaliohjaajista käytetään nimitystä asiakasohjaaja.

Saatavuus/saavutettavuus

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen toimipisteet sijaitsevat Hyvinkäällä ja Järvenpäässä. Niissä palvelee kaikkia hyvinvointialueen asiakkaita. Lisäksi sosiaalityöntekijät ja asiakasohjaajat tekevät asiakkaiden luokse kotikäyntejä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palvelujen myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulain (675/2023) 1 §:n mukaan vammaispalvelulain tarkoituksena on:

1. toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa sekä ehkäistä ja poistaa niiden toteutumisen esteitä;
2. tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista;
3. turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa hänen elämänvaiheeseensa kuuluvasta tavanomaisesta avun ja tuen tarpeesta. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestetään vain, mikäli muun lain mukaan järjestetyt palvelut ja eivät ole sopivia ja riittäviä suhteessa palvelutarpeeseen. Kehitysvammaisten erityishuoltolaki (519/1977) pitää sisällään säännökset itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja rajoittamisesta sekä tahdosta riippumattomasta erityishuollosta. Omaishoidon tukea myönnetään perustuen lakiin omaishoidon tuesta (937/2005).

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Vammaispalvelujen asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Sosiaalityöstä ja asiakasohjauksesta ei tehdä palvelupäätöstä. Vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltijat tekevät viranhaltijapäätökset muista asiakkaan hakemista yksittäisistä palveluista.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen arviointien tekemisessä, asiakassuunnitelmien laadinnassa ja viranomaispäätösten tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityö ja asiakasohjaus on viranomaistyötä ja siten hyvinvointialueen vammaispalvelujen asiakasohjauksen omaa toimintaa. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

4.7.10. Lyhytaikainen huolenpito

Palvelukuvaus

Vammainen henkilö on oikeutettu lyhytaikaiseen huolenpitoon silloin kun hänellä on avun tai tuen tarvetta päivittäisissä toimissa tai valvonnan tarvetta turvallisuuden vuoksi ja huolenpidosta vastaavat läheiset ovat omaan elämäänsä liittyvien velvoitteiden, levon tai virkistykseen tarpeen vuoksi lyhytaikaisesti estyneitä huolehtimasta hänestä.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Saatavuus/saavutettavuus

Lyhytaikaista huolenpitoa haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palveluntarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus lyhytaikaiseen huolenpitoon silloin, kun huolenpidosta vastaavat läheiset ovat omaan elämäänsä liittyvien velvoitteiden, levon tai virkistystyksen tarpeen vuoksi lyhytaikaisesti estyneitä huolehtimasta hänestä. Lyhytaikaista huolenpitoa saadakseen vammaisella henkilöllä on avun tai tuen tarvetta päivittäisissä toimissa tai valvonnan tarvetta turvallisuuden vuoksi.

Palveluun on oikeus myös silloin, jos kunta ei järjestä perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa, joka vastaa vammaisen lapsen yksilöllisiä tarpeita.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija. Lyhytaikaisen huolenpidon sisältö, määrä ja toteuttamistapa kirjataan päätökseen.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelua voidaan toteuttaa henkilökohtaisena, ryhmässä annettavana palveluna tai osana muuta palvelua. Palvelu on toteutettava niin, että se tukee asiakkaan osallisuutta iän ja kehitysvaiheen mukaisesti.

Palvelua toteutetaan hyvinvointialueen omana palveluna sekä ostopalveluna.

Myönnettäessä lyhytaikaista huolenpitoa aamu- ja iltapäivähoidon tai loma-ajan hoidon tarpeeseen, palvelu järjestetään ensisijaisesti yhteistyössä kuntien kanssa erityiskouluilla sivistystoimien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti. Jatko-opiskelijoiden kohdalla palvelu järjestetään pääosin erityisoppilaitosten yhteydessä.

Lyhytaikaista huolenpitoa voidaan toteuttaa myös lyhyt- ja osavuorokautisena perhehoitona, joka voi toteutua joko perhehoitajan yksityiskodissa tai perhehoidettavan omassa kodissa. Myönnettäessä palvelua perhehoitona, se järjestetään ensisijaisesti hyvinvointialueen oman palvelutuotannon perhehoidon kautta. Toissijaisesti voidaan käyttää ostopalvelua.

Palvelua voidaan järjestää myös tuntihoitona kotiin perheen jaksamisen tukena. Tässä tapauksessa palvelua myönnetään pääsääntöisesti enintään 12 tuntia kuukaudessa. Palvelu järjestetään ostopalveluna huomioiden kilpailutuksessa muodostunut palveluntuottajien etusijajärjestys.

Lyhytaikaista huolenpitoa voidaan järjestää myös kodin ulkopuolella, asumisyksikössä. Näissä tilanteissa voidaan esimerkiksi tukea itsenäistymisen harjoittelua tai perheen jaksamista. Lyhytaikaisen huolenpidon avulla pyritään estämään raskaampiin palveluihin siirtyminen. Palvelu järjestetään ensisijaisesti hyvinvointialueen omissa tilapäisyksiköissä ja toissijaisesti ostopalveluna kilpailutuksessa muodostunutta palveluntuottajien etusijajärjestystä noudattaen.

4.7.11. Tuettu päätöksen teko

Palvelukuvaus

Tuettu päätöksenteko tukee vammaista henkilöä päätöksenteossa niin, että hän voi tehdä ja toteuttaa itse omaa elämäänsä koskevia päätöksiä. Palvelu sisältää päätöksentekoprosessiin liittyen tuen;

- tiedon hankkimiseen;
- asioiden ymmärtämiseen;
- päätös- ja toimintavaihtoehtojen ja niiden vaikutusten arviointiin;
- oman mielipiteen muodostamiseen ja ilmaisemiseen;
- päätösten tekemiseen ja toteuttamiseen sekä muihin vastaaviin toimintoihin;

Tukihenkilö ei saa ottaa kantaa asioihin tai päättää niistä vammaisen henkilön puolesta.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä. Palveluntuottajia valvotaan suunnitelmallisen valvonnan, sopimusvalvonnan ja omavalvonnan keinoin.

Sosiaalihuollon ammattihenkilön on varmistettava, että tukihenkilö ymmärtää tuetun päätöksenteon tarkoituksen ja hänellä on asiakkaan tarpeisiin nähden riittävä osaaminen ja hän on riippumattomassa suhteessa päätöksenteon kohteena olevaan asiaan. Vammaisen henkilön on mahdollisuuksien mukaan voitava osallistua tukihenkilön valintaan.

Saatavuus/saavutettavuus

Tuettua päätöksentekoa haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palvelutarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Tuettua päätöksentekoa myönnetään vammaisen henkilön tarvitessa tukea tehdäkseen omaa elämäänsä koskevia merkittäviä, muita kuin jokapäiväiseen elämään kuuluvia, päätöksiä. Mikäli vammaisen henkilö on kykenemätön valvomaan etuaan tai huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista, jotka eivät muuten tule asianmukaisesti hoidettua, hänelle on haettava edunvalvojaa.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija. Palvelun tarve on arvioitava yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa sekä kirjattava asiakassuunnitelmaan.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija. Silloin kun tuettua päätöksentekoa myönnetään erillisenä palveluna, on palvelun sisältö, määrä ja toteutustapa kirjattava päätökseen.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Palvelua myönnetään ainakin ostopalveluna.

4.7.12. Vaativa moniammatillinen tuki

Palvelukuvaus

Vaativa moniammatillinen tuki edellyttää erityistä ammatillista osaamista ja moniammatillista yhteistyötä. Moniammatillista tukea antaa vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä vammaisille henkilöille, häntä tukeville läheisille ja hänen kanssaan läheisesti työskenteleville ammattilaisille. Palvelu sisältää yksilöllisen tarpeen edellyttämät terveydenhuollon tutkimukset. Tukea järjestetään ensisijaisesti asiakkaan kotiin tai muuhun omaan toimintaympäristöön.

Laatu

Hyvinvointialueen yksiköihin on laadittu omavalvontasuunnitelmat, joita päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen.

Saatavuus/saavutettavuus

Tuettua päätöksentekoa haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palveluntarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaisella henkilöllä on oikeus moniammatilliseen tukeen, kun;

- osallisuus taikka itsemääräämisoikeuden tai muiden perusoikeuksien toteutumisen tukeminen edellyttää erityistä ammatillista osaamista ja yhteistyötä;
- asiakkaalla on vaikeita vammaan liittyviä kommunikoinnin, sosiaalisen vuorovaikutuksen tai käyttäytymisen haasteita, jotka uhkaavat hänen tai muiden henkilöiden ihmisarvoa, terveyttä tai turvallisuutta; tai
- perusoikeuksiin kohdistuvien rajoitustoimenpiteiden käytön taustalla olevien syiden selvittäminen sekä niiden käytön ennaltaehkäisy ja vähentäminen edellyttävät vaativaa moniammatillista tukea

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi asiakasohjauksessa vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Hyvinvointialueella on vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä, jossa on riittävä lääketieteen, psykologian, sosiaalityön, vuorovaikutuksen ja muu asiantuntemus vaativan moniammatillisen tuen toteuttamista varten. Asiantuntijat määräytyvät vammaisen henkilön yksilöllisen tuen tarpeen ja tilanteen vaativuuden mukaan.

4.7.13. Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle

Palvelukuvauks

Hengityslaitteen varassa elävällä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jonka elämän ylläpitäminen edellyttää henkitorviavanteen kautta toteutettavaa tai muuta pysyvää tai pitkäaikaista ympärivuorokautisesti laitteen avulla toteutettavaa hengitystukihoitoa.

Laatu

Asiakasohjauksen yksikköön on laadittu omavalvontasuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti. Palvelun laatua seurataan myös asiakkailta ja omaisilta tulevan palautteen perusteella. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta ollaan tarvittaessa yhteydessä palveluntuottajiin laatuun liittyen. Palveluntuottajat vastaavat henkilöstönsä kelpoisuusehtojen täyttymisestä ja siitä, että palvelut vastaavat kilpailutuksessa sovittuja laatukriteerejä.

Saatavuus/saavutettavuus

Taloudellista tukea hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle haetaan vammaispalveluhakemuksella, joka toimitetaan asiakkaan kotikunnan perusteella oikeaan toimipisteeseen. Palvelutarpeen voi tuoda esille myös palvelutarpeen arvioinnin tai asiakassuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Vammaispalvelujen asiakasohjauksen sosiaalityöntekijä tai asiakasohjaaja toimii asiakkaan tai omaisen kanssa yhteistyössä ja pyytää mukaan palvelutarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelman päivittämiseen asiakkaan kannalta tärkeät toimijat.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Vammaispalvelulaissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Hengityslaitteen varassa elävä henkilö on oikeutettu taloudelliseen tukeen ylläpitokustannusten vuoksi silloin, kun hän ei ole terveydenhuollon laitoshoidossa. Taloudellisen tuen määrä on 1 400 euroa kuukaudessa (vuodet 2025–2026).

Hengityslaitteen varassa elävän henkilön on haettava ensisijaisesti;

- asumistukea tai

- opintotuen asumislisää

Myönnettävästä taloudellisesta tuesta vähennetään henkilön saama asumistuki- tai lisä. Mikäli ruokakuntaan kuuluu useampi henkilö, jotka saavat yleistä asumistukea, vähennetään henkilölle myönnettävästä taloudellisesta tuesta osuus, joka lasketaan jakamalla ruokakunnalle maksettava yleinen asumistuki ruokakunnan jäsenten määrällä. Taloudellista tuesta voidaan vähentää 50 euroa kultakin vuorokaudelta, jotka henkilö on ollut lyhytaikaisessa terveydenhuollon laitoshoidossa, mikäli henkilölle on maksettu taloudellista tukea myös tältä ajalta.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelutarpeen arvioi vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Palvelun myöntää vammaispalvelujen asiakasohjauksen viranhaltija.

Julkisen vallan käyttö

Palvelutarpeen selvittämisessä, asiakassuunnitelman laatimisessa sekä viranomaispäätöksen tekemisessä käytetään julkista valtaa.

Tuotanto

Korvaus maksetaan hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle kuukausittain.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavatoiminta

Palvelukuvaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön (laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785 sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812) tarkoituksena on edistää asiakas- ja potilaslähtöisyyttä. Lait edellyttävät, että palvelussa, hoidossa ja kohtelussa kunnioitetaan asiakkaan/potilaan:

- oikeutta laadukkaaseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon
- ihmisarvoa ja koskemattomuutta
- vakaumusta, yksityisyyttä ja luottamuksellisuutta
- yksilöllisiä tarpeita, itsemääräämisoikeutta, etua ja mielipidettä
- oikeutta saada palvelua/hoittoa suomeksi tai ruotsiksi

- äidinkieltä ja kulttuuria ja että ne huomioidaan hoidossa ja kohtelussa niin pitkälle kuin mahdollista.

Sosiaali- ja potilasasiavastaava neuvoo asiakkaan ja potilaan oikeuksiin liittyvissä asioissa silloin, kun sosiaali- ja terveydenhuollon tai varhaiskasvatuksen asiakas on tyytymätön saamaansa hoitoon, palveluun tai kohteluun.

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavan tehtävä on:

1. neuvoa asiakkaita sosiaalihuollon asiakaslain (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000) ja varhaiskasvatuslain (540/2018) sekä potilaita potilaslain (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992) soveltamiseen liittyvissä asioissa.
2. neuvoa ja avustaa asiakasta ja potilasta potilasta sekä heidän laillista edustajaansa, omaista tai muuta läheistä muistutuksen tekemisessä
3. neuvoa, miten kantelu, oikaisuvaatimus, valitus, vahingonkorvausvaatimus, potilas- tai lääkevahinkoa koskeva korvausvaatimus, tai muut asiakkaan ja potilaan oikeusturvaan liittyvä asia voidaan panna vireille toimivaltaisessa viranomaisessa.
4. tiedottaa asiakkaan ja potilaan oikeuksista
5. edistää asiakkaan ja potilaan oikeuksien toteutumista
6. koota tietoa asiakkaiden ja potilaiden yhteydenotoista ja seurata asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien ja aseman kehitystä hyvinvointialueella ja antaa siitä selvitys vuosittain aluehallitukselle ja kunnille.

Lue lisää asiakkaan ja potilaan oikeussuojakeinoista [Keusoten verkkosivuilta](#).

Toiminnan vastuuhenkilön tehtävänä on muun muassa ohjata, koordinoita ja kehittää toimintaa sekä seurata potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä ja koota siitä yhdessä potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien kanssa vuosittain selvitys aluehallitukselle. Lisäksi tehtäviin sisältyy yhteistyö eri sosiaali- ja terveydenhuollon sekä varhaiskasvatuksen viranomaisten ja palveluntuottajien kanssa asiakkaan ja potilaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

Laatu

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavat ovat puolueettomia henkilöitä, jotka toimivat asiakkaan ja potilaan etujen turvaajana. Tehtävä on neuvoa ja ohjata sekä toimia ongelmallisissa tilanteissa sovitteluvassa roolissa asiakkaan/potilaan ja työntekijän välillä.

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavilla ei ole päätäntävaltaa, eivätkä he myönnä etuuksia, ota kantaa potilaan hoitoratkaisuihin tai siihen, onko hoidossa tapahtunut vahinko.

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavan ja toiminnan vastuuhenkilön tehtävään vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä tehtäväalan tuntemus.

Jos asiakkaan/potilaan asiassa on kyse muusta kuin yleisestä neuvonnasta potilas- ja sosiaaliasiavastaavat dokumentoivat asiakkaasta lain edellyttämät tiedot (laki

potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista). Keusote toimii potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan asiakirjojen rekisterinpitäjänä.

Saatavuus/saavutettavuus

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavat antavat neuvontaa ja ohjausta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille. Sosiaali- ja potilasasiavastaavien pääasialliset yhteydenottokanavat ovat puhelinasiointi, turvaposti, neuvontasähköposti, kirjeposti sekä tarvittaessa henkilökohtainen tapaaminen hyvinvointialueen järjestämissä tiloissa.

Tapaamispaikan valintaan vaikuttavat asiakkaan palveluntarve sekä hänen erityistarpeensa. Saapuminen tapaamispaikkaan ei saa aiheuttaa asiakkaalle kohtuutonta vaivaa tai kohtuuttomia kustannuksia.

Asiakasvastaanotto vain ajanvarauksella hyvinvointialueen järjestämissä tiloissa.

Tarkemmat tiedot yhteydenottotavoista löydät [sosiaali- ja potilasasiavastaava-](#) toiminnan verkkosivuilta.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavat tekevät yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä varhaiskasvatuksessa toimivien ammattilaisten kanssa edistäessään asiakkaiden/potilaiden oikeuksien toteutumista.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Palvelu on saatavilla kaikille alueen asukkaille.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Palvelun saaminen ei edellytä palvelutarpeen arviointia.

Palvelun myöntäminen/päätäjätaho

Palvelusta ei tehdä päätöstä.

Julkisen vallan käyttö

Palveluun ei sisälly julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja potilasasiavastaavatoiminta tuotetaan riippumattomasti ja puolueettomasti osana laatu- ja valvontapalveluiden toimintaa. Palvelu on asiakkaille maksuton.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen palvelut

Palvelukuvauk

Kokonaisuuden tavoitteena on edistää asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä kaventaa hyvinvointi ja terveyseroja hyvinvointialueella. Kyseessä on lakisääteinenkokonaisuus (laki sosiaali- ja terveyshuollon järjestämisestä 612/2021, §7), joka toteutuu sekä hyvinvointialueen sotepalveluissa osana ammattilaisten työtä että yhdyspinnoilla eri toimijoiden esimerkiksi kuntien, järjestöjen, pelastustoimen, HUS:n ja muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen kohdistuu yksilöihin, yhteisöihin, elinympäristöihin ja koko väestötasolle.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen vähentää korjaavien palveluiden tarvetta ja sen kautta vahvistetaan mm. mielen hyvinvointia ja yksilön työ- ja toimintakykyä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sisällytetty hyvinvointialueen strategiaan sekä palvelustrategiaan. Kokonaisuus konkretisoituu mm. lakisääteisten alueellisten hyvinvointisuunnitelmien kautta, joihin on asetettu painopisteet ja tavoitteet alueelliselle hyte-työlle. Yksi kokonaisuutta läpileikkaava teema on asukkaiden osallisuuden ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen.

Laatu

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja tavoitteet koskettavat kaikkia hyvinvointialueen asukkaita ja ne konkretisoituvat yhdyspinnoilla toimenpiteiksi. Suunnitelman toteutumista arvioidaan mm. valtakunnallisten indikaattorikokonaisuuksien tulosten valossa. Tällaisia ovat esimerkiksi THL:n Kouluterveyskysely, Terve Suomi-tutkimus, Kansallinen terveysindeksi tai FinLapset rekisteriseuranta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi otetaan hyvinvointialueella käyttöön ja koulutetaan toimijoita vaikuttavien ja näyttöön perustuvien toimintamalleihin. Käytössä on myös jo joitakin vaikuttavuusmittareita, implementaation vaiheessa. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus pyritään turvaamaan monialaisen yhdyspintatyön avulla.

Laatuun liittyen keskeinen toimenpide on ajantasainen ja monipuolinen tiedottaminen hyvinvointiin liittyvistä toimenpiteistä tai teemoista. Hyvinvointialueen ulkoisille verkkosivuille on tehty saavutettavat sivut, jotka ovat niin ammattilaisten, yhdyspintatoimijoiden kuin asukkaiden käytössä. Verkkosivuille kootaan ajankohtainen tieto ja materiaali hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyen.

Keskeiset sisältöalueet (esimerkkejä):

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden osalta valtuustokausittain hyväksyttävä lakisääteinen alueellinen hyvinvointisuunnitelma (Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki 612/2021, §7) luo viitekehyksen monialaiselle hyte-yhdyspintatyölle. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty 12/2025 ja sen painopisteet suunnitelmakaudelle 2026-2030 ovat:

1. Asukkaille hyvät arjen rutiinit (ml. elintapaohjaus, osallisuus ja osallistuminen, kulttuurihyvinvointi)
2. Asukkaille turvallinen arki (ml. kotitapaturmat, kaatumisten ehkäisy, väkivallan ehkäisy, päihteiden käyttö)
3. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen sekä työ- ja toimintakyvyn tukeminen (ml. mielen hyvinvointi, oppimiskyky, työ- ja toimintakyky)

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma tarkentuu ja konkretisoituu ns. kohdennetuissa hyvinvointisuunnitelmissa; lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma, vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma ja ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelma. Myös yhdyspintakumppanit tekevät paikallisia hyvinvointisuunnitelmia, jotka osaltaan konkretisoivat alueellisen suunnitelman painopisteitä ja tavoitteita. Hyvinvointisuunnitelmia raportoidaan vuosittain alueellisen hyvinvointikertomuksen kautta.

Saatavuus/saavutettavuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä korostuvat ohjaus ja neuvonta. Hyvinvointialueen asiakas- tai potilaskohtaamisissa tehdään paljon hyteen liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Näidenkannalta keskeistä on, että hyvinvointialueen ammattilaiset ovat tietoisia hyteen liittyvistä asioista ja löytävät helposti tiedon äärelle. Ajantasaisen tiedon välittäminen yhdyspintatoimijoille on myös erittäin keskeistä tiedon saatavuuden ja saavutettavuuden varmistamiseksi. Asukkaiden kannalta on keskeistä, että esim. hyvinvointialueen hyte-verkkosivut ovat ajantasaiset ja saavutettavat.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta keskeiset hoitopolut on viety sähköiseen muotoon ja ne löytyvät OmaKeusotesta.

Yhdyspinta/integraatiovaatimukset

Hyvinvointialueella ja kunnilla on keskeinen vastuu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Tämä vastuu edellyttää toimivaa monialaista yhdyspintatyötä, rakenteita, roolitusta ja vastuun ottamista. Hyvinvointialueen ja kuntien tekemistä tukevat mm. 3. sektorin toimijat, oppilaitokset, seurakunnat sekä muut toimijat. Yhdyspintatoiminnan vahvistamiseksi on luotu erilaisia rakenteita eri tasolle. On strategisen tason rakenteita, jotka osaltaan ohjaavat ja koordinoivat alueellista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Operatiiviselle tasolle on luotu erilaisia teemakohtaisia rakenteita, esimerkiksi ehkäisevään päihdetyöhön, lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn, elintapaohjaukseen jne. Alueellinen

hyvinvointisuunnitelma on keskeinen strategisen tason asiakirja, joka luo viitekehyksen yhdyspintatyölle.

Palveluiden myöntämisen perusteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät universaalit toimet ovat kaikkien asukkaiden saatavilla, esim. ohjaus ja neuvonta. Hyvinvointialueen tulee varmistaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioidaan kaikissa palveluketjuissa läpileikkaavana periaatteena. Tunnistetuille riskiryhmille tai erityistä tukea tarvitseville voidaan tarvittaessa tarjota tehostettuja ja kohdennettuja hyte-toimenpiteitä universaalien toimien lisäksi.

Palvelutarpeen arviointi/arvioinnin tekijätaho

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut eivät edellytä palvelutarpeen arviointia, vaan niitä tehdään päivittäisissä asiakas- ja potilaskohtaamisissa. Kohtaamisissa osataan ottaa puheeksi ja tunnistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä tarpeita sekä ohjata tai neuvoa eteenpäin oikeanlaisen avun pariin. Puheeksi ottamisen jälkeen tulee huomioida asian kirjaaminen asiakas- / potilastietojärjestelmiin käyttäen hyte-toimenpidekoodeja, joilla vaikutusta mm. hyvinvointialueen hyte-kertoimen muodostumiseen.

Palvelun myöntäminen/päättäjätaho

Asiakas- / potilaskohtaisesti voidaan hyvinvointialueen palveluista tehdä päätös palvelun myöntämisestä, esimerkiksi liikkumislähetteen tekeminen kuntien liikuntapalveluihin. Palvelun myöntäminen tapahtuu ammattilaisen toimivaltuuksien puitteissa. Välttämättä aina erillistä päätöstä ei tehdä vaan asiakas / potilas ohjataan olemaan itse yhteydessä palveluja tuottaviin toimijoihin.

Julkisen vallan käyttö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ei liity julkisen vallan käyttöä.

Tuotanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä palveluja tuottavat monet eri tahot; hyvinvointialue, kunnat, III sektori, erikoissairaanhoido, Pelastuslaitos, yritykset, oppilaitokset, seurakunnat jne. Palvelut on mahdollista tuottaa usean eri toimijan yhteistyönä. Palveluista osa on maksutonta ja osa maksullista.